

БИБЛИОТЕКА
ОКЕАН

ЃЪРЛИ
МОУЪТ

ЛОДКАТА,
КОЯТО
НЕ ИСКАШЕ
ДА ПЛАВА

КНИГО-
ИЗДАТЕЛСТВО
Г. БАКАЛОВ
ВАРНА

ФАРЛИ МОУЪТ ЛОДКАТА, КОЯТО НЕ ИСКАШЕ ДА ПЛАВА

Превод: Владимир Ганев, Цветелина Ганева

chitanka.info

Канадският писател Фърли Моуът е автор на повече от двадесет книги, преведени в много страни.

В „Лодката, която не искаше да плава“ авторът разказва с очарователен хумор за злополучните си прежеждия с лодката „Щастливо приключение“, на която много повече би подходило името „Нещастно злополучие“.

Това е една пъстра колекция от многобройни колоритни личности и невероятно много приключения на фона на приказни кътчета по канадското крайбрежие.

1. ЗАМИСЪЛ

Имам вроден страх от търгове и съм патил от тях още когато съм бил на три години. По онова време баща ми се отбил веднъж на един търг, за да убие времето през свободния си следобед, и се върна в къщи доста смутен в качеството си на собственик на трийсет пчелни кошера и на всички необходими принадлежности за пчеларство. В невъзможност да се избави от новата придобивка той стана по принуждение пчелар и през следващите две години бях подложен почти на пълна диета от содени курабии и мед. После боговете се смелиха над нас и пчелите измряха от нещо като „кокоша слепота“. Това ни даде възможност отново, макар и не напълно, да заживеем като хората.

В подсъзнанието ми търговете са свързани с фатални неблагоприятия и затова бягам от тях като от чума. Но неотдавна в един априлски ден аз също станах жертва на прелъстителната сила на съблазънта. Това се случи в сънливото градче Лейк Онтарио — на времето главно пристанище на големи флотилии шхуни за транспорт на ечемик, които в началото на нашия век завинаги изчезнали. Тук живял един търговец на корабни антики и принадлежности, който не бил съгласен с нашествието на парата и с края на ветроходните платна. Половин век той поддържал магазина и стоките си в пълна изправност и очаквал деня, когато отново ще почука на вратата моряк от ветроходен кораб. Никой не почукал. Собственикът умрял, а наследниците му решили да разпродадат вехториите и да преустроят дюкяна в игрален дом.

Случи се да мина през това градче в пазарен ден заедно с една госпожица, към която у мен се бяха породили известни чувства. Нейните чувства обаче бяха ориентирани предимно към търгове. Щом като видя табелка за търг, тя настоя да се отбием. Категорично се зарекох да не купувам нищичко. Но докато стоях в стария тъмен магазин, лъхащ на стокхолмска смола, мушамы и прашни брезенти, нещо се обърна в мен.

От баща си съм наследил романтичната конрадовска^[1] страст към морето и корабите. Често аз като него намирах спасение от главоболията, които самичък си създавах, потънал с часове в четива за пътешествия на кораби по далечни кътчета на океанския свят. Десет години преди този търг бях „пуснал котва“ върху парче земя навътре в сушата, докъдето бе възможно човек да проникне в запустелите пясъчни хълмове на централен Онтарио. Положих немалко усилия да посадя трева, дървета, зеленчуци и аз самият да пусна корен на това място. Трудът ми отиде напразно. Тревата изсъхна от сушата. Листни оси и зайци изпоядоха корите на дръвчетата. Ларви на разни насекоми, например на светулки, унищожиха корените на зеленчука. Вместо да ме закрепости към добрата стара земя едно десетилетие робия на неплодната почва разпали бунтарския дух у мен, чиято сила въобще не подозирах до момента, в който се озовах в магазина за корабни антики и в непосредствен допир със света, съществувал дотогава само в представите ми.

Аз купувах. Купувах, купувах и купувах. Купих мореплавателни съоръжения от друга епоха, с които можех да напълня цялата барака в моето малко, запустяло стопанство. Аз съм син на баща си и затова историята с пчелите трябваше да се повтори до неизбежния си край.

По една случайност моят приятел е по професия издател и отношението му към книгоиздаването е почти същото, както моето към презряното земеделие. Джек Маклелънд е романтична душа, макар да пребледнява само при споменаване на тази дума и яростно да отрича това си качество. През войната е служил като капитан на торпедоносец и на други подобни бързоходни корабчета. В края на Втората световна война той потъна в скучното ежедневие на деловия свят, но душата му остана на мостика на торпедоносеца, стрелкащ се из сивата шир на Атлантическия океан, за да обсипва с огън германските торпедни кораби при отчаяните им опити да се изплъзнат от съдбата си. Джек има виличка при езерата Мъскока и там е закарал старомодна, извита като ятаган махагонова моторна лодка. Понякога през лунните вечери тя се превъплъщава в торпедоносец за разочарование на някои случайни любовни двойки, тръгнали на разходка с кану по тихите води.

Няколко седмици след като изкупих вехториите на банкрутирания антиквар, Джек Маклелънд и аз „пуснахме котва“ в един торонтски бар. Бе мрачен ден в мрачен град и затова заседнахме в бара през цялата вечер. Не си водих бележки за разговора, нито си спомням съвсем ясно как се стигна до общия замисъл. Знам само, че преди края на нощта ние се бяхме зарекли да купим океански кораб и да пребродим безбрежните морета.

Решихме да действуваме по старовремски (и двамата имахме нещо като комплекс „Дрейк и Нелсън“^[2]). Това означаваше да купим старовремска лодка от типа на ония дървени плавателни съдове, използвани в миналото от яки като желязо мъже.

Единственото известно на нас място, където можеше да се намери такава лодка, бе далечният, забулен в мъгли остров Нюфаундлънд. И така една сутрин в началото на май аз заминах за Сейнт Джонс, старинната столица на този остров. Бях уговорил там да се срещна с Харълд Хорууд — червенобрад иконоборец със студени сини очи, известен като познавач, по-добър от всеки друг жив съвременник, на пръснатите по крайбрежието рибарски селца на Нюфаундлънд. Въпреки че Харълд презирал хора от вътрешността на континента, между които бях и аз, той даде съгласие да ми помогне. Не съм сигурен защо направи този жест; но може би описанието на цялата история ще подсказва причината.

Харълд ме разведе из десетки рибарски селца, залепнали като втвърдена карамелизирана захар по изядените от вълни скалисти брегове на големия остров. Показа ми голям брой лодки — от четиринадесет футови дъри^[3] до плесеняващото величие на петстотинтонна тримачтова шхуна. За съжаление тези плавателни съдове, които все още бяха в състояние да плават, не се продаваха. А онези, които можеха да се купят в рамките на финансовите ми възможности (Джек предвидливо бе определил хиляда долара като максимум), бяха твърде стари и износени, че на палубите им никнеха пикливки (местно название на глухарчета) или си ползваха напълно заслужената почивка на дъното на залива и само горната им част се показваше над водата.

Времето летеше, а нашата работа не мръдваше. Червената брада на Харълд започна да стърчи под остър войнствен ъгъл. Ледените му очи излъчваха убийствени погледи, а настроението му ставаше от

лошо, по-лошо. Той не бе навикнал да се проваля и това не му се нравеше. Харълд уреди да се публикува във вестниците съобщение за пристигането на богаташ от континента, който търси да закупи шхуна от острова.

След два дни ми съобщи, че намерил чудесна лодка. Тя била, каза той, малка двумачтова шхуна от категорията на тъй наречените „джек боут“^[4], а по-точно — „дирник“ от южното крайбрежие. Не мога да твърдя, че това название ме очарова, но и аз бях започнал вече да се отчайвам и затова се съгласих да идем и да я огледаме.

Тя лежеше на брега на Кална Дупка, малко рибарско село на източния бряг на полуостров Ейвълън — място кой знае защо наречено Южен бряг, може би защото е разположено на юг от Сейнт Джонс, а Сейнт Джонс, поне в собствените си представи, е център на вселената. На туристическите карти е означено, че от Сейнт Джонс до Кална Дупка има път по сушата. Това се оказа една типична нюфаундлърска „смехория“. Единствената сухопътна връзка на Кална Дупка със Сейнт Джонс бе една чезнеща пътека, която според местните хора била проправена преди няколко века от престарял карибу^[5] — сляп и на туй отгоре с постоянно виене на свят.

Все пак наложи се в продължение на шест часа да пътуваме по пътеката на този карибу. Бе типичен пролетен ден за източния бряг на острова. Откъм морето с пълна сила бушуваше буря и шибаше проливен дъжд косо срещу автомобила ни. Мъглата на Гранд бенкс, която вечно се спотайва току до самия бряг, бе изпълзяла по крайбрежните възвишения и закриваше всичко от погледа. Воден от някакъв туземен инстинкт, придобит от израсналите при морето прадеди, Харълд съумяваше някак си да държи верен курс и точно преди десет часа ние стигнахме до Кална Дупка в непроницаема тъмнина.

Затова трябваше изцяло да се доверявам на неговите думи. Двата симетрични снопа светлина на фаровете се губеха само в дъжд и мъгла. Харълд бързо ме изтика от колата и миг след това започна да удря по врата, която не се виждаше. Тя се отвори колкото да можем да се промъкнем в малка ослепително осветена и топла кухня, където бях представен на братя Майк и Педи Хелюуън. Облечени в дебели пуловери от домашно предена вълна, с тежки гумени ботуши и черни шевиотени панталони, братята приличаха на герои от контрабандистки

разказ на Робърт Луис Стивънсън. Харълд обясни, че аз съм бил „човекът от континента“, пристигнал, за да огледа тяхната лодка.

Братята това и чакаха. Издокараха ме с мушамено облекло, наложиха ми непромокаема шапка с периферия за врата и ме изведоха навън в бурята.

Дъждът плющеше толкова силно, че почти заглушаваше рева на големите вълни, разбиващи се някъде съвсем наблизо под нас.

— Т’ва чудна нощ за корабокрушение! — весело измуча Педи.

Тази нощ беше и много подходяща за падане върху някоя канара и счупване на някоя глава — въпрос от много по-непосредствена грижа за мен, докато вървах по петите на Педи надолу по една стръмна пътечка, толкова плъзгава, че дори нормална коза би се колебала дълго, преди да се реши да се спусне. Ветроупорният фенер на Педи, зареден за икономия с необработено рибено масло, мъждукаше със символично пламъче в гъст облак от мазен пушек. Все пак от него имаше полза. По миризмата му се ориентирвах да не загубя водача.

След като вървахме около двадесет минути, аз се блъснах силно в Педи, а в гърба ми се блъсна също толкова силно Майк, който ме следваше по петите. Педи подаде фенера напред и ми заприлича на джудже в лицето — обзето от някакъв маниакален израз, обляно в струйки дъжд и почти разполовено от гигантска усмивка.

— Тук тя бил, капитане! Най-убавото малък дирник в Южен бряг на Нюфаундлънд!

Нищо не виждах. Протегнах ръка и докоснах някаква извита и влажна форма. Педи приближи фенера и освети нещо боядисано в най-отвратителния зелен цвят, който въобще съм срещал в живота си. Напомняше ми за голия корем на доста отлежал германски труп, с който веднъж трябваше да делея стрелковото си гнездо в Сицилия. Мигновено си дръпнах ръката.

Майк изрева в ухото ми:

— Сега видели нея, драги мен човек, и ние отскачаш обратно дома да сръбва глътка чай.

После Майк и Педи се изпариха и ме оставиха да се лутам със свито сърце по дирите им.

Когато благополучно се озовах в кухнята, разбрах, че Харълд въобще не бе напускал това топло убежище. Впоследствие той обясни,

че щял да се чувствава като натрапник, ако присъствувал на първото ми общуване с моята нова любов. Колко деликатен човек е Харълд!

Бях измокрен до кости, угнетен и много настинал. Но братя Хелюуън и престарялата им майка, която се появи от задната стая, се заеха с мен. Започнаха да ме гощават с огромна купа говеждо солено месо и ряпа, сварени с риба-треска. Това от своя страна предизвиква у мен страхотна жажда. На часа братята извадиха чиреп със скрич.

Скричът е характерно питие за Нюфаундлънд. На времето са го приготвяли, като наливали вряла вода в празни бурета от ром, за да се разтворят спотайващите се остатъци от рома. Към получената черна течност са прибавяли меласа и мая. Сместа била оставяна доста дълго време да ферментира със снопче черен тютюн за дъвчене.

Сега обаче старите методи са отстъпили място на нови. Днешният скрич е съвсем различен — възможно най-лошото качество ром, бутилиран от правителствените органи на Нюфаундлънд с етикет „скрич“ и предназначен за бедни несретници, които не изгарят от желание да живеят дълго. Този скрич не е толкова силен както едновременешния. Но недостатъкът му може да бъде отстраняван и това се прави често с прибавяне на известно количество лимонов сок. Обикновено скричът се сервира с вряла вода и в това почти парообразно състояние алкохолът мигновено прониква в кръвта. Съвсем малко от пиетието се изхабява по хранителния тракт.

Това бе първият ми случай да пия скрич и то без съответно предупреждение. Харълд се облегна назад и с нечестив блясък в погледа наблюдаваше как се опитвах да утоля жаждата си. Поне аз мисля, че той ме гледаше. Спомените ми за останалата част от тази вечер не са съвсем ясни.

Впоследствие бях обвинен от Джек, че съм купил нашата лодка пиян или че въобще не съм я виждал, или едното и другото. Разбира се, второто обвинение не отговаря на истината. Докато седях в топлата кухня вътрешно сгорещен до точката на кипенето, братя Хелюуън с вълшебството на ирландските си прадеди успяха да призват видението на малката шхуна, като използваха толкова ярки образи, че аз я видях съвсем ясно, сякаш бе в кухнята. И когато на края обвих ръцете си около врата на Педи и бутнах пачка банкноти в шепата му, грапава като кожа на акула, бях напълно убеден, че съм намерил най-добрата лодка в света.

На другата сутрин, когато се връщахме за Сейнт Джонс, Харълд превъзнасяше простосърдечните, честните и богобоязливи ирландски рибари от Южен бряг.

— Щом те видят, са готови да свалят ризата от гърба си за теб — каза той. — Щедри? Боже, като тях няма други на света! Имаш късмет, че им допадна.

Предполагам, че Харълд бе прав в известен смисъл. Защото ако не бях допаднал на Хелоуънови, можех да си остана в Онтарио, където най на края щях да заживея като порядъчен гражданин. Не храня лоши чувства към Хелоуънови, но се надявам, че никога няма пак „да допадам“, както през онази паметна нощ в Кална Дупка.

След два дни се върнах в Кална Дупка, за да добия по-точна представа за моята лодка и да отправя първия си трезв (искам да кажа спокоен, оценъчен) поглед към нея. Отдалеч, въпреки отвратителния си цвят тя приличаше действително на едно малко хубаво създание. Истински корпус на шхуна в миниатюр, с дължина на палубата тридесет и един фута, ширина — девет фута и газене във вода — четири фута. Изработката ѝ обаче бе ужасно груба. Отблизо приличаше на нещо измайсторено от бригада наши прадеди от времето на палеолита — навярно способни корабостроители, но само с каменни брадви в ръцете.

Още много можеше да се желае по отношение на обзавеждането и съоръженията. Тя бе плоскопалубна с три тесни гнезда за риболов, във всяко от които човек можеше да стои и да хвърля въдица за риба-треска, имаше два междинни трюма, в които витаеха духовете на отдавна измрели милиони риби-треска. На палубата имаше каюта, висока два фута, широка три фута и дълга също три фута. В нея можеше да се свре много малък на ръст човек, ако би намерил сили и търпение да заеме ембрионална поза. Не липсваше и машинно отделение — тъмна дупка, в която се спотайваше огромен фалос^[6] на едноцилиндров, двутактов с електромагнитен прекъсвач (но главно безтактов) бензинов мотор.

Много можеше да се желае и по отношение на ветроходните съоръжения. Двете мачти очевидно бяха скалъпени от известен брой бастуни Хари Лодър^[7], снабдени и притягани с телефонна жица и върви от кожа на риба-треска. Платната бяха покрити с кърпки като наметалото на старозаветния Йосиф и като че ли датираха от неговата

древна епоха. Бушпритът много приличаше на дръжка за бърсалка на под и бе прикрепен намясто с усукани върви от рибарски мрежи. Не личеше Хелоуънови да са плавали много с лодката. Впоследствие научих, че те *никога* не са я използвали, понеже са споделяли общото убеждение на хората от Кална Дупка, които обричали всякакъв опит за плаване с лодката на съвсем вероятен фатален край.

Не можеше да се твърди, че това е една малка, чистичка лодка. Всъщност тя миришеше. Трюмът ѝ, покрит с няколко инча дебел, лепкав пласт от рибна слуз, кръв и нечистотии, въобще не беше почистван още от появяването ѝ на бял свят. Не ставаше дума за нехайно стопанисване. Мръсотията била оставена „нарочно“, както ми казаха жители на Кална Дупка едва след като цяла седмица се трепах да почиствам лодката.

— Ти гледаш, капитане — обясни един от тях, — това дирници сега правено от сурово дърво и щом то изсъхваш, зяпва много цепнатини. И дяволът не може помогне да запушвам (калафатя^[8]). Ама това цепнатини само себе си запечатва, можеш кажеш, с рибешка мръсотия и кръв, това държи тях стегнати.

След това никога, не съм имал основание да се съмнявам в тези думи.

За мое учудване Хелоуънови поискаха точно толкова пари, колкото бях определил за покупката на лодката, а този безименен плавателен съд (Хелоуънови не бяха я кръстили и я наричаха „тя“ или „оная кучка“) нямаше готовност да тръгне за Самоа през Кейп Корн. Бях изправен пред дилемата да взема ли или не съдбовни решения.

Всъщност въпросът бе дали да ѝ обърна гръб завинаги и да сервирам на Джек Маклелънд една подходяща лъжа, например, че са ме обрели бандити в Сейнт Джонс или да си пусна перде пред очите и напук на всичко да се опитам да направя лодка от тоя боклук. Понеже по начало съм си страхливец и Джек винаги ме хваща, когато го лъжа, аз избрах втория вариант.

Помолих Хелоуънови да ме свържат с майстор, който да извърши някои необходими поправки на лодката. Насочиха ме към Инаркъс Кофин, човека, който бе построил лодката преди четири години. Инъс, както го наричаха, бе мършав и висок като върлина. На младини бил

майстор-корабостроител във Фочън Бей, където работил по строителството на кораби за риболовното предприятие Гранд Бенкс. Но след като залязла славата на тази риболовна флотилия, Инъс бил принуден да започне изработка на малки лодки за местните рибари. Неговите лодки бяха добри по замисъл, но комбинацията между бедността на клиентите му, недостигът на подходящ дървен материал, отслабващото зрение и напредналата възраст на Инъс някак си се бяха отразили върху качеството на работата му. Лодката на Хелюунови бе последното му творение и бележеше края на корабостроителната му дейност.

Когато, въоръжен със съответна бутилка, отидох при Инъс, аз го заварих в голямата му паянтова къща със седемте му дъщери. Оказа се любезен и словоохотлив човек. Диалектът на хората от Южен бряг е почти неразбираем за един пришълец, а когато се говори със скорост на картчница, въобще не може да се възприема. През първите два часа не разбирах нито една дума от това, което ми говореше Инъс. След като премина първият скорострелен етап от словоизлияния, той понамали бързината и вече можех да схващам смисъла на доста негови думи.

Каза ми, че много се зарадвал, като научил за моята покупка. Но щом разбра колко съм платил, успя да превъзмогне апоплектична атака само с поглъщане точно на половин бутилка ром.

— Госпуди, безсмъртни Исусе! — изписка Инъс, когато му се възвърна дъхът. — Пък аз направил лодката на тях пирати за двесте долара!

На момента издърпах бутилката от ръцете му и изпих другата половина от рома без остатък.

Когато дойдохме на себе си, аз го помолих да извърши някои поправки, изменения и генерален ремонт на лодката. Той прие с готовност. Споразумяхме се да монтира фалшив кил, външен баласт, каюта върху гнездата за риболов, нарове, маси, гардеробни шкафове и други неща за вътрешното обзавеждане, да постави нови мачти, платна и въжета и още стотици дребни, но необходими работи. Според Инъс целият ремонт щеше да свърши за два месеца.

Върнах се с добро настроение в Сейнт Джонс и после в Онтарио. Не се безпокоях за срочното завършване на ремонта на лодката, защото не възнамерявахме да отплаваме по-рано от лятото. От време на време пиших на Инъс (самият той не можеше да чете и да пише) и някоя от снажните му дъщери ми изпращаше картичка с неграмотен отговор. Мога да дам пример със следния типичен текст:

*„Драги господин Мот,
Тати казваш тво лодка идвам хубава много риба
този месец Гърт получи бебето*

Нели Кофин“

През месеците на очакване Джек и аз измечтахме много мечти и съставихме много планове. Споразумяхме се аз да отида преди него в Нюфаундлънд към края на юни и да взема съоръжения и принадлежности, колкото може да (побере една джипка. Там да подготвя окончателно лодката за плаване с оглед всичко това да стане до средата на юли, когато щеше да пристигне Джек. И тогава щяхме да решим накъде. Бермуда, Азорските острови, Рио де Жанейро, светът беше пред нас!

---

[1] Конрад Йозеф Корженъовски (1857–1924), англ. романист, по рождение поляк, служил като моряк в англ. търговски флот, след което се отдал на литературна дейност. Известен със своите морски разкази и романи. — Б.пр. ↑

[2] Френсиз Дрейк (1540–1596), английски мореплавател обиколил земното кълбо с кораб през 1577–1580 г.; Нелсън (1758–1805), английски адмирал и национален герой, убит на върха на най-голямата си победа срещу французите при Трафалгар. — Б.пр. ↑

[3] Малка плоскодънна рибарска лодка, използвана в миналото от канадските индианци. — Б.пр. ↑

[4] Характерен тип лодка в нюфаундлъндското крайбрежие. — Б.пр. ↑

[5] Северен канадски елен. — Б.пр. ↑

[6] Изображение на мъжки полов орган, боготворен от някои древни народи като символ на производителната сила на природата. —

Б.пр. ↑

[7] Наричателно име в Нюфаундлънд, отнасящо се за производител на некачествени, предимно дърводелски, стоки. — Б.пр.

↑

[8] Запушване на цепнатините между дървените шевове с кълчища. — Б.пр. ↑

2. ПАСИФЛОРА^[1] ОТИВА НА МОРЕ

Джек Маклелънд не бе единственият, който притежаваше нещо като корабче за предприемане на безразсъдни бабаитлъци, когато животът станеше непоносим. Неговата малка лодка, нещо средно между катер и торпедна лодка, във водите на езеро Мъскока приличаше на транспортния съд, чийто неоспорим господар бях аз в продължение на цели десет години. За неквалифицираните люде тази моя собственост не изглеждаше нищо повече от един разнебитен джип-комби. Но в сферата на реалистичното въображение това бе един от последните платноходи, извършващи курсове между Лондон и Цейлон. За още по-голяма автентичност на мореходния си профил, съдът имаше от двете страни на кабината за управление петролни фенери — единият зелен, откъм щирборда, а другият червен, откъм бакборда. На носа му бе монтиран уенч^[2] с корабно въже, дълго четиридесет клафтера^[3]. Носът не завършваше с някаква символична фигура, но там, както и на кърмата, бяха ясно написани името, пристанището, където бе регистриран, и мотото на транспортния съд:

ПАСИФЛОРА

АЛБИОНСКИ ПЪТ №4

„ДЕЙСТВУВАЙ ИЛИ УМИРАЙ“

Много пъти съм се носил с „Пасифлора“ при издути платна надолу по напречното шосе на магистрала 50, после на юг, за да хвана пасатите и тъй до крайбрежието на Торонто. Но преди онова юнско утро, в което аз поех с нея към Нюфаундлънд, тя никога не бе изминавала такъв дълъг маршрут.

„Пасифлора“ имаше готовност за това епохално пътешествие дотолкова, доколкото аз можех да я стъкмя. В нейния просторен трюм

се мъд्रेха две котви адмиралтейски образец (едната — 165 фунта^[4], другата — 100 фунта). Имаше три сандъчета корабни сухари, опаковани през 1893 година. Имаше кангали въжета, топове брезент, коркови спасителни пояси, патентован лаг^[5], компас с десетинчов циферблат и както би казал един продавач на публичен търг — „редица други неща, прекалено много, за да се изброят“. Това всъщност бяха думите и на човека, от когото купих „Пасифлора“ и в едно априлско утро станах неин най-грижовен стопанин.

Тя потегли от пясъчните хълмове в ранна утрин. Лека мъгла бе полегнала върху албионските плата. От запад се носеше свеж попътен ветрец. Бе чудесен ден за тръгване на далечно плаване.

Първия ден „Пасифлора“ извърши удивителен преход за възможностите на един стар транспортен съд. С помощта на попътния вятър тя „изгълта“ 650 мили по курса си на изток. За нощуване я закотвих в една зелена ливада край брега на Сейнт Лорънс, точно на изток от Квебек сити.

На сутринта се събудих от миризмата на пържен бекон. Виждаше се слънцето и конете, в чиято ливада бях отседнал. Далеч на север голямата сребриста река се виеше към още по-далечното море, а от южна страна конете оформяха един безшумен полукръг около „Пасифлора“, мен и една непозната за мен особа.

Това бе нисък човечец на неопределена възраст, облечен в шевиотени панталони, оръфана риза и брезентово яке. Надигнах се от спалния чувал и погледнах непознатия с известно учудване, понеже бе погълнат изцяло в приготвяне на закуска върху *моята* газова печка, с *моите* яйца, *моя* бекон и *моето* кафе. Той усети, че съм се раздвижил, и се обърна към мен:

— Д’брутру г’сине — учтиво поздрави той. — Как шъ жилайти ваш’те яйца?

Очевидно през нощта съм бил приел нов член на екипажа. Нямах дори и най-смътна представа как е станала тази работа, но в случай че паметта ми изневеряваше, аз не бях склонен да призная това.

— Добро утро — предпазливо отвърнах аз. — Рохки отгоре и леко запържени. Шварц кафе.

— Н’да, да, г’сине. Момент моля!

Докато закусвахме, загадката се разкри от само себе си. Новият ми спътник на име Уйлбър обясни, че бил моряк от Нюфаундлънд и

призори се движел в източна посока — към Сейнт Джонс, — когато се натъкнал на „Пасифлора“. Случаен поглед, който хвърлил през прозорците, ѝ, му подсказал, че това е кораб, маскиран като джип. И Уйлбър, верен на моряшкото другарство, се самопоканил на борда.

Уйлбър бе истинско откритие. Почти четиридесет години той кръстосвал моретата или поне така ми каза. Същата сутрин, когато пътувахме на изток по брега на огромната река, той сочеше много от минаващите кораби и ми разказваше разни истории за екипажите им. Истории, които ако си позволя да повтора в тази книга, биха поставили Хенри Милър^[6] в положение на съчинител на викториански приспивни песнички.

Уйлбър бе по рождение надарен да разказва и не престана да върши това през цялото време, докато преминавахме Ню Брънсуик и навлизахме в Нова Шотландия. Аз се почувствувах много уморен, защото вече десет часа бях зад кормилото. Когато Уйлбър предложи да ме смени, уверявайки ме, че не съществува превозно средство, което не би могъл да управлява, аз с радост му отстъпих мястото си.

Затворих признателно очите си и заспах. След десет минути „Пасифлора“ се разтърси от удар, като че ли предвещаващ края на вселената. Уйлбър ни беше блъснал напреки в огромен камион, натоварен до горе с дървесни трупи.

Щетите върху двете превозни средства се оказаха незначителни, защото солидната лебедка на носа на „Пасифлора“ беше ударила в огромна гума за трактор, окачена като предпазен фендер на лявата страна на камиона. Не бяха тъй леки пораженията върху моята душа, върху гордостта на Уйлбър и върху настроението на едрия мъжага, собственик на камиона. Ние обаче се намирахме в Нова Шотландия и знаехме как се оправят тези неща. Седнахме тримата в крайпътната канавка и изпихме бутилка ром, а после се разделихме като най-добри приятели. Шофьорът и аз приехме като задоволително обяснението на Уйлбър за причината на сблъскването. Много натъжен, той призна, че можел да управлява всякакво превозно средство, което се движи с платна, но никога не се бил учил да управлява моторна лодка!

Кормилото поех аз. Сега „Пасифлора“ се движеше по доста странен начин — носеше се полу настрана като рак. Понеже Уйлбър и аз нямахме много познания в областта на техниката, не можехме да разберем причината — че рулят (хората от сушата биха го нарекли

кормилна щанга или нещо подобно, но еднакво загадъчно) бе много изкривен. След един-два часа свикнах с повредата, но хората в другите превозни средства по пътя не свикваха. Те изглеждаха някак си неуверени по отношение на взетия от нас курс и доста от тях се отбиваха по чакъления банкет, за да ни сторят място да минем.

На здрач установихме, че при катастрофата нашите електрически фарове са се повредили. Обаче газените фенери на калниците бяха изправни и заредени. Запалихме ги и продължихме пътуването, макар и с намалена скорост.

Тук трябва да отбележим, че хората от Нова Шотландия, известни в миналото като опитни моряци, изглежда, бяха загубили някои от наследствените си качества. Повечето от водачите на транспортните съдове, които срещаме след настъпването на нощта, очевидно нищо не разбираха от навигация. Когато връхлитахме върху тях при запален червен фенер на бакборда и зелен — на щирборда, те отбиваха встрани, като че ли срещу тях идва Летящият холандец^[7]. Някои изразяваха тъй звучно огорчението си, че аз реших да пуснем котва за през нощта. Това и направихме в село Пъгуош.

От едно нищо и никакво селце в миналото, занимаващо се с риболов и събиране на раци, днес Пъгуош е известно с неговите конференции на интелектуалците. Тук идват големите умове от целия свят, посрещани от американския капиталист Сайръс Итън. Бях чувал за този човек и затова свих с „Пасифлора“ по пътя към неговата резиденция. Господин Итън го нямаше и въпреки някои доста подчертани намеци от моя страна, дежурният секретар не прояви склонност да предложи гостоприемство на Уйлбър и мен. Отдавам този отпор на факта, че не съм капиталист. Качеството ми на мислител явно не бе достатъчно.

Най на края решихме за през нощта да „пристанем“ в предния двор на един рибар и събирач на раци, Ангюс Мъккей — очарователен човек с лек гейлски^[8] акцент в произношението. Той ни покани у дома си и жена му ни нагости до преяждане с пържена скумрия. Ангюс се зае и с поправката на фаровете, но повредата на руля се оказа извън неговата компетентност.

На следния ден пътешествието премина без особени събития. До обяд стигнахме Порт Хоксбъри на остров Кейп Бретън, където успяхме да издирим моя стар приятел — моряка Хари Лангли. От него взехме петдесет клафтера котвена верига (чиято тежест накара „Пасифлора“ да клекне тъй, че задницата ѝ стигаше на няколко инча от земята) и сандъче със сапун за морска вода.

Този сапун бил доставен от чужбина през 1887 година с траулера „Сентюъриън“. Този кораб сега представлява развалина, гниеща на сиднейското пристанище, но неговият сапун е много по-трайно нещо, отколкото да кажем английски дъбов материал или шведска стомана. Хари ме уверяваше, че никъде не ще намеря по-траен сапун. Това се оказа съвсем вярно. Вече едно десетилетие имам това сандъче със сапун и съм още на първия калъп, а ще са необходими поне още десет години, докато се поразмие и даде първата си пяна.

Късно вечерта стигнахме в Северен Сидни, на североизточния край на Кейп Бретън. Оттук има ферибот за автомобили до Ньюфаундлънд и се пътува по протежение на двадесет мили през протока Кабът — едно от местата на най-бурните морски води в света.

Трябва да прекъсна бордовия дневник на „Пасифлора“, за да вмъкна няколко думи за великия остров, с който щях да свържа живота си през идващите месеци и години. Няма да правя опит за ново описание, тъй като то вече е налице. Описание, което се съмнявам, че може да бъде надминато. Преписвам го без свян от книгата, озаглавена „Тая скала в морето“ от Джон дьо Висе и Фърли Моуът.

Нюфаундлънд е неделим от морето. Разположен като огромен гранитен стопор в камбанообразното устие на залива Сейнт Лорънс, той е гърбом към по-големия континент и се е барикадирал зад планинска стена от триста мили, представляваща неговия недружелюбен западен бряг. Останалите му брегове гледат към открито море и са тъй нарязани и накъдрени от заливи, заливчета, проточета и фиорди, че предоставят над пет хиляди мили крайбрежна линия на стихията на Атлантическия океан. Навсякъде подводни скали и рифове (наречени с потресаваща точност „удавничари“) чакат, за да

разпорят търбуха на някой заблуден кораб. При все това крайбрежието е истински дом на моряците, защото осигурява безброй пристанища и подслони.

До преди няколко поколения значение имаха само бреговете на острова. Високото му вълнообразно плато с мрачни иглолистни гори на север и съвсем голо на юг бе почти неизвестен хинтерланд. Тогава Нюфаундлънд е бил и до днес остава като една морска област в истинския смисъл на думата, може би сродна на онази земна твърд, изчезнала в морето, която се нарича Атланта. Но вместо да потъне в сините дълбини, Нюфаундлънд е бил като че ли отнесен по течението и спрял срещу нашите брегове, за да остане тук като заточеник, постоянно стремящ се обратно към изток. Това не е само чиста фантазия, защото Нюфаундлънд е най-източната земя на Северна Америка, вдаваща се толкова навътре в Атлантическия океан, че Сейнт Джонс, столицата на острова, е на шестстотин мили източно от Халифакс и почти на хиляда и двеста мили източно от Ню Йорк.

Прозата на Моуът е може би малко пресилена, но в основни линии описанието отговаря на действителността.

Пътуването през протока Кабът бе първото съприкосновение на „Пасифлора“ с морска вода. Малко преди полунощ закарах транспортния съд на борда на огромно, издължено нагоре, непригодно за морски изпитания чудовищно творение, наречено „Уилям Карсън“, построено по поръчка на канадското правителство за рейсове в протока и за връзка на Нюфаундлънд с останалата част от нацията. Това нещо (в интерес на истината то не може да се нарече плавателен съд) е толкова приветливо, колкото може да бъде една коза с възпалено виме. И горе-долу толкова красиво. В неговия набъбнал търбух се побират няколкостотин леки и товарни автомобили, а специално тази вечер бе запълнен до краен предел. Всеки автомобил бе застегнат към пръстени, монтирани в плотовете, въпреки че „застегнат“ не е най-точната дума.

Отплавахме в полунощ. Към 2 часа Карсън започна да се подмята от големи странични вълни, които повдигаха ту едната, ту другата му страна под напора на северозападна буря със скорост петдесет мили в час. Пасажерите се вкопчиха в каквото могат да докопат за опора или започнаха да се търкалят в леглата си и да стенат в съзвучие със силния вой на вятъра. В товарните помещения на ферибота всичко премина в свободно състояние.

Тъй нареченият моряк, който застегна „Пасифлора“ неподвижно за палубата, трябва да е бил чираче от някоя ферма в Саскатун^[9], Саскачеван^[10]. Иначе той щеше да се досети, че докато четири парчета кабел с дебелина четвърт инч са достатъчни за пристягане на незначителна черупка, каквато е стандартната североамериканска кола, то тия връзки са като книжен канап за двутонния джип, натоварен с около три тона железария от всякакъв вид.

„Пасифлора“ се откачи и мина в свободно състояние. Отначало колите бяха много плътно една до друга и тя нямаше площ за маневриране. Но след половин час успя да си отвори малко място. Всеки път, когато между две вълни „Карсън“ накланяше надолу тежката си муцуна, моето „цвете“ връхлиташе напред, за да спре внезапно в задницата на един понтияк, собственост на капитан от военновъздушните сили на САЩ, на служба в Стивънвил, Нюфаундлънд. И всеки път, когато „Карсън“ вдигаше нос и падаше тежко върху солидните си долни части, „Пасифлора“ политаше назад и мушкаше с теглича си предната скара на кадилака, собственост на един от индустриалните предприемачи, които по покана на премиера Джоуи Смолууд бяха започнали да превръщат Нюфаундлънд в своя чудодейна „ловна“ зона.

След като поскъси малко тези две коли, „Пасифлора“ получи достатъчно терен, за да откъсне и техните връзки от плота. След това и трите коли започнаха заедно да връхлитат напред и назад. Последвалата верижна реакция превърна долното помещение за автомобили в касапница, несравнима още от времето на Клавдий Тиберий, който разпоредил в Колизеума триста слона да бъдат обърнати в панически бяг от четиридесет нубийски лъва.

След пристигането ни в Порт-о-Баск, разтоварването бе интересно и весело. Шофьорите с цветущи и откровени коментари

слизаха към дока да предявяват искове за обезщетение на осакатените си автомобили и да уреждат придвижването им на буксир.

„Пасифлора“ изглеждаше като че ли се връща от няколкомесечно пътуване из Арктика за разбиване на ледовете, но все пак излезе от ферибота на собствен ход, очевидно без да е претърпяла сериозни вътрешни повреди. Тя бе, както посочи Уйлбър, с не малко благоговение, „все още добър за тя!“.

Изминаването на петстотин и петдесет мили през средата на Ньюфаундлънд бе едно продължително упражнение по мазохизъм. Тогава трансканадската магистрала съществуваше само като мечта предимно в главите на политиците от Отава и Сейнт Джонс. Действителността бе тъй ужасна, че нищо друго, освен джип или войсков танк — или едногърба камила, — не би могло да се справи с пътните условия. Съвсем малко хора дръзваха да тръгнат по този път. Мнозинството предпочиташе да натовари колите си на вагонни платформи в Порт-о-Бакс и да ги превози по железопътната линия до Сейнт Джонс. Аз можех да направя същото, ако Уйлбър не ме уверяваше, че той минавал с автомобил „илядо пъти“ и че нищо му нямало на пътя.

Уйлбър бе прав. Наистина *нямаше* нищо — нищо, което можеше да се нарече път. Пътуването ни до Сейнт Джонс продължи пет дни, а „Пасифлора“ стигна до положение да се влачи със сетни сили. Тя гръмна седем гуми, загуби малкото си останали пружини (амортизаторите ѝ липсваха много отдавна), заплушителното си гърне, задната ауспухова тръба и... увереността си. Клатушкаше се по улиците на Сейнт Джонс като старо и болнаво същество. Но бог ми е свидетел, тя пристигна дотук на собствен ход.

Уйлбър ме напусна в Сейнт Джонс. Попитах го на кой бряг желае да бъде спуснат и той ме насочи към група сиви сгради в покрайнините на града. Районът изглеждаше неописуемо мрачен и противен.

— Сигурен ли си — попитах аз, — че това е мястото, където искаш да слезеш?

— Да-а, мен син — отвърна доволен Уйлбър. — Т'ва е психиатричното. Т'ва точното място, където аз живея.

Това беше. Същото. Посрещнаха Уйлбър на вратата със същата радост, с която и той отиваше към тях. Един от тези хора, предполагам

стажант-лекар, ми разказа целия случай:

Уйлбър бил пациент на психиатричната болница в Сейнт Джонс в продължение на двадесет години. Никога не правел бели. Обаче от време на време бягал и правел „пътешествие“. Той се мислел за моряк, покорил седем морета. Но след няколко месеца започвал да се чувства самотен и се връщал в болницата.

Уйлбър сърдечно ми разтърси ръката и любезно ми благодари. На раздяла думите му бяха:

— Секи път ти иска спътник, ти само викваш на мен, капитан!

И може би ще го направя. Защото съм имал много спътници, които са ми допадали значително по-малко.

---

[1] Passiflora (лат. Flos Passionis) — тропическо виещо се растение с красиви цветове от лат. Passio — „страдание“ и Floris — „цвет“. У нас е наричано часовниче. — Б.пр. ↑

[2] Моряшки израз на винч (лебедка). — Б.пр. ↑

[3] Един клафтер = 6 фута = 182 см. — Б.пр. ↑

[4] 1 фунт = 453,6 г. — Б.пр. ↑

[5] Лаг — уред за определяне скоростта на кораба. — Б.пр. ↑

[6] Хенри Милър (1891) — американски автор, най-известен с романите си „Тропик на Рака“ (1934) и „Тропик на Козирога“ (1938). — Б.пр. ↑

[7] Наричателно име на кораб-призрак, предвещаващ нещастие, който се явявал като видение на някои моряци във водите около нос Добра Надежда. — Б.пр. ↑

[8] Клон от кейпското езиково семейство, на който говорят шотландски и ирландски келти. Извън Ирландия на гейлски говорят не повече от 100 хил. души. — Б.пр. ↑

[9] Град в Южна Канада. — Б.пр. ↑

[10] Канадска провинция. — Б.пр. ↑

3. МОРСКАТА НИМФА В ЗЕЛЕНА ПРЕМЯНА

Нюфаундлѐнд ми харесва много, но Сейнт Джонс не е измежду любимите ми градове. Във физикогеографския характер на това селище няма нищо лошо. Старо, приятно овехтяло, проснато върху стръмни склонове, с лице към прекрасен залив. Също така не храня лоши чувства към мнозинството от хората в този град, особено към корабостроителните работници или към потомствените рибари, които в противовес на факта, че Сейнт Джонс е столица, продължават традиционния риболов и живеят в махали от къщурки, пръснати и загнездени около крайбрежните канари по протежение на входа за залива, наричан Теснините.

Моята неприязън към Сейнт Джонс произтича от това, че е паразитен град. В продължение на три века той е просъществувал като пиявица, впитва зад големите скални ридове, изсмукваща кръвта на бедните рибари. В началото на 60-те години тук все още живееха повече милионери на глава от населението в сравнение с другите градове на Северна Америка, в това число Далас и Тексас. Баснословните богатства са се натрупали от безмилостно ограбване на бедняците рибари, подложени на средновековна експлоатация от търговците на Сейнт Джонс до присъединяване на Нюфаундлѐнд към Канадската конфедерация през 1949 година. Хората с безпомощно огорчение наричаха тези търговци „пиратите на Уотър стрийт“^[1], защото складовете и канторите им бяха на тази улица. Обект на пасивна, но постоянна омраза, търговците се отнасяха към народа с отблъскващо презрение. Безрезервно ориентирани към Англия, те говореха с английски акцент, изпращаха децата си да учат в Англия и минаваха за нюфаундлѐндци само на приказка.

Особената атмосфера, която те са придали на града, е изпълнена със зловонието на корупция, която може би не е уникално явление, но тук играе първостепенна роля. В Нюфаундлѐнд винаги е била

провеждана политика като в „Бананова република“^[2] или за да бъде по-точен, като вариант за републиката на рибата-треска. Диктатурата е прикрита съвсем несполучливо под дрипавото наметало на изтърканите фрази за демокрация. В Сейнт Джонс са взели властта едни от най-противните фигури в историята на Северна Америка и все още няма признаци за премахването на тази остаряла система.

С пристигането си в Сейнт Джонс, без да се отбивам в града, хванах „Карибу Пат“^[3] по протежението на Южен бряг. С пухтене и друсане като парализирана, но все още несъкрушима, „Пасифлора“ бавно напредваше на юг в дългата нощ. На разсъмване преодоля последния баир пред Кална Дупка и се спусна по чакълестия склон към селото. Оставих я сама да си избира пътя и се загледах в пейзажа.

Малкото заливче, просто една цепнатина в разкривения скалист бряг, бе притихнало в седефено-синята заря на утрото. Тридесет-четиридесет лодки дремеха на пристана като ято спящи гаги^[4]. Разкривен филигран от паянтови решетки за риба (скарари за сушене на риба), кейове, дървени площадки и рибни складове, оцветяваше брега на скалистото заливче със сребристокисели тонове. Четиридесетина квадратни, плоскопокривни, ярко боядисани къщички бяха накацали по склона и стигаха до самия бряг. В низинката точно под мястото, на което се намирах, беше се изтегнал рибният завод. От гладкия му железен комин се разнасяше мазен пушек.

Това бе изглед на спокойно, сънливо селце, лика-прилика с останалите хиляда и триста нюфаундлँндски рибарски селища, които в ония години все още бяха вкопчани, както и преди няколко века, в накъдрения бряг на големия остров. Съзерцавах пейзажа с наслада, която постепенно започна да се превръща в безпокойство.

Нещо липсваше. И това „нещо“ бе лодката на моите блянове. Тя трябваше да бъде долу в пристанището, полюшкваща се във водата като неспокойна очарователна нимфа, очакваща своя възлюблен. Любовникът беше пристигнал — бе налице, но от морската нимфа нямаше и следа.

„Пасифлора“ си проправи път през последната барикада от камънаци по козята пътека, отиваща по нанадолнището към рибния завод, изхълца веднъж-дваж и кротко угасна. Опитах се да задействам мотора отново, но той само жално изцвили. Слязох от колата и пред мен се изпречи един малчуган като лилипут, изскочил

изпод каменните сипеи. Бе русо момче с гумени ботуши, няколко номера по-големи от краката му, със сополив нос и срамежлива усмивка. Попитах го къде мога да намеря чичо Инъс Кофин (в крайбрежните рибарски селца мъжът над петдесет години почти без изключение се нарича „чичо“ от младите) и то ми показва една голяма къща на хълма, боядисана на широки хоризонтални ивици в червеникавокафяв, кенареножълт и ярко червен цвят.

Трябва да се отклоня за момент и да поясня, че до образуване на конфедерацията малко нюфаундлъндски рибари са имали възможност да си купят боя. Те я приготвяли сами, като смесвали жълта пръст с рибено масло и морска вода. Когато изсъхне (а това може да продължи година), тя изглежда като съсирена кръв. Такава боя не се харесвала никому и затова с течение на времето хората от рибарските селца били обзети от вековен глад за ярки бои. Скоро след присъединяването му към Канада остров Нюфаундлънд се наводни от „чантаджии“ от континента, между които голям брой търговци на бои. Островът се напълни и с пари по силата на плановете на федералното правителство за въвеждане на детски премии и пенсиониране по старост. Голяма част от тези пари бяха разменени за бои. Опиянени от цветовете, много хора от тия селца не се задоволяваха да боядисват къщите си само в червено, зелено или будоарно розово. Боядисваха с много цветове, на водоравни, отвесни, дори на диагонални ивици. В мъгливи дни тази шарения от няколко мили в морето бе приятна за очите. Но при слънчево време и отблизо такава гледка можеше да хвърли в ужас дори най-хладнокръвния мъж.

— Благодаря ти — казах аз. — А сега знаеш ли къде е шхуната, която на времето беше на Хелоуънови?

Лицето на малчугана грейна. Той се обърна с гръб и се шмугна между две разнебитени бараки-складове. Аз го последвах. Озовахме се под тясна, дълга и невероятно паянтова дървена площадка (тук тъй наричаха рибарските кейове), скована от обелени стъбла на смърч.

Успоредно на кея се мъдреше една лодка.

Бе период на отлив и тя лежеше на една страна, половината на вода, половината на суша, сред голямо разнообразие от строшени бутилки, гниещи морски водорасли, измряла риба и безброй боклуци. Промъкнах се покрай напоените с рибено масло колове на кея и застанах до лодката на моите блянове.

Корпусът ѝ не бе докосван, откакто я бях видял последния път и по дъсчената облицовка висяха на скруфулозни парцали остатъци от зелената боя. Вътрешността на лодката, загубила сетните следи на бакърената боя, бе нацапана с машинно масло и мазнотиите лъщуха. Палубите представляваха комбинация от цепнатини, изкорубени дъски, груби парчета нови дъски и дълги черни ивички асфалт — следи от нехайно запълване на фугите. Гротмачтата бе счупена на десет фута от основата, а фокмачтата бе мушната хлабаво в гнездото ѝ, наклонена под странен ъгъл, като че ли умолява безучастните небеса.

Най-тягостно впечатление правеше огромната небоядисана, приличаща на сандък конструкция, нескопосано захваната за палубата. Това бе нещо голямо, простряно от рулевия отсек до основата на фокмачтата. Изглеждаше като гигантски саркофаг. Сякаш малкото корабче, предчувствайки, че умира от неизличима и гнусна болест, бе понесло на гръб собствения си ковчег и бе запъплило към гробищата, но неуспяло да стигне до тях, то бе издъхнало, там, където лежеше и сега.

Онемях от тази гледка, която обаче имаше тъкмо обратен ефект върху моя малък сополив водач. За пръв път той проговори:

— Божи, Есус, г'сине — каза той. — Не ли тя даваш направо чудо вид!

Не тръгнах веднага да търся Инъс, защото въпреки че съм кротък човек, у мен се породил желание за убийство. Покатерих се на „Пасифлора“ и както съм навикнал да правя при подобни трудни ситуации, отворих бутилка ром.

В тези минути мислите ми бяха заети с Джек Маклелънд. Джек щеше да пристигне в Кална Дупка след две седмици, за да започнем нашето морско пътешествие. Той е от ония всесилни чародейци, които не проявяват никакво разбиране към греховете на простосмъртните. Той е „човекът, който не се спира пред нищо“ и очаква тези, с които си има работа, да притежават същите качества. Той не умолява съдбата, той ѝ заповядва. Дава заповеди на всеки. Беше дал заповед и на мен:

— На 15 юли в 07,30 ч. ние ще отплаваме от Ньюфаундлънд до най-близкото островче, обкръжено с палмова горичка. Там ще се отдадем през цялото лято на хедонизъм^[5]. Ясно ли е?

Това бяха думите му, когато се разделяхме. Имах пълно основание да мисля, че той няма да се задоволи да прекара лятото в Кална Дупка.

След като си „дръпнах“ от бутилката, все още мислех, че мога да строша главата на Инъс Кофин, да пледирам за умопомрачение и да се зачисля в психиатрията на Сейнт Джонс, където да си зачисля компания с Уйлбър, докато Джек ме забрави. След още две глътки реших да „пришпоря“ „Пасифлора“ и да се изпаря към едно място на границата на Юкон^[6] с Аляска, за което са ми разказвали. Там имало много находки за археологически изследвания върху появата на човека в Северна Америка. „Пасифлора“ обаче отказа категорично да тръгне и затова „дръпнах“ още веднъж-дваж от бутилката и реших да си остана, където съм, и да търся по-лесен път към забвението.

Бях разкрит на сутринта от седемте енергични дъщери на Инъс Кофин, когато отиваха с радостни подскоци към рибния завод за първа работна смяна. Те бяха добри, разбрани момичета. Едното сложи главата ми в просторния си скут, а друго отиде да търси Инъс. После „отрядът“ ме ескортира, което ще рече, че сестрите ме носиха до дома си и доволни ме сложиха в леглото.

Вечерта се събудих в кисело настроение. Но дъщерите на Инъс бяха тъй гостоприемни и ме обсипаха с такова внимание (включващо изобилно ядене на пържени езичета и глави на риба-треска), че аз не можах да реагирам на Инъс толкова рязко, колкото си го бе заслужил. На оплакването ми, че ме е измамил, той отвърна с интонация на поругана невинност:

— Що теб не каза мен, чи теб толкова бърза лодката? Ако аз можех зная, щеше направи нея преди много месец. Но не тревожи теб никак, драги мен човек. Веднага ще хващаш Оуби Мърфи и двама ние нагласиш нея готово вид лодка преди седмицата минеш. А, абе капитан, теб случайно няма друго бутилка? Мен усеща стомах мой нещо ужасно мъ стяга тия дните!

Понеже се оказа, че и аз усещах как стомахът „ужасно мъ стяга“, донесох друга бутилка и преди да се съмне, бях също като Инъс обзет от оптимизъм.

Ако има някаква най-характерна черта за нюфаундлърдските рибари, това е оптимизмът. Той наистина им е потребен. Без него те би трябвало отдавна да са върнали острова отново на чайките и тюлените.

С оптимизма рибарите извършват чудеса. При наличие на достатъчно оптимизъм те стават най-способните, най-издръжливите и най-веселите хора на земята.

На другия ден, когато Инъс и Оуби Мърфи (дружелюбен рибар с исполинска сила) започнаха работа по лодката, моята главна задача бе да им осигурявам оптимизъм. За целта се наложи да правя редовни курсове между Кална Дупка и Сейнт Джонс — най-близкото място, откъдето можеше да се набави „оптимизъм“. Тръгнах за града рано сутрин и стигах там след обяд, за да поправам джипа, да търся такива жизнено необходими неща за лодката като платна, помпи и пр. (за това ще разкажа по-подробно по-нататък) и да взема един-два галона „оптимизъм“ от контрабандистите, които продаваха по-добър и по-евтин продукт, отколкото държавните магазини за спиртни напитки. После карах колата през цялата нощ и стигах в Кална Дупка навреме, за да подготвя Инъс и Оуби за работа през същия ден.

С течение на времето пътуването по трасето, направено от карибу, стана по-леко. „Пасифлора“ постепенно валира по-едрия камънак и „изяде“ повечето от показващите се от земята коренища. В деня на последния й рейс вече можеше да се говори за нещо като път, което трогна жителите на Южен бряг и ги накара да проявят жест на голяма благодарност. Те отправиха петиция до правителството да наименова пътя „Пасифлора пасаж“. Правителството не би отказало да направи това, ако премиерът Джоуи Смолууд не се страхуваше, че след като бъде признато официално съществуването на такъв път, трябваше да се полагат грижи за поддръжката му.

Една от причините да предпочета тези дълги преходи бе алтернативата да помагам на Инъс и Оуби. Самата мисъл за това ме ужасяваше. Можех да се избавя от това „ужасяване“ само за няколко дни, докато Инъс започна да поставя фалшкила и баласт от две хиляди фунта. Тогава бяха нужни още две ръце и се падаше на мен да ги осигуря. За да пресъздам атмосферата и условията за работа, най-добре ще бъде да се позова на бележките, които водих по онова време.

„Лодката лежеше върху малък хелинг в района на рибния завод. Всякакви отпадъци от човешки и животински произход (заводът имаше сто четиридесет и

осем работници — мъже, жени, деца и обработваше около сто фунта риба дневно) се стичаха в нашия хелинг през канализационна тръба с диаметър десет инча^[7], която на неопределени интервали изхвърляше нечистотиите върху нас. През периода на отлива избелените вътрешности на покойните риби-треска затлачваха плитчината около лодката с лигаво-хлъзгава маса, която ни обкръжаваше като някакъв гирлянд. Въздухът, вече доста замърсен, бе допълнително насищан с отровни газове от цеха за консервиране на риба. Онези рибни остатъци, които не се стичаха по канала, биваха превръщани в миризлив жълт прах, който се сипеше от небето върху главите ни като пушек от крематориум. В сравнение с това отвратителната воня на четирите каци, поставени на края на дъсчения кей, където Оуби бе навикнал да хвърля дроба от уловената риба, за да може с помощта на слънчевата топлина той да се превръща в рибено масло, се носеше като приятен аромат. Дрехите, телата и косите ни се просмукаха със зловоние и слизести изпарения от рибните отпадъци, а всеки инч на лодката бе плътно омазан с...“

При тази обстановка човек се нуждаеше от всички оптимизъм, който е в състояние да поеме!

Но даже и целият оптимизъм на Нюфаундлънд не можеше да ни помогне да направим невъзможното. И понеже приближаваше денят на пристигането на Джек, бях принуден да призная в себе си, че корабчето нямаше да бъде готово да отплава в уречения ден.

Към десети юли лодката нямаше още мачти, такелаж^[8], платна, витло и разни други съществени неща. Тя нямаше и достатъчно помпи. Същия ден късно вечерта ние завършихме уплътняването на съединенията и боядисването на дъното. Когато настъпи приливът, ние изтеглихме лодката в края на кея. Тя моментално започна да дава доказателства за своето най-характерно качество — течеше, тъй както

не бе текла никоя друга лодка, която бях виждал преди и след това в живота си.

Не можехме да открием точното място, откъдето влизаше вода. Тя проникваше в резултат на някакъв тайнствен процес на осмоза през всяка пора на корпуса. Наложих се да изпомпваме водата на всеки час, по цял час на всеки час и между всички часове, само и само да поддържаме едно равнище на проникващата вода. За нищо повече не можеше да става дума, защото бяхме трима души в състояние да работим едновременно само на три помпи.

Явното желание на малката шхуна да си направи харакири никак не безпокоеше Инъс и Оуби. От Инъс чух една фраза, която през следващите няколко години звучеше в ушите ми като непрекъснат шепот:

— Лодките на Южен бряг всички тече капка, когато нея първо пускаш на вода — утешително каза Инъс. — Но веднъж на вода, за ден или два, тя попиваш.

Както в повечето неща, които чух от Инъс, и в това имаше истина. Лодките на Южен бряг действително попиват. Те попиват невероятно големи количества солена вода, а също така по-голяма част от времето на човека, принуден непрекъснато да изпомпва вода. Фантастичната мускулатура на ръцете и раменете на рибарите на Южен бряг е достатъчно красноречиво потвърждение на това.

---

[1] Улица в Сейнт Джонс. — Б.пр. ↑

[2] Нарицателно име на страни в северния район на Централна Америка (Хондурас, Гватемала, Салвадор и др.) характеризиращи се с политическа стагнация и еднотипен износ, обуславящ едностранчивост на националната икономика и зависимост от международните монополи и САЩ. — Б.пр. ↑

[3] Иронично название на пътя до Кална Дупка, проправен на времето от стария карибу. Вж. глава 1, с. 5. — Б.пр. ↑

[4] Гага — северна морска патица (*Somateria mollissima*). — Б.пр. ↑

[5] Етическо учение, водещо началото си от древна Гърция, според което най-висшата цел на човешкия живот са удоволствието и насладата. — Б.пр. ↑

[6] Провинциален щат в Канада. — Б.пр. ↑

[7] Един инч = 2,6 см. — Б.пр. ↑

[8] Въженото стъкмяване на платноход. — Б.пр. ↑

4. ФАРИЙОН И ФЕРИЛЪНД

Мъчителните дни, които прекарах в Кална Дупка и Сейнт Джонс, щяха да бъдат наистина непоносими, ако не бе семейство Мори от Ферилънд.

Ферилънд не е далеч от Кална Дупка, но за разлика от нея то е рибарско селце, в което може да се живее спокойно, тъй като не се ползва от съмнителните облаги на един рибен завод.

Във Ферилънд скоро се разчу за пребиваването и мисията ми в Кална Дупка, тъй като за тази работа вече се говореше из целия район на Южен бряг. Един ден на връщане от Сейнт Джонс „Пасифлора“ изпадна в истеричен пристъп, отчаяно изпуктя няколко пъти и се отпусна безжизнено до една ограда от варосани колове, заграждаща голяма стара къща в покрайнините на Ферилънд.

Влязох да помоля за помощ и от къщата ме посрещна Хауъд Мори. Докато си отворя устата, той заговори:

— Елате вас, господин Моуът — избоботи той. — Елате вас вътре и сръбваме един чаша чай.

Хауъд ми се стори на петдесет години, въпреки че тогава навършваше осемдесет. Висок, жилав, с тромава походка и гладко червендалесто лице, той приличаше на земеделец-рибар от времето на Дрейк. Хауъд бе вдовец и живееше с дългокракия си мълчалив син Бил и бърбивата си снаха Пат. Бил и Пат стопанисваха магазинче и малка работилница за солена риба. Имаха две очарователни деца — момче и момиче.

Изглежда семейство Мори знаеше за моите патила в Кална Дупка и всячески се зае да облекчи мъките ми. От тази моя първа среща, докато напусна окончателно острова, техният дом беше и мой. Пат ме хранеше с фантастични ястия, гледаше ме като писано яйце и полагаше усилия да не си лягам трезвен. Бил ми помагаше да се вживея в традиционния начин на риболов, изпращаше ме на плаване с риболовни лодки, показваше ми майсторството и тайните за приготвяне на солена риба и ме завладяваше със страстната си и

непоколебима вяра в смисъла на човешката приемственост по отношение на всичко. Десетгодишният Питър Мори ме водеше на дълги тайни разходки из вътрешността на острова по следите, останали от „непокорените хора“, и на възвишения като Гейз — дълъг хребет, от който векове наред жени са очаквали връщането на корабите или мъже са стояли на пост, за да бъдат тревога, когато на хоризонта се появявали платна на пиратски кораби.

Но човекът, който наистина ми разкри сърцето и душата на Ньюфаундлънд и на нюфаундлъндците, бе Хауъд Мори. Един от онези рядко срещащи се хора, за които чувството към миналото се възвисява до пламенната и съкровена интимност. Неговият пра-пра-дядо бил първият Мори, заселил се в Южен бряг. И всички предания, които се приемали по дългата верига на поколенията, изкристализирали в главата на Хауъд. И в сърцето му.

На средна възраст той пострадал от сериозна злополука и трябвало да лежи в продължение на двадесет месеца. Хауъд оползотворил този период, като записал на тридесет училищни тетрадки всичко, каквото бил слушал за миналото на Ферилънд. После оздравял, отново почнал работа в морето и небрежно захвърлил тези съкровища в един ъгъл. Няколко деца намерили тетрадките и си наклали огън с тях. Когато чух това от Хауъд, изпаднах в ужас. Той обаче само се подсмихна.

— Било не толкоз страшно. Още имаш в глава писана мен всяка дума.

Хауъд знаеше миналото на Ферилънд не само от времето, когато тук се бе заселило семейство Мори. Разбираше или чувствуваше какво е ставало на тая земя още от онова далечно време, до което бе успяла да се докосне човешката история. Действително много дълъг период от време, тъй като Ферилънд е едно от местата в Ньюфаундлънд, където патината на човешката дейност има достатъчно плътност, за да заглади грапавата повърхност на старата земна твърд.

Просторният и добре защитен залив в подножието на ниски, вдадени в морето хълмове, обкръжени с широка брегова ивица от тучни ливади, е подслонил някои от първите европейци, достигнали Северна Америка. Още преди края на петнадесети век Ферилънд приютил баски — китоловци и риболовци. През първите десетилетия на шестнадесети век по крайбрежието на Ферилънд възникнали

риболовни лагери на бретонци^[1] и нормандци^[2]. Това е показано на стара френска карта от 1537 година като Фарийон. Но французите вероятно са се появили късно на сцената, понеже това име не е тяхно творение, а само изопачена версия на предишното име.

Французите владели Фарийон, вече като постоянно изградено селище, до около 1600 година. Тогава било заграбено от английски пирати. В 1621 година лорд Балтимор избрал този район за площадка на огромна плантация, която проектирал за остров Нюфъндлънд. Но лордът не успял да осъществи проекта. Жена му не можела да понеса Ферилънд, както наричали селището тогава, и след две години склонила своя „господар“ да се измести на юг в район, който впоследствие станал щат Мерилънд.

През следващите столетия други завоеватели поели управлението на Ферилънд. Те подложили на жестока експлоатация населението му — етническа смесица на заселници от френски, западноанглийски и ирландски произход и от Джърси^[3]. Но без да се вълнуват много от поробителите, местните хора продължили ежедневния си труд в морето. Жилави, упорити и безкрайно издръжливи, те устояли на изпитанията през мрачния период на господството на „риболовните адмирали“. Даже английските крале се прекланяли пред могъщите групировки на крупните риболовци на британската империя и постановявали: никой да не се заселва в новата земя, там да не се допускат постоянни жители, за да може да се използва като район за сезонен риболов само от екипажи на английски кораби.

Но хората от Ферилънд не се мръднали от родното си място. Те не го напуснали въпреки непрекъснатите набези на нашественици от Франция, Нова Англия и Португалия и въпреки редица чисто пиратски нападения. Местните хора се задържали тук с упорството на цирипедията^[4]. Няколко пъти Ферилънд се отбранявал на живот и смърт срещу военноморски атаки на редовни войски. И оцелял. Селището и жителите му превъзмогнали съдбовните изпитания в продължение на повече от четири века. В началото на шестдесетте години, когато дойдох за пръв път тук, в характера на Ферилънд нямаше съществени изменения от това, което е бил в миналото. Хауъд знаеше безброй предания за теглилата, които бяха закалили характера на хората от Ферилънд. Например легендата за „непокорените хора“.

През осемнадесетия век съставът на английската риболовни флота бил попълван предимно от мъже, принудени да се заловят за работа в морето поради системен глад или подлъгани от „предприемачи на работна ръка“ да се включат в тежки и продължителни плавания. След пристигането си в Нюфаундлънд много от тия хора отказвали да се завърнат в родината си. Местните „плантатори“ се отнасяли към тях като робовладелци и затова пришълците постъпили като спартански роби и забягнали от малките рибарски пристанища в безлюдната вътрешност на острова. Тук образували своя общност, която просъществувала стотина години. Заживели действително като хора „извън закона“ в духа на романтичната традиция на Робин Худ. Установили се в горите и ограбвали богатите, за да помагат не само на себе си, но и на угнетените селски рибари от крайбрежието.

Вътрешността на полуострова била превърната в „Страната на непокорените хора“. Само най-добре въоръжени отряди кралски войници дръзвали да навлязат в тази територия. Навсякъде имало тайни пътеки, а селата на „непокорените хора“ били сгущени в десетки дълбоки долини. Едно от тях се намирало на пет мили от Ферилънд в пазвите на огромен хълм, наречен Бътър Пот.

„Непокорените хора“ никога не били поробени и на никого не се подчинили. Те постепенно се смесили с крайбрежното население и кръвта им още тече в жилите на хората от Южен бряг.

Хауъд Мори възкреси тези хора и други като тях, докато ме развеждаше по крайбрежието до рибарските селца Беър Коув, Ла Манш, Адмиръл Коув, Кейпхейдън, Ринюз, Фермьоз, Аквъфорт, Болин и други места с такива странни имена. Но Ферилънд си оставаше най-голямата любов на Хауъд.

Един следобед той ме заведе до остров Буа, разположен в широкото устие на Ферилъндския залив. Островът бил горист в далечното минало. Сега там не растяха никакви дървета, но самата местност даваше крила на въображението.

Известен само на шепа хора като Хауъд, забравен или пренебрегнат от историците, островът представляваше величествена крепост. По неговия почти отвесен бряг обикаляше крепостен вал от земен насип. Поне пет батареи от тежки оръдия бяха все още в гнездата си на съответно разстояние едно от друго и черните им и

безжизнени дула стърчаха през дебел пласт мъх. Личаха основите на военни складове, руини на жилища и дори на един старовремски кладенец. Според Хауъд островът за пръв път бил укрепен от французите преди 1600-та година. Приблизително по това време бил завзет от английския „свръхпират“ Питър Истън и постепенно бил доукрепяван, докато се превърнал в почти непревземаема крепост и гаранция за дълговечното съществуване на Ферилънд.

В плитчината при подножието на голям скален процеп лежах разяждани от ръжда четири дълги двайсетфутови оръдия от седемнадесети век. Те бяха в същото положение, както ги бе оставил някой капер^[5] от осемнадесети век след неуспешен опит да ги отмъкне от запустелия остров. Личеше, че откакто крепостта е била обезлюдена, нищо друго не е било покътнато. Тук нямаше екскурзоводи, нито чакълени алеи, нито фантазьорски реставрации. Имаше автентична реалност на миналото — само забулена, но незаличена от пробягващите във времето векове.

След смъртта на хора като Хауъд Мори (а такива има вече съвсем малко във всяка страна) по-голяма част от богатото и живо човешко минало на Нюфаундлънд ще потъне в пълно забвение. И ще изчезнат следите на един начин на живот, утвърждаван в продължение на четири столетия.

Чувствавам се щастлив, че имах случай да бъда участник в този начин на живот — живота на риболовеца. Една сутрин в четири часа Хауъд ме вдигна от пухеното легло, закусихме на пресекулки и ме поведе в тъмнината към края на пристана, за да се включа в четиричленния екипаж на една моторна риболовна лодка.

Тя беше голям и широк скиф с едноцилиндров мотор от пет конски сили с електрически прекъсвач. Докато се измъквахме от залива, беше тихо и студено. Съпровождаше ни приглушен тътнеж на десетки други „еднодробни“ мотори^[6], тласкащи обвити в тъмнината лодки към откритото море.

Нашият екипаж трябваше да провери два капана за риба-треска. Всъщност тези капани представляваха големи правоъгълни конструкции от рибарски мрежи, с дължина на едната страна до петдесет фута^[7]. Капанът беше с дъно и имаше горен отвор. От едната си страна имаше „врата“, от която излизаше дълга, вертикално спуснатата мрежа-водач, за да насочва бавно движещата се риба-треска

към капана. Цялата конструкция се захващаше за морското дъно с помощта на огромни котви от ковано желязо — последните находки от много стари, вече забравени кораби.

Първият капан бе заложен на девет клафтера от остров Буа. Стигнахме до мястото точно когато се пукваше зората. Докато всички, надвесени от едната страна на скифа, се вирахме в тъмните води, нашият капитан проверяваше капана с риболовна кука, представляваща дебело въже, вързано за опашката на една оловена риба с две куки откъм главата. Той я хвърли в капана и я изтегли рязко. Още при първия опит улови една хубава риба-треска и я метна бляскаща на борда.

— Много добре — каза той. — Хайде да изтегляме, м'чета!

И започнахме да изтегляме. Събирането на „отвора“ на капана и изтеглянето на въжетата и вървите с неимоверна тежина изискваше максимални усилия на петимата ни. Мина половин час, докато капанът започна да „увисва“ с плавниците си на повърхността на водата. Докато дърпахме с две ръце насмолените ледено студени мрежи през перваза на лодката, образувалият се „чувал“ от мрежата съвсем се събра и водата в него „закипя“. Двадесет-тридесет квинтала^[8] първокачествена риба-треска безпомощно се блъскаше в мрежата.

Двадесетгодишен младеж от екипажа ни помагаше, качил се в една малка дъри — рибарска лодка с плоско и тясно дъно, люшкаща се около скифа. Поради силното мъртво вълнение младежът едва се крепеше в лодката. При неочаквано извърщане на мрежата той загуби равновесие и ръката му попадна между двете блъскащи се една о друга лодки. Съвсем ясно се чу звук от счупване на кости. Момъкът тежко се отпусна на седалката и повдигна ръката си, за да я огледа. От нея вече шуртеше кръв. Наскоро сбъднатата му мечта — новият ръчен часовник — бе натрошен и набит в месото на ръката му.

Пострадалият бе изпуснал мрежата и лодката му, понесена от прилива, бързо започна да се отдалечава от нас. Капитанът изрева да пускаме мрежите във водата и запали мотора. Но момъкът от дрейфувашката лодка ни спря.

— Не бивайте вас толкова глупави! — изкрещя той. — Аз мога справя се! Недей вие пускате тях риби!

И със здравата си ръка подаде едното весло, придърпа хедерното въже, после с една ръка и със зъби той хвана въжетото и приближи

лодката и себе си към нас. Измъкнахме го на борда, ала момъкът не ни позволи да оставим капана, докато не приберем и последната риба от дъното на мрежите му. Напълнихме лодката догоре с риба. През цялото време, може би двадесет минути, той седя на капака на мотора и одобрително се усмихваше. Ръкавът на дебелия му пуловер се просмука с кръв и тя потече по мушамените панталони на пострадалия.

Върнахме се на кея към десет часа. Слънцето се беше издигнало и печеше силно. Пат Мори ни посрещна с една товарна платформа, на която закарахме младежа при лекаря. Той намести счупените кости и направи петнадесет шева, за да затвори раната. Когато напускахме малкия лекарски кабинет, младият рибар ми каза:

— Капитан, аз надява аз не пробалил твоя сутрин!

Не, той не ми „пробали“ сутринта. Но можех ли да намеря думи, за да изразя възхищението си от този човек? Ако се бях опитал, той щеше да се почувствува много неловко.

Когато нощувах у Мори, на сутринта ходех на пристана да посрещам рибарските лодки. Към мен неотменно се присъединяваха чичо Джим Уелч и чичо Джон Хоукинс. Те бяха съответно на осемдесет и осем и на деветдесет години. И двамата били рибари през целия си живот, но както отбеляза чичо Джон:

— Ние малко стари за такъв игра сега. Не добри за тя, не повече.

При все това те бяха съвсем добри да проверяват всяка лодка, да правят забележки за качеството и количеството на рибата и да поддържат духа на „младите момчета“ (мъже на четиридесет и петдесет години) да е на съответното равнище. Чичо Джон излязъл за пръв път в морето за риба с баща си, когато бил на осем години. Той позакъснял в сравнение с чичо Джим, който започнал своята риболовна кариера на шест години.

В безбройните интересни истории, които разказваше Хауъд Мори, се съчетаваха комичното с трагичното, тъй както е в действителност. Една вечер говорехме за свещениците по крайбрежието (почти всички в Южен бряг са католици) и Хауъд ми разправи за Бийар и козата.

В Южен бряг всяко семейство си сади картофи. Бийар бил много горд със своето картофено стопанство. За беда неговият съсед развъждал кози, а козите също обичат картофи. Бийар, втрещен в

торфената почва с превит гръб, изравял своите картофи. Било сутрин и наблизно се щурал селският свещеник. Отчето се отбил при Бийар, облегал се на оградата и запитал:

— Изравяш ли ги, Бийар?

Бийар погледнал изпод рунтавите си вежди, но вместо свещеника зърнал кехлибарените очи на един много пакостлив козел, който надничал откъм двора на съседа.

— Де, гиди курварино! — отвърнал ядосано Бийар. — И ако не беше ти, щях да си имам много повече картофи.

Същата вечер Бийар ми разказа съвсем различна история. Преди сто и седемдесет години във Ферилънд се появил един чужденец на средна възраст. Бил беглец от риболовен кораб — „ирландски младок“ — тъй наричали младежите и мъжете, които, за да не умрат от глад в Ирландия, отивали да чиракуват в английската риболовна флота и при плантаторите в Нюфаундлънд.

Хора от Ферилънд го приютили и нагостили, но той си бил внушил, че е преследван, „имал си уплаха“. Бил убеден, че ще го уловят и ще го върнат да робува. Поживял няколко месеца в селото, оженил се и започнал рибарлъка, но продължавал да се страхува. Една есен натоварил жена си и двете си бебета в лодката и отплавал по крайбрежието. Настанил се в едно тясно скалисто заливче, където големи кораби не можели да влязат, а малки лодки рядко се появявали. Там си направил тилт (малка дървена къща) и заживял като заточеник.

Веднъж-дваж в годината отивал с лодката си във Ферилънд, за да размени осолена риба за продукти. След това отново изчезвал. С изключения на тези пътувания той, жена му и двамата му сина живеели напълно откъснати от света. Препитавали се от морето и земята, ловели риба, убивали карибу и патици, за да си осигурят месо, садели по някоя леха картофи на малкото очистено от мъх парче земя в подножието на морските канари — закрилници на семейството.

Една февруарска сутрин мъжът бил скован от парализа. Две седмици жена му се мъчила да го лекува, но състоянието му се влошавало. На края тя решила да тръгне да търси помощ. Оставила момчетата — едното на девет, другото на десет години — да се грижат за баща си и поела сама с лодката, тридесет — четиридесет мили гребане до Ферилънд. През същата година зимата била много люта, а паковият лед^[9] правел големи пакости.

Жената гребала петнадесет мили, но връхлетяла буря, ледът се понесъл към брега, повлякъл лодката и я строшил. Жената продължила пеша по ледените блокове към сушата. После се катерила по заледените скали, преплувала или прегазвала няколко малки реки, успяла да премине заснежената гора и на края се добрала до Ферилънд.

Минало известно време, докато дойде на себе си, за да разкаже какво я сполетяло. Изминали още седем дни, докато се успокои неукротимият североизточен вятър — едва тогава група рибари тръгнаха по крайбрежния лед към далечния затънтен залив.

Двете момчета излезли да посрещнат рибарите и онемели от смущение при вида на непознатите хора. В къщурката било топло и чисто, всичко било поставено в ред. Попитали момчетата къде е баща им и по-голямото, десетгодишното, ги завело до една паянтова барака недалеч от къщурката. Отворили вратата и видели бащата.

Той бил окачен за краката о покривната греда, грижливо одран и изкормен.

— Ти разбира как било? — обясни Хауъд. — Момчета никога не видели мъртъв човек. Виждали много убити сърна, гледали как баща изкормя и одира. Нещастни хлапета помислиха, че тъй трябва прави на всяко умряло — било човек, било животно. Те много, много старали...

---

[1] Жители на областта Бретан, Франция. — Б.ел.кор. ↑

[2] Жители на Нормандия, регион в северозападна Франция. — Б.ел.кор. ↑

[3] Джърси или Джързи — Най-големият и най-оживеният британски остров в Европа от групата Нормандски острови, площ около 45 кв. мили. — Б.пр. ↑

[4] Цирипедия — вид малко ракообразно морско животно, което се прикрепя с месестото си стъбълце в корпуса на кораб, по скали и др. (Cirripedia). — Б.пр. ↑

[5] Морски разбойник; пират. — Б.пр. ↑

[6] Жаргон — едноцилиндрови мотори. — Б.пр. ↑

[7] 1 фут — 30,48 см. — Б.пр. ↑

[8] Древна традиционна мярка за тежина, използвана от риболовците. Един квинтал се равнява на 112 фунта сухо тегло или солена риба. — Б.пр. ↑

[9] Плаващи ледени късове. ↑

5. КОРСЕТИ, РИБА-ТРЕСКА И ЗАПЕК

Със семейство Мори прекарах съвсем кратко време. Повечето си часове, денем и нощем, посветих на непосилна борба за превръщане на действителния кошмар в една поносима реалност. Дните летяха, а работата видимо изоставаше. Обзе ме чувството, че Инъс, Оуби и аз сме обречени да прекараме остатъка от живота си в миязми и отчаяние. Дните се изплъзваха — бяха буквално наситени с плъзгавина, — докато една сутрин дойде време за равносметка.

Настъпи денят, в който Джек трябваше да пристигне от Торонто на летище Сейнт Джонс. Наближи моментът на първата среща на Джек с малката шхуна.

Шофирах „Пасифлора“ към сивия град и бях потънал в униние и тягостни предчувствия. Но тъй се случва понякога, че спохождащата ни зла участ проявява известна милост към жертвите си. Същата сутрин в Южен бряг бе паднала доста гъста мъгла. Не обърнах внимание на това обичайно явление. Едва след като налучках пътя по улиците на Сейнт Джонс и стигнах до летището, където бе оповестено, че поради мъглата всички полети са отменени за няколко дни, аз разбрах, че съдбата се е смилила над мен.

Отидох веднага в стаята на метеоролога. Той стопли душата ми с радостната вест, че летището ще бъде затворено за неопределено време поради мъглата.

— Докога? — запитах аз.

— Трудно е да се каже, старче. Предполагам, че за не по-малко от седмица.

Обладан от блажено спокойствие, написах на Джек бележка, че поради липса на телефон в Кална Дупка нямам възможност да разбера кога ще пристигне. Добавих, че остава още малко работа по лодката и затова съм решил да не губя време в безрезултатни пътувания до Сейнт Джонс само заради смътната надежда, че самолетната компания „Транс Канада“ може да съумее да намери мястото на летището и да приземи самолета си.

Писах, че му препоръчвам да наеме малък камион (за предпочитане с двойно предаване), да вземе разните неща от магазина за корабни части, които съм поръчал — оставих към бележката и списъка на частите, — и да дойде в Кална Дупка. Предадох бележката в гишетото за информация на една млада жена от „Транс Канада“.

Някои може да се чудят защо Джек не пристигна с влак, а със самолет, но ако въобще има такива хора, те явно нямат никаква представа за железопътния транспорт на Нюфаундлънд.

Това е теснолинейна железница по протежение на петстотин мили предимно през пустинен район от Порт-о-Баск до Сейнт Джонс. Изглежда като археологическа находка от друга ера. Разписанието ѝ е толкова неточно, че под седалките във всеки вагон са поставени големи сандъци със суха храна за пътниците при по-големи закъснения на влака. По проверени данни е имало случаи, когато влакът е пътувал четири седмици, за да прекоси острова.

Най-големите закъснения обикновено са през зимата, но могат да се случат през всеки сезон поради различни причини. Например гъста мъгла до степен, че машинистът не вижда пред себе си нищо. Или разгонен американски лос, нахвърлил се върху локомотивчето в неравна борба (неравна, защото лосът по-рядко побеждава). Или експлозия на парния котел. А също и бури, които направо издухват вагона от релсите, или пък временно изгубване на пътници, слезли да берат боровинки наоколо, докато влакчето се катери по възвишенията и прочие, и прочие. Ненаправно канадски военнослужащи, разквартирувани по време на войната в Сейнт Джонс, кръстили влакчето „нюфаундлъндският куршум“.

Имало е много пикантни историйки в „Куршума“, но може би най-патетична е случката с младата дама, тръгнала с влакчето от Порт-о-Баск на изток. С всеки изминат ден във влака нейното смущение растяло. Когато кондукторът минавал през вагона, тя винаги го спирала и нетърпеливо го питала кога ще пристигнат в Сейнт Джонс. Той не знаел и, естествено, най на края търпението му преляло — защо, попитал кондукторът, тя чак толкова много бърза?

Дамата му отговорила сдържано, че очаква бебе.

— Вие трябвало съобразява, преди качва „Куршума“. Как може тръгва в такъв положение! — се възмутил кондукторът.

— Е, господине — отвърнала тя, — но аз не бях в това положение, като се качвах.

Джек Маклелънд предпочиташе да не рискува и затова тръгна със самолет.

Трябваше да се досетя, че съдбата само се бе подиграла с мен, като ми бе отредила отдых за една седмица. Завърнах се от Сейнт Джонс и на сутринта заедно с Оуби подкарахме „Пасифлора“ към близкото крайбрежно селце Шу Коув с надежда да намерим мачти за лодката. Точно преди обяд мъглата се отдръпна в морето и неочаквано блесна ослепително слънце. В далечния Сейнт Джонс хората се спирани по улиците да побъбрят с приятели, които от доста време не били виждали, и да се зазяпват към небето при обичайния звук от самолетни мотори.

И досега не мога да преценя дали трябваше да се радвам или да съжалявам, че не съм присъствувал на пристигането на Джек в Кална Дупка, защото бях изпуснал епизод, който влезе във фолклора на Южен бряг.

Самолетът на Джек се приземил на летището в Сейнт Джонс в един часа без петнадесет минути. Джек слязъл, дали му бележката ми и след като я прочел, се впуснал да действа. Той е човек от тази категория. Впуска се в действие. Но този път не се впуснал много енергично, защото бил с хлъцнат кръст и под спортното си сако модел „савил-роу“^[1] и под панталоните от немачкаема коприна носел едно страхотно съоръжение, направено от гума, стомана и банели, на което основателно биха завидели пристегнатите в корсет дами от викторианската епоха.

Въпреки това Джек действувал с голяма експедитивност и за по-малко от два часа бил вече на път към Кална Дупка. Той изгубил по пътя доста от вътрешните пружини на духа си и всичките пружини на автомобила — червен буик с хромникелови брони и сгъваем покрив. Това била единствената на острова лека кола от тази категория, която Джек успял да наеме от един реномиран гараж в Сейнт Джонс благодарение на обичайната си способност да превъзмогва по-добрата преценка на този, с който се договаря.

Джек пристигнал в Кална Дупка в седем часа след обед точно когато рибният завод прекратява работа. Множество девойки с бели престилки и гумени ботуши и десетки мъже в работни комбинезони и гумени ботуши излизали от миризливата сграда, в която вече били отбили поредната повинност на робското си ежедневие. Поради заглушителния вой на звучния клаксон на буика те замръзвали на място.

Отначало помислили, че в залива пристига някакъв странен кораб. После едно от момичетата зърнало отблясъка на залязващото слънце върху куп никелирани работи, издадени точно на ръба на скалистия склон над селото.

Дотогава подобна визита не била преживявана от нито един обитател на Кална Дупка. Докато те стояли втренчени и неподвижни, огненоцветното „чудовище“ на билото на хълма прехвърлило ръба и се спуснало по склона. Това импулсирало хората към действие. Те размахали ръце и надали дрезгави гласове, които се слели в общ силен вик.

Джек сияел от възхищение зад кормилото на червеното „животно“.

Мислел, че жителите на Кална Дупка го приветствуват. Мислел също така, че неясно очертаният път продължава надолу по каменистите сипеи към брега на залива.

И двете негови мисли били погрешни. Път нямало, а хората всячески се опитвали да предупредят Джек за грозящата го опасност.

— Мен син! — разказваше ми после един от очевидците. — Това бил чудноват работа да гледаш!

По-добре тук аз да обясня, че в Нюфаундлънд думата „чудноват“ все още е запазила значението си от едно време — свързано с чудо и страхопочитание.

Първите няколко ярда автомобилът се кандилкал без особени сътресения, но по-нататък склонът станал много стръмен и Джек, вече заподозрял, че има нещо нередно в цялата работа, натиснал спирачките, но било съвсем късно. Червеният „бегемот“ полетял надолу с подхвърляне и подскоци, без да обръща внимание на камънаците и тарабите пред себе си, с отчаянието на побеснял от хашиш хипопотам. От него хвърчали разни неща. Двете галванизирани 30-галонни казанчета^[2] за лодката (едното за вода, другото за гориво),

поставени свободно на задната седалка, отскочили нагоре и описали бляскащи параболи във вечерния здрач. Багажникът се отворил внезапно и скромният мореплавателен реквизит на Джек, включващ пет куфара и ред други дреболии, изхвъркнал от „кораба“.

Развръзката настъпила изведнъж. Автомобилът заседнал, като забол лъскавата си муцуна в задната стена на една кошара. Изминала дълга минута на всеобщо вцепенение и още преди хората да се втурнат за помощ, Джек с бърза крачка се появил от малкия облак прах, обвинил продънения овчи заслон.

Както може да се очаква от човек, който като командир на моторна торпедна лодка веднъж опитал да пробие гранитния четиристотинфутов вълнолом за нов вход към пристанището на Сейнт Джонс, Джек бил на върха на хладнокръвието си. Той крачел безгрижно по нанадолнището. Бил равнодушен, като че ли вървял към мостика на разкошен кръстосван, закотвен до покритите с килими докове на кралския яхтклуб в Кауз^[3].

Към Джек плахо пристъпил Инъс. Той бил напълно зашеметен от импозантното зрелище, свързано с „пришествието“ на Джек в Кална Дупка. Вместо да го заведе у дома си и му сипе нещо за пиене, за да го позадържи там, докато се върна, Инъс покорно изпълнил повелителното искане на Джек да бъде заведен незабавно при лодката.

Инъс завел наперения и сияещ посетител право на дървения кей. Джек направил три крачки по напоените с масло бичмета, стъпил върху парче изгнил рибен дроб и се подхлъзнал. Уплашени, Инъс и трима-четирима мъже скочили, не към, а по-скоро върху Джек и в несръчните си старания да го задържат, го изпуснали „извън борда“.

Въпреки че оттогава минаха години, Джек продължава да отказва всякакъв разговор по този случай. Твърди, че въобще не си го спомня. Предполагам, че затъмнението на паметта му се дължи на богослуженето, организирано от Инъс и неговите седем широкоплещести дъщери. Съвсем ясно това може да се обясни с няколкочасовото напрежение, преживяно от Джек в прекалено затоплена кухня, насилствено угощаван от свита Валкирии^[4], пременен само с корсета си и полуповит в одеяло. И на всичко отгоре принуден през цялото време да полага безрезултатни усилия за човешки контакти с осем души, които явно не говорят познат нему език.

Оуби и аз се върнахме в Кална Дупка към полунощ. За щастие Джек вече спеше. Мушнах се в спалния си чувал, изпълнен с униние и мрачни предчувствия за утрешния ден.

Събудих се рано. Пред леглото ми стоеше Джек, заметнат с одеяло. В погледа му се четеше тревога.

— Здравей! — каза той. После добави с напрежение в гласа: — Къде по дяволите е тоалетната?

Трябва да се има пред вид, че Джек е израснал в много реномирано частно училище, в стара фамилия от Торонто и в комфортна, дори разкошна обстановка. Той не е от ония грубовати и непретенциозни хора на пионерския труд. Той си обича удобствата. Навикнал е с тях и е нещастен, ако му липсват.

Къщите на Кална Дупка обаче не се отличават с големи удобства. Вътрешни тоалетни няма, няма и външни тоалетни. Дамите разполагат с порцеланово цукало под леглата си. Но мъжете не. Това изглежда явно несправедливо, дори съвсем жестоко, докато човек не бъде посветен в тайните на мъжкото поведение в едно крайбрежно рибарско селце.

При първото ми посещение в Нюфаундлънд загубих няколко дни, докато разгадая тази тайна. И съответно ги изстрадах. Но след като вече бях член на „братството“, можех да спестя на Джек агонията на самостоятелните търсения.

— Охо, здравей! Добре ли си поспа? Да? Сега отиваш долу на дървения кей, разбираш ли онова нещо като пристан, направено от дъски. И там, откъм брега, има малка барака. Наричат я рибен склад, всеки рибар си има такъв склад. Влизаш вътре и виждаш една дупка точно до масата за чистене на риба — през дупката хвърлят във водата вътрешностите на рибата. И ах, да, не забравяй да вземеш със себе си парче вестник!

Лицето на Джек напълно отразяваше неговата мъчителна душевна борба. Бях трогнат от умолителния му израз, но необходимостта изискваше твърдост.

— Виж какво — заговорих любезно аз, — нямаш никакъв друг избор. Освен ако искаш да се промъкнеш в стаята на момичетата и да задигнеш цукалото. (Седемте дъщери спяха в една стая на две легла.)

Джек се разтърси.

— А колкото до откритите тоалетни — недей! Ще изпаднеш в положението да забавляваш пет-шест момченца и още толкова кучета, които изневиделица ще се появят точно когато сигурно мислиш, че си сам.

Джек издаде тих стон, хвърли мрачен поглед към мен и излезе. Той се забави доста, а междувременно девойките станаха и запалиха огъня. Когато се връщаше, те приготвиха закуската.

Беше ми жал за Джек, действително ми беше жал. Ясно си спомням първото мое посещение на рибен склад, когато кацнал нестабилно между вятъра и водата, обкръжен от ужасно вонящи каци, пълни с осолена риба, погледнах безразсъдно надолу и съзрях „консорциум“ от калкани, писия, скълпини^[5], раци и змиорки с втренчени към мен погледи, изпълнени с очакване.

Джек успял да се извиси над тежката душевна травма на преживяното. Но когато го удари миризмата на закуската, почти загуби съзнание. Той е гастроном и има префинен вкус. На туй отгоре стомахът му е слабоват.

Джек стисна ръката ми до болка и дрезгаво прошепна:

— Какво е това, за бога?

— Това — обясних ободрително — е нюфаундлъндско национално ястие. Специалитет за гости. Нарича се рибена попара.

— Името не ме интересува! Какво има в яденето?

— А, основното е каша. Взема се корав хляб или корабни сухари, киснат се цяла нощ, за да омекнат и да се очистят от житоядците. Отделно се накисва осолена риба цяла нощ. Терминът за тая манипулация е „оводняване“. След това се сваряват рибата и хлябът заедно и когато се получи хубава бухнала каша, в нея се излива чаша вряща свинска мас и тогава...

Не можах да довърша обяснението. Джек бе вече на път за ново свиждане със скълпините и змиорките.

Малко по-късно, същата сутрин, след като измъкнахме буика и го завлякохме до билото на хълма с помощта на джипа и на няколко малки, но жилави коня, аз се почувствувах задължен поради някаква скрита гънка на почтеност в мозъка си да разкрия на Джек истинското положение с нашата лодка. Обясних, че дори да имаме изключителен

късмет, не можем да храним надежда лодката да бъде готова за плаване по-рано от две седмици. Казах му, че дори тогава ще бъде съвсем рискувано да се тръгва с нея в открито море.

— Никога няма да те упрекна, Джек, ако искаш да се откажем от тая работа. Никога, особено след това, което изпати досега, и по-точно с оглед на това, което ти предстои да понесеш, докато тръгнем по море. Кажи само една дума и ние зарязваме проклетата лодка да лежи там, където си е, и се връщаме в Сейнт Джонс. Оттам има ежеседмично редовен рейс на товарни кораби до Карибско море. Следващият кораб е утре. Още довчера можем да бъдем на борда му.

Джек мълча само един миг. Погледна залива, кейовете и рибните складове, видя мрачните крайбрежни склонове и сивата пустош на мъглата и морето. После в името на вечния си престиж отговори:

— По кой начин! Очаквам, че ще имам най-тежкия случай на запек, познат досега в медицината. Гърбът ми никога не ще се оправи след това, което преживях нощес. Не е изключено да загинем, когато потеглим с тая фантастична вехтория, която ти си купил. Но, Фърли, *ние ще отплаваме с лодката оттук с цената на живота си.* А сега да се залавяме за работа!

---

[1] Мода, въведена от Джордж Савил I, маркиз на Халифакс. — Б.пр. ↑

[2] 1 галон = 3,78 л. — Б.пр. ↑

[3] Кауз — пристанище на остров Уайт, Англия, курортен и мореплавателен център. — Б.пр. ↑

[4] Нордическа митология — девствени богини, които летят над бойното поле и ескортират загиналите герои до Валхала — залата, в която ги приема Один, главният бог, — бог на войната, мъдростта и поезията. — Б.пр. ↑

[5] Вид риба в северното крайбрежие на американския континент. — Б.пр. ↑

6. НАПАДЕНИЕ НА ПИРАТИ

Джек продължи настъпателните си действия. Той стигна до извода, че главният наш проблем в работата е липсата на организация и първото нещо, което предприе, бе съвещание в кухнята на Инъс. Присъствуваха Оуби, Инъс, моя милост и един неидентифициран случаен посетител, който през цялото време мълчеше и плюеше малки гейзери от тютюнева слюнка, падащи с цвъркане върху горещата плоча на печката.

С най-добрия си административен маниер Джек изтъкна, че извънредно много сме си губели времето. Ежедневните пътувания до Сейнт Джонс не били необходими — каза той. За целта щели сме да направим подробен списък на всяка част или съоръжение, необходими за завършване ремонта на лодката. После той и аз сме щели да отидем в града и за един ден усилено пазаруване да набавим всичко, каквото трябва.

След завръщането ни четиримата сме щели да запретнем ръкави и по точно установен график да завършим ремонта по скоростен начин.

— И така, господа, съгласни ли сте? — Той приветливо ни изгледа в очакване на одобрителен отговор.

Аз погледнах Инъс, той погледна Оуби, а Оуби сведе поглед към гумените си ботуши. Никой нищо не каза. Щеше да бъде много неучтиво да убиваме такъв чистосърдечен ентузиазъм.

На следващия ден Джек и аз тръгнахме за Сейнт Джонс с „Пасифлора“, която теглеше на буксир смачкания буик. Когато пристигнахме в града, ние се разделихме всеки със свой списък и си дадохме среща към шест часа в крайбрежния бар. Джек взе джипа, а тъй като аз се бях наситил на невероятните транспортни бъркотии в Сейнт Джонс, предпочетох да тръгна пеша.

Пристигнах в бара малко преди шест часа. След няколко минути почти неузнаваем се появи Джек. Неговата руса, винаги безукорно сресана коса бе съвсем разрошена. Очите му гледаха на кръв. Левият

му лицев мускул се свиваше в конвулсивни тикове. Джек вдишваше и издишваше рязко с остро и дълбоко шиптене.

Необходимите му бяха три двойни рома, за да се съвземе и да опише как е прекарал деня, но успя да засегне само най-важните моменти. Разказа за ходенето си от магазин на магазин, повечето от тях без купувачи и с много продавачи, които моментално изчезвали, сякаш бягали от прокажен клиент.

— Това е така — съчувствено обясних аз, — понеже в Сейнт Джонс се смята, че е под достойнството на всеки продавач да очаква клиента. Такова нещо не се допуска, стига да може навреме да се избяга.

Джек кимна мрачно.

— Това бе дреболия. В железарския магазин най на края спипах един продавач точно когато се измъкваше към склада. Пресякох му пътя пред един рафт с железни вили и любезно го помолих, представи си, за пет фунта двуинчови гвоздеи. И за бога, Фърли, знаеш ли какво ми отвърна?

Гласът на Джек изтъня във фалцет:

— Каза ми, че ако пожелае да си дам заявка, те щели да се постараят да я изпълнят. И следващата седмица да съм минел да получа стоката.

— Ти си щастливец — утешително му казах аз. — Обикновено казват, че това, което търсиш, го нямат, или може би ще го имат догодина, или...

— Но това не е всичко! — прекъсна ме Джек, при което тиковете на бузата му станаха по-резки. — След двучасово лутане най на края намерих магазин за спиртни напитки. При щанда действително имаше продавач и аз го помолих за един кашон ром. Знаеш ли какво направи той? Накара ме да попълня заявление за специално разрешение, после ме изпрати за подпис в централното управление на Бюрото за контрол по алкохола. Загубих цял час, докато намеря управлението, но там всички бяха отишли на обед, въпреки че бе три и половина часът. Чаках до четири и половина и на края се появи някакъв дребен долнопробен субект и ми заяви, че проклетата му служба издавала разрешителни само в сряда!

— Това е положението, Джек. Разбери, че в Сейнт Джонс всички продавачи и чиновници имат нужда от дълга почивка, защото са

преуморени. Но има и друг проблем. Търговците са натрупали толкова много пари, че не *искат* повече. Няма как да ги оползотворят. За тях парите са излишно бремене. Можеш да си представиш как се чувствуват, когато някой като теб идва и им изсипва куп банкноти. Търговците биха могли да се подведат да ти ги вземат само ако не успеят бързо да се съобразят и да откажат. Все пак какво сполучи да купиш?

Джек скръцна със зъби, мушна ръката си в джоба на самото, измъкна парче хартия и го хвърли на масата.

Беше квитанция за паркиране.

Що се отнася до мен, денят ми бе завършил сравнително с добри резултати. От над осемдесетте неща по моя списък аз бях смогнал да купя шест. В краката ми лежеше пълна чанта с шест бутилки ром. Намерих един контрабандист, който още не бе натрупал богатство и не се чувствуваше засегнат от унижението да търгува с хората. Трудно се откриваха такива търговци в Сейнт Джонс.

Тъй като повечето от нещата, необходими за лодката, не можеха да се намерят или да се измъкнат насила от търговците в Сейнт Джонс, ние се научихме да правим това, което нюфаундлърите от крайбрежните села са правили векове наред — да импровизираме. Инъс бе майстор на тази работа. Когато ни потрябваха железни плочки за ванти на такелажа, той взе отпадъчни железни плоскости от стар разбит параход и върху една скала без нагриване изкова от ръждясалия метал четири комплекта съвсем прилични плочки. После комбинира по-дребните железни съоръжения от най-различни находки из безбройните измазнени сандъчета, които задръстваха рибните складове. В тях поколения наред всяка непотребна вещь, която бе попадала под ръка, била грижливо прибирана за „гладни години“.

Понякога трябваше да предприемаме по-далечни набези. За горна част на каютата Инъс бе измайсторил върху палубата на шхуната нещо като ковчег и същевременно бърлога. В него нямаше никаква възможност да проникне светлина, затова в каютата бе тъмно като в каца от меласа. След продължителни усилия намерих в Сейнт Джонс продавач на корабни принадлежности, който призна, че може да ми достави илюминатори — всеки по седемдесет и пет долара, — ако съм

съгласен да чакам шест месеца за поръчка и доставка от Англия. Тъй като не бях съгласен, Оуби се притече на помощ.

Той имаше роднини в Южен бряг на отдалечения полуостров Кейп Пайн — мрачна и отблъскваща издатина от скали, изпречваща се по пътя на корабите. Полуостровът беше обкръжен от рифове и завършваше откъм морето с отвесни гранитни скали. Тук имаше две селища, които някак си се бяха сраснали със скалистите склонове — две затънтени кътчета, до които се бяха добрали и заселили хора. Начинът за изкарване на прехраната на пръв поглед беше загадка. Нямаше удобни места за пристани и рибарите можеха да изтеглят лодките си на техните крайбрежни ивици в много редки случаи поради постоянните огромни вълни. Но жителите на Сейнт Шотс и Сейнт Шорс (първоначално Сен Жак и Сен Жорж) си живееха добре. Те имаха доходна работа, въпреки че пред чужденците не приказваха много за нея. Всъщност чужденците не само че бяха нежелани в този район, но можеха да се натъкнат и на сериозни опасности за живота си.

Истината е, че поколения наред хората от Сейнт Шотс и Сейнт Шорс са били професионални причинители на корабокрушения. В подалечни времена те са практикували това „изкуство“ като редовна професия. Огромен брой кораби се блъскали в носа на полуострова поради трагичния неуспех на техните капитани да разберат, че фарът, към който са се насочили, не е този на нос Рейс (двадесет мили на изток), а негова свършена имитация.

— В смъртта е животът — опявал един местен свещеник и напътствувал своите енориаши към спасяване на стоките от някакъв кораб, претърпял крушение в злокобните крайбрежни рифове, където загинали всички моряци от злочестия морски съд.

В наши дни тази вдъхновена от „свободната предприемаческа дейност“ славна практика за използване на фалшиви фарове е доста ограничена. Въпреки това все още има кораби, които поради фатална заблуда завършват житейския си курс в канарите на нос Пайн. Тези кораби и товарът им принадлежат по закон на съответния застраховател, но хората от Сейнт Шотс и Сейнт Шорс не се придържат стриктно към този закон, нито пък към всички останали закони.

Оуби и аз пристигнахме тук с „Пасифлора“, защото с друго превозно средство не можехме да се доберем до това място поради

липса на каквото и да е път. Пристигането ни предизвика сензация. От прозорците на всяка къща зад пердетата надничаха не само хора, но и кръгли черни „очички“ на пушки „суайл“ с дълги гладки цеви, използвани главно за лов на тюлени, но годни и за всякакви други стрелкови цели.

Оуби пръв слезе от колата, бе идентифициран и на часа ни заобиколиха множество едри тромави мъже. Те говореха език, който съвсем ме обърка, въпреки че вече бях придобил известно умение да разбирам нюфаундлъндските диалекти.

Все пак езикът не винаги е най-важното нещо. Когато разтоварихме няколко бутилки ром, се установи, че сме заговорили на универсален език. Прекарахме нощта в Сейнт Шотс с кратка екскурзия до Сейнт Шорс, която ми се стори като приказен сън, като магическо връщане в миналото, в една по-сурова и по-дива епоха. На едно място някаква старица ми показва малко махагоново сандъче, претъпкано със златни монети, някои от които датираха от времето на испанските нашествия. Казаха ми, че почти всеки жител на тези селца има подобна касетка, скрита някъде в скалистата обител — осигуровка за деня, когато модерните съоръжения за навигация ще лишат тези хора от традиционните им средства за „почтен“ живот.

На следващата сутрин, когато потеглихме, „Пасифлора“ носеше тежък товар. Имахме осем илюминатора, един от които бе с диаметър двадесет инча и с бронзовата си арматура трябва да е тежал към сто фунта. Бяхме се снабдили вече и с достатъчно бронзов и месингов обков за палубата и кабината, което задоволяваше всички наши потребности.

Някои хора окачествяват жителите на Сейнт Шотс като пирати. Може би са такива. Но ако се стигне до предпочитание между пиратите на Сейнт Шотс и пиратите на Сейнт Джонс, моят избор е ясен.

У повечето жители на Южен бряг имаше искрено желание да ни помагат. Те и предшествениците им в продължение на столетия са зависели от милосърдието на търговците, затова ни влизаха в положението и ни съчувстваха в нашите почти непрекъснати затруднения.

Между тях се открояваше Монти Уиндзър, тих и деликатен човек. Той имаше просторна къща, строена като че ли без

предварителен план на един почти откъснат от сушата малък полуостров в залива Аквафорте. Преди около двеста години, когато Уиндзърови построили къщата, тя изглеждала внушителна и красива. Сега бе посърнала и мрачна. В Аквафорте Монти Уиндзър бе последният потомък на тази фамилия. Показа ми семейната библия, в която от 1774 година е било записано кога е роден и кога е починал всеки от рода на Уиндзърови. Малко от мъжете намерили смъртта си в леглото. Повечето загивали в морето, някои като рибари или моряци, други като китоловци, трети като капери. Тази библия бе стара чудновата книга, чиито полета бяха използвани за различни нерелигиозни, но не по-маловажни цели.

В края на второзаконието с украсени и избледнели букви бе записана рецепта за лекуване на гръклян (дифтерит). От пациента се изискваше да пуши глинена лула, натъпкана с кълчища (разчепкани нишки от насмолено конопено въже), добре накиснати в сяр. След изпушване на тази смеска той или тя трябвало да изпие един пинт^[1] черен ром, наточен направо от бурето.

Съвременните учени-медици могат да възкликнат с насмешка, но според мен от само себе си е ясно, че всеки бацил или вирус, който оцелее след подобно лечение, би трябвало да е действително някакъв свръхмикроб. Също така всяко човешко създание, което издържи на това лечение, вероятно в никакъв случай няма да има основание да се страхува от микроби.

Поколения наред Уиндзърови са имали фабрика за преработка на китово месо, цех за осолена риба и значителен брой големи риболовни шхуни. Днес обаче от това нищо не е останало освен няколко порутени постройки откъм залива, в които се въдеха разни животинки. Тия руини навяваха много спомени за други епохи и съхраняваха стари неща, които за нас бяха безценни находки. Тук изровихме голямо месингово двукрило витло, вероятно отпреди половин век, което идеално пасваше на предавателната ос на нашия мотор. Намерихме много скрипци за тримачтови шхуни и достатъчен брой малки скрипци за комплектуване на такелажа. Скоби, жегли, гривни за мачти, еднотипни куки — всъщност всичко, от което имахме още нужда, се намираше някъде из потъналите в прах къшета на тия запустели постройки.

Оставаше ни един нерешен проблем. Не можехме да намерим две нови греди, необходими за мачти на шхуната. По брега и по гниещите корпуси на изоставените шхуни имаше изобилие от мачти, но те бяха или много големи, или много стари. След четири века корабостроителство, дърводобив и горски пожари бе трудно да се намери непосечено дърво в Южен бряг. Не бе останало нищо друго освен разкривени смърчови шубраци и... едно щастливо изключение.

Отвъд тясното заливче срещу къщата на Монти растеше почти девствена смърчова горичка, нещо като „света обител“. Собственост на фамилията още от времето на заселване на първия Уиндзър, това място било пазено ревниво от всяко следващо поколение като източник на мачти, гафели, утлегари за флотилията шхуни на Уиндзъррови. Въпреки че тя отдавна изчезнала, горичката продължаваше да съществува в своята „неприкосновеност“. Смърчовете се извисяваха горди и недосегаеми, навяващи представа за ценна наследствена реликва на Уиндзъррови. Поне тъй смяташе Монти. Но щом разбрал, че не можем да намерим мачти той изпрати известие до Кална Дупка и ни покани да му отидем на гости.

Отзовахме се на поканата — Джек и аз, Оуби и Инъс, и Монти ни поведе надолу към една измъкната на пясъчния бряг, изпожулена вехта дори. Това бе последният морски съд, с който разполагаха Уиндзъррови. На дъното на лодката имаше две брадви и въжета.

— Вие, момчета, преминете с лодката до другия край на залива — ни каза Монти с тихия си глас. — Изкачете стръмното и вървете, докато виждаш голяма бяла скала и точно отзад ще намери горичка от смърчове, стройни и хубави като всичко друго на този остров. Вземете каквото трябва. И избирате каквото най-добро там намериш.

Направихме това, което ни бе казано. Инъс, застанал на стръмния склон под благоуханната сянка на дърветата, бележеше „жертвите“. Ние ги отсичахме, окастряхме, сваляхме ги на брега и ги извличахме с лодката до пристана. Отидох да платя на Монти, но той не прие никакви пари.

— Дума да не става, капитан. Нивга някой от нас няма нужда сече дори едно дръвче от горичката. Навярно няма нивга друг Уиндзър отиде на море. На мен доволен да знам ваш малък негодник нагласен с дървета на Уиндзър. Затова растяли тези дървета.

Наконтените собственици на яхти биха изтръпнали от ужас при мисълта, че някой поставя мачта от дърво, отсечено преди два дни, по което още сълзи смола. Нека да изтръпват. Тези мачти продължават да са на лодката и ще останат там до края на живота ѝ, защото нюфаундлъндският черен смърч, израснал на брега на океана, е едно от най-жилавите дървета в целия свят. Но то си има една особеност. Дървесните влакна не се развиват по права линия отдолу нагоре, както в по-умерените климатични райони. За да устои на силата на постоянните бури, стъблото на крайбрежния черен смърч е увито като тирбушон или като шарките на бръснарски жалон^[2]. Това осигурява голяма якост, но когато отсеченото дърво започне да съхне, то се „отвива“. В нашия случай този процес се изрази в постепенно „отвиване“ и на двете мачти и съответно кръгообразно извъртане на напречните мачтови греди. Лечението бе съвсем просто. На един-два месеца отхлабвахме щагите, изтегляхме мачтите, завъртахме ги на четвърт кръг и след това отново ги застопорявахме. Проблеми нямаше.

Поставянето на мачтите бе голямо събитие за Кална Дупка. За ознаменуването му Джек направи едно бързо пътешествие до Сейнт Джонс и използвайки обстоятелството, че бюрократите не бяха на поста си, успя да купи една каса ром.

Мнозинството нюфаундлъндци от Южен бряг придобиват вкус към рома скоро, след като бъдат отбити от кърмене, и до пълнолетието си получават висока степен на имунитет към тази напитка. Но имунитетът не е стопроцентов. До този ден по отношение на рома аз бях господар на положението и разрешавах отпускането на дажбите съгласно трите принципа за пиене в Нюфаундлънд. Първият е бутилката да се отвори веднага щом се постави на масата. Това се прави, за да „влезе въздух в нея и да прогони лошите изпарения“. Вторият принцип изисква след отварянето бутилката никога да не се запушва пак, иначе според поверието ромът щял да се „развали“. В Нюфаундлънд не е имало случай да се развали нито една бутилка ром, но понеже няма случай да е била запушвана, не е възможно да се установи дали това поверие отговаря на истината. Последният принцип е, че ромът в отворената бутилка трябва да се изпие колкото е възможно по-бързо, „преди да изветрее цялата му сладост“. След като научих тези правила, твърдо реших да не слагам на масата повече от една бутилка.

За беда Джек не бе запознат с принципите и не му достигна предвидливост да се досети. Когато се върнал от Сейнт Джонс, аз съм бил на другия край на залива. Той донесъл кашона на борда на лодката, нежно го разопаковал и сложил дванадесетте бутилки на трапезната маса, строени като дванадесет войничета.

Инъс и Оуби тръгнаха подире му, за да видят какво става. Впоследствие Джек ми каза, че рубиненото сияние на бутилките, огрени от сноп слънчеви лъчи през предния илюминатор на каютата, се отразявало по един много необикновен начин в очите на двамата му другари.

Джек отишъл до джипа, за да донесе другите пакети. Като се върнал в каютата, всички бутилки били отворени и тапите им липсвали. Той отишъл на палубата да пита Оуби за това странно явление. Оуби, безмълвен както винаги, просто посочил към водата, където дванадесет тапи, носени от отлива, плавали като детска флотилия към открито море.

Точно в този момент аз се върнах и мигновено осъзнах, че се намирам в критично положение. Джек се помъчи да запуши бутилките с тапи от тоалетна хартия, поради липса на нещо подходящо, но аз му обясних, че такова отношение към местните традиции несъмнено ще предизвика бунт и ще ни принуди незабавно да напуснем Кална Дупка. Жребият беше хвърлен. Връщане назад нямаше. Трябваше да се направи само едно нещо.

— Слушай — прошепнах с цел да не се чуе на палубата. — След обяд всяка от тези бутилки ще бъде празна. Това е факт, в който не бива да се съмняваш. И ако Инъс и Оуби направят тая работа сами, ремонтът на лодката ще спре за период, който никой не е в състояние да предвиди. Ние просто трябва да се пожертвуваме, Джек. Започвай да пишеш.

Нито един от нас не е роден в Нюфаундлънд, но се постаряхме да постигнем най-голяма ефективност.

Смътните представи за събитията през този напрегнат ден са почти невъзстановими, но една случка в никакъв случай не може да се забрави. Отидохме на сушата, за да вземем новата гротмачта, която Инъс бе изгладил върху чифт дървени магарета в предния двор на къщата си. Мачтата трябваше да се пренесе на около четвърт миля разстояние надолу по склона, после по разнебитения дървен кей и на

края да бъде провесена във въздуха и прехвърлена на лодката. За предварителната подготовка на тази операция Инъс и Оуби слязоха долу в каютата, а когато се показаха на палубата, от „войничетата“ на масата бяха останали само единадесет. После двамата с юнашка походка отидоха при мачтата, всеки от тях хвана по един край, вдигнаха я на рамо и я понесоха.

Тежестта се оказа доста голяма за Инъс — мачтата тежеше повече от 300 фунта. Затуй Оуби се премести в средата, пое целия товар на своето рамо и започна да подтичва по нанадолнището. Оуби е едър мъж и има много набита фигура, но тая мачта така го смали, че изглеждаше като детенце, понесло най-големия кейбър^[3], който въобще е повдиган до днес от шотландец.

Ние с Джек стояхме слисани и наблюдавахме Оуби. Той набираше скорост с всяка стъпка, Инъс подрипваше около него като весел териер^[4] с окуражителен лай.

Те стигнаха до тясната хоризонтална ивица на брега, но скоростта на Оуби не намаля. Инъс спря да го насърчава и започна да реве във възходяща интонация:

— За бог, мен син, *забавяй!*

Нямаше полза. Земното притегляне, инерцията и разни други закони на физиката, които аз не разбирам, действуваха с пълна сила. Оуби премина с трясък и гръм по дървения кей — огъващ и люшкащ се като паяжина — мигновено стигна до края, продължи по права линия в празното пространство извън кея.

Оуби и мачтата цамбурнаха във водата с оглушителен плясък, който накара девойките и работниците от рибния завод да изтичат до кея, за да разберат какво се е случило. Те видяха Оуби възседнал мачтата, ухилен като гоък (нюфаундлъндска морска птица) да гребе с големите си лопатести ръце към брега.

Тази случка даде тон за настроението през целия ден. Една дузина мъже от рибния завод изоставиха работата си и дойдоха на помощ на Оуби. Измъкнаха го заедно с мачтата от „помията“ и цялата група се вмъкна в каютата. Когато отново се появиха, пролича, че сред „войничетата“ е настъпила голяма „сеч“. Но затова пък групата бе готова на всичко. Работниците вдигнаха мачтата във въздуха, извъртяха я и я втъкнаха в гнездото ѝ с такъв ентузиазъм, че очаквах тя да пробие корпуса на лодката и да остане завинаги забита в морското дъно при

Кална Дупка. После цялата група отново се отби за момент в каютата, излезе на палубата, взе фокмачтата и я метна в гнездото ѝ. И пак всички слязоха в каютата.

В твърдоглавия си стремеж да изпълним на всяка цена нашия план ние с Джек се опитахме да се вмъкнем долу, но там нямаше място. Когато най на края стигнахме до масата, на нея се мъдреше все още една бутилка, върху която не бе имало сериозни посегателства. Тъй че и ние изпълнихме дълга си.

После центърът на събитията се измести извън лодката. Някой тръгна да измъкне бидон с чист спирт, внесен контрабандно от Сен Пиер и заделен за коледните празници. Разказаха ми, че Инъс решил всеки от компанията да вкуси хапка прясно месо — което означава дивеч — и с пушка „суайл“ на рамо изчезнал нагоре по хълма на лов за карибу.

От половин век в цялата околност на Кална Дупка не се бе появявал никакъв карибу. Но това не бе от значение за Инъс. Стават и чудеса.

Този път обаче не станали. На всичкото отгоре Инъс загубил някъде из храсталаците зад селцето своите скъпоценни антикварни очила със стоманени рамки. Понеже без очила почти не можеше да вижда, наложило се да търси обратния път за Кална Дупка до обед на следващия ден. Този ден бе загубен изцяло за нас — без очила Инъс не бе в състояние да работи нищо, а без Инъс Оуби не бе в състояние да свърши никаква работа.

Джек намери изход от положението, като ангажира цялото непълнолетно население и го хвърли на „лов за очилата“. Той убеди местния учител, един бледолик младеж, който тъй или иначе не обичаше учителствуването, да даде едnodневна ваканция и да обяви награда от един долар (в сребърна монета) за този, който намери очилата на Инъс.

Учениците се заеха за работа със забележителен ентузиазъм. Претършуваха цялата местност в радиус от няколко мили и на края въпреки изключително трудните условия намериха очилата.

Те висели на клона на един смърч, на около десет фута над земята. До ден-днешен никой не знае със сигурност как бяха попаднали на толкова високо място. Обяснението, че са подхвърлени

там от някой разгневен карибу, не можа да бъде доказано. Но не можа да бъде и категорично отхвърлено.

---

[1] Мярка за обем, 1 пинт — 0,56 л (англ.), или 0,47 л (амер.). — Б.пр. ↑

[2] Възприет знак за бръснарница в Канада — жалон, оцветен със спираловидни черни, бели и сини ивици. — Б.пр. ↑

[3] Saber — традиционна шотландска спортна игра, в която се подхвърлят от едни човек стволоче на дървета с различна тежина. Кейбър се нарича всеки от тези стволоче. — Б.пр. ↑

[4] Порода куче. — Б.пр. ↑

7. С ПЪЛЕН ХОД... НАЗАД!

След като прекарахме една нощ под покрива на Инъс, Джек настоя да се преместим в лодката. Той не бе склонен да посочи причините, но съжителството със седем млади неомъжени жени като че ли се отразяваше неблагоприятно върху смелостта му. Все още кръстът му бе дефектен. И така започнахме да устройваме живота си на борда на нашия малък собствен плавателен съд.

Първоначално обяснявах на Инъс да преустрои лодката в яхта за далечно плаване и той даваше вид, че ме разбира достатъчно добре. Но когато започна работа, желанията ми влязоха в стълкновение с вековната традиция — традиция, повеляваща пространството за хора на даден плавателен съд да бъде намалено до ненамаляем минимум, за да остане възможно най-много място за риба, машини и други действително важни неща. Също така традицията изискваше обзавеждането да бъде възможно най-неудобното, вероятно за да гарантира, че екипажът няма да предпочете друго, освен да остане на палубата и да действа с риболовните съоръжения даже в разгара на зимна буря.

Опитите на Инъс да изпълни указанията ми, въпреки съпротивата на закостенелите му инстинкти завършиха с не особено сполучлив компромис. Опитва се да скове голямо каютно помещение, за което вече споменах, приличащо на огромен ковчег, преобърнат върху секторите за риба. Направи стените на каютата високи като на хамбар, но остави покрива плосък, тъй че в каютата от пода до тавана имаше само пет фута разстояние. В нея трябваше да се върви със свити колена или с наведена към рамото глава. За високи хора бе невъзможно да ходят — трябваше да лазят.

Инъс намери начин да намали и съвсем нормалната дължина на каютата. Той прегради задната третина и там монтира голямото зелено „чудовище“ — моторът на лодката. Нямаше никакво съмнение, че за него бе отредено най-доброто място.

В малкото останало място Инъс наблъска приспособленията за човешките същества. Глаголът е съвсем точен. Нашият корабостроител скова два нара, яко заклепени направо в носовата част на лодката и в сандъка за котвените вериги. Размерите им бяха според традиционната спецификация — шестнадесет инча ширина при главата, дванадесет инча при краката и дължина — шестдесет и шест инча. Инъс успя също така да даде такъв наклон на нарвете, че краката на легналия оставаха шест инча по-високо от главата му. За окончателно оформление той закова странични дъски, от нерендосан черен смърч, предпазващи легналия от падане, когато лодката започне да палува. По-чепато от това дърво не е познато на човека. Общо взето, тая конструкция беше дяволски ефективна, понеже гарантираше на всеки, който може да издържи легнал повече от двадесет последователни минути, достигане на състояние до пълно разглобяване на костната система.

По мнението на Инъс жизненото пространство на риболовен съд трябваше да се свежда само до място за спане и място за готвене. Затова той превърна останалото съвсем оскъдно място в камбуз. Предвиди място за печка и шкафове за съхраняване на сухари, осолено свинско месо, брашно и ряпа в количества, достатъчни за изхранване на четиридесет души по маршрут до Огнена земя и обратно.

В каютата не се чувствуваше недостиг само от едно нещо — шкафове (долапи според неограмотените по корабоплаване). През следващите дни членовете на екипажа изтърпели в леглата бичуване на плътта до максимална степен, понякога долазваха до шкафовете, избутваха багажа и се вмъкваха вътре да си поотдъхнат.

Най-напред, като видях какво е направил Инъс, му наредих да изхвърли всичко навън и да започне отначало. Това го огорчи, а един огорчен Инъс е един твърдоглав Инъс. Той ми каза, че са му необходими не по-малко от два месеца, за да промени обзавеждането и аз бях принуден да изоставя този въпрос. Все пак успях да му наложа да направи една трапезна маса. Макар много малка, тя зае почти всичкото място, което оставаше в каютата.

Това бе домът, в който се нанесохме Джек и аз. Още не бе боядисан. Навсякъде цареше безредие от корабни принадлежности, въжета и зловоние, идващо от трюмовете и в еднаква степен от „чорбата“ на рибния завод, в която се „къпеше“ нашата лодка. „Домът“

не бе привлекателен, но поне свободен от присъствието на пламенните и неудържими весталки. Още повече рибният склад на Инъс се намираше в удобна близост.

През първите десет дни на нашия живот на борда не изпитвахме неудобство от леглата, понеже рядко ни се отдаваше случай да ги използваме. Работехме денем и нощем. Хранехме се само когато не можехме да правим нещо по-полезно и въпреки че се смятам за добър готвач, кулинарните ми произведения през този период не бяха на висота.

Готвех на газена печка и основната храна бе риба треска. Не ставаше дума за избор по вкус, а за отчаяните ни опити да предотвратим възраждането на предишната функция на рибарската лодка и напълването ѝ догоре с риба. Рибарите от Кална Дупка бяха до един много щедри и любезни хора. Сутрин на връщане от морето с богат улов на риба всяка лодка минаваше край нас и капитанът ни подаряваше по една хубава тлъста риба-треска за обяд.

Понеже пристанището бе социалното средище на Кална Дупка, нашата лодка не оставаше никога без посетители и нямахме възможност да изсипем излишната риба зад борда. Ако се разчуеше, че сме изхвърлили дори само една риба, цялото местно население щеше да се възмути дълбоко и да ни анатемоса като презрени парии.

И така ние ядяхме риба-треска в невероятни количества. Ядяхме я варена, пържена, печена, а веднъж, когато Джек се зае да готви, и сурова! Въпреки всичко не успяхме да се справим с нарастващите количества риба, докато Инъс не ни съжали, като осоли излишъка, с който напълнихме една голяма каца в рибния му склад.

Към последната седмица на юли лодката започна да придобива неясните очертания на плавателен морски съд. Ветроходното ѝ оборудване бе толкова тежко, че спокойно можеше да послужи за три пъти по-голяма лодка. Нагънахме платната, отрязани от брезент с размер по 14 стандартни ширини. И мога да заявя, че нагъването не бе лесна работа — по твърдост и тежест материалът не отстъпваше на галванизирани ламарина. Поставянето на витлото бе един отвратителен епизод, тъй като Джек, Инъс и аз трябваше да газим до колене в лигавата тиня почти един цял, безкраен ден. Откритите места по горната част и палубите на лодката бяха намазани поне с един слой боя — шарена боя, защото се наложи да използваме остатъци по дъното на

кутиите с боя, измъкнати от рибните складове. Монтирахме резервоарите за вода и бензин и Джек зареди водния резервоар. Водоизточникът бе на баира, около половин миля надалеч от нас — изворче, което капка по капка осигуряваше около два пинта за един час. Зареждането отне два цели дни на Джек.

Основното оборудване бе на борда и всяко нещо имаше свое, макар и временно място. Оставаше една зона на реална несигурност — моторът. Понеже неговото участие в следващите събития ще придобие невероятни измерения, сега ще го представя в подробности. Това бе бензинов мотор — чудовище с един цилиндър, електромагнитен прекъсвач и седем конски сили, произведен през двадесетте години на века по оригинален проект, създаден към края на миналия век. Един мотор невероятно солиден и непоносимо труден за експлоатация. За да бъде приведен в движение, най-напред се налагаше отваряне на вентил за почерпване на цилиндровата глава и изсипване в него на половин канче бензин. После трябваше да завъртаме маховика — тежък и обемист, колкото на мотора на тежкотоварен камион.

Нямаше амбрияж и скорости и ако някой запалеше мотора, лодката тръгваше веднага. И то не задължително напред. Своенравие то на моторите с такъв прекъсвач се състои в това, че могат да решат да се завъртят или наляво или надясно (което значи или напред или назад) и още не е изнамерен начин, по който да се предвиди коя от двете посоки ще бъде избрана.

Веднъж запален, моторът може да промени посоката само като се измъкне кабелът на свещта и двигателят се остави почти да замре. При предпоследното привъртане обикновено припалва и се задвижва в обратна посока. В този момент трябва да бъде вмъкнат отново на мястото си кабелът на свещта и да се очаква, че „животното“ ще продължи да се върти в желаната посока. Това се постига рядко. Поне що се отнася до Джек и мен. За да бъде пълен господар на един такъв мотор с прекъсвач, човек трябва да е израснал с него от ранно детство.

Според митологията качеството на тези мотори е, че са опростени и безотказни. Въпреки голямата популярност на този мит, аз мога да заявя, че това е напълно погрешно. Тези мотори всъщност са съвсем безполезни, отмъстителни, долни и зловни създания и всеки (с изключение на нюфаундлърите), който тръгне в морето с

убеждението, че на такъв мотор може да се разчита, е или глупак, или мазохист, а най-вероятно е и едното, и другото.

Една неделна утрин извършихме първата проба на мотора. По чудо слънцето огряваше Кална Дупка, а мъглата бе изчезнала навътре в морето. Хубавото време предвещаваше добри предзнаменования, но излезе обратното. През целия си живот работили с такива мотори, Инъс и Оуби се заеха да демонстрират работата на двигателя, но се мъчиха един час, докато „животното“ тръгне. Разнесе се мучащ рев, напомнящ, че не сме успели да му намерим заглушително гърне. Моторът се задвижи в обратна посока, но това нямаше особено значение, защото бяхме завързали шхуната за кея с толкова въжета, които можеха да удържат и „Куин Мери“. Голямото витло разбърка мръсотията, утаена на дъното, и около корпуса на шхуната започнаха да блъбукат едри мехури, свидетелстващи за неznайни ужаси на разложение в дълбините под кея.

Джек и аз няхаме възможност да наблюдаваме с подробности тази проба. Побягнахме с всички сили, за да спасим живота си. След старта това зелено „чудовище“ изпадна в необузdana ярост. При всеки удар на голямото му бутало целият двигател подскачаше не по-малко от четири инча над дъсченото си леговище и отново падаше с трясък, който разтърсваше нашето малко корабче от кила до върха на мачтата. При всеки трясък откритият отгоре карбуратор изхвърляше струя бензин върху акумулатора и горещата тръба за изгорелите газове.

Тъй като нямаше съмнение за неизбежността от експлозия, Джек и аз се метнахме на палубата, докопахме се до дъсчения кей и побягнахме с всички сили. Спряхме чак в сигурното убежище на Инъсовата къща. След няколко минути обаче ревят на мотора спря, не се чу колосален гърмеж и ние предпазливо се върнахме. Там Инъс и Оуби ни чакаха с безучастно спокойствие и ни дадоха подробни разяснения по случилото се.

Когато Инъс първоначално строил лодката, той фиксира мотора с железни болтове. С течение на времето, докато лодката била в ръцете на Хелюунови, болтовете ръждясали и се разяли. Вместо да сложат нови болтове Хелюунови измислили система от дървени подпори, затъкнали ги от всички страни на машинното отделение, за да крепят „чудовището“ на мястото му. При ремонта Инъс отстранил подпорите,

без да се замисли за какво изобщо са поставени. Сега той вече знаеше. Ние също.

Подмяната на болтовете бе досадна работа. При отлива лодката трябваше отново да съхне, да пробиваме дупки точно на дъното на корпуса ѝ и да монтираме големи бронзови болтове с контрагайки, измъкнати от парния котел на разбит брегови параход. Инъс бе на мнение, че те ще държат и в случая имаше право.

При следващата проба на „моторицето“ (това бе най-подходящото от всички имена, които измислихме на мотора) той бе хванат здраво на мястото си и ни достави истинско щастие, въпреки че не решаваше всички наши проблеми. Например най-важният проблем бе, че Джек и аз не можехме да подкараме мотора. Нямахме нито сръчност, нито необходимите за това мускули. Понеже се оформих като самозван капитан на плавателен съд, използвах прерогативите си и назначих Джек на длъжност главен инженер, а аз се заех с други въпроси.

Джек напълно заслужи да му отдам необходимото признание. Почти цял ден той се бори с „животното“ под опеката на Оуби. Привечер, изморен и изпоцапан, безмълвен от яд, но все още непоколебим, Джек успя — моторът се запали. Но внезапно се запъна, „ритна“ в обратен оборот, завъртя маховика в противоположни посока, манивелата захвана лакъта на Джек, завъртя го в пълен кръг и го простря на пода. Успехът му бе нещо като пирова победа, защото гърбът му се натърти, лакътът му отече и Джек не можеше да се храни с дясната ръка, а да не говорим за вдигане на чаша. Още повече това бе победа само в една битка. При всеки следващ случай на запалване на мотора, Джек трябваше да воюва отново за победата.

Това, че Хелоуънови не бяха кръстили лодката си, беше тяхна работа. Ние нямахме намерение да обикаляме света с кораб без име. След много размисли почти бяхме взели решение да кръстим лодката „Блек Джоук“.

„Блек Джоук“ бил съвсем непопулярен кораб за превоз на роби от Западна Африка до Виржиния, създал си позорен престиж. Условията за живот на кораба били толкова тежки, че голяма част от злощастните пасажери умирали. Той бил прочут със зловонието си до

такава степен, че го разпознавали от палубата на други кораби по миризмата на разстояние петдесет мили от подветрената страна. Изобщо името бе много подходящо, независимо че нашият плавателен съд имаше зелен, а не черен цвят.^[1]

Една вечер Джек и аз отидохме на гости в семейство Мори, за да се пречистим физически и духовно. Хауърд започна да ни занимава с историите на Питър Истън, благородник и капитан от Кралския военен флот, който в началото на седемнадесети век решил да се издигне и предприел самостоятелна дейност.

Станал един от най-големите пирати на своето време. С флотилия, която някога наброявала тридесет кораба, той контролирал морските пътища между Европа и Северна Америка. Пленил губернатора на Нюфаундлънд и всъщност превърнал острова в свое лично владение.

Използвайки острова за своя база, Истън извършвал нападения в района на Карибско море, дори завладял Моро Касъл заедно с губернатора му. По време на друг далечен набег пленил при Азорските острови четири кораба на ескадрата на испанското съкровище и ги откарал в Тунис. Боят на Тунис своевременно сключил договор за приятелство с Питър, който тръгнал да опърля брадата на испанския крал. Пиратът изпълнил целта си с такъв успех, че испанският кралски флот отказал да излезе насреща му в открит бой и останал на котва в родните си пристанища в продължение на повече от година. През това време на Питър му дотегнало да води такъв напрегнат живот и изнудил краля на Англия да го помилва. После се заселил в Савойското херцогство, купил си голямо имение и ранг на маркиз и се отказал от морето.

Питър Истън бил уникална фигура. Никога не изхвърлял човек в морето. Плащал добре на хората си и се отнасял човешки с тях. Имал много силно чувство за хумор. Бил много мил и нежен, много нежен — според преданията — към жените.

Джек изпадна изцяло под обаянието на Истън вероятно поради психологическия феномен, известен като прераждане. Толкова ревностно бе запленил от пирата, че настоя да кръстим нашия кораб на името на Истъновия флагман, иронично наречен „Щастливо приключение“.

Отначало се опъвах, понеже бях съвсем сигурен, че занапред щеше да се налага да даваме подробни обяснения на нашите критици, според които името щеше да бъде съвсем сантиментално, за да бъде вярно. В края на краищата Джек победи.

Ние не извършихме традиционното тържествено кръщение, тъй като никой в Кална Дупка нямаше да може да понесе прахосването на бутилка с какъвто и да било алкохол. Една вечер седнахме в препълнената каюта и вдигнахме поредица тостове за „прераждането“ на кораба на Питър Истън. След това изпомпахме водата от „Щастливо приключение“ (това ни отне само около час) и пожелахме на гостите си лека нощ. Бяхме твърдо решили да изпробваме лодката на следващата сутрин.

Моряците наричат първото плаване на кораб изпитание. Изпитанието на „Щастливо приключение“ започна на другия ден в 14,00 часа. Тогава започна и нашето.

Беше „милостив“ ден (в Нюфаундлѐнд това означава, че вятърът не е преминал в ураган) и силен източен вятър правеше „зайчета“ в морето. Понеже това бе нашето първо плаване и се бяха събрали да ни наблюдават почти всички жители на Кална Дупка, ние се чувствувахме задължени да потеглим с вдигнати платна.

Не го направихме много лошо. При вдигнати платна — грот, фок, кливер и джумбо — Джек освободи вързилата. Прибрахме всичко на място, тежките платна започнаха да се издуват и „Щастливо приключение“ отначало бавно, а след няколко мига стремглаво се понесе из залива.

За да се измъкне от дългия и тесен залив на Кална Дупка срещу източния вятър, платноходът трябва да лавира, т.е. да променя курса си напред и назад срещу вятъра. Разбира се, тази необходимост ни беше известна. Беше ни известно също така, че след напускане на дървения кей право пред нас на около 50 ярда от брега, бяха закотвени две дузини дори и други малки лодки. Когато ги приближихме, аз се приготвих да променям курса.

— Готово! — изпях на Джек. После избутвайки големия румпел: — Силно надясноо!

Носът на „Щастливо приключение“ се вдигна срещу вятъра, лодката се разтърси за миг, обмисляйки дали трябва да обърне другия борд към вятъра или не — и реши да не го обръща. Носът ѝ отново се заби във водата и продължихме първоначалния си курс.

По-късно Джек твърдеше, че това е едно от малкото почетени неща, които въобще е правила тази лодка. Той настояваше, че е знаела много добре какво ще произлезе, ако я вкараме в открито море и затова решила в интерес на всички ни да извърши самоубийство още в първите мигове — да се наниже в скалистите брегове на родния си залив и тук нейните останки да лежат във вечен покой.

Аз не съм съгласен. Според мен бедната лодка, понеже никога не бе имала платна през живота си, просто не знаеше какво се иска от нея. Мисля, че тя бе толкова ужасена, колкото и аз, когато връхлетя върху беззащитното множество от малки лодки и скалите, разположени зад тях.

Джек спаси живота на всички ни. Без да се спре дори за миг да проклина, той скочи в машинното отделение с такава бързина, че стресна спящото „моторище“. Преди то да се опомни, Джек завъртя манивелата и даже без почерпване с бензин зеленото животно изненадано стартира. Заварено в напълно приспана бдителност, когато се съживи и забоботи, то реши да ни нанесе ответен удар, за да отмъсти за нашата хитра изненада, като се задвижи в обратна посока.

От кея на рибния завод ни наблюдаваше огромно множество от хора. Поради шума на заводските машини те не могли да чуят рева на мотора и не повярвали на очите си. С изцяло вдигнати платна, смело пореща вълните, „Щастливо приключение“ бавно спря. После все така с вдигнати и издути от вятъра платна, тя започна да плава назад. Директорът на завода, светски човек, гледал няколко пъти в живота си игрален филм, сподели след това, че всичко изглеждало като на кино при обратно завъртяна филмова лента. Той каза, че очаквал шхуната да заеме мястото си при кея на Оуби, да свали платната си и отново да потъне в сънища.

Аз щях да бъда щастлив, ако можеше да стане така. Откровено да си призная бях толкова обезверен, че на върха на езика си едва се задържаше командата към Джек за скачане в малката дъри, която влачехме на въже с нас, и да се откажем завинаги от морето. Но

гордостта е ужасно строг надзирател и аз не посмях да се отдам на по-добрите си инстинкти.

Сега и за Джек, и за мен бе очевидно, че нямаше да можем да „излетим“ с издути платна от залива и трябваше да продължим на моторна тяга, ако изобщо се налагаше да продължаваме. Но никой от нас не държеше да правим усилия за обратно завъртане на мотора, за да тръгнем напред. Знаехме много добре, че той ще спре, ще откаже и ще ни остави позорно да дрейфуваме към брега. И така „Щастливо приключение“ мина заднишком през целия залив на Кална Дупка при напълно издути платна и излезе в открито море. Мисля, че това може да се окачестви като най-неохотното плаване в историята на хората и на корабите.

Оказахме се в морето на безопасна далечина от високите зъбери, при устието на залива и Джек се опита да промени посоката на двигателя. Но той реагира така, както предполагахме. Спря и не пожела да тръгне. Това вече нямаше значение за нас. „Щастливо приключение“ легна стабилно във водата, пое вятъра откъм левия борд и започна бързо да се отдалечава от скалистите брегове, като че ли бе на състезание по ветроходство.

През следващите няколко часа всички терзания и несгоди от миналите седмици избледняха в паметта ни. Малкият кораб плаваше като вълшебник. Все още отказваше да обърне другия борд към вятъра, но това не ни тревожеше в открито море, защото можехме да завъртаме платната, а мачтите и въжетата бяха толкова здрави, че тази понякога рискувана практика в нашия случай не представляваше опасност. Плавахме в широк обход, насочвайки лодката право срещу вятъра, оставяхме я да се носи по водата, да се накланя с фока към щирборда и с грота към бакборда. И не открихме никаква грешка в нейните ветроходни качества.

Тя обаче имаше някои други слабости. Необичайното ѝ натоварване при движение в открито море под напора на платната изстиска навън рибния клей, запълващ шевовете на дъските и започнаха течове с такова темпо, че Джек трябваше да прекара повече от времето си при помпата. Масивният компас, който донесох от Онтарио, прояви невероятно пренебрежение към установените норми и показваше с четиридесет градуса отклонение от това, което трябваше да бъде нашият верен курс. Докато намерим някой да ни оправи

компаса, очевидно нашата навигация щеше да бъде съобразно изпитаната от времето фраза „според съдбата и според бога“. Никой от двамата ни не бе много добър ясновидец, а и не знаехме доколко можем да разчитаме на бога.

В нашето временно фриволно настроение се осмелихме да се отдалечим на няколко мили от брега и да разгледаме един изостанал от зимата айсберг. Държахме се на почетно разстояние от него, защото през късното лято големите айсберги стават нестабилни, понякога се преобръщат и образуват огромни вълни, в състояние да залаят малък кораб. Започна да се смрачава. Мъглата на Гранд Банкс следваше източния вятър по петите.

Измъкнахме се пред нея и „Щастливо приключение“ ни понесе бързо между крайбрежните височини на залива, но тя ни догони и ни обгърна със сивия си ескорт, когато пристигнахме и акостирахме с изискан стил при кея на Оуби.

Въпреки своеобразното тръгване, течовете и компаса, ние с основание се чувствувахме доволни от нашия малък плавателен съд и изпитвахме не малко чувство на гордост от нас самите. Бяхме в най-добра форма на готовността си за предприемане на пътешествие по море.

---

[1] Блек на български — черен. — Б.пр. ↑

8. ЗАСЛУЖЕНО ВЪЗЛИЯНИЕ НА НЕПТУН

Оставаше още една малка трудност. Нямахме карти на източното крайбрежие на Нюфаундлънд. Освен това неверният компас и стопроцентовата вероятност да попаднем в мъгла подсказваше, че щеше да бъде добре да си подсигуриш лоцман, докато се доберем до пристанище, където могат да се набавят карти и да се поправи компасът.

Несъмнено най-подходящ за лоцман бе Инъс. Предполагаме, че той като мнозинството нюфаундлъндски моряци притежава специфичен усет, вече непознат на съвременния човек. Инъс бе плавал из тези райони през целия си живот, често без компас и обикновена карта. Когато го питаха как е успявал да се ориентира, за да стигне до някое далечно място, той изразяваше учудване и отговаряше:

— Е мен син, аз знаеш къде то е.

Ние се нуждаехме от такъв човек. Но като зачекнахме този въпрос пред Инъс, той не прояви ентузиазъм. За човек, който по начало е бърлив, колкото цяла дузина политици, отговорът му бе драматично кратък.

— Не! — изсумтя той и за да натърти отговора си, залепи една плонка от тютюнев разтвор върху новобоядисания покрив на каютата.

Нямаше начин да му се въздействува. Увещанията (а Джек е човек, който умее майсторски да увещава) не ни доведоха до никакъв резултат. Инъс продължаваше да отговаря „Не!“ и да плюе върху покрива на каютата, докато се образува внушителен по размери лигаво кафяв лъскав слой и ние бяхме готови да зарежем увещанията. Аз безусловно бях готов, но Джек бе направен от по-устойчива материя.

— Ако старият жерав не дойде доброволно — ми каза Джек след като Инъс си отиде, — ние ще го отвлечем с упойка.

— Нека върви по дяволите, Джек! Остави го. Ние ще се оправим с наши сили.

— Никакво оставяне! Ако тази лодка потъне, поне ще бъде удовлетворен да го видя, като отива на дъното заедно с нея!

С Джек не можеше да се спори, когато бе в такова настроение.

Същата вечер той уреди на борда малка прощална почерпка. Това бе една от най-унилите компании, с които съм се събирал през живота си. Шест или седем от нашите приятели се вмъкнаха в каютата надълго и с трагични подробности размишляваха върху разнообразните опасности в морето. Когато това омръзна на събеседниците, те започнаха да си спомнят малките шхуни, отплавали от пристанища на Южен бряг, които и до днес не са се завърнали. С изреждането на имената на шхуните се прекали дотам, че дори Инъс започна да нервничи.

— Е, м'чета — подхвърли той, — тях бил много лошо правен лодки. Не пригодна отиваш на море. Не добра за него тебе може каже. А сега ти вземаш лодка като това. Подходящо правено и основано. Тя не остави вдовици на бряг.

Това бе „открехване на вратата“, което Джек очакваше.

— Ти си съвсем прав, Инъс. В такава добра лодка като тази човек може да отплава до ада и да се върне невредим.

Инъс погледна Джек с някакво внезапно прозрение.

— Да — отвърна той, — тя бъде добра за това.

— Ти, разбира се, не се страхуваш да плаваш с нея, нали, Инъс?

Капанът щракна и се затвори.

— Ама виж, драги мен човече, аз не казвам, че не, но нали...

— Правилно! — викна Джек. — Фърли, я ми дай корабния дневник. Инъс, ние ще те впишем като капитан за първото плаване на най-хубавия кораб, който изобщо си строил.

Инъс се бори с всички сили, но без резултат. Той бе пред погледите на шест свои събрата и един от тях, без да разбере, стана наш съюзник:

— Подписваш, Инъс, подписваш, мен син. Ние знае, ти не страхуваш!

И така Инъс сложи своя знак.

„Щастливо приключение“ отплава един час след пукването на зората. Бе хубава утрин, чиста и топла, с добър повей на северозападния вятър, който ни оказваше попътна помощ и задържаше мъглата на брега. Ние възнамерявахме да тръгнем призори, но Инъс не се появи и когато го потърсихме у тях, дъщерите му казаха, че отишъл да изтегля херингово серкме. Подразбрахме, че това е някаква хитрина

и се запътихме към най-вероятното му местонахождение. Той жестоко се разсърди, когато го открихме и започна да се оплаква, че човек не можел „да прави своя природа“, без да го следят. Полека-лека ние го примамихме до дъсчения кей, вкарахме го в лодката, после в каютата и докато се окопоти, откачихме вързилата.

„Щастливо приключение“ се понесе гордо към очакващото я море. С вдигнати и издути платна, тя малко полегна, запори водата с приятно пърхане, настигна и надмина два-три закъснели скифа на път за риболовната зона. Екипажите им бодро ни се усмихнаха — възможно най-краткия израз за сбогуване, който може да си позволи нюфаундлъндският моряк. Сбогуванията предвещават несполука.

Преди да задминем височините при изхода на залива, аз извърших малък ритуал, който съм научил от баща си. Налях четири чаши силен ром. Подадох една на Инъс, една на Джек и една отделих за мен. Четвъртата излях през борда. Нентун е моряк, който обича своята глътка грог. А да си в добри отношения с Нептун е важно нещо особено когато се осмеляваш да навлезеш в неговите селения.

Цялата сутрин плавахме на юг в широк, дълъг галс и се придържахме на две-три мили от мрачното скалисто крайбрежие. Изравнихме се с Кейп Байар и щом го задминахме, вятърът започна да притихва и да капризничи, а това бе признак за промяна. И тя настъпи — вятърът се надигна от югоизток право срещу нас, а мъглата започна да се стеле все по-близо.

Инъс се обезпокои. Наближавахме Кейп Рейс — югоизточния край на Нюфаундлънд и едно от най-опасните места на западния океан поради приливните течения, които въобще не могат да се предвидят. Те могат да отклонят от курс някой непредпазлив или заблуден в мъглата кораб и да го влачат, докато се разбие в крайбрежните скали.

Джек и аз с нашата неопитност не изпитвахме голяма тревога и посрещнахме с насмешка настояването на Инъс да свалим платната и да запалим мотора. Това не се понрави на нашия „капитан“ и той се уедини в мрачно мълчание, подсилено и от това, че когато излязохме в открито море, аз прекратих дажбите ром. Най-сетне, за да подобрим настроението на Инъс, запалихме „моторицето“, по-скоро Джек свърши тая работа след половинчасови сквернословия и мъки. Хубавата сутрин се изличи напълно от съзнанието ни. Тъмни облаци покриха небето и започна да хлуе студен въздух — предзнаменование

за мъгла. Силният гръмол на мотора ни проглушаваше, а бавните удари на голямото бутало разтърсваха малката лодка, както видрата блъска пьстърва.

Към четири часа имаше все още сравнително добра видимост, изравнихме се с Кейп Рейс и тук запънахме. Моторът гърмеше, водата „вреше“ под задната част на лодката, но не мърдахме нито сантиметър напред. Часове наред планинските възвишения на Кейп Рейс отказваха да отминат зад гърба ни. Джек и аз започнахме да схващаме нещичко за мощта на морските течения. Въпреки че поддържахме скорост пет възла в час, течението от подветрената страна към носа на лодката се движеше почти със същата скорост срещу нас.

Мъглата приближаваше бавно, но неотклонно към нас. В шест и половина часа Джек слезе до каютата да си похапне тайничко, но след миг отново се показва в кубрика. По лицето му нямаше и следа от небрежното лекомислие, което бе неразделна част от мореплавателния му реквизит, подобно на килнатата му ветроходна шапчица.

— Господи! — извика той и възклицанието му съдържаше нотки на молитва. — Тази проклета лодка потъва.

Изтичах при него и се уверих, че е абсолютно прав. От пода на каютата вече шуртеше вода през дъските. Разперен като орел над мотора за по-голяма стабилност, Джек задвижи ръчката на помпата с такава бързина, като че ли от това зависеше цялото му съществуване. В съзнанието ми проблясна, че наистина животът му зависеше от това. Както и моят.

Следващият момент, който се вряза в съзнанието ми, бе втурването на Инъс, който ме избута встрани. С тревожен поглед към „частния плувен басейн“ в каютата на „Щастливо приключение“ той изпищя:

— Господ Иисус! М'чета тя свършено!

Реплика, която съвсем не му помагаше, за да възстановим вярата си в него и лодката му. Той продължи да вика, поставяйки диагноза на аварията.

Каза, че салникът бил изпаднал. Това значеше, че на океана е предоставена възможността да нахлуе в лодката през голямата дупка в задния сектор, където се помещаваше оста на витлото. Нямаше начин да се доберем до дупката и практически бе невъзможно да се опитваме да я запушим.

Инъс се уедини в чертозите на собствената си душа — тъмни дълбини изпълнени с фаталистични мисли. При все това, като го дарувах с бутилка ром, успях да го склоня да хване румпела (междувременно лодката бе започнала да плава в кръг) и да държи курс към залива Трепъси, петнадесет мили на изток, където предполагах, че ще можем просто да вмъкнем лодката в пясъците, преди още да е потънала.

За напускане на лодката въобще не можеше да става и дума. Нашата, така наречена дори, бе малка кутийка от шперплат и можеше да побере само един човек, и то със зор. От спасителни пояси нямаше полза, понеже бяхме в Лабрадорското течение, чиито води са толкова студени, че човек не може да издържи в тях повече от няколко минути.

Джек и аз установихме, че с яростно изпомпване можем да задържим водата на равнището, до което бе стигнала. И така ние изпомпвахме. Моторът гърмеше. Ние изпомпвахме. Минутите се превръщаха в часове, а ние изпомпвахме. Мъглата не се приближаваше вече към нас, а това бе мъничък късмет и ние изпомпвахме. Моторът ревеше и стана толкова горещо, че от нас се лееше пот в количества, горе-долу равни на прииждащата вода, която изпомпвахме. Отливът постепенно намаля, после настъпи приливът и започна да помага в попътния ни курс. Ние изпомпвахме.

От време на време изпълзявахме на палубата да подишаме чист въздух и да дадем минутна почивка на агонизиращите ни мускули. В осем часа си подадох главата от кубрика и видях масивния нос на Мистейкън Пойнт, на около една миля от подветрената страна. Погледнах към Инъс. Той се бе вторачил право напред с присвити очи и полуотворена уста като някаква тъмна паст на отчаянието. Извадил си беше изкуствените челюсти от устата — нещо, което правеше винаги в моменти на напрежение. Провикнах се да му кажа, че ще успеем да се преборим с нахлуващата вода, но той не даде никакъв признак, че ме чува. Продължи да се вира пред лодката, сякаш хипнотизиран от някакво зловец и ужасяващо привидение, и нито за миг не можеше да си откъсне погледа от него. Обезсърчен, аз отново се гмурнах в машинното отделение.

И тогава главната помпа засече.

Тя бе толкова глупаво нещо, което просто нямаше право да бъде на борда на лодка. Вътрешностите на помпата представляваха

конгломерат от пружинни и клапани, който не бе в състояние да преглътне всевъзможните боклуци, отпадъци и парчета риба, плаващи в трюма на лодката. Но това „нещо“, глупаво или умно, бе и единствената ни надежда.

На туй отгоре се стъмни и Джек ми светеше с електрическо фенерче, докато отвивах винтовете на лицевия капак на помпата. „Нещото“ съдържаше десет спирални пружини, които литнаха на свобода в мига, в който отворих капака. Те изхвърчаха като рояк сърдити бръмбари, блъснаха се в стените на каютата, нападаха във водата и потънаха на дъното на трюмовете.

Въпреки че звучи невероятно, ние успяхме да намерим всичките пружинки. В продължение на двадесет и пет — тридесет минути опипвахме с вкочанени пръсти в мазната ледена вода, но ги намерихме до едно, поставихме ги на място, сложихме лицевия капак и започнахме пак да изпомпваме.

Междувременно водата бе успяла да се вдигне с още четири инча. Тя заля долната част на маховика и стигна на по-малко от два инча от горния отвор на карбуратора. Маховикът плискаше „ниагарски“ душ върху нагрятата до червено тръба за изгорели газове. Тъмното и гърмящо машинно отделение заприлича на сауна. Ние изпомпвахме.

Джек се завлече на палубата да поеме дъх и мигновено нададе неистов вик. Поколебах се за секунда. Мислех, че няма да имам сили да преживея нов удар на съдбата. Но след нови настоятелни викове изхвърчах на палубата. Инъс бе застанал като вцепенен на румпела и в гаснещото сияние на деня успях само да видя, че лодката, се насочва към стена от извисяващи се скали на около не повече от триста ярда пред нас. Скочих към румпела. Инъс не оказа съпротива и смирено се дръпна. Изразът на лицето му бе променен — излъчваше блаженство. Може би под влияние на рома той се бе примирил със себе си и със съдбата.

— Най-дубри блъснем нея в скали — кротко обясни той, — отколкото бъдем удавиш в студена, студена вода.

Джек се върна при помпата, а аз отклоних курса на лодката от застрашаващите ни скали. Не бяхме отчайващо далеч от залива Трепъси и все още имаше надежда да стигнем до суша и да насочим нашия плавателен съд срещу не толкова фатален бряг.

Към единадесет часа видях мигаща светлинна и ориентирах лодката нататък. Когато сръгах Инъс, той потвърди, че това вероятно е шамандура, маркираща входа към залива Трепъси. Но преди да я достигнем, ни обви мъгла и стана съвсем тъмно. Проправихме си път край шамандурата и околните плитчини, водени единствено от късмета си и от Нептун.

Когато навлязохме в тесния тъмен проход, вече имах чувството, че сме в залива и не се вълнувах от предупредителния вик на Джек за критичното състояние на двигателя. „Моторицето“ бе започнало да „кашля“ и да припуква. Водата стигаше до карбуратора и въпреки явната си непретенциозност, моторът не можеше дълго да издържи на смес от бензин и солена морска вода.

В залива Трепъси бе мастилено тъмно. Не личаха никакви светлини и брегът бе обвит в пълен мрак. Насочвах лодката съвсем наслуки със съзнанието, че рано или късно трябва да заседнем на земя. Моторът отново „закашля“, спря, пак заработи, „закашля“ и спря окончателно. Малкият кораб напредваше безмълвно в непрогледната нощ като привидение.

Джек се дотътра до палубата, защото нямаше смисъл да се стои в каютата, когато лодката потъва. Съвсем ясно си спомням, че бе захапал електрическото фенерче и във всяка ръка държеше по една бутилка ром...

... В същия миг долната част на форщевена^[1] на „Щастливо приключение“ удари в нещо. Тя леко се разтърси, издаде странен всмукващ звук и замря в пълен покой.

— Аз мисли — каза Инъс, — аз мисли ние заседнал на бряг.

И чевръсто издърпа бутилката от ръката на Джек, за да му помогне.

Джек вярва, че „Щастливо приключение“ има някакъв специален инстинкт на привързаност към родния си дом. Може би е прав. Естествено, тя е най-щастлива, когато се сгуши край някой рибен завод. Може би за нея рибният завод е като майчина утроба. Не е много чудно, защото тя е била построена в двора на рибен завод и при преустройството си в полупостоянна конфигурация е прекарала много месеци на неподвижност в рибния завод в Кална Дупка.

Във всеки случай, когато се влачеше към Трепъси, тя безпогрешно намери пътя право към нейния роден дом. Разбрахме това още преди да осветим наоколо с фенерчето. Старата позната воня се разнасяше на прилепчиви вълни около нас.

С помощта на фенерчето установихме, че сме заседнали на един плавно спускащ се бряг, непосредствено до солиден кей. Понататъшните изследвания трябваше да се отложат, понеже настъпваше отлив и ни грозеше опасност шхуната да се обърне. Джек с един скок успя да стигне до кея. Хвърлих му вързалата и увихме въжетата като паяжина от двете мачти до гредите на кея, за да задържим лодката в нормално положение, когато всичката вода под кея се отдръпне.

След като „Щастливо приключение“ вече се намираше в безопасност, аз се присъединих към Джек и започнахме внимателно да изучаваме обстановката на кея. Мъглата бе толкова гъста, че от нашите фенерчета нямаше никаква полза и буквално се сблъскахме с първото срещнато човешко същество. Това бе нощният пазач на Индъстриъл Сифуд Пекърс, голям концерн, на чийто док бяхме пристанали. Пазачът се качи на борда на лодката ни чак след като го убедихме, че нямаме риба за разтоварване, а сме обикновени злочести моряци.

Той посрещна с явно недоверие факта, че нямаме радарна инсталация. Как, попита той, сме се ориентирали в залива? Как сме успели да не се ударим в някой от траулерите, закотвени по талвега? И как в името на дявола, (негови думи) сме намерили завода и сме избягнали сблъскване с ъгловия край на кея, където фабриката за рибено масло се издига във величествена самота?

Отминахме въпросите му с мълчание, понеже не знаехме какво да отговорим. Но у пазача се зароди подозрение, че сме обладани от някаква тайнствена сила. Това бързо се разчу из Трепъси.

Пазачът бе великодушен човек и ни разреши да останем на кея, докато желаем. Той обаче имаше чувството, че може би ще бъдем по-доволни, ако акостираме на стотина фута към морето.

— Този търбата, ти знаете, търбата, изхвърля отпадъци от завод. Вие пристанали съвсем в тя.

„Щастливо приключение“ се бе върнала „в къщи“. И доколкото мога да отгатна, в това се състоеше нейното отмъщение.

Преживяхме изключително ужасна нощ.

Трябваше веднага да започнем ремонта, за да използваме отлива. Скоро установихме, че „диагнозата“ на Инъс е вярна. Външният салник пропаднал, понеже се откачили двата придържащи го винта, изхлузил се надолу и се спрял при витлото.

За да извършим поправката, трябваше да заемем бормашина от услужливия пазач, да изстържем остатъците от винтовете на старата обшивка, да изрежем дървената част, разядена от оста, и после да завинтим салника на съответното място. Вероятно това не изглежда някаква сложна задача, но нека се опитам да я опиша.

За да достигнем салника, трябваше да газим до колене във воняща мръсотия — смес, получена от миязми с туземен произход, „обогатявани“ десетилетия наред с разлагащите се отпадъци от рибния завод. Работехме в тъмнина с изключение на две слаби електрически фенерчета, които даваха само неясно оранжево сияние под булото на безмилостно студената мъгла. Често се случваше да изпуснем нещо, а намирането на гаечен ключ или болт в утаената на дъното мръсотия напомняше задачата на Херкулес в Авгиевите обори.

Към три часа сутринта завършихме поправката — точно навреме преди настъпването на прилива. Чакахме го с нетърпение, за да можем да задвижим лодката на вода и да я изтеглим по-далеч от злокобната „търба“. Половин час преди заводът да почне работа, водите на прилива достигнаха най-високото си равнище.

То не бе достатъчно. „Щастливо приключение“ не стигаше до водата.

Бяхме изтеглили лодката на брега в периода на последната „скачка“ — най-високия прилив на месеца. Запознат с всички тия неща, Инъс подчерта, че трябва да минат още около двадесет и осем дни, докато приливът достигне отново същата височина.

Също така Инъс сподели чувството си, че било време да се връща в къщи. Не искал да ни бъде в тежест, като имал пред вид оскъдното място в малката лодка и дългия престой в Трепъси. По-добре щяло да бъде да си тръгне, щом се пораздигне мъглата и за сметка на собственото си удобство щял да се пожертвува да отседне в приятели в Трепъси, докато намери обратен превоз за Кална Дупка.

Не направих опит да го разубеждавам, но Джек посрещна новината с неодобрение — като стар моряк от военния флот той не

обичаше хора, които напускат кораба. След закуска обаче Джек бе готов да приеме съвсем хладнокръвно раздялата с Инъс.

Аз приготвих тази закуска. Исках да бъде солидна, тъй като почти умирахме от глад. Отрязах и изпържих около три фунта бекон. Тлъст и жилав, с кожа, дебела около четвърт инч.

Джек и Инъс заеха места около трапезната маса, а аз сервирах. Дали от напластената мръсотия по дрехите ни или поради вонята от рибните отпадъци около лодката не знам, но въздухът не можеше да се окачества като здравословен. Джек за пръв път не обръщаше внимание на условията за хранене поради умора, глад и подтиснато настроение. С мрачна физиономия той започна да се „бори“ със своя бекон, а аз се наведох над печката да приготвям моята порция. Внезапно Джек издаде сподавен стон на отчаяние и аз се извърнах към него.

Той седеше на пейката като парализиран, очите му се бяха оцъклили, а по лицето му, загубило обичайния си червендалест цвят, имаше бледи петна. Гледаше към Инъс. А той съсредоточено продължаваше да закусва, без да усеща изпитателния поглед на Джек. Жилавият бекон не бе работа за неудобните изкуствени челюсти на Инъс и той ги бе извадил. Като ги държеше здраво в ъгъл между палеца и показалеца на лявата си ръка, Инъс ги отваряше и затваряше с ловкост, която свидетелствуваше за дългогодишна практика. С дясната си ръка пускаше резенче бекон в „изкуствената дъвкалка“ и след като забележителната манипулация „изваждаше душата“ на бекона до степен, задоволяваща Инъс, той вдигаше глава към тавана, нагласяваше „дъвкалката“ над устата си и поемаше резенчето с устни и венци.

Джек успя да се надигне, проправи си път край мен и изчезна по стълбичката към палубата. Върна се след около един час. Междувременно Инъс бе събрал пъртушините си и бе поел към Трепъси. С чиста съвест мога да потвърдя, че двамата с Джек отписахме Инъс, без да изживеем дълбока тъга от раздялата.

---

[1] Долната част на лодката. — Б.пр. ↑

9. ЦАРСТВОТО НА МЪГЛАТА

Трепъси е вкопчен отчаяно в югоизточния край на Нюфаундлънд. Това е постоянно изложено на вятъра, самотно и изоставено селце, чиито дървени къщурки са безразборно пръснати около широк залив. Зад тях се издигат голи хълмове към вътрешните пусти райони на полуостров Авълон. Но този безрадостен пейзаж може да се види в редки случаи. Трепъси, както казват хората от другите райони на Нюфаундлънд, е „царството на мъглата“.

Аз не се съмнявам в това. „Щастливо приключение“ стоя в Трепъси почти една седмица и през цялото време не знаехме дали все още някъде слънцето грее, или е изчезнало поради някакъв космически катаклизъм. Живяхме в свят на сенки и неясни очертания, където всичко изглеждаше нереално. Искам да кажа всичко освен рибозавода. Той бе реален без всякакво съмнение.

Заводът имаше много по-голямо производство в сравнение с неговия събрат от Кална Дупка. Въпреки сивия си мрачен облик, Трепъси е бил рай за рибарите от Гранд Банкс в продължение на повече от четиристотин години. Тук са идвали и флотилиите на баските, на испанците, португалците, французите и най на края — на англичаните. Тук все още продължаваше да бъде оживено и по време на нашия престой. По цял ден и до късно всяка нощ приглушеният тътен на корабни мотори в гъстата мъгла свидетелствуваше за пристигането и заминаването на флотилии от големи презокеански кораби, влекачи и малки плавателни съдове, събрали се от далечни пристанищни села на стотици мили отгук, за да участвуват в лятната надпревара за риба-треска.

Нашият престой в Трепъси не е свързан с особени спомени, които да заслужават внимание, но денят, в който си замина Инъс, бе тъй ужасен, че дори записките ми оттогава не са в състояние да предадат истинската картина.

Инъс си заминава в 7 часа. Последното нещо, което чувам от него, е грозното изхрочване на палубата. Надявам се, че това е само тютюнева лига и слюнка, а не бекон. Джек едва ли ще издържи... В 8 часа резервоарът за отпадъци на рибозавода получи първата доза пара и започна да бълва с пълна сила. Потокът с отпадъци избликна на десет фута от отвора на тръбата, но не заля напълно палубата на „Щ. П.“. Основната струя се блъсна в гротмачтата и се изсипа в рулевия сектор. Изхвърлянето на рибните отпадъци става веднъж на всеки час, като „Голямата БERTA“ при обсадата на Париж, но Париж не би могъл да устои на такъв „преграден огън“... Ромът се е свършил. Изглежда, последната бутилка е изчезнала... Отново имаме отлив и прилив, но не стигна с един фут, за да задвижим лодката по вода... Джек предложи да продадем „Щастливо приключение“ на местните рибари, „както е и където е“, за петдесет долара. Предложението бе отхвърлено... Директорът на рибозавода дойде при нас към обяд, настоя да се изместим. Заяви, че пречим на тръбата за отпадъци. Джек направи съвсем персонално предложение на директора къде да завре тръбата. Предложението бе отхвърлено... Най-близко местонахождение на ром, установено в Сейнт Джоунз. Джек започва да копнее за живота на издател в Торонто... Малко момче на борда в 16,30 часа предлага на Джек ръждясала консервена кутия, пълна с езици на риба-треска, за 10 цента. Предложението бе отхвърлено... Вонята в каютата стана непоносима, Джек отвори илюминатора над леглото си, забравил предстоящото изхвърляне на отпадъци от тръбата. Не успял да затвори илюминатора навреме...

Това бе един отвратителен ден, но кулминацията настъпи вечерта. Точно след вечерята, която никой от двамата ни не яде с желание, Джек реши да запали петромаксовия лампион. Съоръжение,

което рядко използвахме, защото предпочитахме дрезгавата светлина на двата петролни фенера. Според нас те не създаваха големи възможности за увеличаване на постоянния теч на бензин в трюма. Тази нощ обаче се нуждаехме от лампион не само защото неговият ярък пламък можеше да разсее всеобщия мрак, но и за осигуряване на много потребната топлина, която до известна степен може да разпръсне вонящата влага, превърнала нашите спални чували и облеклото ни в лепкави плащеници.

За безопасност при запалването Джек обикновено отиваше на палубата или на брега, но тази вечер той не бе нормален. Въпреки че отрича, той дори може би е имал известна надежда в подсъзнанието си, че лампионът ще експлодира и ще сложи край на нашите мъки. Както и да е, Джек реши да запали лампиона на трапезната маса, но след помпането отвори вентила за горивната струя доста много и го държа така дълго време. Когато поднесе кибритена клечка до чорапчето, моментално избухна трифутков пламък.

Каквото и желание за саможертвоприношение да се е спотайвало в съзнанието на Джек, то не бе равностойно на инстинкта му за самосъхранение. Той грабна дългата дървена лъжица (с която аз готвех нашето задушено от риба-треска), закачи на нея лампиона, изтича към стълбичката, покатери се по нея и изчезна в нощта, размахвайки горящата си „факла“ и крещейки с всички сили „Пожар!“

Тази нощ извънредно много кораби и лодки бяха акостирали на кея, включително три големи, нови влекача, които бяха известни с всички видове съвременни съоръжения, в това число противопожарна система Фомит. Действайки по принципа, че би било по-бързо да се занесе огъня до пожарогасителя, отколкото да се чака идването му, Джек пое направо към тези влекачи. Маршрутът му минаваше между няколко реда варели от по 45 галона, боядисани в червено и пълни с бензин за малките риболовни кораби. Настойчивият рев на Джек и големият пламък, който го придружаваше, вдигна на крак екипажите на всички пристанали кораби и когато наближи влекачите, той вече имаше една голяма, съсредоточена и ужасена публика.

Окончателната развръзка би могла да бъде въпрос на свободно тълкуване от всеки наблюдател. Аз предпочитам да избира варианта, в който Джек достига борда на един от влекачите със своето горящо

съоръжение и там го посреща силна струя от пенест въглероден двуокис, а той бива погребан жив в пяната.

Действителността не бе тъй драматична. Преди да стигне първия влекач, Джек установи, че дървената лъжица се е подпалила и бързо гори. Той разбра, че не ще успее. По силата на мигновения си рефлекс, с който той основателно се слави, Джек сви настрани по кея и хвърли лъжицата и лампиона в морето. Изригна ярък финален пламък, в който изгоряха последните остатъци от бензина на повърхността на водата, преди отново да се възцари всеобща тъмнина.

Докато Джек пипнешком се завръщаше на „Щастливо приключение“ (той бил полузаслепен от пламъка), аз бях запалил каютните фенери. Не си продумахме нищо. Така седяхме в мълчание, докато след половин час по нашата палуба изтрополяха тежки ботуши и дрезгав глас попита може ли да се влезе в каютата.

След положителния отговор четирима много едри, много мускулести капитани на риболовни лодки се натъпкаха в каютата.

Казаха ни, че научили за затрудненията ни да пуснем лодката си на вода. Казаха, че ще бъде чест за тях (не употребиха точно тези думи) да ни окажат помощ. Казаха, че техните екипажи вече нагласят телени въжета от носа на лодката до главния винч на най-големия влекач. Попитаха дали можем да излезем на палубата и дали сме готови да придвижим лодката си към едно много по-добро място при незаетия държавен кей от другата страна на залива, щом те я изтеглят от калта?

Благодарих им, но посочих, че не ще мога въобще да намеря кея в тъмнината и в мъглата и затова тази нощ бих предпочел да пусна котва до един от техните влекачи.

Те казаха, че разбират затрудненото ми положение и че двама от тях ще бъдат поласкани да ни пилотират през пристанищния залив. Не, те няма да правят това от борда на „Щастливо приключение“, а ще ни пилотират с моторна лодка, която има голям фар и ще се движи доста встрани от нас.

Любезността на нюфаундлърските рибари трябва да бъде преживяна, за да се оцени.

В ранното утро ние се оказахме отново свободни хора. Бяхме акостирали при един много дълъг кей, построен от държавата, на срещуположната страна на пристанището, където нюфаундлърското

правителство обикновено строи кейове. Да, този кей нямаше никакъв друг кораб и никакви сгради около него. Той бе изцяло на наше разположение и през следващите три дни си го запазихме за нас, въпреки че голям брой кораби влязоха в пристанището поради предупреждение за предстояща буря. Те така се натрупаха при кея на рибозавода, че не остана място за всички и някои трябваше да пуснат котва по талвега. Джек имаше чувството, че ни третираха като парии, докато на третия ден към нашето заточение се присъедини „Джени Барнз“.

Това бе високо и сплескано стоманено изродче, дълго петдесет или шестдесет фута. Имаше някаква прилика с морска моторна яхта, но това се изключваше от съвсем неугледния вид на лодката. Изглеждаше току-що измъкната от Саргасово море, след като е ръждясвала там в продължение на много десетилетия. Въпреки това ние бяхме поласкани от компанията и побързахме да поемем вързалата ѝ. Нейният капитан и собственик, повлеканест, брадясал и прегърбен субект, със съвсем малко зъби в устата си, но с предразполагаща усмивка, ни поблагодари и ни покани на борда да се запознаем с другите членове на екипажа: дванадесетгодишния червенокос син на капитана и една безлична мънкаща фигура — готвач, матрос и инженер.

„Барнз“ не членуваше в риболовното „братство“. Нейният капитан-собственик едва свързваше двата края с превоза на малки товарни пратки тук-там по крайбрежието, с прожекции на филми в пристанищните селца, с продажба на лекарства и изобщо с „изчукване“ на някой долар навсякъде и по всякакъв възможен начин. На чаша отвратително кафе той ни запита защо сме на другия край на пристанището.

— Как стана, те изритаха ви от заводския кей, а? Е, не ви насилвам да обясняваш, ако не иска. Ония там са мръсна глутница. Не бутат капка бензин на вересия. Не дадат никакъв заем на човек. Последен път, като зареждах там, казах, че ще плащам, като се опарича. След някоя година и това може да стане.

След като възмутено отрекохме, че сме „изритани“ (отричане, което капитанът възприе с очевиден скептицизъм), ние го поканихме на нашата лодка. Имахме нов проблем и се надявахме, че би могъл да ни помогне.

Както често се случваше на борда на „Щастливо приключение“, проблемът се отнасяше до мотора. „Моторицето“ бе навикнало да загрява до такъв градус, че когато искахме да го спрем, то не можеше да изпълни желанието ни. Откачването на акумулатора не помагаше, защото свещта, нажежена до бяло, продължаваше да възпламенява горивната смес. Единственият начин, по който можехме да спрем мотора, бе да затворим кранчето за бензин. Двигателят продължаваше да работи, докато свърши бензинът, останал в огромния карбуратор, и след това предаваше богу дух.

Моторът прояви това измъчващо ни ново свойство един ден преди пристигането на „Джени Барнз“, когато пресякохме пристанищния залив, за да отидем до пристана на дребен търговец, който продаваше гориво, храна и разни дреболии на рибарите. Неговият док бе препълнен с малки лодки и за по-сигурно наредих на Джек да спре мотора, докато все още бяхме далеч от тях. Моторът отказа да спре и ние продължихме с пълна скорост. Успях да килна лодката и да направя остър завой. Избягнахме сблъскване със закотвените лодки и се отървахме с обелване на боята на един риболовен скиф. Дълбоко огорчен, аз подгоних лодката обратно към средата на залива и тук двигателят спря. Естествено, той не можа да запали отново.

Пуснахме котва и прекарахме три часа пред погледа на всички около нас в очакване да изстине моторът. Най на края той благоволи да заработи и ние се оттеглихме плахо към уединената ни стоянка, лишени от всякакво желание за нов курс до пристана на търговеца.

За да акостираме на държавния кей, спряхме кранчето за бензин доста далеч, трябваше да има време да млъкне моторът, а после с нашата малка дори най-позорно изтеглихме шхуната до кея.

Капитанът на „Джени Барнз“ мигновено произнесе диагнозата си:

— Вашите контри е износено — каза той.

Запитахме учтиво какво разбира под „контри“ и той търпеливо ни обясни, че това са малки месингови клапани, които контролират движението на водата в охладителната система.

— Къде — попитахме ние — можем да си набавим нови?

— Предполагам, че трябва отиваш до Сейнт Джонс, момчето ми. Единственото място вероятно вие намери тях.

Изглежда, имаше някаква конспиративна акция, целяща връщането ни в сивата столица на Нюфаундлънд.

За щастие Трепъси имаше телеграфна станция, от която изпратих дълъг, малко пресилен, но настоятелен SOS до човек в Сейнт Джонс, на когото знаех, че можем да разчитаме. Казваше се Майк Донъвън и по това време бе директор на провинциалната библиотечна служба. След края на Втората световна война, докато бяхме на гарнизон в Холандия, Майк Донъвън открадна една германска ракета V-2. Боядиса я синя и монтира отгоре ѝ конусовидна дървена кула, безскрупулно я нарече едноместна подводница и я изпрати в Канада като фантастичен сувенир. Вярвах, че човек с таланти като Донъвън несъмнено ще ни помогне да излезем от затруднението.

Майк достави частите точно по изискванията. На следващия ден жителите на Трепъси гледаха в почуда как един малък пикап подскачаше през пустинните равнини зад селото. С блуждаещи, но стремителни движения той пристигна до държавния кей. Един много пиян, много ирландски, много словоохотлив, нисък човечец се изтъркули от пикапа и се представи като „приятел на стария Майк, разбираш“.

Той бе също и наш приятел. При сериозен риск за живота, крайниците си и за скъпоценното си автомобилче, той достави два комплекта „контри“ и общо девет бутилки ром, останали от касата, която Майк му бе поверил.

Нас не ни досвидя делът, който си бе взел малкият човечец. Той напълно си го беше заслужил.

Капитанът на „Джени Барнз“ от своя страна ни помогна да се справим с рома, поправи мотора и ни подари няколко много стари и невероятно измърсени карти. Той ни даде схеми за движение по компас, за да можем да минем на почетно разстояние от нос Сейнт Мери и да прекосим широката делта на огромния залив Плъсентия, въпреки че както той изтъкна:

— Те няма толкова полза вас, ако вие няма по-добър компас от това ваше негодна стара бракма.

Бяхме му благодарни, независимо от неговия песимизъм по наш адрес и ни беше мъчно, когато си тръгна в един късен следобед. Той откачи вързалата и лодката му пое с тътнеж в мъглата, разчитайки на

разнебитената радарна инсталация, в курса към следващото пристанище.

Повече не видяхме нито лодката, нито екипажа ѝ. След три седмици „Джени Барнз“ безследно изчезнала. Тялото на червенокосото момче се закачило в рибарски мрежи на няколко мили от Южен бряг. Телата на капитана и неговия другар не се намерили. На връщане към Сейнт Джонс в гъстата мъгла и с неизправен, стар радарен апарат „Барнз“ потънала. Може би е била обърната от чужд траулер, който е използвал прикритието на мъглата, за да лови риба в тримилната зона. Само безмълвното море знае какво точно се бе случило.

10. МЪГЛИВАТА, МЪГЛИВА ВЛАГА

Прекарахме пет дни в очакване на хубаво време, докато разберем, че въобще няма смисъл да чакаме. Хубавото време и Трепъси са две несъвместими неща.

И тъй рано на петия ден откачихме възралата, пуснахме „моторището“ и се изпарихме в мъглата. Крайната цел на нашето пътешествие бе ясно определена в главите ни, макар и далеч от очите ни. Изоставихме първоначалното си намерение да отплаваме към тропиците, понеже от проверката по лага се разбра, че дори ако поддържаме сегашния си ход ще са ни необходими шестнадесет месеца да стигнем до Карибския архипелаг, двайсет и девет месеца — до Азорските острови и седем години и половина — до южната част на Тихия океан. Затова избрахме за алтернатива остров Сен Пиер.

Този малък остров нямаше тропичен характер и не можеше да се похвали с мургави хавайки, но предлагаше други неща за компенсация. Това бе чужда територия под френско знаме. Бил е и продължава да бъде известен като остров, където има най-много и най-евтин алкохол в сравнение с всяко друго място на североамериканския континент или в близост до него. Но може би за нас Сен Пиер бе най-привлекателен, защото отстоеше на не повече от сто и двайсет мили на запад от Трепъси и само на няколко мили от южния бряг на Нюфаундлънд. Смятахме, че поне има шанс да стигнем в Сен Пиер, преди да настъпи зимата.

Когато тръгнахме, видимостта в самия залив на Трепъси бе изненадващо добра. Ние почти виждахме рибния завод и съвсем сигурно знаехме местонахождението му, понеже вятърът духаше от тази посока. По едно време, докато лодката преминаваше с боботене през пристанищния канал, пред очите ни се мярна неясно очертание на суша отвъд залива. Може да е било нос Поулз, ориентирът за входа към залива. Ако не са ни лъгали очите, това е бил последният ориентир — друг не можахме да видим в продължение на доста дълго време.

Заливът Трепъси беше потъмнял от мъгла. Не бяхме минали и една миля, когато аз, какъвто съм страхливец, реших, че няма смисъл да продължаваме.

— Джек — казах аз твърдо, доколкото можех, — трябва да обръщаме към пристанището. В такава мъгла няма изгледи да намерим Сен Пиер. Като знам състоянието на този проклет компас, по-вероятно е да отидем в Ирландия вместо в Сен Пиер.

Джек ми отправи смразяващ поглед и в гласа му безпогрешно прозвуча заплашително негодувание:

— Дяволите да те вземат! Моуът, ако сега тръгнеш обратно, кълна се, че ще направя като Инъс. Ще те оставя да изгниеш в пристанище Трепъси до края на живота си! Освен това, глупаво копеле такова, как мислиш, че ще намериш отново Трепъси? Слизам долу да уточня курса за заобикаляне на нос Пайн. А ти управлявай лодката в сегашната посока, иначе...!

Той изчезна и аз останах сам с мислите си. Трябваше да призная, че имаше право. Макар веднъж и в гъста мъгла да бяхме намерили пристанище Трепъси, нямаше вероятност това щастие да ни се усмихне за втори път, а скалите и рифовете от двете страни на входа за пристанището бяха страхотни и безпощадни. Също така бях съвсем сигурен, че Джек ще изпълни заканата си, ако, да речем, улучим пътя към пристанището и перспективата да остана „закотвен“ в Трепъси сам с „Щастливо приключение“ бе ужасяваща. По-малката от двете злини бе да продължаваме плаването. Поддържах курса, „неизменно поет“ от лодката, а със свободната си ръка извадих личната си бутилка с ром от скривалището в задното складче на лодката и изсипах тлъста порция в морето за Нептун. „Щастливо приключение“ се кандилкаше слепешката в надвисналия всепроникващ мрак. Скоро започнах да зъзна в мъглата, неописуемо самотен и изплашен до смърт. Тъй като ромът е известен и възприет като мярка против тези три състояния, аз отпих по една продължителна лечебна глътка за всяко едно. А когато Джек отново се появи на палубата, бях вече с много по-добро самочувствие.

Към 10,00 часа бяхме изминали разстояние, необходимо за заобикаляне на нос Пайн (измервахме разстоянието с архаичен, месингов, патентован лаг, вързан отзад за лодката), и бяхме готови да променим курса към северозапад, за да прекосим устието на залив

Сейнт Мери, разстояние от двадесет мили. Възникна обаче следният проблем: нямахме ни най-малка представа за грешното отклонение на компаса при такъв курс. Единственото, което можехме да направим, бе да променим посоката с деветдесет градуса на север и да се надяваме, че плаваме на северозапад, независимо от показанията на компаса.

Представата, че бяхме в голяма близост до Сейнт Шотс, никак не можеше да ме успокои. След като вече съм бил на Сейнт Шотс по суша като обикновен посетител, нямах никакво желание да се върна там неочаквано по море, и то за да върша някаква работа. Само при мисълта за това така ме втресе, че трябваше да изпратя Джек да слезе да провери помпите, докато си глътна още една доза „лекарство“.

Когато чувствувах неотклонна нужда да посегна към бутилката, за мое учудване, Джек проявяваше определено желание, дори нетърпение, да се вмъкне долу в каютата и да ме остави самичък. Понякога той дори предугаждаше моето желание. Известно време си обяснявах това само като щастливо съвпадение. Но към края на това наше плаване, когато почиствах машинното отделение, намерих под куп парцали бутилка, досущ като моята, която криех в задното складче на лодката. И тая бутилка бе съвсем празна като моята.

Прекосяването на залива Сейнт Мери започна спокойно. Нямаше никакъв вятър. Почти не чувствувахме, че се движим, тъй като липсваха опорни точки за погледа. Струваше ни се, че стоим неподвижно, спрели в центъра на някакъв казан с обиколка около сто фута, пълен с нетрепваща, тежка като олово вода.

Знаехме, че в този район може да се натъкнем на други плавателни съдове, особено на влекачи и риболовни шхуни и евентуално да се сблъскаме. Понеже нямахме радарна инсталация, трябваше да разчитаме другите кораби да ни открият и да се отстраняват от пътя ни. Не можехме да чуваме и сирените им за мъгла поради рева на нашето „моторище“. Самите ние нямахме нужда от сирена за мъгла — двигателят издаваше много по-голям шум от каквато и да било сирена.

След пладне мъглата откъм щирборда внезапно придоби черен оттенък и на около петдесет ярда от нас се очертаха тъмните форми на някакъв кораб. Това бе голяма шхуна, плаваща към нас. По парапета бяха застанали редица жестикулиращи фигури.

Много се зарадвахме на срещата с други човешки същества в тази пустош, приближихме се и спряхме мотора. Голямата шхуна стори същото и двата плавателни съда се изравниха.

— Накъде сте тръгнали, капитане? — викна някой към нас.

— За Сен Пиер — отговорих аз. — Плаваме, за да заобиколим нос Сейнт Мери с отстъп около пет мили.

На страната на нашите съседи настъпи продължително мълчание на размисъл. И после:

— Е, момчета, не разбира как ще го направиш по курса, който си тръгнал. Освен ако планира вие да поеме по река Брану, да я пренесе по хълма Платформ и да я сложи на железопътен влак. Ако аз съм, щях обърна наляво девет румба. На добър час!

Дизеловите мотори на големия кораб забръмчаха, той се изтегли и изчезна.

За всеки случай променихме курса с десет румба на юг. Обърканата стрелка на компаса сега сочеше, че се носим в открито море по посока на Бермуда. С течение на времето започна да расте и нашето безпокойство. Прав ли беше капитанът на шхуната или не? Според компаса съвсем не беше прав. Това ни вълнуваше до късно следобед, когато загубихме всякакво доверие в компаса, в капитана на шхуната и в самите нас.

В този критичен момент „моторицето“ отклони вниманието ни от навигационните проблеми. То изтреця със страшна сила. От кубрика изригна огромен облак синкав дим. Смъкнах се моментално по стълбата и посегнах към пожарогасителя, очаквайки да видя цялото машинно отделение в пламъци. Но цялата повреда се свеждаше до това, че се бе скъсала спойката между тръбата за изгорели газове и двигателя, малката каюта бе пълна с изгорели газове и нажежени до бяло сажди. Моторът продължаваше да си работи, дори по-добре, тъй като не срещаше обратно налягане от заглушителната тръба.

Вече нямаше никаква изолация между горещите изгорели газове и трюма на лодката, в който изтичаше неголямо, но постоянно количество бензин.

Дъхът ми спря, силно стиснах очите си, пипнешком намерих запалителния кабел и го издърпах, след това офейках обратно на палубата.

„Моторището“ изхърка и спря. В последвалата гробна тишина Джек и аз седнахме да обсъдим създалата се ситуация. Пред нас не се откриваха светли перспективи.

Нямаше начин да поправим тръбата за изгорели газове без поялна лампа. Нямаше вятър, не можехме да се движим с платна и без мотор, бяхме осъдени да останем тук, докато се случи някакво чудо. Може би дълго щеше да се чака, но дори и да настъпеше такъв момент, бяхме сигурни, че няма да е на добро. Очевидно не ни оставаше нищо друго, освен отново да запалим мотора с надежда, че няма да предизвика експлозия и да ни „изстреля“ на оня свят.

Като ме остави да размишлявам върху проблема, Джек използва затишието, за да се смъкне долу и запали малкото ни акумулаторно радио с надежда да чуе прогнозата за времето. Когато моторът, работеше, не можехме да използваме това радио, защото не можеше да се чува пискливият му, неясен звук. Сега, залепил ухо на апарата, Джек слушаше каубойска музика от радио Меритаун, отвъд залива Плъсентия. Радио Меритаун предаваше прогнози за времето на чести интервали, защото обслужваше рибарското население.

„Щастливо приключение“ лежеше неподвижна като нарисуван кораб върху нарисуван океан^[1] — от тези, които са изпълнени с много тъжните нюанси на сивия цвят. След пет — десет минути Джек се появи на палубата.

— Фърли — тихо проговори той, много тихо, — ти няма да искаш да повярваш, но предават предупреждение за настъпване на силна буря. От югозапад идва тропическа буря и ще достигне до този район след около десет часа. Предсказват ветрове със скорост около петдесет възла.

Извадихме картите, простряхме ги на палубата и се вторачихме в тях. Първи се вторачи Джек, после — аз. Това ни накара да се почувствуваме по-добре, но нямаше практическа полза, понеже не знаехме къде се намираме. В действителност нямахме ориентир, за да разберем къде сме. Все пак, предполагайки, че сме минали нос Сейнт Мери и сега прекосяваме устието на залива Плъсентия — широко около петдесет мили — установихме на карта, че не можем да бъдем на по-малко от осемдесет мили от Сен Пиер. При пълен ход „Щастливо приключение“ развиваше скорост пет възла. За десет часа бихме могли да се довлечем на тридесет мили от пристанището на Сен

Пиер и си давахме сметка, че ако тропическата буря настъпеше по график, нямаше да има разлика между тридесет и триста мили.

Най-близкото пристанище, в което можехме да се подслоним, бе Плъсентия, на двадесет и пет или тридесет мили на север от нос Сейнт Мери, на източния бряг на големия залив.

Доста страхливо предложих курс към Плъсентия, защото очаквах нов бунтарски отклик от Джек. Но той, изглежда, се бе наситил на вълнения и се съгласи — „да, може да се пъхнем там за през нощта“.

Той слезе долу и предпазливо запали „моторището“. Нагласихме лага на нула, а лодката в посока, която вярвахме (вярата бе всичко, което имахме), че е към пристанище Плъсентия.

Настъпи остър студ и мъглата започна да ни обвива все поплътно, докато стана толкова тъмно, че ако не беше часовникът ми, щяхме да мислим, че е настъпила нощта. Джек и аз се сгушихме в рулевия сектор, възможно най-далеч от машинното отделение. Бяхме взели и предпазни мерки — малката дъри бе привързана близко до кърмата, за да можем да скочим в нея при крайна необходимост. Там бяхме сложили последната обща бутилка ром и пакет сухари. За друго няммахме място, а всъщност и за нас нямаше място, ако се случеше най-лошото. Но се надявахме, че няма да се случи.

След пет часа лагът показва, че сме изминали разстоянието до Плъсентия. Изпратих Джек да спре „моторището“, за да можем да чуем сирената за мъгла при входа на пристанището.

Тогава се случи нещо необяснимо: моторът спря, но грохотът продължи. Отначало помислих, че това е физиологическа реакция на ушите и мозъка ми от безкрайния грохот на „моторището“, който бяхме принудени да понасяме толкова дълго време, но внезапно голата истина блесна пред мен.

— Пали мотора, Джек! Пали го! О-о, пали мотора, Джек! — започнах да вия аз.

Изумен, Джек направи това, което му бе наредено, и „моторището“ заработи още на първия оборот. Натиснах яко румпела. „Щастливо приключение“ набра скорост и потегли назад, надалеч от ревящия прибой, който без да се вижда, но не и без да се чува, бе на няколко ярда откъм щирборда.

Плавахме половин час, докато можах да откача хватката си от румпела, да раздвижа схванатите си челюсти, да преглътна веднъж, дважд и да си намеря отново гласа.

Нямаше начин да разберем колко близо сме дошли до самото пристанище Плъсентия, но знаехме, че сме стигнали много по-близо, отколкото трябва до източния бряг на големия залив. Знаехме, че не искаме отново да попаднем в такава близост при каквито и да било обстоятелства и така поддържахме курс на запад със съзнанието, че пред нас е открито море в продължение на четиридесет или петдесет мили. Не си позволявахме лукса да дадем простор на мислите си отвъд тези четиридесет или петдесет мили.

Докато се отдалечавахме от сушата, у нас настъпи успокоение. „Моторището“ боботеше и изгорелите газове нахлуваха на вълни в кабината и върху лицата ни. Мъглата се съгъстяваше, слънцето потъна някъде зад хоризонта и настъпи нощта. Не си направихме труда да запалим петролните навигационни фенери, тъй като не биха могли да се забележат по-далеч от четири-пет фута. Седяхме в мушамите си и се лутахме в безпределна тъмнина и пустош. Говорехме си, че тъй са се чувствували моряците едно време, норсите^[2] в техните дълги кораби, баските в техните разнебитени лодки, Колумб в своята „Каравела“, когато са плавали на запад към тъмната неизвестност. Ден след ден, нощ след нощ те трябва да са се научили да понасят ужасите на постоянната несигурност. През тази тъмна нощ и ние изживяхме нещичко от това, което те са преживели.

В полунощ Джек улови друга прогноза за времето. Спираловидният център на бурята бил забавил ход и се очаквало да стигне до нашия район точно преди разсъмване. В очакване на неговото пристигане ние свихме и яко затегнахме платната на гротмачтата и фока и с опипване подготвихме всички неща по обвитата с мъгла лодка за предстоящия пристъп на бурята.

Лек ветрец подухна от юг, ние вдигнахме платна и спряхме „моторището“, което отново бе почнало да палува. Новите „контри“ не бяха легнали добре в гнездата си и то пак загряваше и увеличаваше опасността от пожар, а даже и от по-внушителни пиротехнически ефекти.

Движихме се с издути платна в почти мъртва тишина, при видимост на заобикалящия ни свят до диаметър от около петнадесет

фута. Аз действах на помпата, а Джек на румпела, наведен над компаса, под мъждеещата светлина на изтощено електрическо фенерче, което поради липса на подходяща лампа прикрепихме към компасната стойка.

Осени ме мисълта, че ако изпаднем в някакво опасно положение, по-добре щеше да бъде да сме на борда на „Щастливо приключение“, отколкото на борда на добре обзаведена, комфортна и подходящо екипирана яхта.

— Ти почваш да се будалкаш! — каза Джек, когато споделих тази мисъл.

— Нищо подобно. Разсъждавай по следния начин: ако бяхме в стохилядидоларова яхта, щяхме да се тревожим до припадък пред опасността да я загубим. Но такава тревога не можем да изпитаме на борда на „Щастливо приключение“. Остава да се тревожим единствено за самите нас, а тя не ни оставя никакво време за подобна тревога.

Изчаках това да се набие в главата му. После казах:

— Моля те, отвържи това фенерче от компасната стойка и го донеси долу. Главната помпа отново се затлачи.

Докато поправим помпата и надвием на течовете, малкият плавателен съд бе възприел нов начин на движение. Започваше да се върти. Откъм морето се надигаше силно мъртво вълнение. Постепенно то нарасна, докато ние яко се олюлявахме и клатушкахме, за да изтласкваме от платната напора на слабия вятър. В тъмнината над главите ни утлегари^[3], гафели и скрипци се блъскаха, тряскаха и бухаха.

После вятърът спря и ние се спотаихме върху черното надигащо се море в злокобно мълчание, нарушавано само от жалните стонове на платноходните съоръжения. Не ни оставаше нищо друго, освен да спуснем платната и да рискуваме пак с подкарване на „моторището“.

То тръгна съвсем неохотно, но все пак тръгна и за първи път в живота ми ужасният му рев звучеше в ушите ми като желана музика. Продължихме да се движим в часовете на среднощно бдение, дърпайки патентования лаг от време на време, за да се убедим, че не връхлитаме с пълна скорост върху чуждия бряг, който продължаваше да бъде някъде близо пред нас. В 03,00 часа лагът показва тридесет и пет мили и доста впечатлени от неотдавнашното ни изпитание при Плъсентия, решихме да спрем „моторището“ и да се послушаме.

Отначало не чувахме нищо, а после — много далеч и неясно — доловихме немощния стон на диафон^[4]. Вече не бяхме сами в този безлюден свят.

Всеки диафон (сирена за мъгла) има свой специфичен сигнал или код, по който може да бъде идентифициран. Един може да е курдисан в началото на всяка минута да издава през три секунди три сигнала, всеки от тях по пет секунди. Съседът му — да свири по десет секунди на всеки тридесет секунди. Джек се смъкна долу да вземе списъка на светлинната и звуковата сигнализация, докато аз започнах да отчитам времето на далечните стонове. Това бе трудна задача, тъй като мъглата е в състояние да заглушава, да променя и чудновато да убива звука. Освен това главната стрелка на часовника ми се движеше по смущаващ начин — правеше бързи движения, следвани от невероятно бавен ход. Часовникът на Джек бе неизправен, понеже преди няколко часа „моторицето“ го беше поразило с един добър удар на манивелата.

Първото идентифициране на сигнала показваше, че е при нос Ана, на входа за Глостър, Масачузетс. Не повярвахме и се опитахме пак. Втората идентификация бе Ред Рок, при устието на Съгеней в река Сейнт Лоурънс. И на това не повярвахме. На края чрез бавния метод на изключване установихме, че сигналът *може да е* от остров Литъл Бюърин в западната част на залива Плъсентия.

След като установихме местонахождението на остров Литъл Бюърин, нашият следващ проблем беше да се вмъкнем в залива Бюърин. Нюфаундлъндската пилотна книга поясняваше, че заливът е сложен за навигация, с много опасни места и че не бива да се влиза без пилот на борда. Освен това не трябва да се влиза дори през деня, без знания за района. В книгата не се казваше какво не трябва да се прави през нощта, при гъста мъгла, от стопроцентови чужденци за района. Ние си направихме сами изводите.

Решихме, че е по-добре да останем тук до сутринта. Ако междуременно ни връхлетеше бурята, нямаше да имаме друга алтернатива, освен да навлезем в морето и да се опитаме да я превъзмогнем. Ако тя не настъпеше до сутринта и мъглата понамалееше, щяхме да имаме възможност да наближим брега, без да предизвикваме съдбата. Имаше и друга вероятност — да се натъкнем на някой риболовен кораб, от който да можем да получим малко „знания за района“.

По моя часовник утрото настъпи в 06,00 часа, въпреки че почти нямаше видими признаци. Действително мъглата беше понамаляла до степен да можем да се виждаме с Джек на разстояние, по-голямо от шест фута. Нещо като мистична светлина в гробница създаде възможност да виждаме циферблата на компаса без помощта на електрическо фенерче — съвсем навреме, — защото батериите се бяха изтозили, а резервни нямаше. Отначало мислехме, че часовникът ми не е верен (вярвахме в това), но когато един ранобуден тупик^[5] изпърполи в мрака и едва не се блъсна в гротмачтата, разбрахме със сигурност, че действително е настъпило утрото.

Чакахме около половин час с надеждата да чуем бавното отмерено туптене на моторите на риболовни лодки. По време на дрейфуването течението ни бе доближило до брега, сигналят на диафона се чуваше доста ясно и показваше безпогрешно, че сме при Литъл Бюърин. Нямаше признаци, че рибарите от Бюърин са на борда и на работа. Ругаехме ги заради мързела им, докато Джек се досети, че е неделя сутрин, независимо от предупреждението за буря. С оглед на това загубихме надежда, че рибарите ще ни спасят. Като добри християни, те бяха на брега, заети със собственото си спасение.

В седем часа чухме нов звук. Това бе първото недвусмислено предизвестие на вятъра в платноходните съоръжения на лодката. Първото дихание на приближаващата буря.

Капитанът на „Джени Барнз“ беше ни дал карта на залива Плъсентия — съвсем овехтяла и в малък мащаб. Почти неразгадаема, тя поне ни ориентира къде няма рифове и скали около самия остров Литъл Бюърин. В критичното си положение решихме да тръгнем право към диафона и когато съвсем приближим, да завием на север и с налучкване да отидем зад острова. Имахме намерение да пуснем котва там, в какъвто и да е подслон, докато премине бурята или докато се вдигне мъглата и ни даде възможност да потърсим по-добър пристан.

Движението ни към диафона бе невероятно мъчение. За да поддържаме връзка и следим посоката на сигнала, трябваше да спиране мотора на всеки пет или десет минути. След всяко спиране подпалването на мотора бе все по-трудно. В осем и тридесет чак когато бяхме доплавали на около четвърт миля от диафона, моторът категорично отказа. Аз леех пот над него, сменях електроди, омотавах се в кабели, а шумът на прибой при двестафутите канари на остров

Литъл Бюърин се чуваше все по-ясно, защото приливът ни носеше към брега.

Мина почти час, докато вдъхнем живот на моторището. Бяхме категорични, че няма да рискуваме да го спираме, докато стигнем до подходящо за спускане на котва място. Джек отиде при бушприта, а аз поех управлението. Можех да го виждам само когато ми махаше с ръка в посоката към диафона, успял да го чуе въпреки грохота на мотора. Внезапно Джек вдигна едновременно двете си ръце. Смутен, аз рязко извъртях румпела. „Щастливо приключение“ се обърна кръгом и потегли обратно към открито море.

Джек политна към кърмата целият разтреперан. Каза ми, че докато се взирал в мъглата, сивата стена пред него изведнъж станала съвсем черна не само отпред, но и от лявата и от дясната страна на лодката. За части от секундата съзрял забулени в мъглата канари, издигащи се на не повече от няколко ярда пред него. Разбиването било сигурно, накъдето и да се обърнем, затова се опитал да ми даде знак за спиране на мотора — поне да се облекчи ударът на „Щастливо приключение“ в скалите. Късметът не ни напущаше. Бяхме влезли в плитко заливче на юг от диафона и то било широко само толкова, колкото да се обърнем назад и да се измъкнем.

Моментната ни реакция бе да се откажем от по-нататъшни опити за търсене на подслон и да разчитаме само на един изход — посрещане на бурята в открито море. Но след кратки размишления променихме намерението си. „Щастливо приключение“ се пълнеше с вода много бързо, а разнебитената помпа не бе в състояние да издържи. Моторът несъмнено действуваше с последни сили. От югоизток се надигаше вятърът. Разбрахме, че в открито море не ще успеем да се преборим с усиливащия се вятър и бушуващите води. Тъй или иначе съдбата ни сочеше единствен изход към брега. На нас оставяше да изберем по какъв начин да стане това.

Избрахме пак да атакуваме остров Литъл Бюърин. Джек отиде на носа на лодката. По-късно той ми каза, че изпитвал почти непреодолимото желание да грабне корабната ни кука, да застане стабилно на носа и с нея да отблъсква лодката от канарите. Тази идея не бе толкова налудничавата, колкото изглеждаше на пръв поглед. След няколко дни пазачът на фара сподели своите впечатления за нашата „копиеносна“ атака на остров Литъл Бюърин.

— Чувал вас, м'чета, там часове и часове. Не разбираш какво вие намерява. Чувал ваш мотор едно време, после спираш и аз мисли вас отплавал или слязъл на бряг. После — дран — вие отново идваш при мен. Да, сър, последен път вие идвал, аз мисли вие дошло право в скали, през мой порти и точно в мой заден двор.

При последното ни приближаване държахме курс действително право срещу диафона. Аз дори можех да го чувам от мястото при румпела — мучеше по-силно от трясъка на мотора. Джек рязко изхвърли дясната си ръка и аз натиснах румпела силно наляво. Този път и аз видях черния силует, когато се движехме успоредно на скалния бряг, на не повече от един кораб разстояние. Диафонът внезапно отекна точно над нас. Още по-твърдо натиснах кормилния лост и черният силует се изгуби. И отново потънахме в царството на мъглата.

Такъв беше нашият метод на навигация. Отпусках румпела съвсем бавно. Щом като мъглата започваше да почернява, Джек ми махаше с ръка. Щом мъглата просветлееше и загубвахме досег с острова, отново обръщахме предпазливо, докато пак се появи черният силует и пак се оттегляхме в морето. Въпреки утринния студ, аз се потях като прасе. Бях така съсредоточен, че трябваше да мине известно време, докато осъзная, че ревят на диафона идваше зад мен. Бяхме заобиколили носа на острова и напредвахме към северния му бряг.

Разгърнах картата на коленете си и се вгледах в сведенията за дълбочината на водата зад острова. Най-после разчетох част от един ред измервания. Те сочеха дванадесет клафтера (1 клафтер=182 см) точно в подножието на скалния бряг, а ние имахме само петнадесет клафтера котвена верига.

На предната част на лодката Джек вече надипляше веригата върху палубата, готов за моята заповед да хвърля котва. Изревах му и той дойде при мен. Показах му означените дълбочини. И двамата разбрахме, че нямаше начин да отстояваме на бурята само с три клафтера обсег на котвената верига. Тогава Джек се усмихна. Ужасяваща усмивка.

— По дяволите — каза той. — Насочи я на север. Ще караме направо в залива Бюърин. Ще се държим близо до западния бряг и ще се водим по силуета на сушата.

Така и направихме. Възпламенени от някакво ободряващо чувство, което може да е било безразсъдство или може би тъкмо онова възвишено чувство, което човек изпитва при постигане на невъзможното, ние навлязохме направо в залива Бюърин. През цялото време не виждахме нищо. Ориентирахме се само по тъмния силует в мъглата от лявата страна на лодката. Когато изминахме разстояние, достатъчно, за да почувствуваме, че сме се доближили до мястото, съответстващо на най-добрата ни надежда за сигурност, спряхме мотора.

„Щастливо приключение“ дрейфуваше в сивата мъгла по тихи, спокойни води. Някъде изляя куче. Чуха се удари на църковна камбана. Джек пусна лота^[6] от носа на лодката и измери четири клафтера дълбочина до тинесто дъно. Котвата цопна във водата и веригата се размота с ясен, силен звън.

После слязохме в нашата малка каюта и легнахме да спим.

---

[1] ... нарисуван кораб върху нарисуван океан... — стих от поемата „Старият моряк“ на английския поет-романтик Самюел Тейлър Колъридж (1772–1834 г.). — Б.пр. ↑

[2] Исландски заселници в Гренландия от X в. — Б.пр. ↑

[3] Наклонена греда, която се явява продължение на бушприта (предна мачта на кораб) и служи за изнасяне напред на добавъчните полегати платна (хол.). — Б.пр. ↑

[4] Апарат за произвеждане и предаване на силни звукови сигнали при мъгливо време. — Б.пр. ↑

[5] Морска птица, обитаваща северните брегове на Атлантическия океан. — Б.пр. ↑

[6] Уред за измерване на морска дълбочина. — Б.пр. ↑

11. МОМЧЕТАТА ОТ БЮЪРИН

Събудих се към пладне изведнъж и обзет от неприятно чувство. Бях сънувал, че съм капитан на „Куин Мери“ и правя усилия да вкарам кораба в залива Бюърин. Всичките прозорци на мостика бяха боядисани в черно, аз носех черни очила, беше непрогледна, мъглива нощ и...

Като се събудих, в каютата струеше слънчева светлина. „Щастливо приключение“ се дърпаше около котвата си и водата блъскаше с плисък носа на лодката, като ѝ придаваше движение и живот. В платноходните съоръжения свиреше вятър и фалът^[1] тракаше силно о мачтата.

Измъкнах се сънлив от леглото, отидох в задната част на лодката, изпомпах вода около един час и след достойно изпълнен дълг изпълнях на палубата.

Бе чудесен ден, изпълнен с ослепителна светлина и прозрачно чист въздух. Подгонила разкъсани облаци в лазурното небе, бурята тътнеше нависоко в околните възвишения. Долу по дългия блестящ ръкав на залива лъхаше свеж ветрец. Нямах нито следа от мъгла. Навсякъде бяха плъзнали хора и кипеше живот.

Оказа се, че сме пуснали котва край флотилия от риболовни скифове, суомпи^[2], морски дори и две малки шхуни за крайбрежно плаване. Голям скиф се люшкаше във водата само на около двадесет ярда зад нас. На изток, на разстояние около четвърт миля бе разположено малко село със светло боядисани къщи, с хубаво подредени рамки за сушене на риба, кейове и една спретната дървена църква. На края на един малък пристан пет или шест деца седяха на припек и търпеливо хвърляха въдица за скълпини. Низ от мъже и жени, облечени в ярки дрехи, се движеха по крайбрежната улица между църквата и къщите. *И никъде пред погледа не се изпречваше рибен завод.*

Джек се появи след мен със зачервени очи, мръсно лице и рошава коса (не знаех как изглеждам аз, понеже в лодката нямахме

огледало). И двамата приветствувахме нашия първи посетител — възстар мъж, облечен в празнични дрехи, който бавно гребеше към нас в своята дори. Когато застана успоредно до лодката ни, той огледа изпитателно нашия малък плавателен съд.

— 'Брутру, капитан — обади се най-после той, — дошли през мъглата?

Потвърдих, че е така.

— Хм, добре — каза тон и отчетливо се изплю във водата. — Дошли през мъглата, а? Преди много пъти идваш в залив?

Отвърнах, че никога не сме идвали в залива Бюърин. И тогава той извърши нашата аколада^[3].

— Не знам някога аз въобще видял по-гъста, нито по-черна мъгла. Мен самия не помисля да докарва лодка през такава мъгла.

Поканихме го на борда от благодарност за големия комплимент, но нашият нов познат отказа. В отговор той ни предложи да му отидем на гости и ни уверяваше, че за неговата жена ще бъде удоволствие да ни даде един неделен обяд. Опитахме се да отклоним поканата, понеже бяхме страхотно изцапани и не разполагахме с чисти дрехи, но той не прояви разбиране. Каза, че след един час ще се върне, и отплава, без да се обърне назад.

Такова бе посрещането ни в залив Бюърин — начало на низ от най-сърдечните и най-приятните човешки отношения, които съм преживял. В нашия коравосърдечен свят хората от Бюърин нямат равни на себе си.

За съжаление Джек не можа да остане и да се наслади на гостоприемството им. В Бюърин Коув имаше телефонен пост и моят приятел постъпи съвсем наивно — обади се в Торонто. По тънката жица бликна внезапно поток от проблеми и Джек се огъна, иначе несломим пред изпитанията на природата. Пътешествието за него бе свършило, поне засега. На следващата сутрин той се покатери на един старовремски автомобил и пое по дългия обратен път до Сейнт Джонс през почти несъществуващата магистрала на полуостров Бюърин. Много подтиснат и деморализиран поради раздялата, аз исках да тръгна с него, но това въобще не се възприе от негова страна.

— Ти оставаш да царуваш тук на борда! — каза ми той с военноморския си тон на гласа. — Ще придумам Майк Донъвън да дойде и се включи в екипажа. Той, бедният, сам никога няма да може

да оцени тази възможност. После двамата ще закарате лодката в Сен Пиер. Ако искате, оставете я там, но трябва да се закара в Сен Пиер, където после ще мога да я поема отново. Ясно ли е?

Стана ми ясно и се съгласих неохотно. Чувствувах се малко виновен. Пътешествието ни не излезе приятна морска екскурзия, каквато очакваше Джек. Все пак той не бе загубил времето си напразно. След като го изпратих и се върнах на лодката, открих, че си е забравил нещо. На напречната рейка на мачтата висеше стоманено-еластичният корсет на Джек, като някаква съвременна версия на баронска ризница. Навярно „Щастливо приключение“ му бе причинила сериозни душевни страдания, но поне го бе накарала да забрави болките си в кръста.

Следващите дни бяха съвсем тихи и приятни. Около мен се образува свита от момчета, почти всички с презиме Моултън, които, казано на местен говор, бяха „славни чевръсти юначаги“. Те бяха винаги готови да помагат, когато започвах някаква работа — боядисване на палубите, плетене на нов такелаж или уплътняване кожуха на вала. Често се оказваше, че те знаят повече от мен и не рядко ме поставяха в положението на готован, който бездействува и гледа, докато те вършеха моята работа.

При възникване на проблем, който нито момчетата, нито аз можехме да решим, на помощ идваха мъжете от залива. Един от тях обикаля три часа със своята дори да намери заварчик за поправка на тръбата за изгорели газове. Друг забеляза, че котвената верига бе изкопала дълбок улей в бордния перваз, понеже ключът^[4] нямаше металическа обшивка. Този човек, също Моултън, без въобще да съм го молил, изрови от някакъв килер желязна муфа, донесе я и с ненадминато майсторство я монтира на борда.

На втория ден в залива Бюърин бурята се усили, образува вихрушка и възникна опасност „Щастливо приключение“ да си отскубне котвата. Начаса дойдоха двама души с гребна лодка, свенливо се качиха на борда и предложиха услугите си да закараме нашата лодка на по-сигурно място в Спуун Коув, от другата страна на залива. Същата вечер, след като се изместихме, едно десетгодишно момче с гребна лодка пресече залива при голямо вълнение, за да ми донесе от Бюърин Коув дрехите, които майка му бе изпрала в израз на най-сърдечна любезност.

На тръгване от Кална Дупка „Щастливо приключение“ бе в окаяно състояние — мръсна, небоядисана и изобщо с нескопосан вид. Тежкото ѝ плаване не допринесе за подобряване на външността ѝ. Но след няколко дни в Спуун Коув тя вече заприлича на корабче. Заблестя с нова боя. Каютата — изтъркана, почистена и полирана — вече изглеждаше съвсем прилично и престана да мирише на запусната кланица. Боядисахме и „моторището“, но преди това с него доста сръчно „свещенодействува“ старият чичо Джон Моултън, който разбираше от двигатели с такъв прекъсвач повече, отколкото техния конструктор. Моторът проработи безотказно в ръцете на чичо Джон. Той му баеше да бъде послушен и да потегля винаги когато му кажа.

В Спуун Коув започнах да пълнея. Тук всяко семейство настояваше да ми даде поне един обяд. Когато почувствувах, че се издувам от ядене, намирах предлог по обедно време да остана на борда, но не се получаваше желаният резултат. Плахо чуване на покрива на каютата известяваше пристигането на девойка, която ми носеше завита в салфетка чиния с гореща рибена чорба, печена рибатреска, компот от диви малини или други подобни лакомства.

Вечер мъжете идваха на борда и бърбеха. Двама-трима сядяха в малката каюта и приказваха бавно, с дълги паузи за миналото и бъдещето си. Имали добър живот. Преуспяващи рибари, те си построили солидни къщи, поддържани от съпругите им в безупречен вид. Къщи с водопроводни инсталация, с баня и с други съвременни удобства. Рибарите имаха големи, добре уредени рибни складове с просторни тавани за простирание на рибарските мрежи, стабилни кейове и хубави лодки, направени собственооръчно с дървен материал, набавен през дългите зимни ноци от „вътрешността на страната“.

Но в гласа на тези хора се прокрадваше смущение, дори страх. Политиката на новото нюфаундлърдско правителство след образуване на конфедерацията бе насочена към несполучлив опит да превърне този морски остров в индустриализирана стопанска единица от континентален тип. Това предвещаваше гибел за рибарските стопанства, изхранвали островитяните в продължение на пет века. Ставаше все по-трудно да се препитават от морето. Възрастните мъже още разчитаха на рибарлъка, но за младежите, в това число и малчуганите, които бяха ме „осиновили“, нямаше друга перспектива освен преселване в континентална Канада.

Един от рибарите си спомняше как скоро след като дошъл на власт, тогавашният и вечният премиер Джоузеф Смолууд казал на хората да изгорят дървените си кейове, да изтеглят лодките си на сушата и да захвърлят рибарските си съоръжения, понеже: „Никога няма да ви се наложи да ходите отново на риболов. За всеки от вас ще има достатъчно работа на сушата.“

— Оттогава минаха десет години — размишляваше на глас рибарят с напрегнато и помрачено лице при дрезгавата светлина на петролния фенер. — Десет години, а работа той обеща било като балон с въздух. Добре, че не послушали него, иначе щяхме принудени живеем като хиляди наши събрата от крайбрежие — на подаяние.

— Ний от залив Бюърин запазили наши лодки и рибарски неща и още ходим за риба, добър улов, както преди. Но сега ние не получава добра цена за риба.

— Тъй верно — добави един от приятелите му, — рибата още много. Ако Джоу беше дал милионите прахосани за каучукови заводи и бонбонени фабрики, да помогне нас построим кораби за дълбоко море, както направили норвежци, щяхме да бъде много добре сега.

— Работа! — каза с горчивина в гласа трети рибар. — Единствена работа той намери за нас е изкопаване наши собствени гробове.

Бе тягостно да гледам и да слушам тези хора, стигнали до разрухата и отчаянието. Въпреки това в Спуун Коув рибарският начин на живот още не бе замрял. През дните на моя престой преживях това, което за мен изглеждаше почти идилично съществуване и се наслаждавах на всеки миг от ежедневието.

Един ден „дъбихме“ платната на „Щастливо приключение“. „Дъбенето“ е много стар метод, по който рибарските мрежи се накисват във вряща смес от морска вода, рибено масло, смола и естествен каучук. „Дъбенето“ предпазва мрежите от гниене, когато са във водата и от плесенясване, когато са прострени на брега. В миналото това е било правено редовно с платната на шхуни и с рибарските мрежи. При правилна манипулация „дъбенето“ боядисва платната в пищен червенокафяв цвят и те могат да бъдат оставени по цели седмици на дъжд и мъгла без никаква опасност от въздействието на природните стихии.

Няколко дни преди да пристигна в Спуун Коув, рибарите се бяха събирали да „дъбят“ на колективни начала мрежите си и съдът за дъбене, един огромен железен казан с вместимост над сто галона^[5], бе още пълен със зловонната дъбилна смес наречена „къч“. Предложиха ми да се възползвам от случая и две четиринадесетгодишни момчета — Алън и Джерълд Моултън — пожелаха да организират работата.

На следващата сутрин се събудих от остра миризма, проникваща в каютата. Излязох на палубата и видях облак черен дим на брега. Момчетата се бяха запретнали за работа. Под дъбилния казан кладяха голям огън и го поддържаха с купища „бракувани“ насмолени мрежи. На хълма, няколкостотин фута над брега, две възмутени дами със зачервени лица надаваха писъци към момчетата. Беше ден за пране и прострените им дрехи се покриваха със сажденосив цвят. Момчетата не им обърнаха никакво внимание и дамите (нюфаундлъндските дами винаги осъзнават поражението си) събраха праните дрехи и изчезнаха по къщите си в очакване на по-благоприятен момент.

Докато „къчът“ се загряваше, един взвод момчета се покатериха на мачтите на лодката и откачиха платната. После ги отнесоха на огромна рамка (обикновено използвана за сушене на риба) и ги простряха да съхнат на горещото лятно слънце.

След това започна забавлението. Шест момчета с кофи в ръце сновяха между големия казан и рамката с платната. Върху тях се лееше врящ „къч“ и момчетата енергично разнасяха течността с помощта на брезови метлички. За един час всичко наоколо се покри с тъмночервена боя. Малчуганите приличаха на някакъв възкръснал отряд от индианското племе бетък — стародавните обитатели на Нюфаундлънд. Водата около брега стана ръждивокафява. Седях настрана в бездействие и наблюдавах с благоговение как децата играят в облаци пара, вият като вещици и работят като червени дяволи.

Денят бе много горещ. След като изпразниха казана, момчетата решиха да си починат. Едно от тях свенливо ме попита искам ли да отида да поплувам с тях. Аз исках. И тръгнахме към любимото им езеро, някъде зад хълмовете на залива. Бе дълга екскурзия през закърнели смърчови горички, оголени скални образувания, каменисти клисури, та чак до самия връх на най-високия хълм. Езерото бе плитко и приятно затоплено от слънцето. Всички се съблякохме и известно време цамбуркахме във водата. Алън и едно друго момче измъкнаха

върбови пръти от тяхно скривалище в тревата и започнаха да хвърлят въдици. Помислих, че това е някакво безполезно забавление, защото мястото бе съвсем неподходящо за риболов. Но момчетата почти на момента започнаха да изтеглят шарена пъстърва с доста големи размери. Наричаха, я „кална пъстърва“. Независимо от името си тя имаше съвсем добър вкус, когато късно през нощта седнах да вечерям пред цяла купчина пържена риба.

Почти бях решил, че с удоволствие ще прекарам до края на лятото, ако не до края на живота си в Спуун Коув, когато пристигна Майк Донъвън, преливащ от енергия и ентузиазъм. Идилията бе към края си. Налагаше се отново да се примирявам с перспективата за по-нататъшни пътешествия по сивото и неумолимо море.

Посрещнах тази перспектива с известни задръжки. Главната между тях бе Майк. Той съвсем не можеше да бъде наречен опитен моряк. Според собствените му спомени в най-добрия случай трябва да е бил всичко на всичко три пъти на вода през живота си. Последните му плавания се осъществили през океана в състава на военни подразделения през войната. При първото си плаване бил на шест години. Тогава намерил смелост да се качи на импровизиран сал в едно езеро в един от парковете на Торонто и паднал във водата. Един конен полицай се хвърлил галопирайки в езерото, за да предпази Майк от ранна кончина. Освен в тези случаи той не е имал никакъв друг допир с мореплаването и лодкарството. Това изобщо не безпокоеше Майк, понеже той беше най-големият оптимист в света, но тревогата се прехвърли малко нещо върху мен.

Майк бе дошъл от Сейнт Джонс до Спуун Коув с фолксваген. От него измъкна два от най-големите куфари, които съм виждал през живота си. Не можех да си обясня как ги е натъпкал в малката си кола. Един от куфарите бе достатъчен да запълни каютата на „Щастливо приключение“, без да остане място за никакви човешки същества. Майк весело метна куфарите на палубата, а след това и себе си. Той бе по рождение сангвиник, висок, мършав, дългурест и енергичен.

— По дяволите, какво правиш с тези куфари? Какво си помъкнал в тях? — обезпокоен го попитах аз.

— Библиотечно снабдяване. Да не мислиш, че съм фиктивен директор на библиотеките. Измъкнах се за това пътешествие, като казах на министъра на просветата, че тръгвам да изграждам система от

библиотечни филиали по югозападния бряг на Нюфаундлънд. Нали не искаш да ставам лъжец?

— Не — казах аз, — не бих желал това, Майк. И тъй считай, че си изградил първия библиотечен филиал точно тук в рибния склад на Джон Моултън. А сега махай тия проклети куфари от палубата ми, преди да си потопил лодката с тях!

Любезността бе едно от ценните качества на Майк. Свирукайки бодро с уста, той замъкна куфарите в рибния склад и ги подреди зад един куп солена риба-треска. Върна се на борда и се свря в каютата си, но след като извади четири бутилки ром „Биг Дипър“ (Дълга глътка). Очевидно към библиотечните доставки в Нюфаундлънд има по-хубави неща, отколкото обичайно лепнатите платежни искания за превод на сумата в срок.

Преди да напуснем Бюърин, сметнах за разумно да проведа с Майк един скоростен курс по ветроходство. Това се оказа един от най-интересните спектакли за зрителите в Спуун Коув.

Още не бях навлязъл в същината на курса и вече се събра публика от множество момченца, и момиченца, дузина възрастни господа и пъстра тълпа от рибари. Наредиха се по кейовете от двете страни на нашата лодка и мълчаливо наблюдаваха как развеждам Майк из плавателния съд и му казвам названията на по-важните съоръжения. Той ме слушаше с внимание, кимаше и повтаряше след мен. Не изпитваше никаква трудност при запаметяването, понеже бе изучавал няколко езика и можеше свободно да говори поне на три от тях. След това го прекарах през елементарни стандартни процедури като вдигане на платна, сваляне на платна, манипулации с щкота^[6], пускане на котва, прехвърляне на фендерите^[7] през борда и др. Майк действуваше без грешки.

Публиката никога не си бе представяла, че може да има човек, който знае толкова малко за лодкарството и започна да съчувствува на Майк. На края му заповядах да отиде в задната част, да свали малката дъри от люлката и да я пусне зад борда.

Той изпълни задачата почти без грешка. Почти. Сбърка само, това, че омота фалина^[8] на дъритото около китката си, когато я изхвърляше зад борда. Тя набра инерция и излетя във водата, а след нея — Майк със закачена ръка на края на фалина. Той се показва над водата с озверен поглед, понеже морето бе непоносимо студено и се

огледа наоколо, като че ли търсеше конен полицаи. Уви, такъв нямаше в цялата околност на Бюърин. После доцапурка до лодката, прехвърли крак и ръка през борда ѝ, и... обърна малката дори точно върху себе си.

Не можехме да чуваме ясно гласа му под лодката. Вкопчен в напречната ѝ седалка, той мучеше нещо, което според мен приличаше на ирландски проклетия, но толкова приглушени, че всъщност нищо не се разбираше. Същевременно Майк риташе енергично и обърнатата лодка бавно се придвижваше към кея. Приличаше на огромна обезглавена морска костенурка, но с коренна разлика в звуковия ефект.

Едно от момчетата успя да овладее смеха си, нагази във водата и отиде да помогне на Майк. Но не успя да го измъкне изпод лодката, затова я извлече на брега. Когато краката на Майк закачиха дъното, той се гмурна и се показа треперещ и син на силното слънце.

Нямаше да се учудя, ако той се откажеше от пътешествието и яхнал малката си кола, офейкаше към къщи. Но за Майк това бе недопустимо. След като изгази до брега, той пусна в действие най-широката си усмивка и с подчертан ирландски акцент изрече:

— Ей, богу! Чудесно приспособление за плуване по време на дъжд!

Хората от Спуун Коув го обикнаха. И аз също.

Невежеството на Майк по отношение на мореплаването и лодкарството имаше едно явно преимущество. Той не можеше да се тревожи, защото не знаеше достатъчно. В очите му „Щастливо приключение“ бе най-стабилният плавателен морски съд на всички времена. Вярваше ѝ безрезервно. И продължи да ѝ вярва даже когато тя правеше всичко възможно да го обезвери. Той не пропусна да вземе предпазни мерки. Първата вечер, когато се качваше на леглото, преди да легне, закова огромен медалион на Сейнт Кристофър^[9] на талпата над главата си.

Въпреки че не изповядвам религията на Майк, медалионът още стои там. Някой ще да е бдял над нас през следващите дни. Дали Сейнт Кристофър или Нептун, остава загадка. Аз подозирам, че и двамата в един екип се бяха запретнали да си вършат работата.

[1] Фал — тънко въже, с което се вдига корабното платно или флагът. — Б.пр. ↑

[2] Суомп — вид малка гребна лодка. — Б.пр. ↑

[3] Докосване с плоската страна на меча при посвещаване на рицар в съответния сан. — Б.пр. ↑

[4] Кюз — отвор на борда за спускане на котвената верига. — Б.пр. ↑

[5] Галон = 3,78 литра. — Б.пр. ↑

[6] Въже за разпускане на корабни платна и управление. — Б.пр.

↑

[7] Кангал от въже, греда или подобен предмет за предпазване кораба при удар в кея или в друг кораб. — Б.пр. ↑

[8] Въже, с което лодката се връзва за кораб или за специални куки на кея. — Б.пр. ↑

[9] Великомъченик Христофор, покровител на пътешествениците. — Б.пр. ↑

12. ЕДНА ГОЛЯМА АКУЛА „БАСКИНГ“^[1] И ЕДНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА БАСК

Два дни след пристигането на Майк вдигнахме платна за Сен Пиер, разположен на петдесет мили на запад, около върха на бюъринския ботуш — такава форма имаше полуостров Бюърин. Имах големи надежди за лесно плаване. Тъй като щяхме да се придържаме към брега при очна връзка със сушата, не се опасявах, че своенравието на компаса ще създава трудности. Моторът работеше добре, както никога досега. Течовете изглежда бяха престанали или във всеки случай не бяха извън предела на мускулните способности на Майк. Имахме достатъчно запаси от храна и ром. Дори прогнозата за времето беше благоприятна. Тя предвещаваше „южни ветрове, слаби сутрин, увеличаващи се на югоизток; видимост — четири мили освен при мъгла“. Изразът „освен при мъгла“ присъществуваше във всички прогнози за времето, при всяко мое плаване през шестгодишното ми пребиваване по южното крайбрежие на Нюфаундлънд. Самата мъгла също бе налице при всяко мое плаване с изключение на едно. Понякога мъглата се стелеше на ивици, широки само няколко мили. Но обикновено тя бе доста внушителна, разпростирайки се върху повече от няколкостотин хиляди квадратни мили океанска площ. Прогнозите за времето често бяха неверни, но за мъглата нямаше грешка.

В чест на предстоящото първо плаване на Майк му приготвих специална закуска. Най-напред овесена каша и кондензирано мляко, в което плуваха няколко резенчета тлъст бекон. След това — варени раундъри. Раундърите са друг нюфаундлъндски деликатес — съвсем малки риби-треска, изсушени на слънцето цели, а не разцепени, както е при по-едра риба. Имат дъх и вкус на старо сирене от типа „Чедър“^[2]. Майк не е роден в Нюфаундлънд и за пръв път вкусваше от този деликатес. Изяде два раундъра, без да му мигне окото. За вкуса и дъха

им бе на същото мнение, но според него приликата клонеше повече към „Горгонцола“^[3].

Напуснахме Спуун Коув в седем часа и вятърът бе достатъчен да издуе платната за едно дръзко тръгване. След един час заобиколихме остров Литъл Бюърин в откритите води на залив Плъсентия и от юг започна да ни люшка едно голямо, бавно, причиняващо гадене мъртво вълнение. Щом „Щастливо приключение“ започна да се издига и потъва с ритъма на вълнението, аз измъкнах бутилката, извърших обичайното приношение на Нептун и предложих чаша на Майк, който имаше замислена физиономия.

Той вдигна чашата до устата си, рязко се извърна встрани и извърши своето собствено приношение на Нептун. Не мога да кажа, че това бе израз на добра воля, понеже Майк не споделяше езическите предразсъдъци. Доброволно или не той го извърши енергично и всеотдайно.

Когато бе напълно сломен, Майк се обърна преbledнял към мен и каза, че всъщност не обича много раундъри и в никакъв случай двойна порция на закуска.

Подухна свеж ветрец, докато се движехме край безлюдния бряг на Бюърин с добра скорост от пет възла. Майк си възвърна самочувствието и изпитваше удоволствие от пътуването. Показах му как се държи курс по компаса. Той нямаше проблеми с компаса, но срещна затруднения с управляването. При работа с румпел, за разлика от кормилото, кормчията трябва да движи румпела обратно на посоката, към която иска да насочи лодката. Нужна е повече практика, за да се привикне.

Преди пладне заобиколихме Лон хед и сменихме курса почти на запад. Вятърът намаля и небето започна да се замрежва. С едно око зорко наблюдавах към морето в очакване на непроницаема завеса от мъгла, а с другото — мрачния, осеян с канари бряг, покрай който плавахме.

Майк бе овладял румпела и проявяваше повече интерес към океанския свят и обитателите му. Изпадна във възторг, когато минавахме край стадо кашалоти, лъскави черни животни, дълги над петнадесет фута, тъй увлечени в преследване на стада почти невидими скуиди^[4], че някои от китовете се показваха над повърхността и изпускаха вода на около един хвърлей разстояние от нас.

Майк, препрочел наскоро „Моби Дик“, гореше от желание да изживее вълненията на китоловец. Направих се, че не чувам молбата му да разреши да спусне малката дори в морето, и въоръжен с нашата корабна кука като харпун, да си хване един кашалот. Не че не исках да подкрепя идеята, но изпитвах голямо безпокойство от заоблачаващото се небе и бързо намаляваща видимост, което ни предупреждаваше да се придържаме още по-близо до най-негостоприемното крайбрежие.

Проблемът ми се свеждаше до това, че просто не можех да поема курс по картата и да се движа далеч от брега по компаса. Той не ми позволяваше. Въпреки че направлявахме лодката от запад към юг, компасът настоятелно показваше посока на движение север-северозапад. Единственият начин да държим правилен курс бе чрез крайбрежната маркировка. А маркировката по брега на полуостров Бюърин най-меко казано бе в лошо състояние.

Към два часа взех бинокъла и се покатерих на фок-мачтата с надеждата да съзря нос Ламалин, пред който има солидна преграда от подводни скали. Провървя ми и успях да забележа далечния нос. С чувство на относително спокойствие започнах да търся с бинокъла други плавателни съдове.

На около една миля в ляво забелязах нещо, което приличаше на огромен, лъскав черен гръб. Сметнах го за някой от големите китове — или финвал^[5], или син кит. Тъй като и аз отдавна имам слабост към големите морски животни, викнах на Майк, казах му какво съм видял и му наредих да вземе курс към животното.

Докато се носехме към него, Майк стана нетърпелив и непослушен като дете, тръгнало за пръв път към зоологическа градина. Той упорито искаше да изостави румпела и да се покатери на покрива на каютата, за да гледа по-добре. Можех да го заставя да стои на поста си само с резове, каквито е издавал капитан Куиг. Майк се възбуди още повече, когато му казах, че това не е кит, а акула — или гренландска акула, или „баскинг шарк“, но при всички случаи една от най-големите морски риби.

Тя бе огромна. Движеща се сънливо по повърхността на водата, с гръбна перка изправена нагоре като на тримачтов кораб, акулата не даваше никакви признаци, че забелязва присъствието ни. Това е характерно за двата вида акули — лениви гиганти с очевидно недостатъчно развит интелект. Може би не им е необходим. Този

екземпляр бе поне десет фута по-дълъг от нашата лодка и трудно можех да си представя някакъв негов естествен противник, който би могъл да го уплаши.

Разбира се, бях далеч от намерението да го плаша, още по-малко да го нападам. Но наистина исках да го разгледам отблизо и затова казах на Майк да поддържа курс успоредно на рибата на разстояние около тридесет ярда.

Майк реши да изтълкува разстоянието като тридесет фута и докато ние приближавахме отстрани, огромната риба по причини, известни само на нея, тронаво промени посоката на движението си и се насочи Право към носа на нашата лодка.

— Дясно на борд, Майк! — изкрещях аз. — Съвсем пълен!

Сега, когато си припомням случая, за нищо не мога да упрекна Майк. Той току-що бе научил, че тази команда означава да даде румпела наляво, току-що се бе научил да управлява лодка с румпел. Той успя да се „сети“ и измести румпела съвсем надясно!

Тогава се движехме със скорост четири възла, не особено бързо, но акулата бе почти неподвижно същество и когато я ударихме точно зад гръбната ѝ перка, се получи еластичен трус и аз едва не катапултирах от фокмачтата. Извитата носова греда на „Щастливо приключение“ се хлъзна нагоре по широкия гръб на рибата, докато бушприта се изправи към небето, после чудовището се гмурна и малкият кораб продължи нормалния си ход.

Майк бе самото разкаяние, но доколкото можех да преценя, никой не бе пострадал и аз великодушно му простих. Седнахме да разискваме върху сблъскването. И двамата бяхме много развълнувани, тъй като не се отдава често на съвременния човек да се срещне с такъв колос от чуждия морски свят. На края реших аз отида в каютата и да сваря по едно кафе.

Когато слязох по стълбичката, аз нагазих в студена вода, стигаща до няколко инча...

Дори и в този потресаващ миг, аз си дадох точна сметка какво се бе случило. Сблъсъкът с акулата бе разцепил греда под водната линия. Докато скачах към помпата, изкрещях на Майк, че лодката е пробита и ние потъваме! Посегнах към помпата с лудешка ярост, налегнат от пресните спомени за ужасната нощ при Трепъси. Отново! Сполетяла ни бе същата беда! Това вече надминаваше всякакви граници!

О, колко много изпомпвах! Плувнах в пот. Помпата тъй загоря, че не можеше да се докосне. Аз обаче нищо не виждах и нищо не чувствувах, освен отвращение и неудържима ярост. Не ми стигаше въздухът да издам звук, но проклятията, които мислено сипех върху „Щастливо приключение“, Майк, Нептун и дори върху Сейнт Кристофър бяха достатъчни за безвъзвратната ми гибел, дори ако не потънех с лодката.

По едно време помпата засмука въздух! Дръжката ѝ се отпусна свободно в ръката ми.

Погледнах към трюма през един процеп. Дъното бе сухо, като изключим обичайния пласт лигавина. Никаква студена и зелена морска вода не струеше в кърмата и по плотовете над кила.

Не можех да повярвам. Почти цял час стоях и наблюдавах как лодката пое обичайното си количество вода (което безспорно бе съвсем достатъчно). Нямаше никакъв нов теч.

Объркан, но напълно успокоен, аз излязох на палубата, поех румпела и продължихме пътуването към Сен Пиер. Размишлявах върху загадката с наводненото машинно отделение, но не можех да намеря никакво обяснение за случилото се.

Междувременно Майк слезе долу да свари кафе. След няколко мига той си подаде главата от кубрика.

— Фърли — каза той, — помпата за питейна вода е празна. Не пуска нито капка.

Още една загадка. Преди да напуснем Бюърин, заредихме резервоара с вода. Той бе огромен за мащаба на лодката, но Джек и аз искахме да имаме достатъчно питейна вода, за да стигне, ако се наложи, при прекосяване на океан. Сега Майк настояваше, че няма нито капка. Оставих „Щастливо приключение“ да върви по свое усмотрение, слязох при него и доста неща се изясниха. Поради труса от удара в акулата едно вече разхлабено гумено съединение при дъното на резервоара се откачило и целият ни запас от питейна вода изтекъл в трюма.

Докато бяхме заети с това откритие, лодката задмина Ламалин. Видимостта бе малко по-добра и аз смътно забелязах една сива точица на хоризонта. Разпознах, че това е остров Коломбие, разположен в близост до Сен Пиер. Отново поех румпела, като поднесох извиненията си на Майк, на „Щастливо приключение“, на акулата, на

Сейнт Кристофър и на Нептун. Майк скритом гласеше нещо в каютата. След малко се изкатери на палубата, носейки две чаши, от които излизаше пара.

— Заповядай, капитане — каза той. — Изпий това. Ей, богу, обзалагам се, че никога не си вкусвал такова ирландско кафе!

Наистина не бях вкусвал. И вероятно никога не ще вкуся. Но мога да потвърдя, че кафе с ром като заместител на водата е питие с изключителен престиж.

Към шест и половина вятърът окончателно замря. Бяхме стигнали на няколко мили от Норт Ченъл — вход за Сен Пиер. Свалихме платната и пуснахме „моторището“ за останалото разстояние. Приблжихме се триумфално. Оставяйки зад себе си лентички черен пушек от изгорелите газове на мотора, малкият кораб бързо се носеше към сивите голи очертания на френските острови.

Разминахме се с голям, ръждясал португалски товарен кораб, който напускаше залива. Изпълнени с чувство на моряшка солидарност, ние бодро приветствувахме кораба с три немошни сигнала на нашата ръчна сирена за мъгла. След кратка пауза, докато капитанът на кораба се опитваше да открие откъде идват сигналите — защото неговият кораб ни свеждаше до нищожество, — в отговор прозвучаха три мощни сигнала. Това бе тържествен миг, но с нежелателни последици.

Товарният кораб освободил лоцмана от Сен Пиер само преди няколко минути и когато се връщал към пристанището с голямата си моторна лодка, той чул сигналите на корабната сирена. Предположил, че пристига някакъв друг кораб и иска съдействие. Когато заобикаляхме Ил-о-Венкьор^[6], за да влезем в Норт Ченъл, срещнахме пилотската лодка в обратна посока.

Тя бе двойно по-голяма от нашата и се движеше два пъти по-бързо. Отмина с пълна скорост, без да ни обърне внимание и след като не забеляза нищо на хоризонта освен отпътуващия португалски товарен кораб, започна да прави обиколки някак си озадачено. На края се обърна и се насочи с пенести дири към „Щастливо приключение“.

Приблжи ни на няколко ярда, намали скоростта и пилотът ни поздрави на френски език, което ме постави в малко трудно положение, поради откъслечните ми познания по този език. Майк владееше много добре френски. На любезното запитване на лоцмана

дали сме видели друг плавателен съд на път към пристанището, Майк даде положителен отговор.

— Къде е той? — запита пилотът.

— Отиде долу! — отвърна Майк, като изразително посочи с палеца си към морските дълбини.

— Отиде долу? Мон Дьо! Искате да кажете, че е потънал!

— Уви — вежливо каза Майк, — но може би „се потопи“ е по-правилната дума. Това бе подводница, мосю. Много голяма. С огромно оръдие на борда. На кулата имаше чук и сърп, нарисувани с ярко червен цвят.

Лицето на лоцмана забележително побледняваше. Очите му тревожно се въртяха в обследване на хоризонта. Мисля, че той бе вече готов да офейка да спасява кожата си, но изглежда го обхвана някакво смътно подозрение. Лицето му започна да почервенява. Извърна се към нас и забеляза самодоволната усмивка по лицето на Майк.

— За бога, аз мисля, че вие сте един голям лъжец! Биен. Подводницата е заминала, но вие оставате. Желаете да пристанете в Сен Пиер, нали? Тогава трябва да вземете лоцман. Стойте така, докато дойда на борда.

Това бе единствената част от разговора, която Майк ми преведе.

— Няма го майстора — казах аз, — кажи му, че не се нуждаем от лоцман, няма да вземем такъв и, разбира се, няма да платим за него.

Майк преведе това и лоцманът сви рамене, усмихна се безрадостно, включи мотора на скорост и без повече приказки започна да прави обиколки около „Щастливо приключение“, като оставяше огромен килватер^[7] и минаваше тъй близо до носа и кърмата на нашата лодка, че аз можех да виждам как си стискаше челюстните мускули.

Малката шхуна се стресна от всичко, това и изрази вълнението си. Тя се изправяше нагоре с носа, подскачаше, тресеше се, хлъзгаше се плашливо ту на една, ту на друга страна при удара на всяка нова вълна. Що се отнася до мен нямах никаква представа за причината на това безобразно отношение от страна на лоцмана и много се възмутих. Бях още под влияние на ирландското кафе, което е необикновено войнствена напитка. Към нашите спасителни принадлежности имахме ракетен пистолет, останал от военните години. Скочих в каютата и спипах оръжието. При следващото минаване на пилота изстрелях една

сигнална ракета два фута над каютата му! Той толкова бурно офейка и с такъв остър завой, че потопа левия планшир^[8] под вода. После не се върна, а продължи с пълна газ към входа на пристанището и изчезна зад вълнолома.

Несъмнено това може да се отбележи като едно от най-големите геройства в цялата ми мореплавателна кариера, но трябва да призная, че не бе най-разумното. След час и половина, когато се кандилкахме между вълноломите и навлязохме в самото пристанище, първото нещо, което ни се наби в очите беше един взвод от полицаи. Те се строяваха на държавния кей.

Майк твърдеше, че според него те са свикани, за да ни уредят официално посрещане. Но въздействието на ирландското кафе вече отминаваше и аз бях изпълнен със съмнения. Затуй вместо да усилим хода и да хвърлим смело вързалата на брега, аз задържах лодката на стотина ярда от дока и започнахме боязливи обиколки, докато полицаите, митничарите, граничната контрола и увеличаващи се тълпи граждани настоятелно ни даваха знаци да отидем на брега.

В този момент Майк насочи вниманието ми към два пристанищни катера, един малък влекач и пилотната лодка, в които енергично се качваха полицаи. Личеше, че ако ние не горим от желание да отидем при тях, те горят от желание да дойдат при нас. Обърнах им гръб и „Щастливо приключение“ се измъкна из теснината. Не смятам, че нашето отстъпление бе позорно. При това значително числено превъзходство аз се съмнявам, че дори Нелсън би се заел да отбранява позицията.

Ако нямахме късмет, тая бъркотия можеше да го доведе до неприятни резултати. Докато се изнизвахме със затаена радост по канала срещу нас се появи голяма морска дори, плаваща към пристанището. Нейното име „Оригън“ бе написано с големи букви на носовата част и аз познах нея и капитана ѝ. Той бе Теофил Дечевери, потомък на баски-рибари, живели на тия острови през последните три столетия. Тео бе огромен и силен мъж с дебел, мечешки глас — влиятелна фигура на островите и също така, да благодарим на бога, мой приятел от предишното ми пребиваване в Сен Пиер.

Тео също ме позна. Ревът на приветствието, му заглуши шума на нашия и неговия мотор. Той прекара „Оригън“ до нас тъй напористо, че „Щастливо приключение“ все още има белези по корпуса.

— Фърли-и-и! Господи! Най-последно идваш пак в Сен Пиер! Се бон!^[9] Се манъфик!^[10] — И с твоето собствено бато^[11] ти пристигаш.

— Уви, Теофил — казах аз, когато успях да взема думата. — Аз пристигнах, но жьо ньо панс па^[12], че ще остана задълго. Рьогарде ву^[13] зад кърмата! — и посочих към преследващата ни флотилия, която бързо се приближаваше към нас.

В този момент Майк взе думата. Той обясни цялото положение. Тео се изсмя като побеснял морж, скочи на нашия борд и ми нареди да спра мотора. Скоро бяхме обкръжени от отбранителната ескадра на Сен Пиер и настана страхотна олелия.

Когато духовете се успокоиха, ние се върнахме в пристанището, с Тео на румпела на „Щастливо приключение“ и с развеселения ескорт на цялата флотилия. Хората от Сен Пиер имат хубавата черта да прощават бързо, въпреки че бързо се палят.

Те проявиха добро разбиране по някои дребни въпроси, които бях забравил да уредя, преди да напуснем Кална Дупка. Например не бях получил удостоверение за право на лодката да влиза в чужди пристанища. Също така не се бях погрижил да я регистрирам и няха никакви документи за нея. Без документи. Без знаме. Без пристанищна регистрация и дори без име на предната или задната страна на лодката. Бе истинско чудо, че не арестуваха незабавно Майк и мен и че лодката не бе задържана.

Щом акостирахме, Тео слезе в каютата, придружаван от шефа на митницата и един-двама други униформени служители. Шефът бе малко педантичен. Имаше един много наяден зъб и постоянно смучеше въздух по един песимистичен начин, докато Тео настояваше, че в нашия случай документи не са необходими. Шефът не се убеждаваше лесно. Четиримата мъже спориха продължително и разгорещено, но безрезултатно, докато у Тео се зароди една идея. В следствие той ни обясни следното:

— Казах им, разбираш, че понеже вашата лодка не е свързана с ничия страна, има възможност да ѝ се даде национална принадлежност. Припомних им, че всички сме от баски произход и че баските на времето са били най-известните мореплаватели в света, но сега, под окупацията на Франция и Испания, няхахме нито един мореплавателен съд под наше знаме. Защо, попитах, да не приобщим към нас тази хубава малка лодка? Ние ще я прекръстим. Ще ѝ дадем

нашето знаме на седемте баски провинции. Да, и ще я снабдим с документ за пристанищна регистрация и други необходими документи само на *баски* език! И тогава по океаните ще има един плавателен съд, на който ще се вее знамето на нашата древна родина! Какво можеха да отговорят те?

Това, което казаха, естествено, бе „да“. И го казаха с такъв ентузиазъм, че аз въобще нямах думата по въпроса. Така „Щастливо приключение“ престана да бъде нюфаундлъндски мореплавателен съд и се превърна във флагман^[14] на търговската флота на баските.

---

[1] Най-големият вид акула. — Б.пр. ↑

[2] Вид италианско сирене. — Б.пр. ↑

[3] Вид италианско сирене. — Б.пр. ↑

[4] Вид сепия, която обикновено се използва за стръв. — Б.пр. ↑

[5] Финвал — вид кит с гръбна перка. — Б.пр. ↑

[6] Ил-о-Венкьор — островът на победителите. ↑

[7] Килватер — дияра, която оставя след себе си плаващ кораб. — Б.пр. ↑

[8] Планшир — профилирана греда, която минава по горния край на борд на кораб. — Б.пр. ↑

[9] Се бон (фр.) — това е добре. — Б.пр. ↑

[10] Се маньифик (фр.) — това е чудесно. — Б.пр. ↑

[11] Бато (фр.) — лодка. — Б.пр. ↑

[12] Жьо ньо панс па (фр.) — аз не мисля. — Б.пр. ↑

[13] Рьогарде ву (фр.) — погледнете. — Б.пр. ↑

[14] Флагман — голям кораб, в който се намира командирът на една ескадра. — Б.пр. ↑

13. С ТЪЙ ЧИСТА ДУША

Някоя сутрин, преди да съм застарял и да ми побелее косата, ще се събудя пак от шума на вълните, гальовно плискащи корпуса на една малка лодка, залюляна в сладък сън край пристана на Сен Пиер. Ще изпълзя лениво от леглото, ще вдъхна смесения мирис на риба-треска, дим от въглища, и аромат на пирен^[1], после бавно ще вървя по широкия площад около пристанището към кафене Л'Ескал.

Мадам Ела Жирарден ще ме забележи, че идвам и кроасаните^[2] и кафето ми ще се появят сервирано на бара. И ако Ела долови известна леност в походката ми, на бара ще има и чашчица коняк до кафето ми.

Някои от мълчаливите мъже, насядали около малката маса, ще ми кажат непревзето „бонжур“. Други ще освидетелствуват влизането ми с поздрав на португалски или испански. Докато си пия закуската, ще слушам техните коментари за състоянието на риболовството и за случките в света на океана.

Сутринта предразполага към разговор, но аз ще изляза и ще тръгна по калдъръмените улици, които се изкачват по възвишението между струпаните къщици на малкия град. Ако денят е слънчев, може би ще отида на лов за раци в залива Равьонел. Или може би ще вляза с някоя дори заедно с приятел от Ил-о-Марен^[3] и ще отида на петнадесет мили в морето за риба-треска или хедък^[4] за обед си на другия ден. И все пак най-вероятно ще се шляя по кейовете, за да се срещна с моряци от екипажа на някой от двадесетината португалски, френски или испански влекачи, акостирали на пристанището.

Следобед може би ще тръгна с умерен ход по обширните, обрасли в храсти склонове зад града и ще вървя безцелно из пустеещата целина, през сини лупини^[5] и дъхава трева, докато стигна високото, конусообразно било на скалния хребет зад Кап-о-Диабл. Оттам ще погледам на югозапад над разстлания като рибарска мрежа град, над широкото двойно пристанище, през Гелънтри хед^[6] до далечните къдрици пяна, разбиваща се н обитавания от духове риф,

наречен „Лез-анфан пердю“^[7] и зад него — към бреговете на Канада — на Нюфаундлънд.

После ще се спусне мъглата и ще стане време да сляза от хълма и да вървя по тайнствени улички, докато стигна до Ла Жуанвил и на дългия му бар Жан ще ми напълни една ногин^[8], „за да изкара мъглата, проникнала до костите ми“ и ще ми разкаже фантастични истории за забележителното време на Льо Уиски, когато Сен Пиер е бил в центъра на вниманието, и понякога в центъра на пушечните изстрели на жадуващите милиони в засегнатите от алкохолна възбрана Съединени американски щати. Жан ще ми разкаже отново как редиците бетонени складове по крайбрежието, неприветливи и празни днес, на времето пращели от стока — стотици хиляди каси уиски, коняк, ром и вино. И отново ще разказва за загадъчните скулести мъже от бързите и често безименни кораби, които идвали и си отивали през нощта към потайни срещи с боядисани в черно моторни лодки по крайбрежието на щатите на Нова Англия^[9].

Всичко ще бъде тъй, както е било преди. Но ще има едно нещо, което не ще може да се повтори. Привечер Теофил Дечевери няма да ме посрещне в своята безразборно построена стара къщурка и няма да мога да седя с него до утринните часове, да гледам как напират кръвта в мрачното му, с орлов нос лице и да слушам неговия гърлен говор (смесица от добър френски и ужасен английски език) за предания за островите, които познаваше тъй добре и обичаше тъй силно. Тео го няма, но аз ще го помня, защото той повече от всеки друг ми разкри тайните на забуления в митове архипелаг, разположен само на дванадесет мили от бреговете на Канада — царството на мечтите — земята на Сен Пиер и Микелон.

Тъй като работата по преобразяване на „Щастливо приключение“ в „баска дама“ щеше да продължи няколко дни, Тео предложи да изтеглим лодката на хелинга^[10] в корабостроителницата. Той бе сигурен, че местните корабостроители ще могат да открият и уплътнят цепнатините, през които прониква вода, а докато лодката е вдигната и суха, ние щяхме да имаме време да я пребойдисаме и изобщо да я разкрасим за предстоящото ѝ кръщение.

Аз бях песимист, че някой ще може изобщо да спре течовете, но самата перспектива да не изпомпвам вода поне един-два дни бе така

изкусителна, че незабавно се насочих към корабостроителницата, за да подготвя нещата.

Корабостроителницата бе грохнала, заемаше голямо пространство и бе невероятно разхвърляна. На един от двата хелинга стоеше вдигната и суха една нюфаундлъндска шхуна, „Сенди Пойнт“, а другият хелинг бе зает от овехтял испански влекач. Целият район миришеше на смесица от старо дърво, нагрятата от слънцето стомана, стокхолмска смола, машинно масло и черен, зловонен въглищен дим, който излизаше от порутена сграда. Там се помещаваше солидна, архаична парна машина и лебедка, които се използваха за изтегляне на корабите на хелингите.

При скелята около влекача три или четири работници набиваха големи дървени клинове, за да го поддържат стабилно в положение за спускане на вода, което очевидно предстоеше всеки момент.

От потъналото в пара машинно отделение се показва топчест, червендалест млад мъж с монашески бретон вместо коса, извика нещо на работниците при влекача и се шмугна обратно в свистящия си пъкъл. Тръгнах към тази бърлога и като стъпих на една от повдигащите се релси, едва не паднах върху една кучка.

Тя спеше легнала по гръб, с проснати крака, без претенции за скромност, с глава, извита под болезнено широк ъгъл, тъй че муцуната ѝ се опираше на възглавница от отпадъчно желязо. Животното бе голямо и черно, с бяла козина на гърдите. Хъркаше шумно.

Тъй като кракът ми попадна на около един инч, от муцуната ѝ, кучката отвори едно жълто око, отправи ми продължителен и студен поглед, но продължи да хърка. По врата ми полазиха мравки и бързо се отдалечих от това чудовище, което, изглежда, бе в състояние да наблюдава целия свят с бдителното си око дори докато спи.

Не бях направил и три крачки, когато свирката на покрива на машинното отделение издаде страхотен писък. Аз се стъписах, но кучката се хвърли във френетични действия. Тя изведнъж скочи на крака, в лудешки галоп се понесе през корабостроителницата и изчезна от погледа ми в лабиринта от улици.

Свирката спря и топчестият херувим пак се показва от „фурната“ си, бършейки чело с ризата си. Той ми даде знак да отида при него. Жестът бе безапелационен.

— Здравей, във всяко отношение! — каза той, когато наближих.
— Аз Пауло. Ти обичаш Наполеон?

Наполеон не е от любимите ми исторически личности, но понеже бях на френска територия и отгоре на туй — чужденец, аз го усуках.

— Жо го ем боку!^[11] Ме жо панс^[12] Де Гол е по-добър! — предпазливо казах аз.

— Е, биен!^[13] — извика той. — Тогава пий!

И ми бутна едно шише в ръцете. Бе коняк „Наполеон“. Топъл, но добър.

Между глътките (тъй като Пауло не бе човек на еднократните глътки) аз зачекнах въпроса за изтегляне на „Щастливо приключение“ на хелинга.

— Па дьо дификюлте^[14]. Ние сме поласкани. Един час след като спуснем този влекач на вода, ние ще ви изтеглим. Но, мосю, защо не сръбнеш още една глътка?

Сръбнах още една и понеже бях още под силното впечатление от срещата ми с голямото черно куче, попитах:

— Този шиен^[15] да не би да е ваш? Тя се държи като побъркана.

Пауло изрева — силен изблик на радост, наситен с коняк „Наполеон“.

— Побъркано? Това куче? Тази Бланш? О, никак, моя приятел. Тя е, как го казвате, по-умна от мен! Ти чакаш, ти гледаш!

— О кей. Жьо гледам. Но защо го наричате Бланш^[16] кант ел е ноар^[17] като бучка въглища?

— Защо не? — отвърна Пауло с известно негодувание. — Колко хора познавате на име Грийн^[18], а? Или Браун^[19] или Блек^[20]? Какъв цвят имат те? Както и да е, това куче, тя има много чиста душа. Затова е Бланш, нали?

Логиката изглеждаше необорима. Седнахме на една греда в очакване. Смятах, че чакаме хората от влекача да дадат знак за готовност. След няколко минути те извикаха, че всичко е готово. Пауло само ги погледна, махна с бутилката и продължи да си седи.

— Чакате, за да наберете юн gros тет дьо пара^[21]? — запитах аз.

— Не, не — каза Пауло, — чакаме Бланш.

Издад ъгъла на главната сграда на корабостроителницата, откъм града, се появи глутница от удивително подбрани кучета. Те бяха пет — от огромен, задъхан и тромав полу Сан Бернар до мъничко джавкащо, късокрако животинче, известно в Нюфаундлѐнд като „креки“. Бегом взеха завоя и на ъгъла на края на процесията се появи Бланш.

Пауло скочи и изчезна в своя пъкъл. Даде три къси сигнала със свирката и работниците започнаха да скачат от плъзгащата се платформа, на която бе влекачът. Междувременно кучетата се закатериха по платформата. Те правеха това без желание и едно-две от тях боязливо се опитаха да хукнат обратно към града. Но напразно. Като черен дявол, подбрал осъдени души към подземния свят, Бланш предугаждаше тези намерения и с едно изрѐмжаване и озѐбване потушаваше желанието за съпротива у бегълците.

Лебедката заскриптя. Големият барабан, се завъртя и кабелът започна да се отпуска. Платформата се разтърси и започна да се хлъзга по наклона към пристанището. Кучетата стояха безмълвни с изключение на полу Сан Бернарът, който затвори очи и дрезгаво изстена.

Скоро кучетата се озоваха в морето и зацапуркаха безцелно в разпенената вода. Платформата потъна и се виждаха само върховете на страничните ограничителни подпори. Моторите на влекача заработиха и той пое по течението. Спускането на вода завърши.

Но действието продължаваше. Пристанището бе пълно с плаващи предмети, предимно дървени клинове, а измежду тях се показваха главите на плаващите кучета. Сега започнах да разбирам смисъла на чудноватата сцена, която се разиграваше пред очите ми.

Всяко куче доплава до един дървен клин. Всяко куче според големината си, умението си и силата си или докопваше, или започваше да блъска с гърди по един клин и усърдно придвижваше тежкия дървен блок към брега.

Пауло застана до мен, широко ухилен.

— Не съвсем побъркано, а? Бланш, тя кара всички тия проклети кучета на работа. Ил нѐо л’ем па^[22], обзалагам се, но какво могат да сторят, за бога? Или ще работят, или ще бъдат сръфани. Тая Бланш, тя ги ръководи добре.

Бланш излезе последна на брега. Тя се поотърси, огледа изпитателно цялото пристанище, за да се увери, че нищо не е останало за докарване до брега и след като удостои с поглед помощниците си, невъзмутимо отиде на любимото си леговище и лениво се просна на слънце. Едва тогава кучетата се затъртриха към града. Те бяха освободени от длъжност.

Имах някои въпроси към Пауло. Ние отседнахме в Л'Ескал и там той ми разказа всичко.

Бланш, обясни той, не била негова, всъщност това куче било ничие. Първоначално тя дошла от малкото рибарско село Гран Брюи, разположено на южния бряг на Нюфаундлънд, на около сто мили западно от Сен Пиер. Гран Брюи е прочуто с черните си водни кучета, които не бива да се бъркат с отглежданите в колиба лабрадори или с кучета от гигантската нюфаундлъндска порода. Тези две породи са произлезли от местното водно куче, което вероятно естествено се е развъдило в Нюфаундлънд или в Сен Пиер като потомък на изчезналите европейски видове, докарани тук от рибари-баски преди стотици години. Тези кучета, чиято смелост във водата е наистина феноменална, са били постоянни спътници почти на всеки рибарски плавателен съд. Те са имали двойна функция: да действуват като спасители, ако някой падне във водата и да улавят бягащата риба, когато вадят рибарския сак над водата.

Няколко години Бланш ходила на риболов с притежателя си, капитан на малка шхуна от Гран Брюи. Една мразовита февруарска нощ шхуната заседнала при нос Гелънтри, Сен Пиер. Екипажът и кучето излезли читави на брега и били приютени, докато се уреди заминаването на хората.

Първата възможност била да си заминат на борда на една голяма шхуна от Форчън Бей, която отивала към Гранд Бенкс на риболов. Господарят на Бланш я поверил на Пауло, докато се върне да си я вземе, но шхуната никога не стигнала до бряг. Изчезнала без никаква вест и въобще не се открили следи нито от нея, нито от екипажа.

Корабостроителницата станала за Бланш неин втори дом. Преди това работниците трябвало да събират с лодка плаващите из пристанището дървени клинове, след всяко спускане на ремонтиран плавателен съд на вода. Но една сутрин вместо тях тази работа решила да свърши Бланш. Тя изпълнила задачата толкова добре, че била

вписана в надничната вedomост на корабостроителницата. Въпреки че бе много женствена, тя презрително отхвърляше закачките на дръгливите мелези от града. Те не бяха нейния тип. Една пролет на борда на друга нюфаундлѐндска шхуна пристигнал красив мъжкар от нейната порода. Имали бурна любов, преди той да отплава обратно, след което Бланш забременяла.

Тя стриктно спазвала задълженията си в корабостроителницата, докато Пауло и другите работници започнали да се безпокоят. Според тях не било подходящо една бременна дама да полага такъв тежък труд и при това в ледена вода. Те опитали да я накарат да излезе в домашен отпуск, но Бланш отказала. Тя имала собствено решение по проблема.

Един следобед, тя била вече в петата седмица на бременността си, когато Пауло дал сигнал за спускане във водата, вместо да изтича на платформата, Бланш изхвъркнала от корабостроителницата и изчезнала. Пауло се изненадал, но той се изненадал още повече, когато след няколко минути тя се появила отново, вървяща по петите на едрата болонка на губернатора на Сен Пиер.

Бланш неумолимо закарала бедното животно до платформата и го пазила да стои там по време на спускането на вода. След това го заставила да помага в събирането на клиновете.

— Тя показва на това куче само веднѐж — обясни Пауло — и после то знаеш какво трябва правиш. То не харесваш това, мон дѐо, то скимтиш първи път като дявол, но то нямаш избор. След това, като надуя свирка, Бланш отиваш и го докарваш. Веднѐж то бягаш и криеш, на другия ден тя го хващаш на улица и почти съдираш едно ухо от негова глава. После то правиш каквото наредено.

Преди да се родят малките, Бланш разширила своя целеви отряд и го обучила тѐй добре, че без нея можел да изпълнява цялата работа. След като отбила малките и те трѐгнали по разни кораби в морето, тя поддържала нейния „брегови“ екипаж, не защото действително се нуждаела от него, а трябва да се предполага, заради удоволствието да се възпитават почтени трудови кучета от стадото „гражданински се“ безделници.

— От време на време тя дресираща ново куче — продължи Пауло. — Оня доберман^[23] е новобранец и много слаб плувец. Надявам се, той не удавиш. Той го притежаваш новият шеф на полицаите, друг проклет французин от Париж.

Същия следобед „Щастливо приключение“ зае платформата, от която влекачът вече бе смъкнат в морето. Лодката изглеждаше като играчка сред цялата тази машинария, същинско нищожество в сравнение със „Сенди Пойнт“ на съседния хелинг.

Както Майк неелегантно се изрази, „изглежда като че ли «Сенди Пойнт» е родила недоносче. Дали ще оживее?“

Наистина „Щастливо приключение“ изглеждаше като болнаво дете. Боята ѝ бе в ужасен вид, а и за общото ѝ „здравословно“ състояние имаше много още да се желае. Когато групата за калафатене се събра, за да провери подводната част на корпуса, имаше много цъкане с език, клатене на глави и изразително повдигане на вежди.

Все пак групата започна работа и то с желание. Невероятни количества кълчища за калафатене изчезнаха в отворените цепнатини на корпуса. Една цяла греда, толкова изгнила, че човек можеше направо да вкара нож през нея, бе отстранена и подменена. Извадиха всичките ѝ стопватери и сложиха нови. Отстраниха и други неизправности.

За преобядисването Майк и аз получихме специални указания от Тео.

— Вие ще благоволите, мосьо, да махнете това зелено! — ни каза той. — Нейният корпус, тя ще бъде черен. Горната част на каютата, тя ще бъде бяла. Дъното ѝ, тя ще бъде червена. Под нейния перваз, вие ще благоволите да теглите една жълта линия. Палубите, те ще бъдат бежови. Мачтите ще ги изстържете, след това ще ги напоите с масло, а платформите ще боядисате бели. Като свършите с боядисването, тя няма да изглежда като мъртво нещо, изхвърлено в морето, а като хубав, баски кораб.

През следващите дни бяха извършени приготовленията за кръщението ѝ. Това ставаше под ръководството на зета на Тео, Мартен Дютен, който за случая бе шеф на протокола. Задачите на Мартен включваха договорки с доминикански отец, който да извърши ритуала по кръщенето на морския съд; направа на баско знаме, което да се постави на върха на мачтата; решение на филологическия проблем за превод на думите „Щастливо приключение“ на баски език; план за тържественото публично кръщение и на края организация на солиден банкет за ознаменуване възкресението на търговския флот на баските.

Спускането на лодката на вода бе нещо като самостоятелно тържество. Докато Бланш изкачваше нейните питомци по платформата, на борда се събраха повечето корабостроителни работници и известен брой испански моряци, носещи дарове предимно в течно състояние за ознаменуване на спускането. Платформата потъна плавно и „Щастливо приключение“ отново навлезе в морето. Много ръце с желание и несръчност освобождаваха вързалата, които задържаха лодката. Тя изплава от платформата и освободи фронт за усърдните кучета. Майк запали мотора и ние заехме котвена стоянка при главния държавен кей. Спускането на вода бе добро и с помощта на хората от корабостроителницата бе „излекуван“ течът на „Щастливо приключение“ — повод за ново празненство. Затова ние отседнахме в кафене Л’Ескал.

Майк и аз напуснахме Л’Ескал много късно в онази тъмна и мъглива нощ. Бяхме забравили да вземем електрическо фенерче с нас, затуй единственият ни източник на светлина бе вътрешното сияние, обзело и двама ни. Изгубихме дяволски много време, докато намерим пристанището. Когато го открихме, нямахме никаква представа на каква точка от периметъра му бяхме дошли. Загубихме един час да вървим пипнешком по крайбрежната дига и с пищялите на краката болезнено да откриваме местонахождението на стоманените вързала на акостиралите влекачи.

Не можахме да открием нищо от рода на „Щастливо приключение“. Стигнах до извода, че трябва да се откажем от издирването и да се върнем в Л’Ескал, да събудим Ела и да я помолим за подслон. Но Майк бе под въздействието на такава ирландска упоритост, по-упорита от която няма. Мърморейки под носа си, той ме повлече със себе си, докато се натъкнахме на още едно кабелно въже на пристанал кораб.

Не беше въженцето на „Щастливо приключение“. То водеше към хлъзгавата палуба на една наистина допотопна шхуна, която, доколкото някой въобще можеше да си спомни, винаги си е стояла в отдалечената част на пристанищната стена.

Преди много години тая шхуна, „Диамант“, изоставила напълно тънките нишки, свързващи я със света и частично потънала на котвената си стоянка. Но долу в плесенясалата каюта на шхуната живееше един моряк, архаичен като нея. Виждали са го в редки

случаи, когато се измъквал от задния люк на палубата на шхуната, бързо пресичал площада и се шумгвал в един от най-западните барове.

Зърнал нещо, което му е познато, Майк се осмели да пропълзи предпазливо на борда на шхуната. Имаше намерение да събуди стареца на „Диамант“ и да го пита дали той знае нещо за следите на нашия плавателен съд.

Люкът се вдигна и оттам се показва главата на обитателя — гном, с побеляла коса и съсухрено лице, осветено от петролен фенер. Личеше, че знае какво търсим. Махайки с фенера, той ни даде знак да го последваме до палубата на издъхващата дървена моторна гемия, собственост на нашия добър приятел Пауло. До гемията на Пауло се гушеше нашата лодка.

Пристигането на два закъснели в мъглата чуждестранни влекачи на препълнения кей наложило преместването на „Щастливо приключение“ на тази нова стоянка, но моряците, които са я придвижили не сметнали, че е необходимо да ни уведомят за тези свои действия. Нашият водач си тръгна заедно с фенера. Останахме да се буткаме на борда на лодката и да налучкваме пътя си към черните дълбини на „Щастливо приключение“, без да можем да си светнем дори с клечка кибрит.

Аз вече тъй добре бях свикнал с обстановката и бях преживял толкова интимен допир с палубни греди, издадени части на мотора и други препятствия, че можех да ги преодолявам с вързани очи. Затова слязох първи — и веднага се изложих. Стъпих на нещо, което изхрущя, изметнах се встрани и прегърнах студеното туловище на мотора.

Не изругах, понеже бях уплашен до полуда. В машинното отделение не бях сам. Около мен се носеха звуци от триене на люспести неща, шепот, дращене, под проснатото ми тяло се движеха разни неща и пълзяха по изпънатите ми крака. Добрах се до каютата, докопах фенера и с треперещи ръце успях да го запаля. Майк заслиза към каютата и спря. В дрезгавата светлина и двамата разбрахме защо не сме сами.

Същата вечер Пауло ни донесъл подарък — голям кашон пълен догоре с раци. Той не ни намерил и оставил кашона на долната площадка на люковата стълба, за да не го отминем незабелязано.

Това не бяха известните малки, нищожни, крайбрежни раци, а големи, яки дълбокодънни раци (с размер на черупката над шест инча^[24] и с огромни щипки). Наброяваха дузини. Пауло имал намерение да ни осигури богато пиршество, но раците бяха на друго мнение. Успяхме да вкараме няколко в една кофа, но останалите се оказаха съвсем трудно уловими и много добре въоръжени, за да можем да се справим с тях. Повечето намериха укритие в трюмовете и изчезнаха под плотовете.

След като взаимно се убедихме, че за разлика от „палмовите“ раци в Пасифика, раците от Сен Пиер не могат да се катерят, уморени се търкулнахме в леглата си с намерение да продължим преследването на сутринта: на дневна светлина и с гумени ботуши. Бяхме прекарвали дълъг и уморителен ден.

---

[1] Пирен — нискостеблен вечно зелен храст в северните райони на земята. — Б.пр. ↑

[2] Кроасан — малка кифличка. — Б.пр. ↑

[3] Ил-о-Марен — остров на моряците. — Б.пр. ↑

[4] Хедък — вид риба-треска. — Б.пр. ↑

[5] Лупин — вълчи боб. — Б.пр. ↑

[6] Гелънтри хед — нос в Североизточното крайбрежие на Канада. — Б.пр. ↑

[7] „Ле-з-анфан пердю“ — изгубените деца (фр.). — Б.пр. ↑

[8] Ногин — каничка от четвърт пинт (около 1/8 литър). — Б.пр.

↑

[9] Нова Англия — Североизточният район на САЩ, наречен така от Джон Смит в 1614 г., включващ Кънектикът, Род Айлънд, Масачузетс и др. щати. — Б.пр. ↑

[10] Хелинг — съоръжение до воден басейн, което служи за строителна или ремонтна площадка за кораб. — Б.пр. ↑

[11] Жо л'ем боку (фр.) — много го обичам. — Б.пр. ↑

[12] Ме жо панс (фр.) — но мисля. — Б.пр. ↑

[13] Е, биен (фр.) — е, добре. — Б.пр. ↑

[14] Па дьо дификюлте (фр.) — няма затруднения. — Б.пр. ↑

[15] Шиен (фр.) — куче. — Б.пр. ↑

[16] Бланш (фр.) — бял. — Б.пр. ↑

[17] Кант ел е ноар (фр.) — когато тя е черна. — Б.пр. ↑

- [18] Грийн (англ.) — зелено. — Б.пр. ↑
- [19] Браун (англ.) — кафяво. — Б.пр. ↑
- [20] Блек (англ.) — черно. — Б.пр. ↑
- [21] Юн gros тет дьо пара — голям „облак“ пара. — Б.пр. ↑
- [22] Ил ньо л'ем па (фр.) — те не я обичат. — Б.пр. ↑
- [23] Доберман — порода куче с дълго тяло, къс косъм и силно развито обоняние. — Б.пр. ↑
- [24] Един инч = 2,6 см. — Б.пр. ↑

14. ИТЧИ — АС — САЛИ

Майк, аз и раците заспахме към четири часа, когато едри капки дъжд започнаха да чукат по покрива на каютата. В седем часа ни събуди чукане на тежка ръка върху покрива на каютата.

В мрачно настроение аз отворих люка и установих, че все още вали и че мъглата е гъста, както никога досега. На палубата на кораба на Пауло стояха група хора: млад свещеник, две момчета, които аз взех за негови послушници, Теофил Дечевери, синът му, Джордж и Мартен Дютен. В навъсеното утро те изглеждаха като група опечалени от картина на Дюрер, дошли да приберат мъртвеца.

В действителност те бяха тук, за да отслужат официалното кръщение на „Щастливо приключение“, да й опростят протестантските грехове и да я превърнат в благочестива католическа послушница.

Те навлязоха в тясната „обител“ на разхвърляната каюта. Мартен прошепна извинения за ранния час на посещениято и обясни, че това е единственото свободно време, което падрето е могъл да отдели. Той допълни, че главата на падрето се пръска от болки поради простуда, много му било трудно да говори и желяел да извърши богослужението по кратката процедура.

Аз нямах възражения. Беше ми съвсем студено по долни дрехи и копнеех да се мушна отново в топлия спален чувал. Майк, който дори не бе по долни дрехи, се мъдреше в спалния си чувал и не проявяваше никакво желание да го напусне.

Богослужението бе извършено бързо и с милост към нас. Докато двете момченца подхващаха някакъв църковен псалм, падрето извади бутилка светена вода, отпуши я и поля направо върху нашата трапезна маса.

С изключение на Майк ние всички се стараехме да стоим прави, което трудно може да се постигне в каютата на „Щастливо приключение“. По необходимост вратовете ни бяха изкривени, а колената и гърбовете ни — превити. Що се отнася до Майк, той доста

време се въртя в чувала, за да заеме полуколеничила стойка, без да напуска удобното си убежище, но не сполучи да намери поза, изразяваща особено благоговение. Той по-скоро приличаше на блуден камилар, събудил се в мразовитото утро на пустинята, за да похортува с Мохамед.

Падрето прочете една-две молитви с подсмърчания и се пригответи да даде новото име на малкия морски съд. Точно когато произнасяше името и накланяше бутилката, той изпадна в пристъп на неудържима кихавица.

На всички страни се разплиска светена вода. Блестяща парабола се изви от шишето над масата и стигна до леглото на Майк. Отскачащи пръски поръсиха смирените лица на всички присъстващи. Ужасно смутен, падрето набързо смотолеви остатъка от благословиите и незабавно се оттегли.

Дечевери и Мартен също си тръгнаха. Майк, аз и раците останахме да размишляваме върху случилото се. Състраданието на Майк към злочестото падре бе малко по-силно от моето.

— Недей се кикоти, Моуът! — каза той, като изтриваше светената вода от спалния си чувал. — Опитай само да произнесеш името на тая глупава проклета лодка и гледай какво става!

Опитах и разбрах намека му. Но защо вие, драги читателю, не опитате сами?

ИТЧАТЧОЗАЛЕ АЛАЙ

Въпреки че аз и Майк изгубихме доста време за произнасяне на името, не постигнахме желания резултат, нито в момента, нито по-късно. Най на края Майк измисли нов вариант, който изглежда му харесваше, но ми се струваше, че всъщност не бе приемлив, имайки пред вид, че изразявам и мнението на моя малък кораб.

Итчи — Ас — Сали не звучеше съвсем подходящо.

Нюфаундлъндците казват, че лошо започналото пътуване ще има добър край. Така бе с нашето кръщение. Докато ние още се „борехме“ с новото име, Тео и Мартен се върнаха на борда с бутилка странно зелена течност.

Без да обръща внимание на дъжда, Тео се качи на малката ни дори и започна да пише новото име на лодката със златиста боя от двете страни на носовата част. Междувременно Мартен гордо развя

новия флаг, направен специално за нас — парче разкошен копринен плат, бродиран със златен конец. На червена основа бе изобразен зелено-бял кръст и герба на седемте провинции — тези, които са образували нацията на баските преди французите да завладеят четири, а испанците — останалите три провинции.

След като официално ми връчи флага, Мартен отвори бутилката със зеленото питие.

— Това — каза той — е *изаро*, националното питие на баските. Сега ще вдигнем наздравица за *Итчатчозале Алай* с нейната родна ракия!

Направихме точно тъй и веднага ни светна пред очите. След като вкусих изаро, вече не се учудвах защо на испанците и французите са им били необходими осемстотин години да заробят баските. И разбрах защо те не са се покорили до ден-днешен.

Към единадесет часа, времето, определено за публично кръщение, дъждът спря и мъглата се разсея. Голяма тълпа се беше събрала на кея, а специално поканените гости бяха влезли в кораба на Пауло.

Капитанът и екипажът на един влекач на испански баски бяха поели риска да понесат терористичното отмъщение на Франко и решително бяха закачили по ръждивия си кораб всякакви флагове и вимпели, които са могли да намерят.

Пауло бе „взел на заем“ един архаичен месингов топ от предния двор на губернаторската къща и го бе монтирал на носа на старата си лодка. Той и един негов приятел усърдно правеха нещо с консервна кутия, пълна с черен барут и къдели памук. Точно в определения час, Мартен като шеф на протокола се покачи на покрива на каютата на кораба на Пауло. Местната баска музикална група, издокарана в национални носии, наду фанфарите. Мартен произнесе чудесна кратка реч на френски и на баски. Като завърши, той се обърна към мадам Дечевери, избрана за кръстница на малкия съд, и я покани да изпълни задължението си.

Тя го изпълни с голямо желание и залюля вързаната с панделка бутилка изаро с такъв ентузиазъм, че последната не улучи носа на лодката, откачи се от панделката, излетя над палубата и се разби в гротмачтата на десет фута над главите ни. После Сен Пиер отдаде почит на нашия малък кораб. Засвириха и отекнаха из залива клаксони

и сирени на морски съдове. С известно закъснение поради затруднения с фитила Пауло възпламени своя топ.

Това бе майсторско изпълнение. Тежкото месингово дуло изрита петфутов пламък през огромен облак черен дим и произведе гръм, наподобяващ сблъскване на планети. За щастие никой не стоеше зад топа. Той разкъса въжетата, които Пауло използваше за лебедката си, изхвърча назад като ракета, проби предната страна на кабината, излезе от другата страна и падна на задната палуба, пушещ кротко и изтощен от положените усилия.

През останалата част от деня „Итчатчозале Алай“ бе домакия на безброй доброжелатели. А вечерта в чест на плавателния съд Ела Жирарден даде гала прием в Л'Ескал.

Приемът имаше два главни резултата. Единият бе, че ние решихме да отплаваме с „Итчи“ (това умалително ѝ бе присвоено същата нощ, когато дори баските оратори срещнаха затруднение в произнасянето на пълното ѝ име) на тържествена обиколка до Микелон — крепостта на баските. Другият резултат бе записването на нов член на екипажа в лицето на златокосата млада бежанка от Торонто на име Клер, дошла да прекара един месец на островите, за да усъвършенствува френския си. Не след дълго аз я убедих да включи в учебната си програма един курс по английски за напреднали, с мен самия за преподавател.

„Итчи“ сияеше в новата си боя, името ѝ лъщеше със златисти букви, новият ѝ флаг се развяваше весело на върха на гротмачтата. Със сверен компас и послушен в рамките на благоприличието мотор, „Итчи“ изглеждаше като нов кораб и действуваше безотказно. Самият аз се чувствавах въздържано горд и дори изпитвах известно доверие към нея. В такова настроение три дни след кръщението се подготвихме за плаване до Микелон.

Общият брой на гостите за пътешествието възлизаше на петнадесет души и две кучета. Гостите бяха помъкнали невероятно разнообразие джунджурии, в това число спортни пушки, огромни кошници с храна, още по-големи кошници с бутилки вино и други спиртни напитки, телескоп, няколко палубни стола и грамофон „Виктрола“ с пружина.

Постарахме се да намерим място за всичко и за всеки, но не успяхме. Просто не разполагахме с площ. Неуморимият Мартен изтича по пристанищната дига. След десет минути той се върна в една дори, която на дължина бе почти колкото „Итчи“. Здравно завързахме това чудовище за нашата кърма и го напълнихме с „малоценните неща“, включващи кучетата, палубните столове и три от по-малко привлекателните дами. Някоя от тия три злочести жени не се бе качвала на кораб и за това те приеха уверенията ми, че им се предоставя място категория „лукс“, а останалите пасажери ще трябва да понасят третокласните условия на борда на претъпканата шхуна.

Тръгването не бе съвсем енергично. Тромавата дори, която влачехме отзад, никак не допринасяше за скоростта на „Итчи“. Моторът гърмеше с пълната си мощност, всички платна бяха вдигнати и издути, а ние едва се влачехме в залива със скорост под три възла.

Пътуването, общо взето, премина без особени събития, но имаше някои малки произшествия. Докато прекосяхме големия залив между Лангланд и Микелон, въжетото, с което теглехме доритото, се скъса и тя изостана на произвола на морето. Не бяха предприети веднага спасителни операции, понеже някои членове на нашия екипаж, като отчетоха положителните изменения в скоростта и движението на „Итчи“ след откачането на доритото, решиха, че пасажерите на последната трябва да бъдат оставени да гребат, докато стигнат до Микелон. По хуманни съображения това становище бе отхвърлено. Повечето от нас сметнаха, че ще бъде непристойно да оставим двете кучета да се тормозят цяла нощ в морето.

Имаше, още едно произшествие, когато две от нашите най-очарователни дами слязоха в каютата, за да разопаковат кошницата с храна (кошниците с напитки се отвориха самички). Двете дами се върнаха незабавно и много, много им се повръщаше; главно зад борда, но доста и върху самите тях, пък и върху тези, които се бяха натрупали в рулевия сектор при кърмата.

Но като се посъвзеха, дамите порицаха Майк и мен с много лоши думи. Казаха, че от миризмата в каютата и умрял кон може да повърне. Като францужойки те бяха предразположени към преувеличения. Миризмата не бе чак толкова лоша. Всъщност Майк и аз бяхме свикнали да живеем с нея и вече практически не ни действуваше. Тя се разнасяше от няколкото дузини раци, които се бяха сврели под

плотовете и там, отровени от трюмната вода, се бяха възнесли в селенията на вечния си покой — място, откъдето е съвсем невъзможно да се приберат тленните останки. Наличието на раците стана причина за пикантна картина. Един от гостите бе съкрушен от обстоятелството, че плава с малка лодчица в толкова огромен океан и не може да остане на палубата. Но поради раците той също тъй не бе в състояние да стои в каютата. Намери изход от дилемата, като прекара цялото пътуване приклепнал в каютата с пъхната глава в един от илюминаторите. От палубата той изглеждаше като препарирана глава на лос, който си е свалил рогата.

След осем или девет часа плаване ние навлязохме при здрачаване в голямото, покрито с чакъл разширение на Микелон Роудз. Новината за пристигането ни бе стигнала преди нас и когато заобиколихме Чат Рок, пред нас се откри огромната крива на плажа, една дузина големи, с остро извити нагоре нос и кърма, разноцветни дъри от Микелон (всяка с малка каюта в средата, която ѝ придаваше странен венециански вид), бяха спуснати на вода и тръгнаха да ни посрещат.

В селището при Микелон живеят почти само баски и те приеха „Итчи“ действително като тяхна родна сестра, която най-после се завръща у дома си, преминала незримия океан на времето. Лодките-дъри образуваха ескорт около нас и ние навлязохме в района на оредялото малко село с баския флаг, плющящ гордо над главите ни.

Заобиколени от маса въодушевени хора, се придвижихме без ред до селото Бур дьо Микелон, минахме край сивата църква, извисяваща се до песъчливата пътека, която изпълняваше функцията на единствена улица. През нощта тая улица се превърна в спалня на голям брой малки черни понита и големи черни кучета. Те бяха налягали по цялата пътека и поради черния им цвят не можеше да се направи разлика между двата вида животни.

Късно през нощта Майк налучкваше пътя си по тая улица и се спъна в едно от спящите животни. Като възпитан човек той се помъчи да заглади положението.

— Добро кученце. Хубаво кученце. Симпатияга! — каза той с предразполагащ тон.

Кучето отвърна с пронизително отбранително цвилене и Майк, стреснат, залитна назад и се сблъска с още едно спящо създание. Той

нямаше намерение да допуска втора грешка в идентификацията на обекта.

— Извинявай, кончо! — набързо каза той, като се олюляваше.

Срещнах го след няколко минути съвсем смутен.

— Слушай! — развълнувано промърмори той. — Мисля, че трябва да се пръждосваме оттук. Съвсем лошо е да те оцвили някакво дяволско куче, но когато конете започнат да ръмжат подире ти, наистина е време да се махаш!

Гостоприемството на баските се оказа такова, каквото ни подсказваха очакванията. Към полунощ всички официалности се стопиха напълно в много силни разтворители и настъпи такова веселие, че кучетата и конете повече не можеха да стоят. Те поеха унило към футболното игрище да прекарат остатъка от нощта, а аз се върнах в моята лодка.

Лек ветрец се вдигаше от изток и въпреки че бе само зефир, аз се безпокоях за вързалата на „Итчи“. Сварих си кафе и седнах на палубата, навъсен поради падащата мъгла и заслушан в бавното надигане на големите океански вълни, които се блъскаха в пилоните на кея. Постепенно усетих някакъв друг шум, идващ от незримото море. Приглушено туптене като бавно тупкане на сърце — неподражаем и непогрешим звук на мотор с прекъсвач. Някоя закъсняла лодка влизаше в Микелон Роудз. Надявах се, че хората познават добре района, тъй като бе невъзможно да се вижда на повече от няколко ярда.

След няколко минути шумът от мотора замря. Дочу се плисък при носа на лодката и нещо лекичко се блъсна в корпуса на „Итчи“.

— Хей, я хвърли фалина си, за да те застегна! — извиках в тъмнината.

Последва тишина, смътно нарушавана от дълбоко, шипящо дишане. После прозвуча дрезгав, тревожен глас:

— Кой си ти?

— Итчатчозале Алай от Сен Пиер.

— Госуди, Исусе, ние съм радваш да чуя! Ние мислехме ти бях катера чака да прибере нас. Ние мислехме ние съм конфискувани!

Някой ми подхвърли вързало. Аз го застегнах и две фигури в мушамы с мъка се покатериха на палубата на „Итчи“. Те се представиха като братя Манюел.

Единият — Алмон, другият — Хонда. Алмон, по-старият, бе в късните си четиридесет години — широкоплещест и набит, с червено лице на бръчки и с неспокойни сини очи. Хонда, една-две години по-млад, бе още по-набит, но чернокос, черноок и с тъмна кожа. Те обаче си приличаха по начина, по който се смееха. Смееха се не само на всичко, което им се казваше, но и на всичко, което те казваха в отговор. Бяха весели мъже.

Те също така чувствуваха голямо облекчение. Аз разбрах това, когато слизаха с мен в каютата, за да се затоплят с ром и кафе. Казаха ми, че се връщат от Селбис Коув в Ермитаж Бей на нюфаундлъндското крайбрежие, четиридесет мили от Микелон.

— Ние дошъл за капка нещо, разбираш — обясняваше Алмон. — И аз, драги мен човече, когато дойдохме до край теб, ние съм сигурен и вярвам, че беше Маунтита^[1] чакат за мене. Опасни хора, те са много също! — За миг усмивката му понамаля.

— Вярно — добави Хонда, — това щеше значи лоши години в Селбис Коув, ако те прибраха ние, изпускаш три сватби през следващата седмица и нито капка за пиене!

След като Манюелови си получиха „топлото“, аз ги придружих до селото да се срещнат с техния търговец, местен рибар, който същевременно поддържа „малък бизнес“ и който много им се зарадва. Всички ме убедиха, че вятърът няма да се засили и бях заставен да седна с тримата мъже в кухнята, докато те разговаряха за „играта“.

Преди повече от сто и четиридесет години британското правителство, действащо от името на хищните търговци от Сейнт Джонс, решило да забрани свободната търговия между Сен Пиер и Микелон и пръснатите и изолирани рибарски селца по нюфаундлъндското южно крайбрежие и така започнала борбата, която продължава и до ден-днешен. Властите я окачествяват като война срещу контрабандата, а заинтересуваните хора просто я наричат „играта“.

В продължение на седем или осем поколения от нюфаундлъндския бряг тръгвали лодки в мъгливите нощи, за да налучкват през тъмнината и опасните места в морето пътя към Микелон или Сен Пиер. На времето търгували със стръв за риба, съомга, дърва за горене, месо от карибу и кожи срещу захар, брашно, дрехи, чай и ром.

През последните години схемата се изменила. Вече няма недостиг на продукти, но недостигът на алкохол продължава в същата степен, както едно време. Нощните клиенти, които идват в Микелон, сега плащат в брой не за ром, а за чист спирт от житни растения. „Алки“, както го наричат, се доставя без мито в петлитрови бидони (два бидона, сложени в един сандък), или в двадесетлитрови метални варели, по цена около петдесет цента за литър. Един литър спирт, подходящо разтворен във вода, се равнява по алкохолно съдържание на три или четири кварта^[2] узаконено питие.

Преди присъединяването към Канада, нюфаундлъндският контролен орган се състоял от известен брой стари митнически патрулни катери с екипажи от местни нюфаундлъндци, които съчувствували на рибарите. В ония времена е имало малко арести. Но след образуване на конфедерацията, контролните функции били прехвърлени на Кралската канадска конна полиция, прословута с експедитивната си организация и липсата на състрадание.

Кралската канадска конна полиция била вдигната на крак, за да ликвидира „играта“, като вкара в употреба бързи моторни плавателни съдове, напр. „Къмишънър Ууд“, истински военен кораб, по големина половината на един разрушител, обслужван от двадесет или тридесет полицаи и оборудван със скорострелно оръдие, радарна инсталация, специални радиоапарати и множество модерни съоръжения за контрол по спазване на законността и реда. По всякакви реалистични преценки маунтитата трябвало да спечелят „играта“ окончателно. Фактът, че не постигнали това и че още не са го постигнали, се дължи изцяло на волята за самостоятелност, интелигентността, умението, твърдостта и жаждата на рибарите от южен Нюфаундлънд.

Когато братя Манюел се върнаха на скифа си, отидох с тях да им помогна при товаренето. Товарът се състоеше от шест каси спирт — общо дванадесет бидона. Когато вдигнахме касите на борда, забелязах в сектора за риба няколко чувала, пълни с нещо.

При поемането на всяка каса Хонда я връзваше с въже, а с другия му край връзваше по един чувал. Чувалите бяха пълни със сол. Тя се получаваше безплатно, като дотация за рибарите от неосведоменото канадско правителство — чуден хумористичен момент. Манюелови ми обясниха, че солта е тяхната „осигуровка“.

— Ако един от те катери нагази, ние нас хвърля чували и каси във вода. Солта, понеже тежка, дърпаш каси право на дъно и те стои, докато сол се топила във вода. Колко трае дълго, зависи от колко сол ти използва и какъв вид чувал. Чувал за сол, стапяш петдесе фунта сол за петнайсе часа, но петдесе фунта сол в чувал за брашно стапяш за около дваесе и четири часа. Можеш да изчислиш време доста точно, разбира. И когато идваш време да изплуваш касите, ще има няколко дори наблизо, на риболов, невинни колкото искаш. Рибарите слага каси в лодката, покриваш с риба-треска и всичко наред, а маунтита съвсем никак по-умни.

Манюелови откриха в мен съчувстващ им слушател, понеже аз симпатизирам на всеки, който надхитри съответния държавен орган, когато той накърнява свободата на личността. Също така предпочитам не скъпия алкохол.

Когато лодката бе натоварена, Алмон ме загледа озадачено. Той обмисляше нещо. На края заговори.

— Капитане — бавно каза той, — имаш много хубав малък кораб. Аз не се съмняваш, че тя може носи добър товар. Какво ти кажеш за малко пътуване надолу по залив Ермитаж?

Поколебах се за една десета от секундата.

— Бих казал да.

Ръкувахме се и обърнахме по една чашка за из път. Манюелови се покатериха на борда на тяхната „черупка“ и претовареният скиф изпърполя в безкрайната тъма на мъглата и нощта.

Поканата на Манюелови не можа да се осъществи веднага. На следващия ден, на връщане от Микелон към Сен Пиер „моторището“ изостави доброто си поведение и се ориентира към своята обичайна, необузdana природа. То можеше да работи само ако аз, клечейки над фучащия маховик, натисках с пръст лостчето на електрода. А то бе горещо. Газовете от мотора ме задушаваша. Стойката, която бях принуден да заема, за да избягна кастриране от маховика, бе тъй парализираща, че след като стигнахме Сен Пиер, ми трябваша няколко часа, за да мога да си изправя гърба.

Тази нощ, след като гостите си отидоха, аз тържествено се заклех, че „Итчи“ няма да потегли в морето, докато не стъпя на шията на „моторището“ — веднъж завинаги. При това състояние щеше да

бъде наистина много рисковано да си позволим да продължим плаването.

---

[1] Маунтита — канадизъм, нарицателно за полицаи от Кралската канадска конна полиция. — Б.пр. ↑

[2] 1 кварт = 2 пинта = 1,14 л. — Б.пр. ↑

15. НА РАЗХОДКА С „ОРИГЪН“

Възложих на Пауло да реши проблема за „моторището“ и за целта той осигури най-талантливия техник в Сен Пиер.

Този човек, Жан-Пиер, тумбест чернобрад момък, с омазнено таке, нахлупено като каска върху ушите, можеше да монтира почти всичко. През войната направил самолет, за да отбранява родните си острови, ако „Луфтвафе“ посмее да посегне на тях. При пробния полет в една ливада на юг от града самолетът блъснал пасяща крава и въпреки че кравата загинала, Жан-Пиер даже не се одраскал.

— Тре фор! Сет аероплан!^[1] — говореше ми той с гордостта на способен работник.

Жан-Пиер предполагаше, че ще са необходими три дни, за да преустрои „моторището“ и през един от тези дни Теофил покани Клер и мен на разходка с неговата забележителна дори „Оригън“.

Названието на лодката не бе свързано с едноименния щат на американския съюз, а с един кораб. Титулярът „Оригън“ бил голям океански пътнически кораб. През войната той правел рейс от Европа до Халифакс, натоварен с бежанци (повечето от тях жени и деца), но претърпял авария на машините и изостанал от конвоя.

Намирал се недалеч от френските острови и затуй капитанът решил да акостира за ремонт в Сен Пиер. Той не бил плавал до там, а картите му били стари. Поради войната фаровете и сирените за мъгла не работели. Въпреки това капитанът на „Оригън“ направил опит да влезе в Северния канал нощем и при мъгла — без радар и без лоцман.

Същата нощ Тео се връщал със своята дори от плаване до Микелон, като налучквал курса в мъглата посредством специалния си усет, който той и сънародниците му са усъвършенствували в продължение на векове. Той чул парахода отдалеч и променил курса, за да види кой е този кораб, тръгнал да влиза в канал в такава нощ.

Чудовищният черен силует на кораба изведнъж изникнал пред Тео и в началото той помислил, че е германският военен кораб

„Шарнхорст“, настъпващ срещу островите. Но докато плавал отстрани на кораба, установил, че е пътнически.

Разбрал също така, че корабът е в изключителна опасност — курсът му водел точно срещу скалата Сен Пиер, разположена в средата на канала на по-малко от половин миля разстояние от кораба.

Не е лесно за човек в малка лодка и без светлини в такава тъмница да привлече вниманието на офицерите на мостика на голям кораб. Тео успял. После твърдял, че това му коствало загубване на гласа, въпреки че който е чул басовото мучене на Тео, не ще приеме за сериозно такова твърдение. Във всеки случай той успял и убедил капитана да спре кораба. После се качил на борда, насочил изтеглянето на кораба от опасната зона и го пилотирал из пристанището.

Тео отказал да приеме възнаграждение за спасяването на кораба и до голяма степен на живота на много от пътниците. Той само помолил за разрешение да кръсти своята дъри на името на кораба, в памет на това събитие.

Изглежда екскурзията, на която бяхме поканени Клер и аз, съвпаднаше с първоначалното намерение Мартен Дютен, един млад учител на име Бънъд и съпругите им да отидат в Гран Барашуа при Микелон, където щяха да прекарат няколко дни на лов и риболов. Но за Клер и мен това бе празничен излет за разглеждане на някои много скъпи за Тео места по островния бряг, които той искаше да ни покаже. Бедният Майк бе оставен за гледач на „Итчи“.

В едно ранно слънчево утро Клер и аз се запътихме към брега, където бе изтеглена „Оригън“. Тя бе на високо и сухо място на пясъчната ивица в атмосферата на вече познатото зловоние от гниещи рибени дробчета. Дълга двадесет и пет фута, плоскодънна и изцяло открита, лодката, легнала на суша, бе някак си тромава и неугледна.

Останалата част от компанията бе налице с обичайните кошници с хубави работи за ядене и пиене. Приветствува ни Тео, с работен комбинезон и тропическа каска. Той имаше слабост към бележити личности и често им подражаваше по отношение на облеклото. Сега той бе избрал една доста несъвместима двойка: Уинстън Чърчил и фелдмаршал Ромел.

След отпускане на шпила^[2] „Оригън“ тежко се хлъзна по дървени ролки надолу към морето. Взехме курс за излизане от залива в тихо море с лъчезарната и необичайна благословия на изгряващото

слънце. Мъглата се бе дръпнала на тънки ленти по възвишенията и нищо не скриваше света от очите ни. Дамите се настаниха удобно под чергите при носа на лодката, а ние мъжете се насъбрахме при кърмата около големия румпел и пуснахме бутилката да „обикаля“.

В средата на лодката мъркаше и заекваше вариант на моето „моторище“ с четири конски сили. Вещата ръка на Тео бе винаги готова да се намеси, понеже и този мотор имаше същия темперамент като всички свои родственици. Тео го бе използвал повече от тридесет години, след като го бе наследил от баща си. Това бе конгломерат от споени с месингови заварки, припоаявани и приспособявани части, но все още работеше по свой маниер. Той движеше четиритонната маса на „Оригън“ с добра скорост, така че лодката свистеше и връхлиташе срещу постоянното мъртво вълнение с лекотата и подвижността на викингски кораб.

Напускайки Северния канал, ние свърнахме под монументалните очертания на Гран Коломбие — едно съвсем малко островче, издигащо се направо от морето на височина повече от шестстотин фута. Когато приближихме, ята от тупици^[3] изфучаха над крайбрежните скали. От червенокафявия им цвят развълнуваната вода добиваше кървавочервен отблясък. Гледката бе страховита, но очарователна. Бънъд и аз решихме да слезем и да се изкачим на върха на острова.

Сигурен съм, че никой друг освен Тео не можеше да докара „Оригън“ край тия канари, обкръжени от издигащи се пенести вълни. Той успя да постигне това с ненадминато майсторство. Насочи лодката върху гребена на една вълна, приближи я към брега и ние скочихме от носа върху хлъзгавите скали. Тео незабавно даде обратен ход и дорито се изтегли невредима.

Изкачването бе дълго и трудно, запомнящо се особено с факта, че крайбрежните скалисти ридове бяха осеяни с изоставени дупки-гнезда на тупици, а помежду им зееха други дупки на безброй големи кафяви плъхове. Първоначално островът е бил обитаван само от тупици, но преди години един кораб се разбил в него и само няколко плъха успели да се спасят. Те се настанили на острова и установили симбиотични отношения с тупиците. Според Тео плъховете оцелели главно поради това, че се хранили с умрели тупици, с тор от тупици, малки тупици по време на сезона и неизмътени яйца на тупици. Те от своя страна установили, че вместо да правят всяка сутрин продължителни и

досадни полети до морето, за да ловят риба, могат да влизат в дупките на плъховете и да се хранят с малки плъхчета.

Когато ние пристигнахме на острова, тупиците бяха приключили мътенето, но огромен брой плъхове се криеха из дупките си. Личеше, че не им се нравим много, нито пък че те се плашат от нас, тъй като няколко пъти се срещам очи в очи с голям плъх, който като че ли имаше готовност със сила да отбранява своята територия.

На билото пред нас се разкри един от най-чудноватите светове, които някога съм виждал. Това бе равно плато с размери около тричетири акра, оградено с перваз от скали, високи десет-петнадесет фута. Пищен килим от мъхове, лишеи, малки храсти и цветя покриваше равнината, а в средата ѝ се намираще малко езеро, оцветено в ултрамарин. В голямо изобилие растяха ягоди, къпини, боровинки и други диви плодове.

Изкачих естествената скална палисада, изолирала този мъничък рай отвсякъде, и погледнах към окръжаващите ни проливи и островите Сен Пиер и Ланглад. Те се издигаха като планини със скосени върхове и коси склонове, потъващи в зелените води на морето. Бяха тъй далеч, че сбърках една минаваща дори за горната перка на акула. Небето бе призрачно синьо, но изтокът бе озарен от матово сияние, създаващо архаичен ефект на колосални образи в средата на неподвижното море. Слязохме пак през скалните леговища на възмутените плъхове и скочихме на борда на чакащата ни дори. „Оригън“ прекоси широкия канал Ла Бе без затруднения, въпреки че в него има пагубно течение на прилива. После минахме край масивната подветрена страна на скалния бряг на Ланглад. Пускайки бутилката да обикаля между нас и излагайки лицата си на топлите лъчи на изгряващото слънце, ние продължихме да се влачим край нагърчената повърхност на големия остров и стигнахме Кап Персè и Персè Рок. Персè Рок е бастион, обграден е непристъпни канари и прорязан с тунел, през който лодката пърполеше с ехо, което изплаши накачалите буревестници и те литнаха като чудовищни пеперуди.

Продължихме към Анс-о-Солда, където имаше малка каменна брегова ивица, неприветливо оградена от морски канари. Тук две семейства осигуряваха прехраната си за цяла година само през няколко кратки дни на ежегодния пасаж на кепълин^[4]. В началото на юли при тази мъничка брегова ивица прииждат еротични милиони от

загадъчните малки рибки, наречени кепълин. Те се спускат с вълните далеч навътре в брега — мъжките блестящо зелени, а женските не толкова ярки. При отдръпване на вълната като бляскав жив килим те остават на брега, трептящи в екстаз. Женските пускат хайвера си, а мъжките — млякото си. Със следващата вълна изчезват в тъмното море.

През краткия период на пасажа се изгребват огромен брой малки рибки и после се изсушават на слънце — по каменистия бряг или на рамкирани мрежи.

Сушената риба се внася с тонове във Франция и се продава като деликатес. Препечена, консумирана цяла заедно с хубаво червено вино, тя е мечта за гастронома.

Рибарите на кепълин — една приветлива група, излязоха да ни посрещнат с добре дошли. Имаше много задявки и смях от страна на силни мъже и яки жени. Имаше едно момченце, което влезе в морето с миниатюрна дори — не по-голяма от вана за къпане, — за да ни приветствува. В тая черупчица то се осмели да плава в надигация се прибор, да лови омари между самите зъбери на крайбрежните канари.

Щяхме да бъдем предоволни, ако можехме да останем тук, но водачът на нашето „сафари“ бързо ни прибра в „Оригън“ и ние продължихме, като преминахме край злокобния силует на Кап-о-Мор^[5] и пред очите ми се откри огромен залив. На далечния му хоризонт слънцето отразяваше тънка лента оранжева светлина от Ла Дюн — пясъчен провлак, дълъг седем мили, свързващ Ланглад с Грейт Микелон.

Този провлак, извит като жълт ятаган, можеше да се наблюдава само в такъв безоблачен светъл ден, когато няма мъгла. Беше лесно обяснимо защо хора и кораби намират тук гибелта си в мъгливи дни или в тъмни нощи, когато силните ветрове тласкат бушуващата морска вода, разбита на пяна, която залива пясъчните плитчини на Ла Дюн. Никой не знае точно колко кораба бе погубил Ла Дюн, но има запазена карта, на която са отбелязани местата на корабокрушение на повече от сто плавателни съда, измамани от този бряг на смъртта. Останките им още лежат по пустеещите му пясъци.

Целта на нашето пътешествие, Гран Барашуа, е голяма соленоводна лагуна, затворена от изтънения сектор на провлака, където той се свързва с планинския Микелон. Тесният проток към

Барашуа е непроходим, освен в началото на прилива или отлива, поради силните течения, които преминават навътре или навън от лагуната. Затова трябваше малко да почакаме. Бе приятно чакане. Изтеглихме „Оригън“ на блещукащия пясък някъде към средата на провлака и предприехме обиколка на местността.

Дъждосвирци скачаха на ята пред нас и огромни медузи, морави и златисти, изпълваха крайбрежните води. Отвъд брега се издигаха вълнообразно дюни, лишени от живот, като се изключат туфите закърняла трева и стадото малки, отдавна подивели коне, които извърнаха глави към нас, запряхтяха свирепо и се изтеглиха в замрежената от маранята далечина.

Имаше малко живот, но много доказателства за смърт. В продължение на един час ние изброихме останките на дузина кораби, които бяха предимно дървени и някои от доста стари времена. В центъра на провлака, на цели двеста ярда от брега, и в двете посоки гигантски морски вълни бяха образували солиден „откос“ от дървени корабни части и други останки от корабокрушения.

Сред руините на сътворените от човешка ръка конструкции бяха пръснати някои части на най-големите от всички живи създания на земята — черепи, ребра, балинови платки, гръбначни стълбове на сини китове и финвали. Черепът на един син кит, заровен до половината в движещия се пясък, бе въпреки това по-висок от нас, а на широката му горна част имаше място да седнат, и то удобно, шест души и да пият тост в знак на уважение към загиналия гигант.

Тео с мъка ни събра обратно в „Оригън“. Бяхме закъснели с тръгването, понеже отливът започваше, когато преминавахме плитчините към устието на Барашуа и навлизахме в нейния тесен проток.

Местността бе действително вълшебна. Имаше тънка, почти незабележима мъглица, въпреки че яркото слънце сипеше жар върху нас. Далечните предмети трептяха и изглеждаха нереални в съчетание на мираж и омара. Повърхността на широката лагуна, като че ли от живак, загадъчно трептеше и в момента не можахме да открием причината за това. Едва когато „Оригън“ си проправи път като че ли с рибя опашка през входа (подобно на съомга) срещу силното течение на отлива, видяхме стотици лъскащи черни глави, които се подаваха и

скриваха във водата, всяка от тях в центъра на безкрайни концентрични кръгове от сребристи вълнички.

Голямата лагуна на Микелон е убежище на тюлени — на големите, деликатни сиви тюлени. Техните леговища на времето са дали живот в хиляди крайбрежни острови и рифове от Лабрадор на юг до Кейп Хетъръс. Сивите тюлени са били лесна плячка за човека не защото са глупави, а понеже са обладани от забележителна невинност, съчетана с голямо любопитство. За повече от петдесет години тяхното единствено убежище е било Гран Барашуа. Сега при съответна закрила малки колонии се изместиха от тук към старите си свърталища. Междувременно Барашуа осигурява подслон на три хиляди сиви тюлени, млади и стари.

Лагуната е плитка, при отлив никъде не е по-дълбока от три фута, а на дъното ѝ живеят милиони клами^[6] — неизчерпаема храна за тюлените и сигурна стръв за рибарите от Сен Пиер за улов на рибатреска. Купчини от мидени черупки, издигащи се като бели пирамиди на височина тридесет фута в далечината, свидетелствуват за богатството на лагуната.

При отлив две трети от Барашуа се обезводнява и се показва разнообразен релеф на плитчини от пясък и тиня, тесни и много плитки улеи с бързо течаща вода. Когато навлязохме в лагуната, плитчините започнаха да се открояват и Тео трябваше да използва цялото си умение и знания да намира дълбеите и да насочва лодката в тях.

Ние обаче не бяхме заети и гледахме боязливо безразборното множество тюлени, които се надигаха около нас и поглеждаха назад. Те бяха от всякакви възрасти и размери. Тюленчетата, родени през същата година, си подаваха сбръчканите муцуни на няколко ярда разстояние и се взираха като късогледни в нас. Имаше и стари тюлени, които тежаха най-малко по четиристотин фунта. Застанали на опашните си перки, те издигаха телата си високо над водата и ни поглеждаха с известно предизвикателство.

Докато лодката се подмяташе из плитчините, тюлените от отдалечените места на лагуната се събраха около нас. Размътената вода бе пълна с трепкащи тюленови мустаци и облещени очи. Приблжихме издигнатата пясъчна ивица, където над стотина тюлена се бяха изтегнали на слънчеви бани. Те се обърнаха като един, за да ни

огледат на минаване край тях, и отново се тръшнаха да спят, защото времето бе доста мързеливо за някакви действия.

Тео изгуби цял час да избере път до северния бряг, в подножието на Микелонските планини, където Мартен имаше малка ловна колиба. Тук нашите пасажери слязоха, но ние — тричленният екипаж — нямахме време за отбиване на брега. Водата бързо се отдръпваше и разбирахме, че ако не се измъкнем веднага от тук, ще останем арестувани в средата на остатъчната вода за повече от десет часа. Понесохме се към изхода на лагуната.

Тъй като лодките от Сен Пиер и Микелон трябва да се изтеглят всяка нощ на пясъка, техните собственици са измислили забележителен метод за опазване на витлото и предавателната ос. На оста е монтирано универсално съединително коляно там, където тя излиза от корпуса на лодката. Откъм кърмата, над оста, е направена дървена шахтичка и когато лодката навлезе в плитчини, с една дръжка, която е монтирана в шахтичката, се изтеглят нагоре витлото и оста и така се „обират“ всякакви стърчащи съоръжения под нивото на корпуса.

Докато Тео се озърташе за проход в плитчините, който очевидно не съществуваше, ми повери тая дръжка с указание, когато извика да изтегля витлото, преди да е заорало в дъното. Неколкократно ние „дерайлирахме“ от дълбокото и се натъквахме на пясъчните плитчини, но винаги сполучвахме да се доберем до улеи с достатъчна дълбочина, спускахме витлото и използвахме тягата на мотора.

На половината път до изхода аз мъничко позакъснях да реагирам на рева на Тео. Последва разтърсващ удар, моторът спря и бе невъзможно да продължим.

Все пак имахме весла — или гребла, — масивни, петнадесетфутови изделия, едно от които е достатъчно за силите на един човек. Но Сен Пиер бе на двадесет мили, дори и повече. Предположих, че ще се върнем на гребла до колибата на Мартен. Оттам един от нас можеше да измине десет мили по суша до Микелон, за да уговори изтеглянето на лодката на буксир или да набави резервни части.

Аз не познавах Теофил Дечевери. Започнахме да гребем в обратна посока, ако това е думата за манипулация с огромните гребла, вмъкнати между техните дървени „ключове“. Гребяхме, гребяхме,

често закачайки плитчините, докато достигнахме изходния улей. Тук на дълбока вода пуснахме котва, за да проверим в какво се състои повредата.

„Оригън“ бе много тежка и нямахме сили да я изтеглим на брега. Тео не можеше да плува, а аз бях много голям джентълмен, за да възложа задачата на Клер. Съблякох си дрехите и се гмурнах. Водата бе страхотно студена, но кристално бистра. Първото ми гмуркане показва, че витловата ос е безнадеждно извита. Отстраняването на тези и някои други повреди бе извън нашите възможности. Най-доброто, което можех да направя, бе да се опитам да отхлабя оста и да прибера витлото в шахтичката, за да не задържа движението на лодката.

Тази работа отне известно време и привлече публика. При третото ми гмуркане усетих, че на разстояние от около три фута, в мен се е вторачил голям сив женски тюлен. Поне аз предположих, че е женски, тъй като проявяваше силен и невъздържан интерес към мен, като си навираше муцуната толкова близо, че при моята голоота, ако можех, щях да се изчервя. Понеже не можех (бях примрял от студ), изплувах на брега, треперещ и възмутен, като се опитвах да обясня на Тео и Клер моето затруднено положение. Хе не проявиха съчувствие. Тео ме увери, че в моето полузамразено състояние съм бил напълно застрахован по отношение на сексуални задявки. Клер просто се хилеше.

Върнах се обратно на работа и този път там имаше три тюлена, чакащи да ми протегнат ръка или друго, което са си наумили. Обръщайки им гръб, аз окончателно освободих витлото, излязох над водата и се покачих на борда.

— Видя ли — каза Тео (мисля, че в гласа му имаше известно разочарование), — нищо не се случи, а?

Не бях в състояние да отгатна какво планира Тео да правим по-нататък, но скоро той ни съобщи.

— Ментнан^[7] — твърдо рече той, — ние плаваме с платна към дома!

Не съм знаел, че сме имали платно — и още какво платно. Невероятно античният му вид ме караше да мисля, че то първоначално е принадлежало на гръцка трирема^[8]. Изтъкано от вълна, стригана от задни овнешки крака, то бе толкова тънко и прозрачно, че какъвто и

вятър да се вдигнеше (а тогава духаше само зефир), нямаше да се задържи в платното.

С помощта на греблата преодоляхме лудия бързей, където приливната вълна срещаше отливната и се озовахме отново в открито море.

Сега крайбрежната мъгла, която изглеждаше тъй красива в Барашуа, се превърна в наш противник, защото покри ниската линия на дюните и спусна завеса над Микелон и Ланглад. Скоро бяхме в пустия океан без никаква земя пред нас.

Не че имаше някакво основание да се безпокоим от изгубване. „Оригън“ действително притежаваше компас. Тео гордо го извади изпод седалката и небрежно го постави върху капака на мотора — върху триста фунта желязо. Според мен компасът трябваше да е китайски, от около дванадесети век. Стъклото на циферблата му бе тъй остъргано от пясък, че нищо не можеше да се разчита. Но разчитането не бе от значение, понеже стрелката и циферблатът бяха споени от ръжда в едно цяло. Важното бе, че *имахме* компас. Тео никога не го поглеждаше, което може би беше още по-добре.

„Оригън“ се движеше с ветроходните си съоръжения. Платното постоянно се смъкваше; понеже изгнилите му фали^[9] не държаха. После връзките на утлегара започнаха да се късат. Повечето време платното стоеше смъкнато за поправки. Това нямаше значение. Ние се мъкнехме, общо взето, в южна посока с растящо чувство за нереалност и някакво странно доволство от съдбата си, въпреки че трябваше да сме обезпокоени. Изтегнахме се по капаците и сандъците на лодката, напекдохме се на късното следобедно слънце, пихме вино, ядохме пате дьо фуа гра^[10], бърбихме, дремахме и безгрижно убивахме времето — нещо, което в ретроспекция няма логично обяснение. Можехме съвсем спокойно да убием цяла безкрайност от време, ако вятърът не бе почнал да променя посоката си. Той започна доста загадъчно да се завърта, докато стигна до сто и осемдесет градуса и се установи в посока югоизток.

Тео и аз разменихме погледи, без да казваме нищо на глас. Нямаше полза да съобщаваме мислите си на Клер, но двамата знаехме, че такова завъртане през този сезон, при атмосферните условия, които преобладаваха през целия ден, означава буря.

Дори и тогава не се разтревожих много. В гранитната твърдост на Тео и в устойчивостта на „Оригън“ имаше нещо, което изключваше уплахата. Дори ако бурята ни хванеше, бях сигурен, че лодката ще издържи. Въпреки това се зарадвах, когато крайбрежната мъгла се вдигна и съзряхме Ланглад и бреговете му на около пет мили от нас.

Да се приближаваме повече към сушата беше изключено, понеже „Оригън“ нямаше кил и не можеше да се движи с платна срещу вятъра. А той бързо се усилваше откъм щирборда и платното, станало вече на дрипа от многократните кърпежи, ни придвижваше със скорост два или три възла. Плавахме в общи линии към Сен Пиер и не бяхме недоволни от напредъка си, когато Тео ми даде знак с глава и аз погледнах назад. Сиво-черната вълна на мъглата се спускаше през хълмовете на Ланглад и неумолимо настъпваше към нас.

В този критичен момент прогнилата мачта се счупи наполовина. Можехме временно да приспособим едно гребло вместо мачтата, но Тео наложи ветото си. Греблата бяха необходими. Сега, каза ни той, ще гребем в източна посока, докато намерим подслон срещу настъпващата буря на завет при крайбрежните скали на Ланглад.

И така започнахме гребане, но постигнахме покъртително малък резултат, тъй като течението дърпаше от брега навътре в морето. Тогава видяхме друга моторна дори, която държеше курс плътно до брега при Анс-о-Солда и ожесточено се стремеше към Гран Ривиер. Клер своевременно се покатери на капака на мотора и развя жълтата мушамяна куртка на Тео, закачена на корабна кука. Нашата спътница махаше самоотвержено, но или далечната дори не ни забеляза, или бе прекалено забързана да осигури собствения си подслон вместо да се притече на помощ.

Мъглата бързо се спусна по скалите на Ланглад и островът скоро изчезна от погледа ни. Тео и аз гребяхме. Господи, и как още гребяхме! Мъглата настъпваше все по-близо, току на две мили от нас, и знаехме, че не ще успеем да стигнем до брега. Клер отново скочи и като балансираше с големи усилия, започна да развява своя флаг така ожесточено, че аз се уплаших да не падне в морето. Тя чула далечния тътен на друг мотор. Спряхме за момент и се ослушахме. Съвсем смътно съзряхме формите на друг плавателен съд точно на линията на мъглата. Той пердашеше по посока на Сен Пиер.

Сега всички махахме, а Тео ревеше. Аз надух един огромен рог от раковина, който обикновено използвах за предупредителни сигнали в мъгла. Странният кораб продължи курса си, навлезе в мъглата, изчезна от погледите ни и после като по чудо се появи отново, с курс право към нас.

Това бе „Сен Южен“, голям катер на общината на Сен Пиер, използван за превоз на пътници до Микелон и обратно. Когато се изравни с нас и пое въжето ни за буксир, капитанът на кораба ни каза, че нито той, нито някой от екипажа му ни е видял или чул. Една възрастна жена обаче (вдовица на рибар, изчезнал преди много години при Плейт Банкс), която седяла на кърмата, увита в одеяло, се усъмнила, че съзряла лодка надалеч в морето. Никой не ѝ повярвал, но тя толкова настоявала, че капитанът, единствено за нейно успокоение, върнал обратно кораба и излязъл от мъглата.

Той също ни каза, че е излъчено първото за сезона предупреждение за ураган и всички капитани на кораби, плаващи в района, били посъветвани незабавно да потърсят подслон.

Би било съвсем недостатъчно да се каже, че Клер и аз бяхме щастливи да плаваме на буксир. Но Тео никак не бе щастлив. Докато аз поемах румпела, той стоеше със скръстени ръце, сведена между широките му рамене глава, без да обръща внимание на добродушните закачки на екипажа на „Сен Южен“. За него светът не съществуваше. За първи път в живота си той бе принуден да понесе позора да се влачи на буксир.

Морето и вятърът се надигнаха. Когато заобиколихме Коломбие, изобщо не видяхме неговите извисяващи се скали, скрити под булото на мъглата. Щом навлязохме в канала, „Сен Южен“ забави ход, докато му остана минимално разстояние за маневриране — навсякъде из черната мъгла имаше кораби. Техните сирени и клаксони за мъгла звучаха от всички страни и постепенно очертаванията на корабите започнаха да се открояват отпред, встрани и зад нас, докато ни се стори, че сме напълно обградени. Това бяха испански траулери — шестдесет на брой — добрали се от Гранд Банкс до тук с помощта на радарни уреди, незабавно след съобщението за урагана.

Тео и двама от синовете му изтеглиха „Оригън“ високо на брега. Клер и аз отидохме да ядем и прием и да се наслаждаваме на щастието,

че сме на брега, върху солидни скали, когато междувременно ураганът започна да вие и свири през комините на Сен Пиер.

Теофил не дойде с нас. Той прекара цялата нощ на открито, на вятъра, под леещия се като из ведро дъжд поправяше любимата си дори. Такъв чудак беше той: Чърчил и Ромел едновременно.

---

[1] Тре фор! Сет аероплан! (фр.). — Много здрав! Този аероплан! — Б.пр. ↑

[2] Шпил — скрипец за изтегляне на лодка, котва и пр. — Б.пр. ↑

[3] Тупик — малки птици, обитаващи скалисти или тревисти острови в северното крайбрежие на Атлантическия океан. — Б.пр. ↑

[4] Кепълин — дребна морска рибка. — Б.пр. ↑

[5] Кап-о-Мор — нос на мъртвите. — Б.пр. ↑

[6] Клама — вид ядлива мида, обикновено частично или изцяло заровена в пясък или тиня. — Б.пр. ↑

[7] Сега (фр.). — Б.пр. ↑

[8] Трирема — галера с троен ред весла у гърци и римляни. — Б.пр. ↑

[9] Фал (хол.) — тънко въже, с което се издига корабно платно, флаг и пр. — Б.пр. ↑

[10] Пате дьо фуа гра — тлъст пастет от черен дроб. — Б.пр. ↑

16. ЖРЕБИЯТ Е ХВЪРЛЕН

По време на разговора ни в Микелон братя Манюел ми намекнаха, че в Сен Пиер има доносници на кралската канадска полиция. Тези шпиони съобщавали за отплаването на всички подозрителни плавателни съдове по късовълнов апарат на полицейските патрулни катери, спотайващи се извън френските териториални води. Затова повечето нюфаундлъндски лодки, свързани с „играта“, бяха принудени да правят своите „набези“ от и до Микелон, но по причини, които ще станат известни по-нататък за „Итчи“ се наложи да отплава от Сен Пиер.

Не бе лесно да опазим в тайна нашите намерения. От самото начало повечето жители на Сен Пиер бяха посветени в нашите планове, дори някои хора се постараха да вземат лично участие в тайната акция.

Един ден привечер Жан, Мартен, Фредерико, Франсоа и няколко други познати тайно минали през площада, изчакали да си отиде един отряд от полицаи (които правили упражнения за церемониален марш) и след това се вмъкнаха в лодката ни, незабелязани, освен от около една трета от населението на града.

Всеки от тях носеше по нещо. Фредерико мъкнеше каса ром „Лемън Хаат 151“ с усилен градус, неуспешно прикрита във вестници. Мартен донесе две дамаджани червено вино, увити в стара фустанела. Жан бе нарамил чували с памук, по които ясно се виждаха очертанията на дузина бутилки коняк.

Майк, който посрещаше „конспираторите“ на палубата, за малко не припадна. Той бе вдигнал грота да съхне и имаше намерение да отпусне фалите, да свали гафела и платното, за да покрие посетителите и вързопите под една обща голяма маса „мърдащи“ платна.

Донесените напитки не влизаха в основния ни товар, а бяха подаръци от Жан, Мартен, Фредерико и другите за техни приятели от разни рибарски селца на Нюфаундлънд.

В отдалечената част на залива, за да не ни види никой, направихме някои приспособления на нашата лодка. С помощта на Пауло и Тео сковахме покрай външните стени на каютата дървени ракли, широки и дълбоки по двадесет инча. Всяка ракла имаше прегради, за да не се размества товарът при морско вълнение. Върху раклите пуснахме по едно парче брезент за предпазване от дъжд и вълни.

Избрахме нарочно палубата, за да складираме стоките с цел побързо да ги изхвърлим, ако ни спипа полицейски патрулен катер. Геният на Пауло отново се прояви. Той конструира система от панти, която позволяваше посредством дървен лост да изтичаме всяка ракла от съответната страна на лодката извън борда. Така за секунди можехме да се „отървем“ от товара.

Щяхме да отплаваме от Сен Пиер в 04,00 часа, два часа преди разсъмване, в предварително определен ден. Трябваше да държим курс на север, докато стигнем перпендикулярно на Микелон, за да навлезем в международни води и гарантирани от всякакви проверки да чакаме до вечерта. При здрач щяхме да се придвижим до линията на канадските териториални води на три мили от остров Пас, който охранява източния вход за залив Ермитаж. Тук щяха да ни чакат три или четири скифа от Селбис Коув под предлог, че ловят риба-треска. При мъгливо време трябваше да се ориентираме за мястото на срещата по звука на изстрели на десетмилиметрова ловджийска пушка през неравномерни интервали.

Един ден преди да тръгнем, рано сутринта Тео отиде за риба в морето. Всъщност той ходил до един свой приятел в Солджър Бей и взел четиринадесет чувала „осигуровка“ за нашия товар. Тео предварително бе скрил самия товар — четиринадесет сандъка — в една пещера близо до Кап Персè. На стъмване спрял там, прибрал сандъците от пещерата и продължил много предпазливо за Сен Пиер. „Оригън“ бе тъй натоварена, че при най-малкото невнимание, например ако Тео се наведеше да плюе в морето, на момента щеше да се обърне.

Естествено, нощта бе мъглива. Това бе едно от малкото неща, на които можехме да разчитаме. Ръмеше дъжд и времето бе толкова неприятно, че дори безстрашните рибари от Сен Пиер предпочитаха да

си стоят у дома или по топлите кътчета на баровете. Малко преди полунощ последният посетител напусна нашия пристан.

В 03,00 часа Майк, Пауло и аз седяхме нервно-саркастични в каютата и чухме леко думкане по корпуса на лодката. Изтичахме на палубата и разпознахме Тео — ухилен и изпотен. Той спрял мотора на лодката си срещу Твърдината^[1] (както би постъпил всеки прибиращ се от морето рибар) и после с гребане придвижил тежко натоварената лодка до нашата стоянка.

Предстоеше още гребане, но най-напред трябваше да пренесем товара. Наредихме го в раклите, покрихме ги с брезент и ги оковахме с летви. Сетне тихичко освободихме нашите вързала и хвърлихме на „Оригън“ въже, за да ни тегли на буксир. Майк и Пауло отидоха в лодката на Тео, да му помогнат при гребането, а аз останах да управлявам „Итчи“.

Никога няма да мога да си обясня как Тео успя да се ориентира и да налучка пътя към изхода и към Северният канал. След един час въжетото, с което теглеха „Итчи“, се отпусна и тя настигна „Оригън“. Тео дрезгаво прошепна, че сме на устието на Северния канал и пред нас няма нищо освен открито море. Бе 04,00 часът и настъпи мигът за раздяла. Но на мен някак си не ми се искаше. Прикрих малодушието си с предложение да сръбнем по едно питие за раздяла. Може би щяхме да повторим, но ни стресна един гръмогласен говор, идващ от мъглата на няколко фута от нас:

— Колко време още ще се мотаете, момчета? Слънцето ли чакате?

Познахме гласа на нашия стар приятел, главния лоцман на Сен Пиер. Беше ни последвал с трима-четирима негови близки приятели, за да се увери, че Тео е на прав път и да ни пожелае сполука в мисията.

Майк вдигна платната. Южен зефир изду брезента и лодката потегли. „Оригън“ освободи нашето въже и се изгуби от погледа ни. Бяхме сами — почти. От тъмнината прозвуча последното предупреждение на лоцмана:

— След като минете Плейт Рок, не забравяйте да промените курса с половин градус на север. От Ермитаж бей идва голям отлив и ще ви отнесе на изток.

Толкова за опазване на тайната в Сен Пиер.

Около един час се движихме на платна, за да сме сигурни, че като пуснем „моторището“, няма да се чува на брега. Жан Пиер бе направил много добър ремонт на двигателя, но бе забравил да постави заглушителя.

Пътуването на север до района на Микелон мина без произшествия. Всъщност — досадно. Държахме курс по компас. Периодично спирахме мотора и изтегляхме лага, за да разберем какво разстояние сме минали и се заслушвахме напрегнато в продължение на няколко минути. Нищо не чухме освен писък на някаква чайка в тъмното. Зазори се. Мъглата изтъня и смени въгленочерния си цвят е опалесцентно сив. „Нашият свят“ отново се затвори в полусфера от мъгла с видимост в радиус около сто фута. Струваше ни се, че изобщо не се движим. Но към десет часа отчетохме по лага тридесет морски мили — оставаха още двадесет до мястото на нашата среща.

Вече бяхме в международни води и нямахме причини за безпокойство от стълкновение с Канадската кралска конна полиция. Тя педантично съблюдаваше буквата на закона и нямаше опасност да прави опит за пиратско нахлуване на борда ни, докато сме в открито море. Все пак добре знаехме, че полицаите имат радар — превъзходен военен радар, — с който могат да ни засичат и следят на разстояние от няколко мили, а ние можехме да ги „засечем“ едва когато се появят пред очите ни.

Решихме да спрем мотора и да стоим неподвижно докато дойде време да тръгнем за срещата. Възникна обаче непредвидена трудност. Единственият начин да знаем местонахождението си бе засичане на курса по компаса и разстоянието по лага — нямахме възможност за астрономически ориентир. Спрехме ли, теченията щяха да ни понесат покрай нюфаундлъндския южен бряг и нямаше да можем да определим на какво разстояние и в каква посока сме дрейфували. Щяхме напълно да загубим представа за разстоянието и посоката към мястото на срещата.

Когато споделих това с Майк, реакцията му подсказа, че съвсем не е готов да получи „диплома“ за моряк.

— Ако се безпокоиш само за дрейфуването, Фърли, защо не хвърлим просто една тресчица в морето и да видим в коя посока се движи тя. Тогава ще знаем накъде дрейфуваме.

Този бе един от най-дългите ми дни в морето. Престояхме там някъде в Атлантическия океан почти от десет часа сутринта до пет следобед. Тишината ни се стори тъй тягостна, че извадихме транзисторния радиоапарат и слушахме с признателност воя, имитиращ каубойски песни. Въпреки това времето като че ли бе спряло. Секундите ни се струваха минути, а минутите — часове. Изпитвах лудешко нетърпение да запалим мотора и да поемем натам, където все още се надявахме да намерим остров Пас.

В пет без четвърт не можех да издържам повече.

— Запалвай го — казах на Майк, — ще плаваме бавно. Ако пристигнем много рано, винаги можем да спрем и пак да чакаме.

Движението ни облекчи фантастично въпреки съмнението ми във верността на курса. На всеки половин час спирахме мотора и се заслушахме с надежда да чуем мощната сирена за мъгла на остров Пас. Изглежда, че не беше толкова мощна — въобще не можахме да я чуем.

В 18,52 спряхме мотора за четвърти път, а в следващата секунда чухме грохот на големи дизелови мотори съвсем близо до носа на лодката откъм щирборда. После звукът спря изведнъж, но ние не бяхме в състояние да мръднем дори малкия си пръст, вцепенени от изненада. Като че ли това трая цяла вечност. Когато се съвзехме, попаднахме под жестоките „удари“ на акустиката — сякаш в ухото ми прогърмя йерихонската тръба господня.

Това бе най-силният и най-отвратителният звук в живота ми. Агонизиращ екот, който не може да се постигне даже ако се съберат всички таксиметрови шофьори на Ню Йорк и натиснат клаксоните си в общ маниакален бяс. Бе непоносим кошмар, и същевременно пределно ясно кой е източникът на този звук.

Майк и аз реагирахме с безпогрешен Павловски рефлекс. Аз изхвърчах до едната ракла откъм бакборда, а Майк — до другата откъм щирборда. Съдрахме брезентните покривала като тоалетна хартия, с един удар магнахме придържащите скоби и грабнахме лостовете. В общ колосален плясък зад борда изчезнаха чувалите и сандъците. С Майк се сблъскахме по люковата стълба, когато се „гмуркахме“ в каютата. Оттам през филистрините изхвърлихме шест бутилки ром, в общи линии законно придобит, плюс два тирбушона и една отварачка за бутилки.

С изпълнен дълг ние седнахме в очакване. Цели десет минути не се чу никакъв звук, после прогърмя грохотът на дизеловите мотори, съвсем наближи и замря в тихо пърполене.

— Ей — запита дрезгав глас, — има ли някой в лодката?

Край нас с високо вирнат нос се появи катерът „Блу-Айърис“^[2] от Канадската кралска конна полиция. Около картечницата му се бяха събрали половин дузина полицаи, преоблечени като моряци. Те се усмихваха. Шефът им, капитан, инспектор или не знам как полицията нарича своите капитани на кораби, се усмихваше най-много.

— Бях ви помислил за „Мари Селест“ — весело каза той. — Момчета, не знаете ли какво значи сирена за мъгла? Можехте да ни ударите, ако не бяхме ви наблюдавали с радара през последните няколко часа. Но хайде да не го правим на въпрос! Накъде сте тръгнали?

Както бях споменал в началото, Майк има изключително бърз рефлекс. Той заговори на хубав испански език, размаха необуздано ръце, завъртя очи и посочи към чуждоземното име, написано с едри букви на носовата част на лодката и към блестящия баски флаг, увиснал унило на палубата.

Съобразих се с Майк и вкарах в действие всичките си знания по испански:

— Ес баска шип, амигос, аста ла виста, адиос, ой, ой, ой, си, си, си!^[3]

За миг полицаите съвсем се объркаха. После с първокласна англосаксонска арогантност решиха, че не разбираме *техния* език и заговориха помежду си.

— Пресвети боже! Чухте ли ги, жабарите^[4]? — каза един от тях.

— Хаплювците му недни, глътнаха си езика от страх! Хайде да се измитаме! — добави друг.

— Да. Обзалагам се, че от страх са изхвърлили стоката, без да се замислят. Представям си опечалената компания, като разберат, че са били на шест мили от остров Пас и на три мили извън граничната линия.

До този миг не хранех никаква лична неприязън към тия хора. Но обяснението ме накара да полудея от яд. Изоставяйки „испанската“ си роля, пуснах цялата си злъч в действие:

— Ах вие, червенодрехи, поддрискани с домати нощни гърнета!
— започнах аз. — Вие...

Но може би има непълнолетни читатели.

Полицаяте видимо побледняха. По едно време шефът успя да си „намери“ гласа.

— Стига! — изкряска той. — Да си затваряш човката, драги! Добре са ни известни вашите номера с чувалите сол. Горчиво се лъжете, ако се надявате, че вашите приятели, дето се въртят там с лодките — и той заплашително замаха към щирборда, — ще докопат капчица от това, което потопихте. Няма да мръднем от тук, докато всичко не се покаже над водата и тогава ще пратим завинаги на дъното всички ваши дяволски сандъци. Хайде, Джоунз! Обръщай! Давай да се махаме по-далеч от тая боклукчийска кофа!

Мощните мотори на „Блу Айърис“ прогърмяха, той тръгна на заден ход и почти мигновено изчезна в мъгливия сумрак.

Щом катерът се изгуби от погледа ни, Майк се обърна към мен и аз — към него и като двама идиоти се ухилихме един на друг.

Нямаше причина за отчаяние. В действителност имаше много основания, за да се хилим. Първо сега знаехме къде се намираме, и къде ни чакат Манюелови. Второ... но нека да не избързвам.

Задействувахме „моторището“ и в продължение на един час плавахме предпазливо на изток. Пак спряхме и се ослушахме. Скоро прозвуча тъпият изстрел на голямокалибрена ловна пушка. След петнадесет минути съзряхме силуета на една лодка. Това бе големият риболовен скиф на братя Манюел. Той и още три други скифа бяха пуснали котва край брега на остров Пас. Четирите лодки се насъбраха около нас.

Пръв на борда дойде Алмън. Докато разтърсвах голямата му „лапа“, неговият втренчен поглед се спря на празните палуби. Нямаше нужда да му се обяснява цялата случка.

— Лош късмет, капитане! — каза той и се усмихна под мустак.

— Пипнаха ни право за гушата тия копелета! — храбро отвърнах аз. — На около шест мили югозападно оттук. Трябваше да изхвърлим стоката. А те смятат да стоят там и да чакат, докато изплават сандъците.

Междувременно на борда се бяха струпали още половин дузина грамадни рибари. Те изслушаха тъжната приказка и не можах да

прикрийт чувствата си. Започнаха да хихикат и да се тупат душмански по рамената.

— Чак *толкова* не е смешно — казах аз, когато успях да взема думата. — Май попрекалихме, дето изхвърлихме и нашите лични запаси.

— Мен син, драги мен човече — каза Хонда, когато дойде на себе си от смях и по бузите му още се стичаха сълзи. — Това аз нарича да правим добър изпит за вас. Но недей никак безпокоиш вие! Вас юначаги няма оставиш сухи тази нощ.

И не останахме. Завещахме нашия потопен товар на дебелоглавите полицаи от „Блу Айърис“, а ние, пилотирани от Алмън, потеглихме и навлязохме на моторна тяга в залива Ермитаж. След три часа „Итчи“ кротуваше на уютна котвена стоянка в Селбис Коув, а Майк и аз се наслаждавахме на гостоприемството на малкото село. Излезе тъй „мокро“, както предсказа Хонда. Ходехме от къща на къща и подред трябваше да разказваме за нашето приключение. Всеки път ни „утешаваха“ с „алки“ и гореща вода.

Към два часа сутринта, а дотогава към почерпката се включи цялото селце, в къщата на Хонда Манюел се втурна млад момък с пламнало от възбуда лице.

— Идат, аз чувам тях, момчета! — извика той.

Жителите на селото като един се устремиха към общинския кей в подножието на заливчето. Тълпата повлече Майк и мен. В тъмната нощ ясно се чуваше пърполене на мотори. Светна се за малко в мъглата и после един по един трите големи скифа, които ни срещнаха при остров Пас, се показаха от мъглата и се наредиха при кея.

Бяха натоварени с трупи. Между тях имаше поне четиридесет каси плюс дузина буренца.

Те бяха внимателно разтоварени от скифовете, това беше истинска стока. А товарът, който ние бяхме взели от Сен Пиер, били четиринадесет сандъка, пълни с камъни, придружени от четиринадесет чувала за сол пълни с пясък. По решение на братя Хонда нашата роля била да изпълняваме задачата на чучело за отклоняване вниманието на блюстителите на закона. По този начин трите скифа имали възможност безпрепятствено да си направят курса до Микелон и обратно, необезпокоявани от „Блу Айърис“.

Както отбелязаха братята, след като ни благодариха от името на целия „зажаднял“ народ на залив Ермитаж:

— Имаш повече от един начин да одираш кожа на риба-треска... или да пратиш „маунти“ за зелен хайвер. Ние знаеш всички начини!

---

[1] Твърд бряг, на който акостират рибарските лодки. — Б.пр. ↑

[2] „Синя дъга“ (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Това е баски кораб, приятели, довиждане, сбогом, ой, ой, ой, да, да, да. ↑

[4] Вулгарно за французин (ам. слянг). — Б.пр. ↑

17. НА ЗАПАД — НЕ!

Ние не се бавихме в Салбис Коув — тръгнахме рано преди обяд и оставихме подире си голяма „яка“ от пяна край бреговете на остров Пас. Нямахме и следа от „Блу Айърис“. Вероятно той все още се въртеше около потопените каси като разклопана квачка над запъртъци.

Поведението на „Итчи“ бе образцово. Изпълняваше всичко, което искахме от нея, и не ни сервира обезпокояващи изненади. Тя, разбира се, продължаваше да има течове, но бяхме свикнали с това и ежечасното рутинно изпомпване на вода придоби автоматичен характер и даже можехме да спим едновременно. Най-сетне тя като че ли имаше готовност за дълго пътешествие, но вече много късно. Майк бе просрочил определеното му време и след като основа толкова библиотечни филиали, колкото позволяваха обстоятелствата, трябваше неохотно да ни напусне и да се върне в Сейнт Джонс.

Прекарах още една седмица в Сен Пиер, размишлявайки на шега и наистина върху идеята да взема Пауло или Тео на пътешествие до Карибско море, но започваше сезонът на ураганите и когато поредната голяма буря потопа два солидни риболовни кораба в крайбрежието на Сен Пиер, аз се убедих, че „Великото морско пътешествие“ трябва да се отложи за следващата година.

След като реших да оставя „Итчи“ да зимува в Сен Пиер, склоних Тео, Пауло и Мартен да се грижат за нея, предполагайки, че трима осиновители могат три пъти по-добре да вършат работата на истинския баща. Дадох им указания да я изтеглят на брега и грижливо да я зазимят, докато дойде време за спускане на вода през пролетта. После се върнах на континента и прекарах една обичайна зима, окрилян от мечти за идващото лято.

Този път Джек Маклелънд не можеше да сподели мечтите ми. Слуховете за лудориите на „Итчи“ бяха достигнали до съдружниците и членовете на неговото семейство и никой от тях не считаше Джек за излишен на тая земя.

— Ако бях в състояние да учетворя застрахователната си премия — тъжно обясни Джек, — смятам, че щеше да има малко възражения да дойда с теб на плаване. Но няма начин да устоя на вноските, които иска моят застрахователен агент. Той казва, че ще бъдат по-ниски, ако тръгна на пътешествие до луната в ракета на янки.

Не бях много разочарован. Колкото и да се възхищавах на Джек, у мен се оформи още по-голямо възхищение към младата дама, която бе за кратко време член на моя екипаж в Сен Пиер. Убеждението ми, че Клер ще бъде винаги налице и готова да предприеме екскурзия с мен през следващото лято, много облекчи тъгата ми по изневярата на Джек.

Нямах никакво известие за „Итчи“ през зимата, но това не ме тревожеше, защото никой от приятелите ми в Сен Пиер не бе привърженик на писането на писма. И все пак през месец май получих телеграма от Мартен с неясно съставен текст. Същността ѝ се свеждаше до някакво малко произшествие с „Итчи“, тя „се намушкала“, но „не била много наранена“ и предположих, че поправката е дребна работа. Представях си, че е станала малка злополука при пускането ѝ на вода. С чувство на пълно доверие в тримата си приятели, аз телеграфирах отговор с указания поправката да се извърши незабавно и — о, безкрайна глупост! — уведомявах Мартен, че шхуната е солидно застрахована.

В средата на юни потеглих на изток. Един стенещ стар самолет „Дакота“ ме изтърси с разтреперващо корема друсане, на една ливада в Сен Пиер.

За моя изненада (защото бях телеграфирал предварително за пристигането си) никой от приятелите ми не ме приветствува. Когато тръгнах да ги търся, изпаднах в положението на човек, който е тръгнал да търси зрънце уран без гайгеров брояч. Всеки с когото говорех изглеждаше необичайно уклончив, дори някак си със силно желание да се отстрани от моята компания. Много озадачен аз потърсих несравнимата Ела Жирарден от Л'Ескал и от нея получих първите намеци, че с моя малък кораб не всичко бе наред. Тя ми разказа достатъчно неща, за да излети като светкавица към корабостроителницата.

Моята бедна малка лодка бе все още високо на стапела. Изглеждаше като архаично чудовище, което току-що е било измъкнато

от Ла Бреа — шахтите за добив на смола. Бе изплескана от върховете на мачтите до кила с отвратителна черна мръсотия, която миришеше на стопанство, използващо канални отпадъци. Палубите ѝ бяха покрити с дебел пласт от тази мръсотия, а каютата приличаше повече на септична яма, отколкото на помещение за хора. Кърмата бе в най-ужасно състояние. От нея бяха изгризани цели шест фута. Това създаваше трагичното впечатление за патица, попаднала заднишком в скоростен електрически вентилатор.

Стоях зашеметен под разнебитената кърма, когато мина един от корабостроителните работници. Той не се спря, но след като закима с глава пред осакатения и наплескан плавателен съд, многозначително хвана носа си с палец и показалец. При този жест ми притъмня пред очите. Тръгнах да диря Пауло, Тео или Мартен с устрема на изпаднал в амок малайски селянин.

Не можах да намеря Тео — предполагаха, че е в Микелон. Не можах да намеря Мартен — смятаха, че е на палатка някъде из Ланглад. Не можах да намеря Пауло — казваха, че тръгнал на борда на един товарен кораб за Уест Индиз^[1]. След три дни ярост и отчаяние, аз все пак сполучих да открия достатъчно находки и фрагменти от тази история, за да ги свържа в тяхната последователност.

Случилото се бе в известен смисъл моя лична грешка. С молбата си към трима души да поемат грижата за „Итчи“ бях проявил колосално невежество по отношение на галския темперамент. Всеки от тях смятал, че само той трябва да бъде определен за пълновластен ръководител и затова никой от тримата не бе проявил никаква грижа. Те повели война помежду си, а шхуната била оставена да прекара зимата на котва в пристанището без никакво внимание и обич. Никой не спечелил тази война, но „Итчи“ и аз определено загубихме.

Тя оцеляла някак си след есенните и зимните бури. После, в началото на март, арктическият паков лед блокирал островите. След няколко дни буря от запад натикала солидно леда в пристанището. Налягането на ледената маса разкотвило „Итчи“ и я понесло с кърмата напред към стърчащите греди на един изоставен кей. Една от гредите пробила извитата задна част на лодката и тя потънала в три клафтера мръсотия, понеже вътрешното пристанище на Сен Пиер не е нищо повече от един канализационен басейн на цялата община.

Мартен, Тео и Пауло се стреснали, но изразходвали енергията си във взаимни обвинения. „Итчи“ потъвала все по-дълбоко и по-дълбоко в тинята до момента, когато в Сен Пиер пристигнала телеграмата ми с магическата думичка „застрахована“.

Сейнт Джонс, Нюфаундлънд, не държи монопола на меркантилното пиратство. Сен Пиер, колкото и да обичам това място, има своя собствена категория бандити и когато се разнесла вестта, че „Итчи“ е застрахована, те се впуснали в действие. Една група от тях вдигнали „Итчи“ на повърхността на водата (посредством празни варели, завързани за лодката и напълнени със стъстен въздух) и сложили ръка на малкото корабче като „право върху спасен потънал плавателен съд“. Те я изтеглили на стапела отначало с намерение да я поправят, но като разбрали, че има нужда само от почистване и подмяна на една греда в кърмовата част, се постарали да увеличат разходите за поправка посредством елементарния способ на откъртване на шест фута от кърмата с лостове.

Не се гордея много с поведението си през няколкото седмици след пристигането ми тук, но пък и не съм особено горд от поведението на хората от Сен Пиер. Ние водихме борба. Борихме се ожесточено, непрекъснато, с хитрости и понякога с озлобление. Загубих шест седмици, докато отново подготвя лодката за плаване. Това бе мрачен период на трудности, несгоди и едва ли не на умопомрачение, докато водех борба с бандитизма и корупцията, с пристанищната тиня и с мудността на корабостроителницата.

Мога да си спомня само два светли момента. Един от тях беше, когато в пристъп на сляпа ярост аз нахлух в кабинета на губернатора на островите и имах удоволствието да нарека негово превъзходителство С. О. В.^[2] (той се въздържа да ме арестува, което можеше съвсем основателно да направи, и се задоволи да нареди да бъде изнесен навън, вдигнат от четири души за ръцете и краката). Другият светъл момент бе, когато пиратите ми представиха сметките си за възнаграждение за спасяване на потънало имущество и за поправки. Тогава не само че не подписах от името на застрахователната компания, но и публично препоръчах (използвайки подходящите жестове) да употребят сметките за облекчаване временния недостиг на тоалетна хартия в този район.

Тягостната интермедия завърши през последната седмица на юли, когато пристигна Клер. Внезапно слънцето се показа (от деня на пристигането ми в буквалния смисъл на думата имаше постоянна мъгла). „Итчи“ отново бе прилично чиста (въпреки, че през следващите няколко месеца продължавахме да намираме отлагания от канализацията на Сен Пиер в някои скрити къшненца на лодката), бе оборудвана с нов и безотказен дизелов мотор на мястото на отворотелното „моторище“. Леглата в каютата бяха разширени и лодката бе приведена във възможно най-спретнат вид. Присъствието на Клер неутрализира горчивината в моята душа и аз потърсих някогашните си приятели от Сен Пиер, за да склуча мир с тях.

На Мартен, Тео и Пауло (който всъщност не бе отишъл в Уест Индиз) толкова им олекна от подновяване на приятелските отношения, че дадоха банкет по този случай. След хубавия банкет ние с Клер бяхме във весело настроение и се връщаме към „Итчи“, сега на вода отново на стоянка до гемията на Пауло.

Преди не съм споменавал, че на „Итчи“ липсваше санитарен възел. Истината е, че преди идването на Клер никога не съм мислил за такива съоръжения на лодката, защото те биха били излишни. Бобчейнз^[3] и удълженията на рейките в задната част на лодката осигуряваха достатъчни удобства за действия на открито. За мъже.

Когато се качихме на борда, аз оставих Клер в интимната атмосфера на тъмната и хлъзгава палуба и слязох долу да паля фенерите. След малко чух колосален плясък, изтичах на палубата с електрическо фенерче и зърнах как малкото бяло лице на Клер се потапя и показва в черните омаслени води край лодката. Тя не бе сама. На няколко фута от нея моето фенерче освети зиналата муцуна на котка, която бе умряла с много мъки и преди много, много време. За щастие Клер имаше достатъчно добър рефлекс да си държи устата затворена. Ако бе погълнала вода, доста възможно би било моят разказ да завърши с трагични нотки.

Спасяването ѝ не бе проста работа, както тя изтъкна, след като бе окончателно извлечена на палубата мокра и вбесена: „Никой не може да плува с панталони, смъкнати до колената!“ Всъщност Клер трябва да е преживяла мъчително изпитание, но когато бе заведена в Паулови, взе гореща баня, подкрепи се с коняк, облече си чисти дрехи и добрият ѝ характер отново възтържествува. Всъщност толкова ѝ съчувствах,

че направих нов проект за форпика на шхуната с оглед там да има помещение с известни удобства „за ползване от дами“.

Въпреки че общото състояние на нещата в Сен Пиер бе станало сравнително приятно, имаше една болезнена трудност, която постепенно се засилваше, докато достигна до степен да избухне в сериозни неприятности. Местните пирати искаха незабавно плащане на цялата сума и непреклонно отказваха да преговарят за резонно уреждане на сметката. От друга страна, аз бях решил с не по-малка категоричност да не подписвам изплащане дори на едно су, докато те не коригират намеренията си. Нещата достигнаха критичната си точка, когато един „адвокат“ се появи на борда, за да ми каже, че ако не платя всичко, и то веднага, той щял „да хвърли одеяло на шхуната“. Това е морски израз, означаващ, че лодката ще бъде задържана и ще бъде предадена на съхранение в ръцете на определено от съда длъжностно лице.

Не е трудно да се предположи каква бе моята реакция. След като вече бях загубил почти два месеца поради машинациите на хората от Сен Пиер, трябваше два пъти да ми отрежат главата, ако изгубя повече от още един ден. Нито пък щях да платя това, което се искаше като безбожен откуп за свободата на „Итчи“. Аз измислих контраномер.

Съобщих за намерението си да направя кратко плаване по Северния канал под претекст, че ще изпробвам новия мотор. За да разсея подозренията (пиратите бяха много подозрителна категория хора и държаха „Итчи“ под постоянно наблюдение), аз не подадох изходна митническа декларация. Поканих няколко приятели от острова да участвуват в тази весела разходка с цел тяхното присъствие да гарантира, че нямам намерение да „духна“ към далечните хоризонти.

Само един човек от Сен Пиер бе посветен в моите намерения — не че не можех да вярвам на дискретността на другите мои приятели (аз не можех), а защото не се нуждаех от хитроумната им помощ. Човекът, чието съдействие ми бе необходимо (и за да го предпазя от главоболия, аз не ще посоча името му), ми бе достатъчно задължен, за да оправдае доверието ми.

Рано сутринта ние откачихме вързалата и весело подкарахме лодката из залива. След половин час при Коломбие срещнахме една дори, която очевидно имаше проблеми с мотора. Аз прекарах „Итчи“ до нея и уведомих моите изненадани приятели, че незабавно трябва да

се прехвърлят в тази дѳри, освен ако имат желание да бѳдат откарани в Нова Шотландия, накѳдето, им казах, сѳм взел курс. Те бяха толкова слисани, че напуснаха само сѳс символични протести.

„Итчи“ трябваше да измине само три мили, за да се измѳкне от френските териториални води. След един час бяхме в открито море и вѳн от опасност. Сѳжалявам единствено за това, че не можех да видя шайката бандити в момента, когато са разбрали за нашето бягство.

Сметките бяха уредени най на края след двегодишни спорове. Сумата, изплатена от застрахователната компания, представляваше една трета от това, което ми бе поискано. Може би някой ще помисли, че не ще посмея да покажа отново носа си в Сен Пиер. Това не е така. Когато се върнах три години след случката, за да правя филм за островите, един от най-лошите пирати пѳрви ме покани да пием по чашка. Далеч от мисълта да ми дѳржат карез, тия господа ме посрещнаха като заврѳщащ се блуден син. Като роден и отгледан уасп^[4] аз смятам, че никога не ще разбере галските нрави.

В резултат на пролетните бѳркотии плановете за пътешествието през сезона трябваше да се изменят радикално. Нямахше достатѳчно време за голямо пътешествие по море. От друга страна, Клер, колкото и да бе хубава и способна, можеше да се класира само като стажант-моряк и нямахше достатѳчно опит, за да посмее да се хвѳрли в океанската стихия. За това предложих да прекараме остатѳка от лятото в обиколки на запад покрай южния бряг на Нюфаундлѳнд с крайна цел Кейп Бретѳн (Нова Шотландия). Обитавано от шотландци, това селище изглеждаше сигурно място, където „Итчи“ можеше да презимува, а сѳщо така представляваше идеален пункт за начало на голямо пътешествие през следващата година.

Отвѳд голите рифове, наречени „Ле-з-анфан пердю“, ние вдигнахме платна и направихме приятно плаване през Форчѳн Бей, покрай остров Пас, като поддѳржахме курс на запад, докато окончателно напуснем зоната, в която обикновено патрулира „Блу Айѳрис“. Полицайте имат силна памет и не винаги може да се разчита на чувството им за хумор.

Вероятно поради това, че бях забравил да направя обичайното отдаване на почит на Нептун, времето се обѳрна против нас и една

югозападна буря ни принуди да побързаме и потърсим подслон в Пуштру^[5] — малко рибарско село, разположено на западното устие на лабиринта от големи фиорди, наречен Бе Д'Еспоар.

Това отклонение се оказа фатален ход, що се отнася до плановете ни. Непрогледната мъгла и югозападните вихрушки и дъжд като из ведро ни приковаха към пристана на Пуштру. Там ние разнообразявахме живота на много местни жители, един от които ни разказа как е произлязло името на това място.

Селището е разделено на две части от тесен канал. Една нощ, много, много отдавна, гигантски син кит сбъркал и за по-кратко решил да мине през канала и заседнал. Той изпаднал в беда, но същата участ сполетяла и жителите на селото. Те знаели, че ако китът умре и започне да се разлага, на това място няма да може да се живее занапред. Или той, или хората трябвало да се махат. След безплодни опити да го изтеглят обратно в морето посредством гребни лодки (тогава нямало мотори), цялото население нагазило в канала и го изтикало.

Пуштру създаде възможност на Клер да придобие първия си опит в домакинство на малка лодка в съвсем злополучни условия. Тъй като палубите на „Итчи“ попиваха толкова вода, колкото и корпусът, вътрешността на каютата бързо се навлажни и поддържаше това състояние през следващите седем дни на почти непрекъснат дъжд и мъгла. Плесен и други видове гъбички започнаха да растат с поразително разнообразие в каютата. Коментариите на Клер „сото воче“^[6], докато стържеше пласт от един инч влакнест мъх от бекона, хляба или маслото, свидетелствуваха, че нейното образование в частно училище е било много по-католическо по дух, отколкото аз предполагах преди това.

Тя надмина себе си в деня, когато като обуваше на бос крак домашните си пантофи, откри в тях дебел пласт желирана синя плесен. Аз лежах в подгизналото си легло и се кикотих, а тя се нахвърли върху ми:

— Продължавай — изръмжа тя, — изкарай на смях всичко, което може да излезе от глупавата ти глава! А като свършиш, иди и се виж в огледалото.

Заинтригуван, избърсах влагата от огледалото и надникнах в него. Нямаше никакво съмнение — червеникавата ми брада бе

получила определено зеленикав оттенък.

От страх да не станем храна за гъбичките, преди да сме изживели живота си, ние избягахме от Пуштру във вътрешните фиорди на Бе Д'Еспоар, където нямаше ни мъгла, ни дъжд, за да търсим топлина и слънчеви лъчи. Намерихме и двете, а когато прониквахме по-навътре в тайнствените заливчета, бяхме очаровани от многото проточета, притулени подслони, ручей, минаващи през скални коридори и величествени гледки, така че едва в края на август можахме да се опомним, за да продължим нашето плаване на запад.

Заливът се нарича Бе Д'Еспоар само на съвременните карти. За хората, които живеят в околностите му, той е Бе Диспеъ^[7]. Но истинското му име е било Бе Д'Еспри^[8], дадено вероятно преди четиристотин години от френските рибари-заселници. Името отговаря на действителността, защото това е място, обитавано от духове — по-скоро от спомени за миналото, когато всяко от многобройните скалисти заливчета давало подслон на шепка семейства с френски, джърси, английски или индиански-микмак произход. Обитавано е също така и от трагичните сенки на червените индианци — бетъките, които са били изклани до последния мъж, жена и дете от английските заселници.

Големият залив бе почти обезлюден, когато обикаляхме из тъмните му води. Остров Пас-май-кян, Арвур Льо Гале, Грейт Жерве, Роти Бей, Барашуа Дьо Серф, Дъ Локъ, Снуукс Коув, Джек Дямп Коув, Лампидо Пасаж — всички, всички бяха пусти, — предзнаменование за политически предопределеното бъдеще, което ще доживеят мнозинството от останалите нюфаундлѐндци, съсредоточени в няколко десетки „индустриални“ и главно далеч от морето градове по съвременен урбанистичен модел.

Само в най-вътрешната част на залива, четиридесет мили от откритото море, което на времето е осигурявало живот и препитание, имаше известен брой хора. Тук в западналите селца Милтаун, Сейнт Албънс, Мористаун живееха потомците на поколения хора, свързани с морето, примамени в тези тягостни места преди десетилетия от предприемачите на работна ръка в една международна компания за дървесен пулп и хартия, която се нуждаела от евтина работна сила за обработка на дървения материал. Когато „каймакът“ на дървения материал за пулп се свършил, компанията се измъкнала без въобще да

помисли за разстроения живот на толкова много хора, които оставя зад себе си. Това е стара история, разказвана тъй много пъти — и все още се разказва. Историята за манипулацията с необразованите труженици и опустошаването на земята от хора без съвест.

Късно през септември, когато най на края се сетихме да предприемем нов опит за отплаване към Кейп Бретън, „Итчи“ категорично отказа да сътрудничи.

Още откакто мина край Кейп Рейс на пробен курс, тя прояви изключителна неохота да плава на запад. Мисля, че се бе досетила още от първия ден, когато станах неин собственик, за трайното ми намерение да я отделя от родните ѝ брегове и затова бе решила да ми пречи. Тъй трябва да е било, защото нищо друго не можеше да обясни поведението ѝ, когато я насочехме на запад или дори когато я заплашвахме, че ще сторим това.

В деня, когато планирахме да напуснем най-вътрешната точка на залива, „Итчи“ отказа да включи на скорост (новият мотор бе съоръжен е кутия на три степени). Извадихме цялата скоростна кутия — колосална задача, — но нямаше никакви повреди. Когато я събрахме и монтирахме, смяната на скоростите ставаше безотказно. Междувременно „Итчи“ разслаби уплътненията на кила и се появиха такива големи течове, че няхаме друга алтернатива, освен да изтеглим лодката на брега на Милтаун.

Тук трябваше да я оставим да презимува.

Следващото лято направихме още един опит да я принудим да плава на запад. Въпреки че тя отчаяно се съпротивяваше, успяхме (с неотстъпна настойчивост) да я подкараме на запад до архипелаг Бюржо, до средата на пътя по югозападното крайбрежие, около осемдесет мили от Бе Д'Еспоар. Тази битка ме изтощи физически и духовно и когато, точно в района на острова Бюржо, лодката буквално изхвърли всички уплътнения и отново започна да потъва, аз я подкарах към сушата в състояние на тиха ярост.

На брега на Бюржо нямаше никакви удобства за изтеглянето ѝ. Затова ние прекарахме няколко дни, зъзнеци наоколо, като правехме опити да спрем течовете от вътрешната страна без никакъв резултат. Една сутрин се събудихме с констатацията, че ветроходният сезон е приключен и че тази година не ще мръднем „Итчи“ нито инч отвъд Бюржо.

Понякога ме обвиняват, че съм твърдоглав, но епитетът е незаслужен. Ако изобщо съм нещо, аз съм умерен, тих и поносим мъж. Затова казах на Клер:

— Никаква проклета лодка няма да ме надвие и да ми се налага. Ако *тя* тази зима остане тук и *ние* оставаме. Ще я наблюдаваме като ястреби. И когато пролетта настъпи, така ще я стегнем, че тя повече не ще може да ни прави проклетите си номера. Поне докато я докараме до Нова Шотландия. Какво ще кажеш?

— Защо не? — каза Клер, понеже е жена от типа на тези, които са готови на всичко.

Заех се да уредя зазимуването на лодката, а Клер отиде и намери къща, в която да отседнем в Месърз Коув, разположен в западната крайнина на общината Бюржо.

Къщата бе малка и уютна, с изглед към открито море, кацнала на една стръмна скала, където я пръскаше естественият душ на морските вълни при югозападни бури. Клер намери също така нов член на нашето семейство. Това бе Алберт — младо черно водно куче от Гран Брюи от същото потекло, от което бе Бланш, кучето на корабостроителницата в Сен Пиер.

Решението ни имаше някои забележителни последици. Течовете на „Итчи“ своевременно спряха (е, почти). Поради липса на подходящо място, където да я изтеглим, трябваше да я закотвим в едно заливче. Оказа се, че там движението на ледовете е голямо. Въпреки това тя изкара зимата без ни най-малка повреда и през пролетта бе в безупречна готовност за действие. От необуздан и жесток противник тя стана нашата хрисима и вярна лодка — до месец юни, когато отново се опитахме да я насочим на запад.

Въпреки щедрите ми възлияния към Нептун „Щастливо приключение“ (тя възвърна старото си име) очевидно имаше много голямо влияние върху него. Тя използваше това влияние най-безсрамно. Всеки път, когато потегляхме от Бюржо, попадахме на западни вихрушки, непроницаема мъгла, развълнувано море или и на трите заедно. На туй отгоре всеки път, когато правехме опит да тръгнем на запад, нещо се разваляше, или по мотора, или по ветроходните съоръжения, или по корпуса. Или пък течовете отново изригваха като фонтани в лодката.

След непрекъснати неуспехи Клер и аз почувствахме, че се нуждаем от почивка и решихме да отплаваме на платна до близкото селце Джътс Коув, сгущено под огромните скали на фиорда Грей Ривър. Възнамерявахме да прекараме там няколко дни на гости на един наш приятел, за да отпочинат телата ни и да се ободрят духовете ни, преди да се заемем отново със западното пътешествие.

Грей Ривър се намира *източно* от Бюржо и „Щастливо приключение“ литна на изток като волна птичка. Но когато се опитахме да тръгнем обратно за Бюржо, попаднахме на силна вихрушка. „Щастливо приключение“ разцепи форцевена^[9] си, дюзите на мотора се запушиха с мръсотия, моторът спря и бяхме принудени да обърнем и да избягаме пред вятъра и вълнението. Успяхме да стигнем до суша едва в района на Ричардс Харбър, *на шестдесет мили източно от Бюржо*.

Тогава бе средата на юли и аз започнах да осъзнавам колко много изоставаме в тази битка на волите. Когато потеглихме от Ричардс Харбър, скоро се загубихме в непрогледна мъгла (компасът започна да действа като подивял). Примирено оставих лодката ми да прави това, което си е наумила, и тя ни отведе в Бе Д'Еспоар. Преклонихме се пред съдбата и се отказахме от неравната битка до следващата година.

Има много по-лоши орисии, отколкото да си принуден да прекараш лятото в този привлекателен залив. Колкото повече опознавахме лабиринтите му, толкова повече чувствавахме, че получаваме специални поощрения. Едно от тях бе, когато проникнахме в Кон Ривър и се натъкнахме на последното селище на индианците микмак в Нюфаундлънд. Една двойка, Майкъл Джоун и неговата сляпа съпруга, ни прие в къщата си и се отнесе към нас като към родни деца. Майкъл, който приближаваше осемдесет години, но все още беше як като базалт, ни разказа неостаряващи предания за своите събратя и за червените индианци, предания, които може би никой друг бял човек не беше чувал дотогава. Той ни обрисова накратко, но ярко и много затрогващо картината на един по-стар и може би по-добър свят от нашия.

Също така срещнахме отново известните двама братя — здравеняци от Ермитаж Бей, които бяха единствените активно занимаващи се с риболов мъже в Бе Д'Еспоар. Когато се натъкнахме на

тях, а това ставаше често, те идваха край нашата лодка и ни товареха с ред фиш^[10], омари, съомга, треска и голяма морска пъстърва. Решиха също проблемата ни, произтичаща от липсата на удобен магазин за продажба на алкохол.

Бе Д'Еспоар ни осигуряваше учудващо добра храна. В Арбур льо Гале по време на отлива ние се събличахме и навлизахме в морето да събираме разни видове миди или вземахме в заем няколко коша за омари, като ги използвахме да ловим в тях раци за едно ядене.

Преживяхме един особено незабравим момент, когато бяхме акостирали в прекрасното малко заливче Реймънд Пойнт. Късно вечерта Клер и аз лежахме удобно в леглата и четяхме. Алберт беше отишъл на брега и душеше и сумтеше покрай водата. Чухме силен плясък и след няколко мита лапите му изтрополяха на палубата. Той пусна някакво мекотело в гнездото при румпела, после отиде на брега и отново чухме плясък.

Любопитството ме накара да взема фенерчето и да се изкача по стълбичката. Точно тогава кучето се изкатерише на борда с двуфутова сепия, която се гърчеше в устата му. Мустаците на сепията се завъртяха в знак на безполезен протест и се накъдриха отпуснато около оцветената ѝ със сини пръски муцуна. Тогава през залива минаваха големи пасажи сепия и Алберт като риболовно куче без предразсъдъци бе решил да хване цяла купчина сепии. Методът му бе да направи стойка при близкия изоставен кей и да чака появянето на фосфоресциращото излъчване, когато сепията мине наблизо край него. После той скачаше, гмуркаше се с цяло тяло, което го изтласкваше дълбоко под водата. Той не успяваше да улови при всяко гмуркане, но преди да отида да си лягам, на борда имаше седем от тези странни животни с големи очи.

Бе грехота да ги хвърлим, затова на другия ден Клер сготви вечеря а ла Бей ъф Спиритс^[11]. Менюто включваше пъстърва на скара, следвана от печена сепия, пълнена с кълцани миди, гарнирана с малък сладък див грах. За десерт имаше дълбоки чаши с диви малини. Недостигът на супермаркети в Бе Д'Еспоар не ни засягаше.

През септември възникна въпросът, къде ще прекараме зимата. Клер, непреклонна като „Щастливо приключение“, отказа да обсъжда презимуването в залива. Не защото не харесваше мястото, но както изтъкна:

— Ако продължаваме да се връщаме назад всяка година, ние ще завършим обратно в Кална Дупка. Как ти се нрави тая работа?

Постановката беше добра. Освен това Клер и аз се бяхме привързали към нашата малка къща в Бюржо и хората от Месърз Коув и сметнахме, че не ще бъде трудно да прекараме още една година там. Поставих въпроса на „Щастливо приключение“ на основата на взаимния компромис. Обясних ѝ, че не ще правим никакви опити да я принуждаваме да плава на запад от Бюржо „тази“ година, добавих под мустак, ако само тя се съгласи, да се върнем в Месърз Коув.

Тя все пак продължи да се съмнява в искреността ми и имаше поведение на явно непокорство. След два несполучливи старта (дори не успяхме да стигнем до Пуштру), аз натоварих Клер на крайбрежния параходен рейс до Бюржо и изпратих спешно известие SOS до Джек Маклелънд. Джек, лоялен както винаги, излетя до Гранде, нае един хидроплан и дойде при мен. После премина към вкарване на „Щастливо приключение“ в пътя. Когато се разгневи, Джек проявява желязна твърдост, без да се стъписва пред каквито и да било рискове. Той даде на малката шхуна да разбере, че тя или ще потегли за Бюржо, или ще отиде на дъното на морето, в дълбоки, дълбоки води, от чиито ледени прегръдки никога не ще може дори да помисли да се откъсне и се появи на бял свят. Не знам как тя почувствува неговия подход „действуй или умирай“, но той наистина успя да ми уплаши окото! Бяхме изправени пред рискове, за които аз не бих желал дори да си спомня, но на края си проправихме пътя до Месърз Коув, като и тримата изглеждахме като че ли сме участвували в най-голямата битка на века.

Тази малка победа не бе показателна за начина, по който ще се развиват нещата занапред.

„Щастливо приключение“ ме държа в шах през следващите четири лета. Моят призив бе „Напред на запад!“, а нейният — „На запад — не!“. Тръгваше на изток, послушна като овчица, но на запад не искаше да потегли при никакви обстоятелства. След второто лято ние съвсем се отказахме да правим опити в тази насока. Постепенно възприехме начина на живот в Бюржо и по необходимост станахме истински жители на рибарското село. Спомените ни за континента започнаха да избледняват. Най-напред забравихме как и защо сме дошли в Бюржо. Тримата плавахме с „Щастливо приключение“ по

крайбрежието — на изток — и разглеждахме могъщите фиорди, които са разсекли скалната твърд на този компактен като стомана бряг. Дори стигнах дотам, че в Месърз направих хелинг, на който да изтеглям шхуната всяка зима. Лодката и ние пускахме дълбоки корени тук. През тия години тя почти не ни създаваше безпокойства. Не потъна нито веднъж, а течовете ѝ и други приумици бяха в рамките на приличието. Тя очевидно бе доволна и трябва да признаем, ние също. До пролетта на 1967 година.

---

[1] Острови, които образуват архипелаг с повече от 2400 км дължина, разположен между Северна и Южна Америка, обхваща Антилските и Бахамските острови. — Б.пр. ↑

[2] С. О. В. — сън ъф ъ бич — кучи син (ам. разг.). — Б.пр. ↑

[3] Бобчейнз — лостовете на железните плочи, на които се прикрепят вантите отпред. — Б.пр. ↑

[4] Белокожи англосаксонски протестанти, считани като привилегирована група в американските среди (амер.). — Б.пр. ↑

[5] Пуштру (англ.) — изтиквам. — Б.пр. ↑

[6] Сото воче (итал.) — полугласно. — Б.пр. ↑

[7] Д'Еспоар — на надеждите (фр.), Бе Диспеъ (англ.) — залив на отчаянието. — Б.пр. ↑

[8] Бе Д'Еспри (фр.) — залив на духовете. — Б.пр. ↑

[9] Подпора, свързваща предната мачта на кораб с палубата. — Б.пр. ↑

[10] Вид съомга по европейското и североамериканското атлантическо крайбрежие. — Б.пр. ↑

[11] Залив на духовете (англ.). — Б.пр. ↑

18. СБОГОМ, МЕСЪРЪ

През 1967 г. към края на зимата в Бюржо се разнесе слух, че Канада ще чествува своята стогодишнина — юбилея на Акта за конфедерацията^[1], с който северните британски колонии в Северна Америка бяха обединени в една нация. Тези слухове доста озадачиха повечето жители на Бюржо. За тях конфедерацията датираше от 1949 г., когато „Канада със закъснение била присъединена към Нюфаундлънд“. Както чичо Домън Колиър, един от старейшините на селото, обясни на група мъже, събрали се през следобедните часове в рибарския ми склад.

— Сто-го-диш-ни-на значи да са минали сто години. От 1949 г. има-няма шестнайсет години. Тъй или иначе много не достигат до сто. Май на тия приятели от континента им куца аритметиката.

Стогодишнината не предизвика голямо вълнение, но съвсем друго беше, когато Бюржо научи за Експо'67, което ако трябваше да се вярва на съобщенията, се очертаваше като най-голямата буфонада в Канада. Всеки се гласеше да отиде на Експото. Големите нации се готвеха да строят свои палати. Нова Англия^[2], Куба, Квебек и Мали щяха да имат собствени палати. Тези именно палати предизвикаха най-голям интерес сред жителите на Бюржо.

Никой не знаеше какво означава палата, докато Домън не се зае лично да изясни. Той се зарови в богато украсен и подвързан с телешка кожа тълковен речник, донесен в 1867 г. заедно с осолена риба-треска от капитан Илайша Фъдж при завръщането му от плаване до Португалия. Домън наследил този речник и го използвал пълноценно, въпреки че не разбирал португалски. Намерил изход от затруднението, като правел списък на всички интересувачи го думи и чакал пристигането на някой португалски траулер. Такива кораби се отбиват ежегодно в Бюржо за припаси от първа необходимост. Домън използвал случая и занасял списъка и речника си на борда и някой от екипажа му превеждал думите.

Тази година първият португалски траулер влезе в пристанището на Бюржо на двадесет и осми май. Това бе „Санта Хорхе“, напуснал Лисабон преди петнадесет седмици, и още на втората — останал без спиртни „стимулатори“. Когато Домън се появил на борда с речника и бутилка контрабанда „алки“, го посрещнали като цар.

Видях Домън след няколко дена в малката селска болница. Той каза, че е открил какво означава палата, но в момента било неудобно да ми обясни пред медицинските сестри. Обеща да ми изпрати писмен отговор в запечатан плик.

И удържа на думата си.

„Драги капитан Моуът,

Палата е един вид чергило като палатка, но поголямо. Прави се предимно от брезент и коприна, изписана с картини. Издигани са палати за крале най-вече в уединени кътчета, където никой не можел да разбере какво е ставало вътре. И без да Ви казвам какво е ставало вътре, предполагам, че ще се досетите. Ха-ха-ха.

С уважение Домън.“

Това обяснение се разпространи из селцето и подбуди масово движение за посещение на Експо. Двамата свещеници и болшинството от жените бяха против. Мъдж Киъли много се запали. Тя имаше вид на работлива стара мома. Целият ѝ живот бе минал в усилен труд, въпреки че не личеше по нищо, ако се изключат тринадесетте ѝ деца. Мъдж каза, че група крале ще я разнообразят добре след група португалски моряци, напуснали Лисабон преди петнадесет седмици. Тя заяви, че ще отиде на Експо, ако се наложи даже с плуване, и пропуцането на някоя палата няма да е по нейна вина.

Вълнението около Експо обхвана всеки човек в Бюржо, включително мен, Клер и Алберт. Една вечер Клер предложи да тръгнем с „Щастливо приключение“ за Експо. На моя съдържан смях тя отвърна:

— Не, Фърли. Говоря сериозно. Сега е най-подходящият момент за тръгване.

Разбирах какво иска да каже.

През февруари се случи нещо, което помрачи безоблачното ни съществуване в Бюржо. Един бремениен женски финвал^[3], тежащ около осемдесет тона, беше попаднал като в капан в плитчините на едно сладководно езеро, близо до селото. Тук той представляваше мишена с огромна притегателна сила за пушките на шепа местни хора, докато се намеся и спра стрелбата. За жалост това стана твърде късно. Китът умря от раните си, а печатът, радиото и телевизията в голям район на Северна Америка отправиха поток от хули по адрес на Бюржо. Отначало смутените му жители се поласкаха от вниманието на един свят, който не познаваха, но после дълбоко възнегодуваха. Както можеше да се очаква, негодуванието беше главно към мен, и то демонстрирано по съвсем определен начин. Разлагащият се труп на огромното животно бе довлечен и оставен в малкото заливче до къщата, където живеехме, навярно намек в бъдеще да си гледам работата.

Към края на май умрелият кит разваляше въздуха само в заливчето, но си представях какво ни чака през горещите летни месеци, когато осемдесет тона месо и китова мас щяха да започнат действително да се разлагат.

Наистина моментът изглеждаше подходящ да напуснем Бюржо. Оставаше ни да убедим „Щастливо приключение“. Един ден в печата излезе официално съобщение, че лодка, направена по образеца на „Блуноуз“ — прочутата шхуна на Нова Шотландия, — щяла да представи на Експо мореплавателните традиции на атлантическите райони. Между шхуните на Нюфаундлънд и Нова Шотландия винаги е имало старо съперничество. Занесох съобщението до хелинга, където дремеше „Щастливо приключение“, и й го прочетох не веднъж, а три пъти, бавно, за да съм сигурен, че разбира. След това размишлявах на глас върху тази нетърпима за всички нюфаундлъндски плавателни съдове обида. На края като изход от положението предложих самите ние да тръгнем за Експо.

— Ще им дадем да се разберат! — казах весело, като я шляпнах по задника. — Нали, моето момиче?

Тя не даде никакъв признак, че ме е разбрала. Можех само да предполагам, че съм успял да я убедя.

Тя лежа на хелинга, докато я приготвихме за пътешествието, което превишаваше хиляда и четиристотин морски мили. Ангажирах

Долф Моултън, опитен корабостроител, на когото можеше да се разчита да я стегнем за път. Двамата, а понякога и с помощта на някой здравеняк от Месърз, се изпотрепахме да я гласим тъй, както рядко се е случвало на други лодки. Искахме да изключим и най-малкия риск. Ние почистихме всичките ѝ шевове и ги калафатихме отново. Свалихме и сменихме всяка дъска, която пораждаше и най-малко съмнение. После намазахме целия корпус на лодката с епоксидна смола — постижение на хората от космическата ера, — облепихме корпуса с брезент, нанесохме още един пласт епоксидна смола и на края обковахме цялата лодка с втори пласт съвсем нова облицовка от борови дъски, дебели един инч. Калафатихме цепнатините на новата облицовка и положихме три пласта бакърена боя под ватерлинията, а над нея — четири пласта черна боя. Когато свършихме, корпусът стана около три инча дебел и така здрав, че малкият съд по всяка вероятност можеше да бъде изпуснат от кран, без да счупи шпангоут^[4].

Нямаше начин да пропуска вода. Независимо от това аз исках да съм напълно сигурен. Една събота възложих на двадесетина малки момченца да вземат кофи и да напълнят лодката с морска вода, докато е на хелинга. Работата продължи цял ден. Вечерта Долф, аз, чичо Джон, чичо Арт и редица други мъже от селото се завряхме под корпуса ѝ, за да гледаме пропуска ли вода. Нямаше нито една капчица. Долф възхитително изрази общото ни задоволство:

— Непромокаема! Съвсем непромокаема, мен м'че!

Тя действително изглеждаше непромокаема, но толкова пъти ме бе мамила преди, че сега не исках да рискувам. Осигурих доставката на две чисто нови помпи, които вече бяха монтирани. Едната от тях — модерна помпа с ротор и огромна мощност се задвижваше от ремък, свързан с двигател. Даже ако по някаква дяволска прищявка наистина се появеше теч в лодката, все пак щях да мога да попреча на нейната склонност към самоубийство.

Спуснахме я на вода следващата вечер, когато приливът стигна най-високо равнище. Тя навлезе прекрасно във водата и заплава към пристана си. Застана стабилно на котвената си стоянка и радваше окото като тикл ас^[5]. В десет часа, когато отидох да я проверя, в трюма ѝ имаше не повече от една кофа вода. Тази нощ си легнах и заспах като къпан, убеден, че „Щастливо приключение“ никога повече няма да потъне.

Събудиха ме рано на другата сутрин. Очарователната дъщеря на Домън Колиър стоеше в кухнята ни и се покашляше. Още сънен, нахлузих панталоните си и излязох да видя какво иска.

— О, господин Моуът — каза тя и гласът ѝ секна, като че след миг щеше да заплаче, — татко казваш най-добре бързо идваш. „Щастливо приключение“ потънало!

От прозореца на кухнята успях да зърна моя малък кораб. Виждах мачтите му, каютата му, боядисана в червено и около шест инча от корпуса му. Около него имаше няколко рибарски лодки, а палубата му гъмжеше от въоръжени с кофи мъже и младежи, които танцуваха някакъв див танц. От палубата красиво падаше завеса изхвърляна вода. До обед изгребахме толкова вода, че равнището ѝ слезе под картера на мотора, който подсушихме и отново заредихме с моторно масло. Като добър английски дизелов мотор той започна да работи без затруднение и задвижи роторната помпа. Тя започна да изхвърля водата със струя на пожарникарски маркуч към пристанището. Постигнахме отново победа над „Щастливо приключение“, но само за момента. Сега бе съвсем ясен нейният отговор на оптимистичното ми предложение да благоволи да тръгне на пътешествие до Експо'67.

Пак изтеглихме лодката на брега и я огледахме по сантиметър. Действително не остана непроверена и най-малката дупчица от пирон. Не успяхме да открием откъде прониква вода. Съвсем объркан Долф предложи да спуснем лодката във водата, да застанем на пост с помпата и да чакаме да „попие“. Веднага си спомних думите на Инъс Кофин, изправен на края на кея в Кална Дупка:

— Лодките на Южен бряг всички тече капка, когато нея първо пускаш на вода. Но веднъж на вода за ден или два, *те всички попиват*.

Спуснахме лодката във вода и тя „попи“, заливчето Месърз за период от десет дни, а ние непрекъснато го изпомпвахме зад борда. В края на втората седмица започнахме да надделяваме. Течовете намаляха и до края на месеца, през който си подготвихме нещата за пътешествието, лодката започна да пропуска нормалните си петдесет галона^[6] на ден.

Намерението ни за предстоящото плаване бе посрещнато по най-различен начин. Отрицателните реакции бяха най-разнообразни. Нюфаундлърдската администрация, за която бях нещо като трън в

очите, както на градско така и на провинциално равнище, ми изпращаше насърчителни, послания, от които по-типично например е следното:

„ОБРАДВАН ДА НАУЧА ЗА ПЛАВАНЕТО ВИ
СТОП МОЕТО ПРАВИТЕЛСТВО ЗАГРИЖЕНО
ВСЕСТРАННО ДА ПОДПОМОГНЕ УСКОРЯВАНЕТО НА
ВАШЕТО ОТПЛАВАНЕ
ЕДИНСТВЕНИЯТ ЖИВ РОДОНАЧАЛНИК“

Подписът беше шеговит намек за факта, че поради късното присъединяване на Нюфаундлънд към Канада премиерът, Джоуи Смолууд, наистина беше единственият оцелял родоначалник на конфедерацията. Останалите, включая моя пра-пра-чичо, Оливър Моуът, от седемдесет или повече години смирено лежаха в обятията на майката-земя.

От друга страна, истинските ми приятели посрещнаха моите намерения с ужас. Джек Маклелънд, който преди доста време стигна до извода, че „Щастливо приключение“ вероятно малко превъзхожда плаващ ковчег, ми прати телеграма, която (въпреки че разбрах това след няколко месеца) първоначално е имала следния вид:

„НЕ СТАВАЙ АХМАК ТИ СИ ЕДНО ГЛУПАВО
КОПИЛЕ“

Но стигна до мен като:

„НЕ СТАВАЙ АСПИД^[7] ТИ СИ ЕДНА ГИЗДАВА
ЧАПЛА“

Телеграмата предизвика у мен безплодни размишления и главоблъскане да разгадая каква щеше да е разликата за Джек, ако се

превърна в отровно египетско влечуго вместо да си остана арабска дива патица.

Когато Джек разбра, че не може да промени решението ми, той направи един рицарски жест. Със следващия параход получих от него един колет, който съдържаше:

4 надуваеми спасителни костюма, снабдени с пакети химикал за прогонване на акули

1 късовълнов предавател тип „Мей Уест“ без нито една електронна лампа за използване при критични ситуации

1 сандъче с ракети, за сигнализация при авария

1 надуваема гумена лодка с гаранция от английското министерство на търговията, че побира двадесет и пет човека

Пратката бе съпроводена с писмо, в което Джек ме уведомяваше за намерението си да не се отказва от правата си върху лодката и от мен, и че ще бъде лично на борда на „Щастливо приключение“ през по-опасните преходи между Бюржо и Монреал.

Самата идея за това ме изпълни с ужас. Шансовете да оцелеем бяха, бог ми е свидетел, вече толкова нищожни, че човек трудно можеше да си представи подобно нещо. Клер и Алберт споделяха безпокойството ми, а и двамата ми дадоха ясно да разбера, че щом Джек стъпи на борда, те ще слязат на брега.

На първи август, когато се качихме на „Щастливо приключение“, вярата ми в цялото това рисковано начинание беше сериозно подкопана. Перспективата за едно приятно морско пътешествие до Експо, сега се очертаваше като сериозно изпитание, от което беше много съмнително, че ще се измъкнем невредими. Хранех само една надежда — лошото време, почнало още от края на май, да продължи до октомври, за да имаме поне полузаконен претекст да остана удобно закотвен в Месърз Коув, докато целият този идиотски план бъде забравен. Понеже времето по югозападното крайбрежие не се подобряваше, аз съвсем спокойно заявих на всеослушание, че ще отплаваме при първия хубав ден.

В сряда, втори август, времето се оправи. За пръв път от около три седмици нямаше мъгла, въпреки че тя се спотайваше в постоянното си леговище на югозападния бряг на няколко мили от нас. В 7,00 часа със свито сърце подадох главата си от люка, надявайки се на чудо — времето да е лошо, и забелязах над петдесет души от всички възможни възрастови групи, наредени по хълмовете около залива Месърз.

Нюфаундлѐндците от южното крайбрежие са общо взето съдржани хора. Публиката, която почти ограждаше пристанището, беше кротка и търпелива. Въпреки това осезателно усещах присъствието им. Чувствувах, че очакват нещо. Клер се появи до мен в кубрика, хвърли поглед наоколо, и каза:

— Е! Мисля, че трябва да потегляме. Нали не бива да разочароваме публиката?

Аз отвърнах:

— Да, добре. Предполагам, че си права. Но първо трябва да проверя отново болтовете за закрепване на двигателя... и да определя курса ни по картата... и не е зле да взема Алберт на брега да се поразтъпче, защото може би скоро няма да му се отдаде такава възможност... и...

Свърших всички тези неща и още много други, но и това не помогна. Вятърът не се промени. Мъглата не се върна обратно, за да потули паническият ми страх в успокоително спотайване. Търпеливите зяпачи не се пръждосваха от брега да си гледат работата. В 14,00 часа тайничко си пийнах от бутилката, която държах на лесно място в машинното отделение, плиснах едно голямо възлияние извън борда (същевременно прошепнах прочувствена молитва) и направих опит да запаля мотора. Проклетото „нещо“ прогърмя като изстрел. Повече нямаше къде да мърдам.

— Много добре! — с кѐнтящ фалцет викнах аз на екипажа си. — Хайде, готови... Вдигаме котва!

Клер се спусна напред, освободи тежкото вързало от кея и го метна на борда. Аз дръпнах скоростния лост. Моторът забоботи и голямото витло изхвърли силна струя вода зад кърмата. „Щастливо приключение“ потегли.

Хората на брега скочиха на крака и някои от по-младите започнаха да махат с ръце. Франк Харви се изправи на края на своя

пристан с един рог от раковина и ни изпрати печален салют.

В продължение на тридесет секунди преживявах вълнението на всеки моряк, независимо доколко е страхлив, когато разкъсва пъпната връв, свързваща го със сушата. И тогава корабът се разтреса ужасно! Алберт изхвъркна през носа право във водата. Аз замалко щях да си счупя пищялите на краката в перваза на рулевия сектор. Клер полетя към главната мачта и „Щастливо приключение“ се закова на място. Моторът се запъна и ние замръзнахме без никакъв признак на движение, част от безмълвна картина, застинала във вечен покой.

Като че ли някоя гигантска невидима ръка се бе протегнала да ни пресече пътя. В действителност това беше „пъпната връв.“

Постоянната ни котвена стоянка бе съоръжена тъй, че да задържи голям параход по време на ураган. Корабната шамандура бе свързана със здрава верига за един циментов блок, тежък хиляда фунта, затънал в тинята на дъното. Найлоново въже, дебело три инча, беше вързано за шамандурата. Добре, ама аз, забравил, че найлонът не потъва, бях подкарал кораба точно през плаващото въже. Витлото го беше закачило и усукало здраво около оста.

Сим Спенсър, най-близкият ми приятел от Бюржо, се качи в рибарската си лодка и загреба към нас. Заедно с него се надвесихме от борда на лодката и вперихме поглед в змиевидната смесица от черно и жълто въже, навито около оста на витлото. Сим поклати глава.

— Ще трябва да откачим въжетото от шамандурата и да изтеглим лодката на буксир обратно в хелинга, за да я оправим, капитане — каза той тъжно.

Половин час по-рано бих сметнал, че това са най-хубавите думи, които някога съм чувал. Но не и в този момент. Може би това се дължеше на срам, ярост или даже на нещо по-силно; нещо, което и най-малодушният моряк понякога може да бъде удостоен да почувствува: разбирането, че нито един истински моряк не може напълно да надвие страха си — той само се научава да живее с него.

— Проклет да съм, ако допусна това! — извиках аз, смъкнах дрехите си, захапах камата и скочих зад борда.

Това може да не изглежда нещо особено, но на хората от Бюржо подействува като удар от електрически ток. Те не могат да плуват. Пък и няма почти никакъв смисъл да се учат, защото там морето рядко се затопля до към 38 градуса^[8], а човек може да издържи във вода с

такава температура само няколко минути. Когато зяпачите ме видели да се гмуркам чисто гол в ледените дълбини, помислили, че окончателно съм се простил с живота. Това почти щеше да излезе вярно. Леденият шок беше толкова силен, че моментално останах без въздух. Изплувах над водата, а много уплашеният Сим ме издърпа обратно в дорито, като ме умоляваше да не се опитвам пак.

Почти вкочанясал, не изпитах силен шок при повторното си гмуркане, спуснах се до витлото и тъкмо бях започнал да режа дебелото въже, когато Алберт се присъедини към мен. Той ме побутна с нос да се дръпна встрани и започна да ръфа въжето със зъбите си. Изплувах над водата и бях отново издърпан на борда на лодката. Бях готов да се откажа, но Клер стоеше наведена над кърмата на „Щастливо приключение“ и държеше чаша, пълна с ром.

— Ако си решил да се самоубиваш — каза тя нежно, — поне умри щастлив.

Гмурках се още три пъти, докато освободя витлото. Алберт се гмурна поне два пъти повече от мен и дали заслугата бе негова или моя остава загадка. Той е скромно куче и рядко предявява претенции да се изтъква.

Сега „Щастливо приключение“ безпрепятствено дрейфуваше бързо към остров Месърз — на не повече от петдесет ярда от нас. Без да се бавя да се обличам, скочих при мотора, запалих го и дадох заден ход. Нищо не се получи. Продължихме да се носим към скалите. Подскачайки като гола маймуна, спуснах главната котва. Корабът спря, завъртя се и се закова на място. Кърмата беше толкова близо до скалите, че Алберт, който все още се мотаеше във водата, се покачи на един голям крайбрежен камък и скочи на борда. Той вероятно си бе помислил, че цялата тази маневра се прави за негово улеснение.

Това вече беше прекалено много за флегматичната публика. Предполагам, че всички те, взети заедно, са били свидетели на десетина хиляди отпътувания на кораби — но никога не са виждали нещо подобно. Всеки, който можеше да докопа някоя лодка, скачаше в нея, и след няколко минути пристанището гъмжеше от дори, скифове и риболовни лодки. Скупчиха се около „Щастливо приключение“ като черни буболечки около бъдещ труп.

Няколко рибари, говорейки едновременно, ми обясниха случилото се. Сътресението от внезапното спиране бе причина

витловата ос да изскочи от металния кожух, който я свързваше с мотора. Лодката — това беше единодушното мнение — сега трябваше да отиде отново в хелинга за ремонт. Но те смятаха така, защото не бяха обладани от духа, който макар и отскоро, продължаваше да господствува над мен.

Само по долни гащета (нямаше да бъда даже и с тях, ако Клер не настояваше) аз скочих в лодката на Сим, грабнах едно весло, пъгнах го между ахтерщевена^[9] и витлото и започнах да натискам с всичка сила.

Греблото се счупи с трясък и аз яростно сграбчих друго. Скупчените лодки започнаха да дават заден ход и настъпи неловко мълчание. Широката част на второто греблото се начупи и треските заплаваха във водата. Чичо Бърт Хан, който се намираше в най-близката лодка сигурно почувствува какво ще последва, направи отчаян опит да се измъкне със заден ход, но аз се надвесих през борда на лодката и изскубнах греблото от ръката му.

Беше добро гребло, направено собственоръчно. Докато Сим задържаше лодката си в неподвижно положение, аз бавно избутах оста напред в кожата.

Бяха ми необходими още няколко минути, за да завинтя множеството гайки на кожата, да запаля отново мотора и да проверя скоростите.

Този път витлото работеше, както трябва.

— Вдигай проклетата котва! — изписках на екипажа си. И преди тя да се отдели от дъното, дадох пълна газ, направих един завой, който накара „Щастливо приключение“ да се фръцне като лекомислена жена, и ние се понесохме с боботене към входа на залива, разгонвайки като херинги малките лодки пред нас.

Не погледнах назад. Когато човек се е държал като един чудовищен аспид, той никога, никога не бива да поглежда назад.

---

[1] Актът за конфедерацията (или Британският североамерикански акт) — по силата на този акт е образувана конфедерация от провинциите Ню Брънсуик, Нова Шотландия, Квебек и Онтарио в 1867 г., към които са прибавени провинциите Манитоба (1870 г.), Британска Колумбия (1871 г.), о-в Принц Едуард (1873 г.), Албърта и Саскъчиуан (1905 г.) и Нюфаундлънд (1949 г.). — Б.пр. ↑

[2] Нова Англия — най-северната част на САЩ (състои се от следните щати — Кънектикът, Мейн, Масачузетс, Ню Хемпшър, Род Айлънд и Вермонт). Названието е дадено от Джон Смит, първия изследовател на този район. — Б.пр. ↑

[3] Финвал — вид кит с гръбна перка. — Б.пр. ↑

[4] Шпангоут — напречно ребро на корабен скелет. — Б.пр. ↑

[5] Тикл ас — местното название на вид чайка. — Б.пр. ↑

[6] Галон — мярка за вместимост. 1 английски галон = 4,54 литра; 1 американски галон = 3,78 литра. — Б.пр. ↑

[7] Аспид — щитоносна усойница, която живее в Египет и Либия. — Б.пр. ↑

[8] По Фаренхайт — 32 градуса е точката на замръзване, а 212 градуса е точката на кипене на водата. — Б.пр. ↑

[9] Ахтерщевен — стълб в задната част на кораб. — Б.пр. ↑

19. ЧУЖДИЯТ БРЯГ

Въпреки че небето беше ясно, духаше силен западен вятър и още преди да излезем от закътаното убежище на островите Бюржо, се оказахме в тежко положение. Вятърът и морето ставаха все по-неблагоприятни и „Щастливо приключение“ започна да пропуска вода. Скоро течовете бяха по двадесет галона на час. Явно тя беше твърдо решила да поддържа това ниво, защото помпите пак се затлачиха с тиня, която идваше от мътилката в трюма поради атлетичните подскоци на лодката. Клер управляваше, а аз се „борех“ с помпите, но не успях да ги почиствам.

Като че ли „Щастливо приключение“ отново беше победила. Все пак оставаше алтернативата да подвием опашка и да побегнем позорно обратно към Бюржо. Наблизо при крайбрежните скали един лабиринт от скали под и над водата образуваше вътрешен проход, който предлагаше подслон от морето, но същевременно заплашваше да набучи на скалите от двете му страни всеки кораб, който се осмели да влезе в това съмнително убежище.

Ако не бях забъркал такава каша при тръгването ни, сигурно щях да предпочета по-разумното решение да се върнем в Бюржо, но сега вече не можех да понеса това — по-добре към рифове и подводни скали. Насочих лодката към подветрената страна.

Нито Клер, нито пък Алберт бяха достатъчно опитни, за да осъзнаят риска, на който ги излагах, когато започнахме да си проправяме път през лабиринт от разпенена вода и голи скали. Докато Алберт със задоволство душеше земните аромати, Клер се настрои поетично.

— Господи — каза тя с възхищение, — колко са прелестни тези зъбери, как хвърлят пръски върху скалите като сватбени воали. — Това беше така от женска гледна точка. На мене пръските от разпенената вода, които се вдигаха около нас, ми се виждаха по-скоро като някакъв саван.

В този момент „Щастливо приключение“ извади своя коз. Моторът започна да буксува и лодката престана да се подчинява на кормилото. Когато се спуснах долу, открих, че оста на витлото, отново се е изхлузила от кожуха. Само четвърт инч от оста все още се подаваше от салника^[1]. Това беше достатъчно, за да мога едва-едва да я хвана с френски ключ, с бавно въртене да я изтегля навътре и отново да я скача. Като се върнах на палубата, вече се носехме право към една изключително хубава скала, цялата покрита със „сватбени воали“.

Докато се движехме на зигзаг в опасния проход, заобиколен от рифове, успях да изчистя смукателните отвори на помпите. Междувременно се изравнихме с Гран Брюи — първото населено място, западно от Бюржо, и тъй като вече ми беше дошло до гуша, поехме към него.

Бях в подтиснато и унило състояние на духа, защото не ни очакваше нищо добро нито през следващия ден, нито през всички идни дни, които предстояха по пътя ни на запад към Монреал. От друга страна, Клер и Алберт бяха преизпълнени с радост. Гран Брюи бе едно мъничко, но възхитително селце, а шепата негови жители са най-гостоприемните хора в цял Нюфаундлънд. Половината от тях бяха на кея, за да хванат вързалата ни, а другата половина скоро се появи с подаръци, които варираха от прясно уловена съомга до бурканчета със сладко от шипки. Клер изпадна във възторг.

Алберт също. Тук беше родният му край и последното място на света, където все още имаше представители на древната му раса. Той ознаменува завръщането си с един скок на дока, но се държа оскърбително към петима свои събрата и сестри (някои може би бяха негови чичовци и лели) и предизвика кучешка свада, която престана чак след като половин дузина мъже, въоръжени с лопати, започнаха да удрят цялата тази виеща и ревяща глутница и да я изблъскват към пристанището — тогава кучетата забравиха всяка враждебност и станаха приятели и другари.

Въпреки че тайно реших пътешествието до Експо да завърши тук, не казах на никого за намерението си. Нуждаех се от време, за да подготвя екипажа си за новината, че ще прекара следващите няколко години в Гран Брюи. По-голямата част от нощта посветих на подравняване и затягане на кожуха, в който се намираще витловата ос и на херметизиране на салника, който стана причина за голяма част от

течовете. Когато най-после се покатерих в леглото, небето преди разсъмване се беше заоблачило, духаше южен вятър и разбрах, че лятото (и двата му дни) по източното крайбрежие, слава богу, беше към края си. На сутринта щеше да духа дяволски силно и мъглата щеше да бъде непрогледна. Заспах спокойно с мисълта, че изпитанието е свършило и че просто нямаше начин това неблагоприятно плаване да продължи.

Не мога да предложа никакво разумно обяснение за това, което се случи на другия ден. Ето неразгадаемите факти: когато се събудих в девет часа, открих, че денят е ясен и безоблачен, че няма и полъх от вятър, че видимостта е великолепна, а морето — тихо като най-обикновено езерце с водни лилии. И „Щастливо приключение“ не пропускаше вода. Отначало не можех да повярвам, но когато положението не се промени до обед, трябваше да се примиря с неприятното заключение, че нищо друго, освен да извърша саботаж върху лодката или мотора, не можеше да послужи за причина да зарежем пътуването. Бях убеден, че съм жертва на някакъв рафиниран трик, но нямаше как да противодействувам. Пред по-голямата част от жителите на Гран Брюи, които се бяха събрали на кея да ни пожелаят „добър път“ (и явно недоумяваха какво забавя заминаването ни), бях принуден в несъгласие с всяка клетка на съществуването ми да изляза в открито море още един път.

Следващият ден беше един от най-лошите в живота ми. Фантастично хубавите атмосферни условия (ден като този се случва веднъж на десет години по югозападното крайбрежие) оставаха неизменни час след час. Моторът не се повреди. Течове нямаше. Ние плавахме край облян от слънце приветлив бряг по искрящото огледално море. И през цялото време знаех, че нещо щеше да се случи и аз трябваше да бъда готов за него. Имах толкова силно предчувствие, че сме като агнета, угоявани за внезапно заколение, та се троснах на Клер, изругах моето бедно малко корабче, озъбих се на Алберт, с две думи станах непоносим.

Години по-късно, когато описах този ден на един приятел в Сейнт Джонс, той намери доста просто обяснение.

— Фърли — каза той, — мисля, че си нямал ни най-малка представа с какво нетърпение чакаше Джоуи Смолууд да те разкара от острова си. А щом „единственият жив родоначалник“ може успешно

да баламосва половин милион души в продължение на двадесет години, той сигурно има власт над сили, които ние даже не можем да си представим.

Късно тази нощ ние влязохме в пристанището Порт-о-Баск след едно напълно спокойно пътуване по море, което би било детска игра за трима мъже в някоя стара лодка. Бяхме пристигнали до мястото, откъдето щяхме окончателно да напуснем Нюфаундлънд.

Лекотата, с която стигнахме до Порт-о-Баск, не ми вдъхна голяма увереност по отношение на бъдещето. Тъкмо обратното — аз все повече се убеждавах, че „Щастливо приключение“ само чака удобен случай и се стареа да приспи бдителността ми. Не можех да повярвам, че след като толкова години ми проваляше плановете да я завлека на запад, сега щеше да се подчини съвсем покорно.

Проливът Кабът, широк деветдесет мили, минава между Нюфаундлънд и Нова Шотландия. Известен е с непрекъснатото лошо време и силните морски течения. Съчетанието на тези два фактора обуславя постоянно мъртво вълнение и затова морето в протока е много коварно. Знаех, че Клер и Алберт не са подготвени да издържат на такова изпитание и затова бях уредил капитан Джон Паркър, действащ капитан на търговски кораб и по това време главен лоцман на Северен Сидни, да тръгне с мен от Порт-о-Баск. Рано на другата сутрин Джон пристигна от Северен Сидни с големия ферибот „Уилям Карсън“. Заведох Клер и Алберт на борда на „Карсън“ и ги поверих на неговия едър, любезен капитан Чарли Браун.

Чарли им отстъпи собствената си уютна каюта и след това поведе всички ни към мостика, за да чуем последната прогноза за времето. Тя не беше добра. Очакваха се силни югоизточни ветрове, лоша видимост, буря с гръмотевици и проливен дъжд.

— Хм — каза Чарли. — Хич няма да е леко да прекосим пролива с „Карсън“. Разбира се, вие няма и да усетите тая работа, сгущени тука на завет. След няколко дни ще утихне, тогаз може да преминете пролива.

По обед изсвири сирената, за да извести потеглянето на големия ферибот. Джон и аз се сбогувахме с другите и слязохме на брега. Като се връщахме към пристанището, Джон ме ужаси с думите: „Е, мисля,

че днес ще трябва и ние да поемем към два часа следобяд. Това значи, че утре сутринта на дневна светлина ще съзрем нос Бретон.“

— Боже господи! Джон! Ти се майтапиш! Не чу ли какво ще бъде времето и какво каза Чарли?

Джон, нисък на ръст, слаб и изпънат като струна, очевидно нямаше страх от нищо на света. Той сви рамене и отвърна:

— Ами, Фърли, не се безпокой. Ако чакаме времето да се оправи, трябва да висим тук цял живот. По-добре да приемем нещата такива, каквито са, и да действуваме за постигане на най-добър резултат.

Кой съм аз, че да споря с капитан на тримачтова шхуна, плавал до Южна Америка, когато аз още съм гребял на кану по водите на горските потоци в Онтарио?

Качихме се на борда и Джон огледа „Щастливо приключение“. Изглеждаше доволен от нея — с изключение на едно нещо.

— Къде ти е радарният рефлексор?

Признах, че не притежавам едно от тези триъгълни метални приспособления, които силно отразяват радарните сигнали и създават възможност за параходите с радарни устройства да засекат и заобиколят лодката.

— Ще трябва да си набавим рефлексор — каза Джон. — Много морски плавателни съдове преминават пролива точно по това време. Особено големите кораби. Ще плаваме през пролива при много оживен трафик и то в лошо време.

Въпреки голямото ми желание такова „чудо“ не можеше да се намери за нищо на света из целия Порт-о-Баск. На края завързахме една кофа с вместимост десет галона за вантите^[2]. Това създаваше съвсем необичайна гледка, но Джон смяташе, че кофата ще си свърши работата.

Отплавахме точно в 14,00 часа, но „картината“ пред нас хич не ми се хареса. Голямо мъртво вълнение — сигурен предвестник на буря — се носеше от югоизток. Небето беше задръстено от облаци, мрачно и злокобно. Предзнаменованието нямаше да бъде по-ясно даже ако някой беше изписал БУРЯ с букви от по 1000 фута на облачното небе. Хвърлих поглед към Джон, но той беше спокоен и невъзмутим смучеше лулата си, като държеше румпела и очевидно премисляше

някоя глава от книгата, която пишеше за странствуванията на шхуната. Смъкнах се в машинното отделение по възможно най-дискретен начин.

Зацепихме по морето. Планините на Лонг Рейндж ставаха все по-малки, докато на края съвсем се изгубиха зад нас. Мъртвото вълнение се усили, а „Щастливо приключение“ започна да подскача като умопобъркана. Пробойните усетиха, че е настъпил техният час, и се отпушиха. И отново мръсотията в трюма започна да затлачва помпите.

В десет часа бе тъмно като в рог. Излезе вятър точно според прогнозата и взаимодействието между бесния вятър и голямото мъртво вълнение предизвикваше неописуемо подмятане. Надявам се, че Джон ще ме извини, но мога да дам истинска представа за това подмятане единствено, ако кажа, че когато той слезе долу и се опита да подремне, моментално го хвана морската болест. Той повръщаше страхотно, а бе човек, който е прекарал тридесет години из моретата — като момче и като мъж! Не последвах примера му единствено поради това, че не бях на себе си от ужас.

Отказахме се от Сидни. Сменихме курса и се опитахме да офейкаме на запад към самотния остров Сен Пол. Надявахме се да намерим убежище зад неговите скалисти брегове, ако бурята се усили.

Бурята се усили. Шестхилядитонният ферибот „Лейф Ериксън“, който се завръщаше към Порт-о-Баск, мина близо край десния ни борд и ние започнахме да осъзнаваме какво ни очаква от начина, по който той се клатушкаше, цепейки огромните вълни, които заливаха масивния му нос.

Към полунощ почти нямахме представа за нашето местонахождение. Вълните заливаха цялата лодка и работата по карта беше невъзможна. Навигационните газени лампи бяха угаснали и не можехме да отидем до тях, за да ги запалим. Бяхме в малка черна лодка, в черно море и в черна нощ, незрими за човешкото око, и трябваше напълно да се доверим на тази 10-галонова кофа, завързана за вантите. Тя оправда доверието ни. Въпреки че въобще не сме видели жп. ферибота „Патрик Морис“, той ни засякъл с радара си от десет мили. Понеже не можал да разбере кои сме и какво по дяволите търсим тук, капитанът му не пожелал да рискува и отклонил големия си кораб от курса, за да осигури пред нас огромна морска площ. Вероятно и други кораби са направили същото, защото до разсъмване нямаше никакви признаци от други плавателни съдове около нас.

Разсъмването се проточи безконечно дълго. Вятърът достигна скорост петдесет мили в час. Фалът на кливера^[3], се скъса и ни остави само с фока^[4]. Гръбата за изгорели газове се откъсна от съединителния шланг, извеждащ през корпуса навън. Машинното отделение се изпълни с дим и се предостави възможност на пролива Кабът да бълва вода през дупката с диаметър два инча винаги когато се накланяше релингът^[5] на десния борд. Заради тази авария обърнахме лодката с лявата страна към вятъра и продължихме с надеждата, че няма да се блъснем право във високия деветстотин фута бряг на Кейп Норт.

Вече бяхме изоставили всякакви желания да търсим Сейнт Пол. Стремяхме се само да останем живи някъде в средата на пролива и благополучно да превъзмогнем бурята. Морето така се развилня, че отпра челните дъски, на които бе написано името на лодката и ни заля от носа до кърмата. Пробойните се разширяваха и бях принуден да изпомпвам вода с ръчната помпа по четиридесет минути на час, а същевременно моторната помпа работеше непрекъснато. За щастие, изглежда, че голямата мръсотия от трюма вече бе изхвърлена през борда и помпите засмукваха безпрепятствено.

На разсъмване сред проливен дъжд и гръмотевична буря вятърът промени посоката си на запад и югозапад — и ние съзряхме неясните очертания на земя. Вероятно това беше платото на Кейп Норт и затова решихме да се мушнем на завет до крайбрежните скали и да се насочим към малкото заливче Дингуол или може би към Ингониш. Когато приближихме сушата, при входа на двата залива се издигаха зъберите на огромни скали, покрити с пяна от разбиващи се в тях вълни, създаващи непреодолима преграда пред нас.

Не ни оставаше нищо друго, освен да се движим на юг покрай един обхванат от бурята бряг с надеждата да стигнем до входа към езерата Бра д'Ор — множество големи солени езера, разположени във вътрешността на остров Кейп Бретън. Джон остана на румпела, докато аз изпомпвах непрекъснато. Изтеглихме патентования лаг и установих, че сме изминали сто и двадесет мили по вода, повечето от които в погрешна посока.

Но всичко си има край. Слънцето се показва през изтъняващите облаци и вятърът започна да утихва. До обед бурята престана. Мъртвото вълнение намаля и аз даже успях да се откъсна за малко от помпата и да приготвя нещо за ядене. Щяхме да се храним за пръв път

от началото на пътуването. Денят се проясни, настъпи затопляне и към шест часа същата вечер заобиколихме остров Бърд и влязохме в дългия, гладък, унесен в летен сън тесен пролив, който водеше в сърцето на големия остров Кейп Бретън. Скоро акостирахме на кея на един ловец на омари. След тридесет часа борба „Щастливо приключение“ най-сетне беше изтръгната от родната земя като странница на един чужд бряг.

Ловецът на омари ни откара в Северен Сидни късно същата вечер. Като ни видяха, Клер и Алберт се учудиха. „Карсън“ изкарал едно тежко пътуване, както се и предполагаше, и Чарли Браун ги уверил, че няма да напуснем Порт-о-Баск поне още една седмица. Но той не познаваше Джон Паркър така, както аз го бях опознал. Не съм сигурен дали бих пожелал да отида на разходка по море с Джон, но ако някога отново ми се наложи да правя труден преход при опасни условия, той е човекът, който искам да имам до себе си.

На другия ден Клер, аз и Алберт продължихме с „Щастливо приключение“ до езерата — до тихите и спокойни, закътани води на Бадек, където имаше малка корабостроителница, собственост на семейство Пино. Тук възнамерявахме да изтеглим „Щастливо приключение“ на брега и да *продължаваме* да я изтегляме на брега, докато всичките ѝ пробойни бъдат премахнати веднъж завинаги.

Тя не ни създаде никакво безпокойство, докато минавахме през пролива. Може би беше твърде уморена, но аз мисля, че беше вероятно да е претърпяла „културен шок“. Контрастът между родната земя на лодката и тези зелени и приятни брегове с техните китни и процъфтяващи ферми, които се простираха чак до сънните води; лятната горещина, липсата на мъгла и безветрието — изглежда, че всичко това заплениваше лодката до такава степен, че тя стана кротка като скопен котарак.

Когато влязохме в красивия като картина залив Бадек, кеят беше пълен с великолепно обзаведени яхти, блестящи от излъскания месинг и хром, и натруфени като мъже и жени по последната дума на модата. Обградени от това очебийно разточителство, даже аз и Клер се почувствувахме излишни — а що се отнася до „Щастливо приключение“ въздействието сигурно беше потресаващо. Тя не можеше да не разбере колко е недодялана и старомодна в сравнение с тези плаващи дворци на удоволствието и като всяко селянче, внезапно

изложено на презрителните погледи на висшето общество, тя поиска да потъне в земята.

И тъкмо се бяхме изравнили с дока, когато в нея нахлу вода, като че ли бе останала без дъно. Само бързите действия на Фред и Ралф Пино, които се хвърлиха на помощ с една батарея електрически помпи, попречиха на лодката да погребее срама си на дъното на пристанището. Алберт, от друга страна, ни най-малко не се стъписа пред този нов свят. Той ознаменува пристигането си, като скочи на брега и изхвърли в морето един огромен пудел с тъп поглед и кисело настроение. С глупавото си високомерие пуделът реши да оспорва правото кой да мине пръв. Алберт не се унижи да се бие: той само хвана пудела за едното от клепналите му уши, завъртя го с едно разтърсване на масивните си плещи, изхвърли го във водата и след това си продължи по пътя, без да се обръща назад. С това той спечели симпатиите на всички работници от корабостроителницата и те завързаха голямо приятелство с него през следващите дни.

На другата сутрин братя Пино изтеглиха шхуната и четиримата прекарахме целия ден в работа около нея. Както обикновено, не можахме да открием видима причина за пропускането на вода, тъй че калафатихме отново всички фуги и цепнатини, покрихме ъгъла между кила и корпуса, наплескахме я с много боя и я пуснахме на вода.

Лодката веднага започна да пропуска почти толкова вода, колкото и преди поправката. Това вбеси братята Пино, които отново я издърпаха на суша. Този път шест души я огледаха като под микроскоп. Не откриха нищо ново. В изблик на отчаяние те набутаха нова серия от стопватери. След това пак я спуснаха на вода. На вечерта лодката кротуваше на кея и не пропускаше вода. Това даде повод за уреждане на тържество — но преждевременно. В полунощ, когато Ралф Пино си тръгваше, той небрежно хвърли поглед към трюма на моята малка лодка. Неговият яростен рев вероятно е бил чут в голям район на Кейп Бретън. Трюмът беше пълен с вода. Тя вече заливаше плотовете на пода в машинното отделение.

Пуснахме електрическите помпи и си легнахме.

Сутринта Ралф дойде обратно на борда.

— Няма смисъл отново да изтегляме на суша тоя... кораб — каза той. — За него има само един изход, само един. Видиш ли оня кален

бряг отсреща? А? Хубаво. Дай пълен ход назад и блъсни това пробито корито в калния бряг, ама с всичка сила!

— И да го оставя там? И да хвана влака за Експо? — ободрен попитах аз.

— Не, сър! Няма да го оставиш в моя док. Като заседне в калта, остави мотора да се върти на заден ход. Нека витлото да забърка колкото може повече кал. Стой там 6 часа и после ще те изтеглим... и ще видим.

Нямах намерение да споря с Ралф, защото личеше, че търпението му се е изчерпало. Покорно се подчиних на указанията. Навряхме „Щастливо приключение“ по възможно най-бърз начин в калния бряг и тя остана там цял ден да хвърля кал и постепенно да се намъква в тинестата брегова ивица като костенурка, която си дълбае гнездо.

Късно следобед една невероятно натруфена яхта влезе в дока. Тя заслепи всички други. Името ѝ (не съм го измислил аз) беше „Патриций“. Екипажът и собственикът ѝ носеха пуловери, на които беше извезано името ѝ със златни букви. Тя беше от Охайо и по държанието ѝ се виждаше, че е тръгнала да обикаля бедняците с благотворителна цел. Както си маневрираше към кея, тя се приближи до нас и нейният наперен собственик (човек едва ли имаше право да го нарече капитан) ме поздрави и попита снизходително дали искам да ме вземе на буксир.

Казах не, благодаря. Казах, че корабът ми стои в калта, защото аз искам това. Попитах дали е чувал, че жените от Охайо си слагат кални маски на лицето за разхубавяване. Той кимна утвърдително и аз му обясних, че в Нова Шотландия е нещо обичайно да се прилага същата процедура към лодките, за да им „разхубавят“ дирниците. Предложих му да се възползва лично от тая процедура. Акостирането му до кея не беше от най-добрите, но може човекът да си е имал нещо на ум.

След вечеря измъкнахме „Щастливо приключение“ от калното ѝ ложе и я откарахме обратно на кея. Ралф и Фред останаха при нас цялата вечер, като през няколко минути надничаха в трюма. И, чудо на чудесата, тя не пропускаше вода. Нито тогава, нито през нощта, нито на другия ден.

— Просмукала се е с кал — обясни Ралф. — Всичките си пори е напълнила с кал. Сега колкото и да ѝ се иска, не може да пропуска...

докато калта се отмие. Пък и да се измие, е, тогаз ще си намериш друг кален бряг и то бързо. Ралф Пино е един от малкото истински гении, които са останали на тая земя.

---

[1] Салник — устройство, при витловата ос, което не дава възможност да проникне вода в кораба. — Б.пр. ↑

[2] Ванти — напречни рейки по мачтата. — Б.пр. ↑

[3] Кливер — триъгълно платно. — Б.пр. ↑

[4] Фок — предно платно. — Б.пр. ↑

[5] Релинг — бордова ограда, парапет. — Б.пр. ↑

20. ЗДРАВЕЙ, ЕКСПО!

„Щастливо приключение“ бе готова за тръгване чак през месец август. Дотогава се наситихме да гледаме богаташки яхти. Не че в Бадек нямаше нищо друго. За няколко истински моряци не важеше проклятието на „позлатената флотилия“. Например д-р Пол Шелдън от Ню Йорк, тогава седемдесетгодишен, който всяка година плаваше с яката си стара едномачтова платноходка — около Нюфаундлънд и даже надолу покрай брега на Лабрадор. Или Боб Кар, построил съвършено копие на знаменития „Спрей“ на капитан Джошуа Слоукъм и после преплавал разстоянието до Антилските острови и обратно. Или Рори — ирландски гинеколог, който се готвеше да преплава Атлантика с намерението да избяга за няколко месеца от женските неволи.

Бадек не беше чак толкова лош, ако си подбиращ хората, с които дружиш, но въпреки това Клер и аз гледахме неспокойно календара и се чудехме дали това плаване също щеше да завърши с неуспех, преди да сме стигнали крайната цел. Времето летеше, но ние изоставахме.

Напуснахме Бадек на дванадесети по обяд и минахме по невероятен начин през мъгливите тесни фиорди на Бра д'Ор до канала Сейнт Питърс. Като излязохме от канала, завихме на запад през протока Ленъкс между островите Мадам и Кейп Бретън. В остров Мадам са дошли много отдавна френски-говорещи преселници от Акадия^[1]. Островът е свързан с Кейп Бретън посредством шосе и един допотопен подвижен мост. Мостът се вдигаше от конска сила. Конят живееше на остров Мадам и бе от акадски произход. Не можеше да приеме с охота съвременния объркан и забързан свят.

Пол Шелдън ми беше говорил за този кон и ме беше предупредил да не се държа надменно с него. Отнеси се вежливо към коня, ми каза Пол, и можеш да си гледаш кефа.

Последвахме съвета на Пол. Когато се изравнихме с фермата, където живееше конят (тя се намираше на една миля източно от моста), изсвирихме три пъти слабо с рога, който използвахме в мъгливо време, и след това пуснахме котва, а Клер се зае да приготвя

обеда. Беше чудесен слънчев ден. Седяхме и дремахме над бутилка вино и от време на време хвърляхме по някой поглед в далечината към постройките на фермата.

Конят още го нямаше, когато пристигнахме. Беше в съседната ферма да помага в прибирането на реколтата. Той се появи следобед и тръгна полека надолу към моста. Като стигна до средата на пътя, от къщата се показа и тръгна подире му неговият ортак — мъжът, който минаваше за титуляр-управител на моста.

В този момент от изток се разнесе страшен вой и след няколко минути се зададе с бумтеж голяма моторна яхта, която плаваше с около двадесет възла. Тя мина покрай нас, без да намалява скоростта си и дирята ѝ преобърна не само чашата ми, но и нещо в сърцето ми. Словесните ми нападки по неин адрес бяха заглушени от три дълги, дрезгави изсвирвания на многобройните ѝ сирени. Искаше мостът да бъде вдигнат и то веднага! Яхтата не намали скоростта и в мен започна да расте надеждата, че ще се блъсне в подпорите на моста и ще потъне, но в последния момент тя изведнъж даде заден ход, блъвайки огромни фонтани вода и дим. С ревящи мотори започна да кръжи пред бариерата, очевидно вбесена от факта, че я бавят.

Клер беше на предната част на палубата и се канеше да вдигне котва, когато се появи този бегемот.

— Остави котвата — викнах ѝ аз. — Погледни коня!

Конят се беше заковал на място на около триста ярда от моста. С наострени уши той наблюдаваше известно време пристъпите на тази пищна плаваща кръчма, след това спокойно се обърна и си тръгна обратно към фермата. Той се размина с управителя на моста, но доколкото забелязах, очевидно не си съобщиха нищо един на друг. Човекът продължи напред към моста, докато яхтата огласи цялата тиха местност с втора, а после и с трета серия яростни сигнали на клаксоните. После тя започна да кръстосва напред и назад успоредно на моста. Намали скорост, когато управителят на моста се наведе над перилата. Бяхме твърде далеч, за да чуем последвалия разговор, но сетне управителят на моста ни предаде същността му:

— Е добре, мосю, тоя човек, той казваше мен той льо президан на някакво голяма компания. Той казваш аз вдига проклет мост вит^[2], защото той много бързаш. Аз слуша, докато свършиш, тогаз казва за мой кон. Виждаш, тоз кон не обичаш силен шум. Кога чуваш силен

шум, той отиваш обратно в конюшна. И той влизаш и стоиш там, докато човек, който правиш този шум, си отиваш. Аз казва на лъо президент, аз съжалява, но този кон не дойдеш пак да вдигнеш мост, докато голям кораб в проток Ленъкс. Аз казва на него, той трябва върнеш обратно избиколи остров Мадам отвън и, за бога, после той ругаещ с думи, аз не слушал преди, защо той трябва направи това.

Ние видяхме как яхтата се обърна кръгом, усили моторите си и с бучене се насочи обратно към нас, но този път аз се бях приготвил. Стисках чашата в ръката си и капка не падна. Успях да зърна на мостика човек с месесто лице, нахлупил фуражка със златна обшивка, вкопчен в кормилото, като че искаше да го откърти. Лицето му бе толкова зачервено, че ако съм кардиолог, бих тръгнал с „Щастливо приключение“ да го настигна с пълната увереност, че ще имам доста работа с този пациент.

Когато заглъхна последното ехо от моторите на яхтата, конят излезе изпод навеса, огледа изпитателно целия проток и тръгна бавно надолу към мястото, където управителят пушеше лулата си и се възхищаваше на небето. Двамата се впрегнаха в една дървена кобилица и я въртяха, докато мостът се вдигна. Когато се изравнихме с тях, спряхме да си побъбрим. Конят се приближи до парапета и погледна надолу към нас. Той и Алберт, изглежда, се харесаха и аз знам причината — установиха пълно взаимно разбиране помежду си. Те вероятно са двете животни с най-независим дух, които съм срещал в живота си.

През следващите няколко дена боговете ни закриляха. Калната „маска“ на „Щастливо приключение“ си свърши работата, а и самата лодка бе удивително послушна. Може би започна да се любува на новите неща в този чужд свят. Минахме през тесния проток Канзо и навлязохме в извития като ятаган пролив Нортхъмвърлънд между Нова Шотландия и остров Принс Едуард. Като изключим кратката кавга с една буря, която за малко не преобърна нашето корабче и едва не изхвърли Клер и Алберт зад борда, пътуването ни до Пиктън, следващата ни междинна спирка, премина без особени събития.

Пиктън беше пристанището, в което Джек Маклелънд се присъедини към нас и верни на клетвата си, Клер и Алберт веднага слязоха на брега.

Гледах ги как се отдалечават с тъга и с тайното желание да ги последвам. Не че имах нещо против Джек като другар в морето, но знаех, че той няма да бъде щастлив, докато не изложи себе си, мене и „Щастливо приключение“ на някакъв риск.

Прогнозата за времето през този следобед беше лоша и сметнах, че трябва да изчакаме и тръгнем на другата сутрин. Джек не искаше и да чуе за това.

— Слушай — каза той с обичайната си пламенност, — мога да отделя само една седмица да ти помогна да дотътриш тая развалина до Експо. Това прави хиляда и двеста мили за седем дни. Ще плаваме денонощно. Ясно ли е?

— Да, Джек — отвърнах смирено.

Слязох на брега, за да откача вързалата и един стар капитан на влекач, който внимателно беше слушал разговора ни, ме заговори:

— Леле, мале — каза той с *възхищение*. — Абе туй твойто приятелче гаче се е вкиснало като оцет.

Отплавахме по здрач, като се движехме по средата на пролива Нортхъмвърлънд.

Духаше умерен бриз, имаше вълнение и морето беше доста бурно, преди да се натъкнем на серия вълни, причинени от прилива, но всичко вървеше сравнително добре, докато малко преди разсъмване вятърът утихна и след това падна гъста мъгла. Няколко часа плавахме по компаса. Държахме курс, който трябваше да ни изведе съвсем далеч от сушата, но в 8,00 часа, докато приготвих закуската долу, викът на Джек ме прониза като електрически ток:

— Виждам земя! Право пред мен!

И действително точно пред нас се намираше нисък бряг, който смътно се виждаше през мъглата, а между него и нас имаше нещо като приливно течение с кипящи вълни, които се разбиваха на пяна.

Джек настояваше, че това е брегът на Нова Шотландия и че сигурно нос Тормантин се е удължил през нощта докъм средата на пролива. Всъщност ние се бяхме загубили. Докато обсъждахме въпроса, погледнах още веднъж към „приливното течение“ и за мой ужас разбрах, че това е една просторна плитчина. Бърза справка в картата показа, че това са отвратителните плитчини Трайън, които се намират срещу бреговете на остров Принс Едуард. Бяхме се отклонили

с много мили от верния курс, на път да приключим пътешествието си точно на това място и в този момент.

Избягахме от брега и поехме нов курс, но не много уверено. Компасът ни явно се беше побъркал и повече не можеше да му се вярва. Изглежда, че показваше грешка от около десет градуса и по някакво чудо отклонението не беше по-голямо, защото открих една голяма счупена отвертка до самата стрелка.

Въобще не можах да откроя как е попаднала там. Джек промърмори нещо за някакви, неприятности, които имал пред нощта с регулатора на мотора, монтиран близо до компаса. Той не отиваше по-далеч, когато трябваше да обясни нещо. Както и да е.

През нощта бадекската кална маска на „Щастливо приключение“ започна застрашително да изтънява, затова спряхме за малко в Бордън, на остров Принс Едуард, и открихме един бряг с чудесна, лепкава, червена островна глина. Тук убедихме, шхуната да положи задните си части за няколко часа. Когато потеглихме от Бордън, лодката отново беше непромокаема, но както си пухтеше бавно на запад, оставяше кървавочервена дияра във водата. Приличаше на смъртно ранено животно, чиято кръв бавно изтича.

Продължихме през пролива и на другия ден се отбихме в акадското пристанище Ричибъктоу, Ню Брънсуик, за да заредим гориво. Според Джек изборът беше много лош. Той получава фантастична алергия от ракообразни животни и особено от омари. При близък контакт с тях буквално спира да диша и цялото му тяло се изрива на червени петна, които го сърбят непоносимо. Ричибъктоу е един от най-големите центрове на омари в света, а сега техният сезон беше в разгара си.

Както стояхме на кея, лодки с богат улов на омари започнаха масово да се завръщат в пристанището. Като чужденци трябваше да ни бъде оказано традиционното акадско-френско гостоприемство и много от рибарите, които минаваха покрай нас, хвърляха в рулевия сектор на лодката омари за подарък. И както хвърчаха омари покрай нас, Джек започна да хрипти и да тича нагоре-надолу по палубата като куче, което дълго време са държали настрана от противопожарен кран. С увеличаването на купчината от омари в лодката, той започна да се чеше, а лицето му почервения. Хвърли се към кея с тих стон, покатери се и за момент се изправи на площадката, озърна се наоколо като

човек, преследван от невидими дяволи. Тук нямаше спасение за него. Кеят беше задръстен от колички с омари, щайги с омари и от самите омари, които бяха с хиляди.

Той побягна надолу по кея, като припкаше бързо покрай озадачените рибари и стигна до брега — но даже и там не намери спокойствие. Едно малко момче го преследваше и му предлагаше ведро с щипки от омари.

На края той потърси убежище в една тревиста блатна низина на четвърт миля нагоре по брега и седна там, като трепеше навъсено комарите. Аз ошетах на спокойствие, натъпках нашите омари в една тенекиена кутия за инструменти в машинното отделение и му сигнализирах, че всичко е наред.

Надявам се, че добрите рибари на Ричибъктоу ще ми простят, но след като излязохме отново в открито море, аз върнах омарите в естествената им среда. Трябваше да го направя. Нямаше начин да продължим плаването, докато моят спътник непрекъснато и с двете си ръце се чешеше, за да се избави от безмилостния сърбеж.

Цяла нощ пътувахме, преминахме край Ескаминак и продължихме срещу вятъра през широкото и коварно устие на залива Шалъор. Джек ознаменува отплаването в открито море с пристъп на разсеяност.

Бях му наредил да хвърли лага — месинговия цилиндър, завързан за дълго въже, с който измервахме изминатото разстояние. Джек го хвърли добре, но забрави да завърже края на въжето за лодката. В мен дълго ще живее представата за лицето на Джек, когато стоеше на задната част на палубата, вперил озадачено поглед в празните си ръце, през които последните няколко инча въже току-що се бяха изплъзнали. Въпреки загубата на лага — една ценна антика — не можах да сдържа смеха си и това беше глупаво от моя страна. Когато един час по-късно попаднахме на буря и реших да се върнем в Миску за през нощта, Джек се нахвърли върху мен.

— Да се върнем? Боже мой, ти въобще само това правиш. Ако имаше смелостта на канарче, щеше да следваш курса си. Страх те е да не умреш, нали? Проклет страхливец.

Аз много се страхувах да не умра, но също така се страхувах да живея с Джек през следващите години, ако не си направя съответни изводи от неговия упрек.

Пресичането на залива Шалъор беше неприятно преживяване. Прекарахме нощта, подхвърляйки се в може би най-лошото време, което съм виждал през живота си. Даже и прекрасната глина от остров Принс Едуард не можа да издържи страховитото море, което ни подмяташе насам-натам като кубче лед в шейкър за коктейл. Глината се изми от шевовете на „Щастливо приключение“ и скоро ние започнахме да потъваме и трескаво да търсим суша. На края открихме суша при Гранд Ривиер — малко селце на северния бряг на залива, до което „изпомпахме“ пътя си точно преди обяд.

Гранд Ривиер беше първото крайбрежно село, което не се отнасяше добре към хората в малки лодки. В него нямаше кален бряг, който да оправдава названието му. Най-близкото подобие се оказа един кос торфен бряг, който граничеше с една зелена градина. Спряхме „Щастливо приключение“ при този бряг и извитата ѝ задна част се надвеси точно над първия ред зелки. Не причинявахме никаква вреда на зелките, но собственичката на градината, намусена стара вещица, с пронизителен глас, мислеше по друг начин. Тя застана на брега и поде дълга тирада, докато Джек съвсем загуби търпение. Като се намръщи колкото може по-заплашително, той я изгледа свирепо и с ужасен акцент ѝ съобщи, че сме двама офицери от Съветския военноморски флот, които плават с малката си лодка от Ленинград до Експо'67.

— Ф Русия, стари баби, които вдига много шум, ний приспиваа!
— ѝ каза той и понечи да скочи на брега.

На бърза ръка тя се изпари и ние продължихме половин час да злорадствуваме, когато забелязахме как две претъпкани коли на Квебекската провинциална полиция спряха на пътната магистрала на четвърт миля от нас и полицаите наскочаха, като се събираха с пушки в ръка, за да заемат съответна позиция.

— Ето докъде я докара с твоите шеги! — казах аз с горчивина в душата и се спуснах към мотора. Джек мълчеше. Беше вложил всички сили в помощ на дизела да ни отведе далеч от брега в дълбоки води.

С продължаващи течове „Щастливо приключение“ побягна към залива Шалъор, за да търси по-гостоприемно убежище. Беше ясен, слънчев ден. Стана толкова горещо, че бяхме принудени да се съблечем голи, докато „изпомпахме“ пътя си около Кап Д'Еспоар и пред очите ни се откри смайващ изглед на остров Бон авантюр, Персè Рок и на извисяващите се отвъд стръмни скали на Гаспè. Може би за

първ път в нашето пътуване през залива ни настигна попътен вятър и когато се прилепихме до Персè Рок, с вдигнати и издути избелели от слънцето платна, сигурно сме допринесли много за живописната гледка. Във всеки случай привлякохме вниманието на един туристически кораб, натъпкан с екскурзианти.

Капитанът на парахода смени курса, за да приближи стадото зяпачи близо до „Щастливо приключение“ и когато двайсетина фотоапарати започнаха да щракат, Джек, който е преди всичко джентълмен, излезе от рулевия отсек, изправи се в целия си ръст и се поклони официално пред „бойния“ ред от святкащи обективи.

Уви, този учтив жест не беше оценен. Капитанът на туристическия кораб подаде вбесеното си лице от прозореца на своята каюта и започна да ни псува на пикантен френски език. Няколко пътници мъже размахаха юмруците си срещу нас. Други размахаха фотоапаратите си. Една изключително снажна матрона стана с голям риск за себе си и измуча нещо като „мръсни нудисти“. Туристическият кораб увеличи скоростта и гневно се отдалечи, оставяйки ни объркани и доста засегнати.

— Е, добре — каза Джек примирително, като наместваше загорелите си от слънцето мощи обратно в рулевия сектор. — Ето какво получаваш, когато се опиташ да се държиш добре с хората. Нека това да ти бъде за урок, Моуът.

След като отминахме Кап Гаспè и се озовахме в голямото устие на могъщата река Сент Лорънс, скоростта ни намаля от бързината на здрав охлюв до бързината на сериозно контузен охлюв. Вината не беше изцяло на „Щастливо приключение“, въпреки че напрегнатото търсене на подходящ кален бряг в почти всяко малко пристанище, покрай което минавахме, неизбежно ни забавяше.

Главната трудност се състоеше в това, че сега ние се движехме срещу течението. Когато настъпваше отлив, а това ставаше в продължение на дванадесет часа от всяко денонощие, той се съединяваше с течението на голямата река и ни тласкаше назад със скорост от три до пет възла. И понеже максималната ни скорост беше малко повече от пет възла, понякога се случваше да стоим с часове на едно и също място. Това ни даде възможност спокойно да се любуваме на великолепия пейзаж, но оказа лошо въздействие върху настроението на Джек. Когато първоначално бе преценил колко време

ще ни трябва, за да стигнем до Монреал, той вероятно подсъзнателно е имал пред вид торпеден катер, който развива четиридесет възла. Във всеки случай не беше помислил, че може да има насрещен вятър, насрещен отлив, насрещно вълнение и насрещно течение.

Един ден прекарахме цяла сутрин, взирайки се в неизменните форми на Фейм Пойнт, които се мерзелееха на няколко мили пред нас, и до обед Джек се вбеси.

— Боже господи — избухна той. — С ръце и крака бихме могли да доплуваме до Монреал по-бързо.

Той малко преувеличаваше, но не беше толкова далеч от истината, че да си правя труд да споря с него. Замълчах, защото, макар че той още не забелязваше, променяхме положението си спрямо Фейм Пойнт. Все повече и повече се отдалечавахме от него! Явно имахме лош късмет, че в този момент ни настигна товарен кораб на път за Монреал, който плаваше на запад с около петнадесет възла. Причината Джек да се почувствува нещастен не бе товарният кораб, а красива яхта, сгущена самодоволно на палубата му. И видът на тримата пасажери, които единствено можеха да бъдат екипаж на яхтата, излегнали се удобно на палубните столове край красивата си лодка.

През нощта, когато „паркирахме“ „Щастливо приключение“ на един кален бряг в малкото пристанище на л'Анс-а-Валò, малко на изток от Фейм Пойнт, бяхме *загубили* пет мили от ценното ни западно направление.

Загубихме също и Джек Маклелънд. За втори път той беше принуден да напусне нашия морски съд, когато ни делеше малко разстояние от крайната цел. Някакво разстояние от около деветстотин мили.

Джек чувствуваше, че не е добре да ме изоставя на този далечен бряг, но както и преди, той обеща да ми намери нов помощник. Не му повярвах, тъй като нито един от нас не познаваше жива душа на стотици мили разстояние от л'Анс-а-Валò. Джек нае един автомобил и отпътува за Гаспе, на четиридесет мили отгук. Остави ме сам, с паднал дух пред отвратителната перспектива да продължа сам на борда, ако въобще можех да продължа.

След три часа някакъв вик на кея ме извади от бездната на мрачните ми размисли.

— Това ли е лодката, наричана „Нещастно злополучие“?

Е, аз понякога си позволявам да кажа нелюбезности за плавателния си съд, но никой друг не може да прави това безнаказано. Дълбоко засегнат, се втурнах нагоре по стълбичката.

— Кой по дяволите иска да знае? — креснах ядосан.

Далече над мене (имаше отлив и палубата на шхуната се намираше на двадесет фута под нивото на кея) една рошава глава се откри на фона на небето. Виждаше се младо, загоряло от слънцето лице, сините очи на което ме гледаха отгоре с известна боязън.

— Извинявайте, сър, но мистър Маклунън каза, че трябва да търся лодка с такова име. Ставаше дума да бъде евентуално член на екипажа.

Поканих на борда притежателя на тази глава и той, дълъг като върлина, запълзя с шестте си фута височина трмаво надолу по железната стълбичка. Представи се като Глен Уилсън, двадесет и една годишен, бивш ефрейтор във въоръжените сили на САЩ, сега волен скитник по земното кълбо. След като доста неочаквано напуснал американската армия поради несъгласие с водене на война във Виетнам, Глен ловко се прехвърлил през границата в Британска Колумбия^[3], и се придвижвал на автостоп на изток към Нюфаундлънд. Стоял на един мост в Гаспе, когато някакъв автомобил спрял до него и както го описа той:

— Един наперен човек с руса коса излезе, огледа ме хубаво и ме попита дали някога съм карал ветроходна лодка. Казах му — не, никога даже не съм се качвал на лодка. Попита дали не искам да опитам и дявол да го вземе, си помислих аз, защо не? Следващото нещо, което помня, е, че се возех в колата и той говореше нещо на шофьора-французин. После ми стисна ръката, каза ми, че трябвало да отида на шхуната „Нещастно злополучие“, която ще плава за Монреал, и ето ме тук. Надявам се, че нямате нещо особено против.

Отначало ми беше забавно, после се замислих. Изглеждаше невероятно този млад пехотинец да може да ми окаже някаква помощ, но поне щеше да ми прави компания. Аз го подцених. Глен се оказа моряк по рождение, който щеше да намери за пръв път призванието си.

Л'Анс-а-Вало ми даде нещо повече от един нов помощник — то ми даде и един добър съвет. Същата вечер един едър, изпълнен с достойнство френски джентълмен дойде на кея и се представи като капитан в оставка на един от уникалните плавателни съдове по река

Сейнт Лорънс, наречени „гоелети“. Казах му за безуспешните ми опити да се придвижа нагоре срещу течението и той обясни как може да стане това.

Каза ни, че трябва да плаваме предимно през нощта, когато утихва западният вятър; доколкото е възможно трябва да се придвижваме по време на прилива; трябва да бъдем на една миля от брега, за да можем да уловим поредицата от обратни течения, които се движат нагоре, а не надолу.

Същата нощ изпробвахме тази нова формула и тя даде отличен резултат. До разсъмване бяхме изминали шестдесет мили западно от Фейм Пойнт. Това така ме окуражи, че продължихме да плаваме през целия ден и цялата следваща нощ, и може би щяхме да плаваме така до безкрайност, ако не бяхме принудени да потърсим още един кален бряг.

Сега обаче се намирахме там, където кален бряг просто не съществуваше. След като опитахме два-три малки залива, трябваше да се задоволим с купчина стърготини от една дъскорезница, изхвърлени в плитък воден басейн и образуващи изкуствена преграда. Въпреки че свършиха добра работа, стърготините не можеха да се сравнят с глината от остров Принс Едуард. Като добър познавач на калните брегове мога да твърдя, че червената глина на острова е незаменима за някои потребности на мореплаването.

Откакто напусна езерата Бра д'Ор, „Щастливо приключение“ се държеше добре, с изключение, разбира се, на течовете, станали вече хронически. Малко е да се каже, че се беше примирила с пътуването — то всъщност ѝ доставяше удоволствие. Но тя загуби доброто си настроение, щом навлязохме в района на голямо движение на кораби при устието на реката.

Освен няколко товарни кораби в залива, „Щастливо приключение“ не беше виждала големи параходи. Тя се сепна една нощ, когато се разминахме с три лайнера^[4], един самолетоносач, един петдесет хиляди тонен товарен кораб с руда и двайсетина други кораба. Те се отнесоха с голямо пренебрежение към нас и ни принудиха да бягаме за спасяване на живота си като уплашени морски паяци.

Тя се стресна в обичайния си и неповторим стил. Движехме се с пълен ход на около десет мили от Римуски, когато един пронизителен

звук се раздаде от машинното отделение. След миг моторът спря.

Бързо открих повредата — скоростната кутия беше нажежена до побеляване. Когато моторът изстина, открих, че всички лагери и зъбчати колела бяха стопени или пукнати. Маслото от скоростната кутия беше изчезнало загадъчно. Това бе невероятно, защото само преди един ден проверих нивото му и долях още масло. Не беше и невъзможно, от друга страна. Открих, че на дъното на скоростната кутия имаше кранче за изтакане на маслото — нещо, което никога не бях и подозирал. Но „Щастливо приключение“ знаеше за него. Няколко дни по-късно намерих кранчето в трюмната вода на няколко фута от скоростната кутия.

Върнахме се в Римуски и чакахме там десет нескончаеми дни, докато пристигнат резервните части за мотора, които явно бяха изпратени от Монголия с камилска поща.

Все пак дългото чакане в Римуски не беше съвсем напразно. Близо до нас имаше една очукана и ужасно занемарена малка шхуна от Нова Шотландия. Веднъж вятърът откъм брега разбута нашите съоръжения за акостиране и се преместихме до самата тази шхуна. Историята ѝ бе трагична, но поуката — ценна. Преди няколко години млада двойка от Торонто купила лодката и се опитала да отплава нагоре по реката. След като се „борили“ с шхуната повече от месец, купувачите я зарязали в Римуски и си отишли завинаги.

Може би не беше много почтено от моя страна, но се уговорих с човека, който ми разказа тази история, да дойде една вечер на борда на „Щастливо приключение“ и да я разкаже отново. Когато той свърши, го попитах какво ще стане с малкото изоставено корабче.

— Правителството, то я взимаш за неплатена пристанищна такса — каза той и добави грубо, — продаваш я евтино на някой човек в града. Таз зима той изтегляш на бряг и нацепваш на трески за горене. Тъй ставаш щастливо избавление.

Тази нощ „Щастливо приключение“ не пропусна нито капка вода. На първи септември отпътувахме за Квебек и тя се държа така добре, че летяхме по морските вълни безспир ден и нощ.

Глен толкова напредна в моряшкото поприще, че от време на време му поверявах румпела, а аз подремвах под палубата. Преминахме широкия залив Мърей в една безлунна, облачна нощ, тъмна като бездна. Към един часа през нощта вече толкова ми се

приспа, че определих на Глен посока към далечния фар на нос Гууз, като му казах да поддържа този курс, докато се приближим и тогава да ме викне на палубата.

До три и половина той не ме повика и аз се събудих със смътното съзнание, че нещо не е в ред. Покачих се сънен на палубата и се огледах наоколо. Видях светлината далеч пред нас — толкова, колкото и преди да заспя.

— Каква е тая дяволска работа?... — казах аз на Глен, който упорито стоеше на румпела. — Трябваше отдавна да сме се изравнили с фара на нос Гууз. Какво става по дяволите?...

— Не знам, капитане — той винаги ме наричаше „капитане“, вероятно по стар навик от казармата. — Светлината се приближаваше известно време, ама сега съм сигурен, че вече не се приближава.

Погледнах компаса и ужасната истина блесна с пълна сила. Някак си Глен беше отклонил вниманието си от фара на нос Гууз към яркия фар на върха на мачтата на един голям параход, който държеше курс на изток надолу по южния канал. „Щастливо приключение“, изминаваше по около седем възла в условия на отлив, движейки се упорито към солената вода и към къщи. Но този път никой не можеше да хвърли вината върху нея.

Обърнахме на другия борд и възобновихме курса си срещу течението и въпреки усиленото движение на параходи и отвратителното време, достигнахме Ситадел сити на четвърти септември по здрач. Монреал и Експо, 67 като че ли бяха вече на един хвърлей разстояние от нас.

В Квебек „Щастливо приключение“ смени екипажа си за последен път. И нищо друго да не беше направила през време на разнообразната си биография „Щастливо приключение“ можеше поне да предяви претенции, че е съдействувала да поведе един човек към нов начин на живот. Глен Уилсън ни напусна, за да постъпи на работа като обикновен моряк на един норвежки туристически параход, тръгнал на далечно плаване към Пернамбуко. Морето бе покорило Глен.

Клер и Алберт дойдоха отново на кораба и аз се радвах не помалко от тях, че са пак на борда. Същата вечер отпътувахме за Монреал.

Плаването срещу течението на реката не оправда надеждите ни. Все още треперейки при мисълта за съдбата, която беше сполетяла нейната посестрима от Нова Шотландия в Римуски, „Щастливо приключение“ се държеше като ангел, какъвто тя, естествено, не беше, Времето беше като континентално лято: горещо, задушно, почти без вятър. Самата река не ни създаваше проблеми, защото докато бяхме в Квебек, се срещнах с капитана на една двумачтова гемия и той ме научи на някои трикове, свързани с изкачването на останалите наклонени места. Ние правехме също като гемииите — когато идваше приливът, се движехме срещу течението, а когато и отливът и течението бяха срещу нас, пускахме котва в някое удобно скалистозаливче.

Непосредствени трудности имахме единствено с речното плаване. Колкото по-тесни ставаха каналите, толкова повече големи параходи срещяхме. На един изключително тесен завой, точно покрай издадената част на Лак Сен Пиер се озовахме лице в лице с двадесет хиляди тонен танкер, който пътуваше надолу — и в същото време бяхме застигнати от един също така грамаден товарен кораб за зърнени храни. Въпреки че никой от тези хипопотами не ни мислеше злото, за тях беше невъзможно да променят курса си и по такъв начин да направят място за нас. Трябваше сами да търсим спасение. И ние го намерихме, като офейкахме уплашено от канала в една плитчина, където килватерът на танкера ни блъсна като приливна вълна и почти ни изхвърли на сухо върху един изровен бряг. Следващия момент обратният килватер от товарния кораб ни върна в канала. Това се видя много забавно на Алберт, но Клер и аз горяхме от желание да се върнем пак в просторната сива пустош на Североатлантическия океан.

От Троа Ривиер, където се избавихме от приливите и отливите, навлязохме в още един свят — един наистина ужасен свят — свърталище на моторни лодки за разходки. Сврърхмощни и сврърхарогантни, задрърстили целия канал те преврърщаха в ад живота на бавните кораби с дълбоко газене като нашия. Беснеещи наоколо с двадесет възла, избутвайки половината река пред себе си и засмуквайки другата половина зад себе си, те вдигаха по-голям шум и създаваха по-голяма безредица от големите товарни параходи. На повечето собственици на моторници почти им липсваше елементарна

вежливост, още по-малко имаха представа за правилата за движение, а това ни най-малко не ги интересуваше.

Глутница от тези груби и суетни играчки превърна последния ни ден в реката в мъчение. Беше непоносимо горещо и ние нямахме никакви сили, защото бяхме плавали почти без прекъсване от Троя Ривиер. От час на час все повече и повече моторници ни люшкаха с килватерите си и все повече обезумявахме. И когато на хоризонта съзряхме грозните очертания на петролните рафинерии в източния край на Монреал и потънахме в зловонните жълти облаци от дим, които се стелеха от комините върху реката, вече бяхме на края на силите си.

Изпотен, лепкав, мръсен и крайно уморен започнах да се чудя защо си правихме целия този труд да дотържим малката ни лодка от един свят на хладно и тихо спокойствие до този врящ котел, пълен със сяра. Продължавах да мисля за това, когато се изравнихме с централната част на Монреал и започнахме да търсим нашата митична цел в края на тази фалшива небесна дъга.

Пристанището беше оживено като магистрала. Фериботи преминаваха бързо покрай носа и кърмата ни. Големи параходи свиреха със сирените си и бумтяха към нас от всички страни. Клер беше на румпела и така се изтормози от един влекач и от кораба, закачен на буксир, че едва сдържаше сълзите си. Виждах кулите, минаретата и кубетата на Експо, но не виждах как бих могъл да стигна до тях. В този момент още една моторница се нахвърли върху нас като хиена върху безпомощен мармот^[5].

Това обаче не беше обикновена моторница. Както се приближаваше разпенена към нас, синият ѝ корпус започна да ми се струва познат. На носа ѝ беше изписано с едри букви МП 43 и аз веднага се досетих, че това е „Блу Херън“^[6], параход от същия тип като „Блу Айърис“^[7].

— О, господи! — извиках отчаяно към Клер. — „Синята“ съдба ни сполетя!

— Дългата лапа на „морската котка“ ще ни пипне всички в края на краищата — отговори Клер неотзивчиво. — Е, Капитане, хайде да видим как ще се измъкнеш от това положение.

Работата се състоеше в това, че ние очебийно нарушавахме закона. Не само че името на лодката не бе написано от двете страни на

носа, както повеляваха правилата за мореплаване, но също така не бяхме изписали на тях и официалния си номер, както строго изисква канадският мореплавателен закон. На всичко отгоре не бяхме издигнали задължителния канадски флаг на главната мачта. На кораба се вееше флагът на баските провинции^[8] и под него — като акт на вежливост към Квебек — хералдичната лилия. Можех само да се надявам, че МП 43 не знае кои сме всъщност и ще можем с блъфиране да се отскубнем на свобода.

„Блу Херън“ даде заден ход и бавно се изравни с нас. Един маунти, облечен спретнато, в униформа и с мегафон в ръката, излезе на мостика.

— Ей, „Щастливо приключение“! Моля, последвайте ме!

После полицейският моторен катер се завъртя около кърмата ни и зае позицията точно пред нас.

За момент ме съблазни мисълта да се спусна долу, да отворя кингстоните^[9] и да потопя моята злополучна шхуна; но смелостта ме беше напуснала. Бях победен и го съзнавах.

„Блу Херън“ ни поведе нагоре в пристанището с погребален ход, докато приближихме един много голям вълнолом пред островите, върху които се извисяваше Експо. Тогава се появиха четири бързоходни моторни лодки, които полетяха към нас. Водачите им имаха портативни радиоприемници и бяха облечени в някакви езотерични^[10] униформи, които аз не бях виждал.

Сега „Блу Херън“ смени посоката, увеличи скоростта и светкавично изчезна, докато четирите скимтящи скутера се построиха — два отпред и два отзад, като подкараха неумолимо „Щастливо приключение“ към една пролука във вълнолома.

Когато влязохме в тясната пролука, с ужас забелязах внезапно издигналите се кълбета син дим от двете страни на вълнолома. Бяхме оглушени от поредица ужасни разтърсвания.

— Пиленце! За бога! — изпищях към Клер и Алберт. — Сега те стрелят по нас!

Клер обаче е смела жена и не се уплаши. Застанала гордо на носа, тя гледаше право напред, предизвиквайки съдбата към най-голямото възможно зло. Алберт стоеше до нея твърд и непоколебим. Те бяха гледка, която изпълваше душата с гордост.

След като ехото от залповете утихна, Клер проговори.

— О-о-о-о, Фърли — извика тя в екстаз. — Те ни устройват *посрещане*... Не е ли *прекрасно*!

Тези думи едва бяха изговорени, когато отново бяхме оглушени — този път с такава какофония от писъци на сирени, клаксони, свирки и пищялки, че аз пуснах румпела и запуших с длани ушите си.

Преминахме през пролуката и точно пред нас се откри огромен воден басейн, където бе събран блясъкът на безброй скъпи яхти. Те свиреха с клаксони и сирени. По палубите стояха хора и размахваха чаши, бутилки и знаменца. Врявата беше неопишуема. Погледнах назад в очакване да видя, че зад нас се движи „кралска яхта“ — но нямаше нищо за гледане. Постепенно ме овладяваше мисълта, че колкото и немислимо да изглеждаше, цялата тази олелия се вдигаше заради нас.

Моторните лодки ни заведоха до котвена стоянка №1 точно пред главните постройките на тази екзотична местност и там с помощта на квартет ентузиазирани млади мъже акостирахме между два плаващи „двореца“, които, взети заедно, сигурно струваха колкото съкровището на персийски шах. Един боцман ни призова със свирката си на брега, където ни очакваше „отряд“ официални лица. Едно от тях държа малка реч и ни приветствува с пристигането ни в Монреал на Експо, 67. Позната фигура премина напред от тълпата. Това бе висш служител от Експо и мой отдавнашен приятел.

Хванах го под ръка.

— За какво по дяволите е всичко това? Никога през живота си не съм изпитвал такъв зверски страх!

Ухилен, той ми обясни, че в далечната ни усамотена крепост Бюржо никога не ни е минавало и през ума, че външният свят може да научи или да прояви интерес към пътешествието ни. Лъгали сме се. Експо знаеше; Експо се интересуваше. След като сме минали покрай лоцманския пункт на нос Ескаминак при устието на реката, Експо е получавало сведения за колебливото ни движение напред. През цялото това време сме били под наблюдение.

— Обърнете внимание! — каза моят приятел. — Никой не очакваше, че вие действително ще успеете. Залаганията бяха 25 „против“ към 1 „за“. Самият аз също загубих известна сума. Мислех, че завинаги ще потънете далеч преди да стигнете Квебек. Лодката, която не искаше да плава! Какво можехте да направите? Да я напълните догоре с пингпонгови топки?

— Тихо! — промърморих бързо аз. — Не говори такива неща. Във всеки случай недей пред нея!

Страхувам се, че тя е чула.

Същата нощ отпразнувахме, както подобава, края на хиляда и четиристотинте мили усилия и борба с превратностите на съдбата във всичките им възможни форми.

Събудихме се късно на другата сутрин. Слънцето струеше в каютата през големия преден илюминатор. Поизлежах се малко, като си мислех за пътуването. После обърнах глава към леглото на Клер.

— Е, скъпа, най-последното изпитанието свърши. Искаш ли кафе? Ще сложа кафеничето.

Провесих крака от леглото и... стъпих в дванадесет инча студена вода.

Лодката отново се бе проявила.

---

[1] Акадия — наименование, дадено от французите на района, включващ Нова Шотландия, Ню Брънсуик и остров Принс Едуард. — Б.пр. ↑

[2] Вит (фр.) — бързо. — Б.пр. ↑

[3] Британска Колумбия — област в Канада на тихоокеанското крайбрежие със столица Виктория и главен град Ванкувър. — Б.пр. ↑

[4] Голям бързоходен океански товаро-пътнически кораб, който пътува по определен маршрут и разписание. — Б.пр. ↑

[5] Гризач с груба козина и къси уши, сроден с катерицата. — Б.пр. ↑

[6] Блу Херън (англ.) — синя чапла. — Б.пр. ↑

[7] Блу Айърис (англ.) — синя дъга. — Б.пр. ↑

[8] Административни области в Испания с главен град Билбао. — Б.пр. ↑

[9] Клапи в подводната част на кораб за вземане вода от морето. — Б.пр. ↑

[10] Тайни, предназначени само за посветените. — Б.пр. ↑

21. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През следващите пет дни Експо се разкайваше за допуснатата глупост да организира посрещане на лодката, която не искаше да плава. „Щастливо приключение“ зейна така лошо, че можехме да я задържим на вода само с непрекъснато изпомпване от няколко електрически помпи и те бълваха зловонни струи към милионерските яхти. Това не бе оценено. Официалните лица на Експо постоянно ни изтикваха все по-далеч и по-далеч в дълбокия тил на флотилията. Никога повече не видяхме нашия познат служител от Експо, а той вероятно е имал желание никога да не ни е виждал. Всичките ни усилия да спрем течовете се провалиха и на края в пълно отчаяние отплавахме с потъващото ни корабче оттам, като взехме курс на запад с надеждата да намерим или кален бряг или кораборемонтна работилница, преди да е станало късно.

Нямахме нужда нито от едното, нито от другото. Два часа след като напуснахме Експо, течовете на „Щастливо приключение“ спряха така неочаквано и необяснимо, както бяха започнали.

След една седмица тя и ние пристигнахме в малкото градче Порт Хоуп на брега на езерото Онатарио, където Клер и аз си бяхме купили къща. Там нямаше приспособления, с които да я изтеглим на брега, така че трябваше да остане на вода през зимата. Това не ѝ хареса.

През януари, заобиколена от лед, недостатъчно дебел, за да може да издържи тежестта на един човек, лодката отново се „отпуши“.

Едва я спасихме, но трябваше да направя две паметни незапланувани преплавания между ледени блокове, докато се опитвах да я достигна от брега.

Тъй като „чашата на търпението“ ми почти преля, през пролетта изтеглихме лодката в Дезеронто, в залива Куинт, и тя прекара по-голямата част от 1968 година на брега, докато специалистите идваха, оглеждаха я, проучваха я, бърникаха в нея и признаваха, че нищо не могат да разберат. От време на време я спускахме на вода за проба. Тя пропускаше като решето и трябваше да я изтегляме отново. Към края

на лятото вече бях изгубил всякаква надежда. Казах на Дон Досън — собственик на кораборемонтната работилница — да извади мотора ѝ, да смъкне от нея всичко, което може да бъде от полза, и да я остави да загине.

Разбира се, аз не му повярвах, но понеже съм вечен оптимист, той успя да ме убеди да отменя смъртната ѝ присъда.

Посетих я няколко дни, преди да бъде спусната на вода през пролетта на 1969 година. Както винаги, лодката изглеждаше малко недодялана извън водата и напълно чужда на редиците от бързоходни туристически моторници и яхти от фибростъкло. Тя беше едно тъжно, изоставено малко корабче и аз изведнъж се почувствувах виновен.

Помислих си, че тя по своему ми е била вярна и предана. Помислих си какъв мръсен номер ѝ бях направил, като я докарах на заточение в този край със сладка, но замърсена вода, с лодки-играчки и лодки за игра и я бях оставил тук да ѝ се пръсне сърцето от мъка.

Внезапно ми хрумна да ѝ кажа:

— Нищо, мойто момиче. Слушай сега. Нека дойде лятото и ако се държиш на вода и добре, ще те върна обратно там, откъдето си. Какво ще кажеш за това?

Тя не каза нищо, но сега, когато пиша тези редове, вече цял месец плава съвсем непромокаема и в по-добро „здраве“, от когото и да било. Това е нейният отговор. И така някой ден Клер, аз, Алберт и „Щастливо приключение“ ще поемем на изток, надолу по дългата, дълга река към соленото, изпълнено с живот море; към тишината и мъглата; към света, в който се роди моят малък кораб. „Щастливо приключение“ ще си отиде у дома.

Издание:

Автор: Фърли Моуът

Заглавие: Лодката, която не искаше да плава

Преводач: Владимир Ганев; Цветелина Ганева

Година на превод: 1980

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: Книгоиздателство „Георги Бакалов“

Град на издателя: Варна

Година на издаване: 1980

Националност: канадска

Печатница: ДП „Стоян Добрев-Странджата“ — Варна, Пор. №

126

Излязла от печат: 30.VI.1980 г.

Редактор: Гергина Калчева-Донева

Художествен редактор: Владимир Иванов

Технически редактор: Пламен Антонов

Рецензент: Ася Къдрева

Художник: Иван Тодоров

Коректор: Елена Върбанова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/3131>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.